

Årsrapport 2020 for Viken fylkeskommune

Fylkesrådets rapport til fylkestinget

19.03.2021

Tittel: Årsrapport 2020 for Viken fylkeskommune

Type dokument: Årsrapport

Eier/virksomhet: Viken fylkeskommune

Forfatter: Fylkesrådet

Første gang opprettet: 17.01.2021

Sist oppdatert/versjoner: 16.04.2021

Vedtatt av: Fylkestinget

Dato vedtatt: 17.06.2021

Saksnummer: 2021/27820

ISBN nr.: [nnn-n-nn-nnnnnn-n]

Forside illustrasjon: Fete Typer as

Se flere dokumenter på www.viken.no

Innhold

1 Om årsrapporten	10
2 Sammendrag.....	11
2.1 Mål og helhetlig styring.....	11
2.2 Rapport fra rådsområdene	12
2.3 Økonomisk analyse.....	14
3 Viken viser vei.....	15
3.1 Fylkesrådenes kommentarer til 2020.....	16
4 Hendelser i 2020.....	19
4.1 Viktige hendelser i Viken 2020	19
4.2 Tiltak og tilskudd i koronapandemien	21
5 Framtidsutsikter	23
6 Helhetlig bærekraftsarbeid i 2020.....	25
6.1 Bærekraftsfilosofi for Viken fylkeskommune	25
6.2 Organisering av bærekraftsarbeid i Viken fylkeskommune og kompetanseoppbygging.....	25
6.3 Rapportering på de viktigste resultatene i arbeidet med FN17 i 2020	26
6.4 Klimabudsjett og klimaregnskap	29
6.4.1 Klimaregnskap 2020.....	29
6.4.2 Status klimabudsjett	30
6.5 Status for arbeidet med miljøfyrtårn.....	34
7 Styring og ledelse.....	35
7.1 Parlamentarisk styringsmodell	35
7.2 Fylkestinget 2020-2023	35
7.3 Fylkesrådets sammensetning	37
7.4 Organisasjonskart	38
7.5 Plan og styringssystemet	39
7.5.1 Det midlertidige plan- og styringssystemet.....	41
7.5.2 Virksomhetsstyring	41
7.5.3 Personalressurser, likestilling og lønn	42
7.5.4 Internkontroll.....	44

8 Fylkestingets sekretariat.....	50
8.1 Resultater og aktiviteter	50
8.2 Regnskapsresultat og avvik - drift.....	51
9 Fylkesrådsleders kontor.....	53
9.1 Resultater og aktiviteter	53
9.2 Mål og måloppnåelse	54
9.3 Regnskapsresultat og avvik - drift.....	58
10 Finans og administrasjon.....	60
10.1 Resultater og aktiviteter	60
10.1.1 Fylkesråd finans og administrasjon.....	60
10.1.2 HR.....	60
10.1.3 Økonomi	61
10.1.4 Anskaffelser	61
10.1.5 Eiendom	62
10.1.6 Digitalisering	63
10.1.7 Kvalitet, innovasjon og prosjekt.....	64
10.2 Mål og måloppnåelse	64
10.3 Regnskapsresultat og avvik - drift.....	71
10.4 Regnskapsresultat og avvik - investering.....	72
11 Utdanning og kompetanse	74
11.1 Resultater og aktiviteter	74
11.1.1 Nøkkeltall.....	74
11.1.2 Rådsområdets seks satsinger for å understøtte Vikens overordnede mål.....	75
11.1.3 Øvrige opplæringstilbud	78
11.1.4 Utvalgte satsinger	78
11.1.5 Byggeprosjekter i 2020	81
11.2 Mål og måloppnåelse	82
11.3 Regnskapsresultat og avvik - drift.....	88
11.4 Regnskapsresultat og avvik - investering.....	90
12 Plan, klima og miljø.....	91
12.1 Resultater og aktiviteter	91

12.1.1	Å sette strategisk retning - felles plandokument for vikensamfunnet	91
12.1.2	Folkehelse	91
12.1.3	Kommunale planer.....	92
12.1.4	Samfunnsplanlegging.....	92
12.1.5	Miljø	93
12.1.6	Klima og energi	94
12.2	Mål og måloppnåelse	94
12.3	Regnskapsresultat og avvik - drift.....	100
13	Samferdsel	102
13.1	Resultater og aktiviteter	102
13.1.1	Mobilitet og samfunn	102
13.1.2	Kollektivselskapene.....	103
13.1.3	Samferdselsplanlegging og forvaltning.....	108
13.1.4	Drift og vedlikehold.....	110
13.1.5	Utbygging	111
13.1.6	Fagavdelingen	112
13.2	Mål og måloppnåelse	112
13.3	Regnskapsresultat og avvik - drift.....	117
13.4	Regnskapsresultat og avvik - investering.....	119
13.4.1	Fylkesvei.....	119
13.4.2	Kollektiv	120
14	Næring	121
14.1	Resultater og aktiviteter	121
14.1.1	Distrikts- og regional næringsutvikling	122
14.1.2	Entreprenørskap og næringsrettet kompetanse	123
14.1.3	Forskning og innovasjon	124
14.2	Mål og måloppnåelse	125
14.3	Regnskapsresultat og avvik - drift.....	129
15	Tannhelse	131
15.1	Resultater og aktiviteter	131
15.1.1	Mål, gjennomføring og resultater.....	132

15.1.2 Andre aktiviteter	132
15.1.3 Folkehelse	132
15.1.4 Pandemien	133
15.2 Mål og måloppnåelse	133
15.3 Regnskapsresultat og avvik - drift.....	135
15.4 Regnskapsresultat og avvik - investering.....	135
16 Kultur og mangfold	136
16.1 Resultater og aktiviteter	136
16.1.1 Frivillighet, friluftsliv, idrett og integrering.....	137
16.1.2 Fylkesbibliotek	139
16.1.3 Kunst og kultur.....	140
16.1.4 Kulturarv	144
16.2 Mål og måloppnåelse	145
16.3 Regnskapsresultat og avvik - drift.....	154
16.4 Regnskapsresultat og avvik - investering.....	154
17 Finansielle nøkkeltall og handlingsmål	156
17.1 Økonomiske handlingsregler for Viken fylkeskommune.....	156
17.2 Definisjon av de finansielle måttallene.....	156
17.3 Handlingsmål	157
17.4 Vurdering av dagens økonomiske handlingsrom	158
18 Positivt driftsresultat	159
18.1 Positivt netto driftsresultat og regnskapsmessig overskudd.....	159
18.1.1 Godt brutto driftsresultat	160
18.1.2 Godt netto driftsresultat.....	160
18.2 Fylkeskommunens inntekter i 2020	161
18.2.1 Frie inntekter	162
18.2.2 Øvrige inntekter	163
18.3 Fylkeskommunens utgifter i 2020	164
18.4 Finansutgifter og finansinntekter	165
18.4.1 Renteutgifter gjeldsportefølje	166
18.4.2 Inntekter fra rentekompensasjon.....	166

18.4.3 Renteinntekter løpende likviditet og plasseringer	166
18.5 Utbytte energiselskaper	167
18.6 Rådsuavhengige utgifter og inntekter	167
18.7 Frie fond	168
19 Regnskapsresultat rådsområder.....	169
19.1 Regnskapsresultat og avvik - drift.....	169
19.2 Årsaker til regnskapsresultatet.....	169
19.3 Fordeling av utgifter på rådsområdene.....	171
20 Investeringer.....	172
20.1 Investeringer i anleggsmidler	172
20.2 Investeringsaktivitet	173
20.3 Investeringsregnskap.....	173
20.4 Egenfinansieringsandel i 2020.....	174
21 Balanseverdier	175
21.1 Anleggsmidler	176
21.2 Omløpsmidler	176
21.3 Egenkapital	177
21.4 Langsiktig gjeld	177
22 Rapportering finansreglement	178
22.1 Overordnet formål.....	178
22.2 Låneopptak i 2020	178
22.3 Finansreglementets rammer for gjeldsforvaltningen.....	179
22.4 Gjeldsportefølje pr. 31.12.2020.....	180
22.5 Markedskommentar	182
22.6 Finansreglementets rammer for likviditetsforvaltningen	182
22.7 Likviditet og plasseringer.....	183
22.8 Stresstest	184
23 Noter.....	185

Figurer

Figur 1 Organisasjonskart pr. 15.09.20	38
Figur 2 Fire virkemiddelkategorier	39
Figur 3 Midlertidig plan- og styringssystem	41
Figur 4 Ledelsens årlige gjennomgang for internkontroll.....	45
Figur 5 HMS-avvik fordelt på underkategorier	47
Figur 6 Trafikkutvikling i tidligere Akershus.....	104
Figur 7 Brakar - prosentvis endring i antall reiser pr. måned	106
Figur 8 Passasjerutvikling buss	107
Figur 9 Fordeling av samlede inntekter i 2020.....	161
Figur 11 Fordeling av driftsutgifter i 2020.....	164
Figur 12 Regnskapsresultat på rådsområder, prosentfordeling	171
Figur 13 Likviditet og plasseringer.....	183

Tabeller

Tabell 1 Resultater i arbeidet for å realisere FN17.....	27
Tabell 2 Klimagassutslipp, Viken fylkeskommune (tonn CO2 ekvivalenter)	29
Tabell 3 Oversikt over tiltak i 2020, indirekte klimagassutslipp egen virksomhet	30
Tabell 4 Oversikt over klimatiltak rettet mot samfunnet	31
Tabell 5 Partifordeling representanter i fylkestinget.....	35
Tabell 6 Fylkestingets medlemmer	36
Tabell 7 Gjennomsnittslønn 2020	43
Tabell 8 Ansatte fordelt på kvinner, menn og årsverk	43
Tabell 9 Andelen deltidsstillinger	43
Tabell 10 Fylkestinget i tall 2020.....	50
Tabell 11 Regnskapsresultat og avvik fylkestingets sekretariat - drift.....	51
Tabell 12 Regnskapsresultat og avvik fylkesrådsleders kontor - drift.....	58
Tabell 13 Nøkkeltall anskaffelser.....	61
Tabell 14 Regnskapsresultat og avvik finans og administrasjon - drift.....	71
Tabell 15 Regnskapsresultat og avvik finans og administrasjon - investering	72
Tabell 16 Nøkkeltall opplæring	74
Tabell 17 Kapasitet og inntak skoleåret 2020-21	74
Tabell 18 Regnskapsresultat og avvik utdanning og kompetanse - drift	88
Tabell 19 Regnskapsresultat og avvik utdanning og kompetanse - investering	90
Tabell 20 Regnskapsresultat og avvik plan, klima og miljø - drift.....	100
Tabell 21 Nøkkeltall kollektivtransport.....	104
Tabell 23 Antall passasjerer Østfold kollektivtrafikk.....	107
Tabell 24 Samarbeid riksveiprojekter	109
Tabell 25 Gang- og sykkelveitiltak	111
Tabell 26 Regnskapsresultat og avvik samferdsel - drift	117

Tabell 27 Regnskapsresultat og avvik - fylkesvei (fylkeskommunale midler og bompenger)	119
Tabell 28 Regnskapsresultat og avvik - kollektiv	120
Tabell 29 Regnskapsresultat og næring - drift.....	129
Tabell 30 Spredning av DMFT (tenner med hull eller fyllinger) i prosent.....	132
Tabell 31 Regnskapsresultat og avvik tannhelse - drift	135
Tabell 32 Nøkkeltall kultur	136
Tabell 33 Regnskapsresultat og avvik kultur og mangfold - drift.....	154
Tabell 34 Nøkkeltall og sannsynlig handlingsrom.....	158
Tabell 35 Handlingsregler for finansielle nøkkeltall	158
Tabell 36 Driftsregnskap Viken fylkeskommune 2020	159
Tabell 37 Mindreforbruk i regnskapet	160
Tabell 38 Frie inntekter fra skatt og rammetilskudd.....	162
Tabell 39 Frie inntekter - nøkkeltall	163
Tabell 40 Spesifisering av finansposter	165
Tabell 41 Rente- og avdragsbelastning	166
Tabell 42 Disposisjonsfond og ubundet investeringsfond.....	168
Tabell 43 Regnskapsresultat på rådsområder og budsjettavvik	169
Tabell 44 Investeringsregnskap brutto og finansiering	172
Tabell 45 Investeringsregnskap netto på rådsområder.....	173
Tabell 46 Finansieringskilder.....	174
Tabell 47 Balanse pr 31.12.2020.....	175
Tabell 48 Arbeidskapital.....	176
Tabell 49 Korrigert egenkapital.....	177
Tabell 50 Gjeldsbelastning	177
Tabell 51 Krav i gjeldende finansreglement - gjeld	179
Tabell 52 Markedsrenter og betingelser.....	179
Tabell 53 Nye fastrentelån/rentebytteavtaler	180
Tabell 54 Gjeldsportefølje 31.12.2020.....	180
Tabell 55 Krav i gjeldende finansreglement - likviditet	182
Tabell 56 Plasseringer i pengemarkedsfond og obligasjonsfond.....	183
Tabell 57 Stresstest.....	184

DEL 1 MÅL OG HELHETLIG STYRING

1 Om årsrapporten

Fylkesrådets årsrapport for 2020 beskriver hvorvidt Vikens hovedmål, tjenesteproduksjon og økonomi i budsjettet for 2020 er oppnådd.

Del 1 i årsrapporten inneholder en beskrivelse av viktige hendelser i 2020 og omtale av Vikens framtidsutsikter. Det er også omtale av Vikens plan- og styringssystem, arbeidet med internkontroll, samt lovpålagte rapporteringer for likestilling, lønn og arbeidstid. I tillegg oppsummeres kort Vikens bærekraftsrapportering for 2020. Det utarbeides også en egen bærekraftsrapport og klimaregnskap for 2020 til fylkestingets møte i juni.

Del 2 inneholder en sektorvis gjennomgang av rådsområdene, med beskrivelse av resultater, aktiviteter og måloppnåelse, samt analyse av regnskapsresultatet på de enkelte rådsområdene. Som en del av målrapporteringen gis det tilbakemeldinger på fylkestingets vedtak i årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023. Det går fram av rapporteringen at det er gjort et omfattende arbeid med å følge opp fylkestingets vedtak. På grunn av fylkessammenslåingen i 2020 inneholder tabeller og grafer stort sett ikke tidsserier fra tidligere år.

Del 3 inneholder en overordnet økonomisk analyse for Viken, samt omtale av status for vedtatte finansielle nøkkeltall og økonomiske handlingsmål.

Styret i Viken KollektivTerminaler FKF legger fram egen sak til fylkestinget i juni om årsregnskap og årsrapport 2020 for det fylkeskommunale foretaket.

2 Sammendrag

Viken er et stort og mangfoldig fylke som står overfor komplekse utfordringer, men som også har mange muligheter for utvikling. Det er store regionale forskjeller i befolkningsutvikling, økonomisk vekst og utvikling av arbeidsplasser i de ulike delene av fylket. I 2020 har koronapandemien skapt usikkerhet, arbeidsledighet og endret samfunnet på mange måter og gjort den økonomiske situasjonen for Viken fylkeskommune uforutsigbar. Fylkesrådets hovedoppgave har vært å sørge for trygg styring i en urolig tid. I løpet av 2020 har Viken fylkeskommune gjennom ulike krisepakker bidratt til å dempe de negative virkningene av koronapandemien for innbyggere, arbeids- og samfunnsliv i Viken.

2.1 Mål og helhetlig styring

Viken fylkeskommune har innført miljøfyrtårn og utarbeidet et grunnlag for klimabudsjett for egen virksomhet for å sikre at Viken viser vei og oppnår miljø- og klimamål. Viken er også i gang med å utvikle klimabudsjett for Viken-samfunnet for å oppnå klimamål vedtatt i regional planstrategi.

Vikens klimaregnskap for direkte utslipp i egen virksomhet viser et klimagassutslipp på 34 828 tonn CO₂-ekvivalenter i 2020. Hoveddelen av utslippene er knyttet til kollektivtransport. Klimaregnskapet for 2020 er basert på innrapporterte tall fra fylkeskommunens avdelinger og virksomheter.

Arbeidet med klimabudsjettering er koblet til Vikens årsbudsjett og økonomiplan. Det foreligger ikke et fullstendig grunnlag for et klimabudsjett for Viken, dette er et utviklingsarbeid som vil pågå over tid. Videre vil rapportering på miljøfyrtårn komme i årets bærekraftsrapport.

Til forskjell fra de tre tidligere fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold, som ble styrt etter formannskapsmodellen, er Viken fylkeskommune styrt etter en parlamentarisk modell. Ny politisk styringsmodell har i 2020 krevd en tilpasning av arbeidsformer og rutiner i hele organisasjonen. Fylkeskommunen styres etter et midlertidig plan- og styringssystem som er basert på FNs bærekraftsmål. I desember 2020 vedtok fylkestinget overordnet regional planstrategi for Viken. Fylkesrådet har også utarbeidet prinsipper for virksomhetsstyring.

Alle ansatte i Viken fylkeskommune er innplassert i tråd med føringene i omstillingsdokumentet, og de ansatte har i løpet av 2020 fått ny arbeidsavtale. Viken hadde 9 405 årsverk fordelt på 11 607 ansatte i 2020. Tallene er inklusive engasjementer og vikarer. Vikens ansatte er sammensatt av 61 prosent kvinner og 39 prosent menn. På ledernivå er kvinneandelen 58 prosent.

På området internkontroll har det i første driftsåret vært prioritert å arbeide med å samordne og etablere felles praksis, og rutiner for de mest sentrale funksjoner og kritiske oppgaver. For områder der det ikke er etablert felles rutiner i Viken, videreføres praksis fra de tre tidligere fylkeskommunene og for oppgaver overført fra Statens vegvesen så langt de passer og er hensiktsmessige. Dette betyr at det kan være noe ulik praksis for oppgaveløsningen for enkelte områder.

Arbeidet i nye Viken fylkeskommune har også vært preget av at man er plassert på flere lokasjoner. Koronapandemien gjorde at organisasjonen i stor grad har måttet tilpasse seg en arbeidsform med utstrakt bruk av hjemmekontor.

2.2 Rapport fra rådsområdene

Fylkestinget har i 2020 behandlet 143 ordinære saker. Arbeidet i **fylkestingets sekretariat** har vært preget av at Viken fylkeskommune er en ny organisasjon med nytt styresett. Sekretariatet har i 2020 arbeidet med etablering av et flerkulturelt råd.

Fylkesrådsleders kontor har stått i operative beredskapssituasjoner gjennom året knyttet til både digitale trusler mot de videregående skolene og den pågående koronasituasjonen. Parallelt med operativ beredskap har det vært gjort et stort arbeid med Viken fylkeskommunes overordnede plansystem for sikkerhet og beredskap. Eierskapsmelding for Viken fylkeskommune, med overordnede prinsipper for god eierstyring, ble vedtatt av fylkestinget i juni. Fylkeskommunen var representert i 43 generalforsamlinger/representantskapsmøter i 2020. Fylkesadvokaten hadde 570 oppdrag.

Innenfor **finans og administrasjon** har det i 2020 vært gjennomført mange tiltak og oppgaver knyttet til etableringen av Viken fylkeskommune, med ekstra oppmerksomhet på covid-19 konsekvenser for alle fagområder og kontinuerlig tilpasning og omprioritering av arbeidet for å understøtte fylkesrådets og rådsområdenes behov. Sentrale oppgaver i 2020 har vært å etablere Vikens økonomiforvaltning for rådsområdene, anskaffelse og implementering av helhetlig kvalitetssystem for Viken, og utarbeidelse av innovasjonsstrategi, anskaffelsesstrategi og Viken-modell for et seriøst arbeidsliv. På eiendomsområdet har det vært en rekke utviklingsprosjekter, utarbeidet avtaler om forvaltning, drift, vedlikehold og bruk mellom eiendomsavdelingen og den enkelte skole. Det er også arbeidet med eiendomsstrategi og energistrategi. Vedlikehold av fylkeskommunale bygg har blitt videreført på samme nivå som i de tre tidligere fylkeskommunene, så langt det har vært mulig. For digitalisering har det vært et etableringsår med slutføring av leveranser fra etableringsprosjektet, samt et videre utviklingsarbeid med implementering av nye systemer og drift og forvaltning av digitale løsninger i Viken.

Rådsområdet **utdanning og kompetanse** har utformet seks satsinger for å understøtte Vikens overordnede mål: 1) Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring med best mulig resultat, 2) Forbedret kvalitetssikring slik at alle lærer mer, 3) Alle skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø fritt for mobbing og krenkelsers, 4) Ungdom utenfor skole og arbeidsliv tilbys kompetansegivende tiltak, 5) Økt kompetanse tilpasset innbyggernes og arbeidslivets behov, 6) Vekst i antall elever, lærlinger og lærekandidater. Antall elever i videregående skole pr. 01.10.20 var 41 525 og beståttprosenten skoleåret 2019-20 lå på 87,7 prosent. Antall løpende lærekontrakter pr. 01.10.20 var 7 930 og andelen beståtte fag- og svenneprøver var 94,2 prosent. Framskrivning av befolkningsprognoser viser et behov for å etablere flere nye elevplasser. Det arbeides med byggeprogram for en rekke prosjekter med mål om kapasitetsutvidelse.

Rådsområde **plan, klima og miljø**s oppgaver i henhold til fylkestingets økonomiplanvedtak er hovedsakelig fullført eller igangsatt i henhold til planen. Flere av virkemidlene fra de tre tidligere fylkeskommunene er videreført i 2020. Dette har vært viktig for å skape forutsigbarhet for samarbeidspartnere. Arbeid med harmonisering av virkemidler er påbegynt. Gjennom arbeidet med regional planstrategi, er det sammen med resten av vikensamfunnet satt strategisk retning for utviklingen av det nye fylket. Fem langsiktige utviklingsmål er vedtatt og fylkeskommunen skal sammen med vikenpartnerskapet strekke seg mot disse.

Rådsområde **samferdsel** ivaretar forvaltning av fylkesveier, drift av lokalt kollektivtilbud og ansvar for regionalt trafiksikkerhetsarbeid. Viken ivaretar ca. 6 000 km fylkesvei, inkludert fortau, gang- og sykkelvei, samt holdeplasser og kollektivterminaler. Året har vært preget av å bygge opp den nye organisasjonen. I tillegg har Viken overtatt veifaglige ressurser og kompetanse fra Statens vegvesen. Mer enn 300 ansatte har kommet fra Statens vegvesen til Viken fylkeskommune. Kollektivselskapene har hatt en utfordrende situasjon med gjennomføring av tilbudet og det har vært nødvendig å oppfordre kundene til å velge alternativt. Koronaviruset har gitt drastisk reduksjon i antall reisende, som igjen har gitt stort bortfall av billettinntekter. Bortfallet har blitt kompensert med statlig kompensasjon for tapte inntekter og merkostnader for selskapene for gjennomføring av smitteverntiltak. Kollektivtilbudet er opprettholdt så langt det har vært mulig innenfor myndighetenes smittevernfaglige råd.

Rådsområde **næring** arbeider med samfunnsutvikling og tilrettelegging for næringsutvikling i hele fylket. Viken fylkesting har vedtatt Regional planstrategi for 2020-2024 «Veien til et bærekraftig Viken». Korona-utbruddet førte til at Viken fikk viktige roller for å avhjelpe næringslivets situasjon som følge av pandemien. «Viken-pakken» ble etablert, hvor næringsområdet spilte en vesentlig rolle. Særlig hardt rammede regioner ble fulgt opp spesielt, i første rekke Gardermoen, Hallingdal og Kongsbergregionen. I tillegg ble den nye ordningen Bedriftsintern opplæring etablert. I andre halvår ble det arbeidet med samordning av våre ordninger og å få på plass nye interne rutiner.

Tannhelsetjenesten i Viken har ansvar for 320 000 pasienter og har vel 600 medarbeidere. Ved årsskiftet hadde tannhelsetjenesten 60 ordinære tannklinikker i drift. I tillegg tilbys tannbehandling på tre sykehus og syv fengsler. Målet om behandlede pasienter for 2020 ble ikke oppfylt fordi driften ble redusert som følge av ulike smitteverntiltak i forbindelse med koronapandemien. Tannhelsetjenesten har gjennom hele pandemien hatt åpne tannklinikker med varierende aktivitet, i tråd med de til enhver tid gjeldende smittevernradene fra FHI og Helsedirektoratet. Tannhelsetjenesten i Viken etablerte tre beredskapsklinikker for akuttbehandling av pasienter med antatt eller bekreftet covid-19 smitte, som både private og offentlige tannklinikker kunne henvise videre til.

Rådsområde **kultur og mangfold** har ansvar for oppgaver knyttet til frivillighet, friluftsliv og idrett, fylkesbibliotek, kunst og kultur og kulturarv. Rådsområdet har også viktige oppgaver knyttet til integrering. En vesentlig del av midlene til dette området er bevilget til utvikling og driftsstøtte til frivillige organisasjoner, herunder organisasjoner innenfor idrett, friluftsliv, funksjonshemmedes organisasjoner, kultur, barn og ungdom, studieorganisasjoner. Viken fylkeskommune har i 2020 benyttet sine ressurser på kunst- og kulturfeltet til å oppfylle kulturloven og styrke kunst- og kulturlivet i Viken i tråd med målsetninger i vedtatte planer. Forvaltningsoppgaver på kulturminneområdet går i hovedsak ut på samhandling med kommunene i plan- og byggesaksprosesser, forvaltning av statlige og fylkeskommunale tilskuddsordninger og saksbehandling knyttet til fredete kulturminner. Disse oppgavene er ivaretatt løpende, i det alt vesentlige innenfor frister, og med god kvalitet.

2.3 Økonomisk analyse

Resultatet for Viken fylkeskommune 2020 viser et overskudd på 742,1 mill. kr. Det er flere årsaker til det positive regnskapsresultatet. Sektoruavhengige utgifter og inntekter viser et avvik på 162,3 mill. kr, som skyldes reduserte pensjonsutgifter. I tillegg er det økte frie inntekter og lavere netto finansutgifter på 76,7 mill. kr. Rådsområdene viser et resultat på 503,1 mill. kr i lavere utgifter enn budsjettet. Mye av dette er innen utdanning og kompetanse (327,2 mill. kr). Deler av dette er imidlertid knyttet til utsatte aktiviteter som gjennomføres i 2021. Dette gjelder for de videregående skolene, men er også knyttet til prosjekter og planlagte aktiviteter som av ulike årsaker har noe forsinket framdrift i forhold til det som var budsjettet.

De finansielle måltallene for 2020 er også gode, med et ukorrigert netto driftsresultat på 5,4 prosent, en gjeldsgrad på ca. 59 prosent og et reservefond på 10 prosent av driftsinntektene. Vikens tre finansielle måltall er bedre enn det som ble lagt til grunn for budsjettet i 2020.

Bruttoinvesteringer for Viken fylkeskommune er på 2,38 milliarder kr, herav 1,16 milliarder kr innenfor samferdsel og 1,14 milliarder kr innenfor finans og administrasjon (byggeprosjekter i regi av eiendomsavdelingen). Investeringene er i stor grad knyttet til større byggeprosjekter, tiltak på gang- og sykkelveier, mindre utbedringer på fylkesvei, samt store kollektivprosjekter. Det har vært aktivitet på om lag 500 investeringsprosjekter i 2020. Opprinnelig budsjetterte investeringsutgifter ble gjennom året nedjustert med om lag 652 mill. kr.

3 Viken viser vei

Fylkesrådet. fra venstre Halvard Ingebrigtsen (Ap), Tonje Brenna (Ap), Tonje Kristensen (Ap), Anne Beathe Tvinnereim (Sp), Olav Skinnes (Sp), Siv Henriette Jacobsen (Ap), Johan Edvard Grimstad (Sp)

3.1 Fylkesrådenes kommentarer til 2020

FYLKESRÅDSLEDER

- Jeg ønsker å takke alle ansatte i Viken som har stått på for Vikens innbyggere i året som har gått. Det har vært lagt en enorm innsats i en krevende periode med koronasituasjonen, som har foregått gjennom store deler av Viken fylkeskommune sitt første driftsår. Utdanning, samferdsel, næringsutvikling, kultur, og andre sektorer som fylkeskommunen har ansvar for er tilpasset pandemien og rustet for tiden etter. Det har bidratt til at våre elever, pendlere og andre som bruker Vikens tjenester har opplevd trygghet, til tross for urolige tider rundt oss.

TONJE BRENNÅ (AP)

FYLKESRÅD FOR FINANS OG ADMINISTRASJON

- Fylkesrådets viktigste prioriteringer i 2020 har vært å styre Viken fylkeskommune trygt gjennom koronakrisen. Både koronasituasjonen og etableringen av Viken fylkeskommune ga en usikker økonomisk situasjon og behov for stram økonomistyring gjennom 2020. Derfor er jeg fornøyd med at vi kan presentere et årsregnskap som går i pluss. Vi har også gjennom året blant annet jobbet godt med å få på plass Viken-modellen, som stiller seriøsitetsskrav til våre leverandører, en ambisiøs anskaffelsesstrategi som setter klare klima- og miljømål og en organisasjonsstrategi og kommunikasjonsstrategi som skal legge grunnlaget for videreutviklingen av organisasjonen.

HALVARD INGEBRIGTSEN (AP)

FYLKESRÅD FOR KULTUR OG MANGFOLD

- Rådsområdets viktigste prioriteringer i 2020 har vært å videreføre arbeidet fra de tidligere fylkeskommunene. 2020 har vært et år med store utfordringer for aktørene på rådsområdet grunnet korona. Flere har måttet avlyse, endre eller flytte på sine aktiviteter. Det har derfor vært ekstra viktig å følge opp planene og sikre og opprettholde nivået av tilskudd til våre mottakere og å være en stabil aktør i et usikkert år.

Samtidig har det vært et år preget av harmoniseringer av arbeid, samt forberedelse til å utvikle ny politikk på området med et Viken-blikk. Harmoniseringsarbeidet som er gjennomført på ulike felt sikrer en likebehandling av kultur og mangfold-feltet i Viken, uavhengig av hvor man bor. Året 2020 skulle fylkeskommunene få flere oppgaver fra staten. På noen områder ble oppgaver overført, som på friluftsliv, kulturarv og integrering, og mye av 2020 har blitt brukt på å rigge seg for å ivareta de nye oppgavene. Dette har vært krevende med tanke på at statlige ressurser ikke fulgte med på alle områder. Gjennom 2020 har rådsområdet lagt et godt grunnlag for videre arbeid for et rikt og mangfoldig kultur- og frivillighetsliv i Viken.

TONJE KRISTENSEN (AP)

FYLKESRÅD FOR UTDANNING OG KOMPETANSE

- De videregående skolene ble sterkt berørt av koronapandemien i 2020. Lærerne og skoleledelsen har jobbet hver dag for at elevene skal få en så god opplæring som mulig. Epidemien har tvunget fram nye måter å drive undervisning på, og skolene har gjort et stort digitalt sprang på kort tid.

Fylkestinget vedtok i 2020 å innføre nærskoleprinsippet for inntak til de videregående skolene. Det vil bidra til at flest mulig fullfører og består videregående skole i Viken. Nærskoleordningen sikrer mer forutsigbarhet og rettferdighet for alle.

Satsing på gratis skolemåltid har gitt resultater. 13 skoler er valgt ut til å delta i et prøveprosjekt med gratis skolemåltid. Med det nye prøveprosjektet vil rundt 30 av fylkeskommunens 58 videregående skoler tilby en eller annen form for gratis skolemåltid. Helsefremmede skoler og e-helsetjeneste er også viktige satsingsområder.

Det er jobbet systematisk med kvalitetsutvikling av den videregående skolen. Utviklingen av et rammeverk for læring og ledelse skal sørge for at kvaliteten på opplæringen blir høy i alle klasserom og verksteder ved Vikens skoler.

SIV HENRIETTE JACOBSEN (AP)

FYLKESRÅD FOR SAMFERDSEL

- 2020 var et år utenom det vanlige, også for kollektivtrafikken. Vi måtte be kollektivreisende å bruke kollektivtilbudet minst mulig. Kollektivselskapene fikk store inntektstap som følge av dramatisk reduserte billettinntekter. I denne situasjonen har kollektivselskapene tatt et samfunnsansvar, og bidratt til å holde viktige samfunnsfunksjoner i gang. Kollektivtilbudet er blitt opprettholdt, slik at de som har måttet reise har fått et tilbud.

Vedlikehold av til sammen 5 500 kilometer fylkesvei er en prioritert oppgave. I løpet av 2020 ble det lagt asfalt på cirka 317 kilometer fylkesvei i Viken. I tillegg er det gjennomført flere større og mindre utbedringstiltak på fylkesveiene. Blant annet er det bygget 14,6 km gang- og sykkelvei i 2020.

Viken fylkeskommune har i 2020 overtatt veifaglige ressurser og kompetanse fra Statens vegvesen. Mer enn 300 ansatte har kommet fra Statens vegvesen til Viken fylkeskommune. Jeg er stolt av den samlede erfaring og kompetanse vi har bygget opp for å gi innbyggerne og næringslivet et godt kollektivtilbud og gode veier.

OLAV SKINNES (SP)

FYLKESRÅD FOR NÆRING OG TANNHELSE

- Næringslivet havnet i en krevende situasjon som følge av koronapandemien. Vi har gjort mye. Tilskuddsordninger til næringslivet har vært forsert, terskler om egenandeler redusert, søknadsprosedyrer forenklet og nye tilskuddsordninger etablert. Vi har hjulpet en rekke bedrifter til å gi kompetansepåfyll til sine ansatte fremfor å permittere. I 2020 tildelte Viken fylkeskommune nærmere 60 millioner kroner fra tilskuddsordningen Bedriftsintern opplæring. Midlene, både egne og statlige, ble fordelt på 137 bedrifter over hele fylket. Etter statlig tildeling fordelte Viken fylkeskommune 64 millioner kroner til kommunene som skulle videre til lokalt næringsliv. Det er etablert godt samarbeid med NHO, LO, NAV, KS, VIRKE, Innovasjon Norge, Forskningsrådet, Siva og Oslo kommune.

Vår tannhelsetjeneste er en solid organisasjon med ca. 650 ansatte og vel 60 tannklinikker, som nå kan gi et mer enhetlig og godt offentlig tannhelsetjenestetilbud til om lag 320 000 pasienter. Tannhelsetjenesten i Viken etablerte tidlig tre beredskapsklinikker for akuttbehandling av pasienter med antatt eller bekreftet covid19-smitte. Disse kunne både private og offentlige tannklinikker henvise videre til.

JOHAN EDVARD GRIMSTAD (SP)

FYLKESRÅD FOR PLAN, KLIMA OG MILJØ

- Vi har staket ut en vei for hvordan vi skal nå bærekraftmålene i 2030 og hvordan vi sammen skal utvikle det nye fylket i et generasjonsperspektiv. Vi har satt i gang konkrete tiltak som skal gjøre det lettere for innbyggerne i Viken-samfunnet å velge klimavennlig, blant annet har vi gitt 12,5 millioner kroner til ladeinfrastruktur i sameier og borettslag i hele Viken. Videre vedtok fylkestinget regional planstrategi, vårt viktigste overordnede styringsverktøy for samfunnsutviklingen i Viken. Vi har satt oss mål om at Viken skal være et lavutslippssamfunn, og i 2020 har vi etablert Klimapartnere Viken som bidrar til at regionens næringsliv står best mulig rustet til å møte klimautfordringene og morgendagens krav til lavutslippssamfunnet. I vår egen drift vil jeg løfte fram arbeidet med Fossilfri 2028, som er tiltak for fossilfri drift av egen virksomhet.

ANNE BEATHE TVINNEREIM (SP)

4 Hendelser i 2020

4.1 Viktige hendelser i Viken 2020

Mange får lærekontrakter i Viken

En rapport fra Utdanningsdirektoratet viser at bedrifter i Viken er flinke til å gi søkere lærekontrakter, særlig innen bygg- og anleggsbransjen. På landsbasis fikk 86 prosent av søkere til bygg- og anleggsteknikk en lærekontrakt i løpet av 2019. Det viser den høyeste andelen som er registrert siden målingene startet i 2011. Samtidig har Viken flest søkere i landet, med flere enn 5000 søkere.

Helelektrisk overfart på Norges største bilfrie båtsamband

Oslofjorden blir grønnere når Norges største bilfrie båtsamband mellom Aker brygge og Nesoddtangen er helelektrifisert. På under ett år ble de tre fartøyene Kongen, Dronningen og Prinsen ombygd fra drift på flytende naturgass til strøm, slik at alle avganger nå vil være utslippsfrie.

Mener klimavennlig transport må prioriteres

Byområdene i Viken står foran en fortsatt kraftig befolkningsvekst. De transportmessige konsekvensene av veksten kan ha følger både for miljøet, klimagassutslipp, næringsutvikling og levekår. Satsing på klimavennlige transportløsninger er et viktig punkt i NTP-innspillet som ble vedtatt i fylkestinget. I dette ligger det blant annet et mer effektivt og attraktivt kollektivsystem til lands og til vanns, utvikling av smart trafikkstyring og nye mobilitetsløsninger.

Fylkestinget vedtok garanti for E18 og sikrer Fornebubanen

Fylkestinget i Viken vedtok 17. september å gi lånegaranti for E18-løsning. Dermed kunne både byggingen av E18-strekningen Lysaker - Ramstadsletta og Fornebubanen begynne. SV og MDG stilte seg ikke bak denne løsningen, og trådte på bakgrunn av denne saken ut av fylkesrådet.

Vil rydde opp i useriøse arbeidsforhold i Viken

Arbeidstakere i Viken skal ha anstendig lønn og skikkelige arbeidsvilkår. Derfor vil Viken fylkeskommune stille strenge krav i våre kontrakter. Useriøse aktører som bryter lover og regler i arbeidslivet skal stanses. Lønns- og arbeidsvilkår, synlig HMS-kort, faglærte håndverkere og lærlinger, fast ansatte, høy stillingsandel og maks antall leverandørledd, er noen av kravene som stilles i Viken-modellen, som ble lagt fram i 2020 og senere behandlet i fylkestinget i februar 2021.

Prøver ut gratis skolemat i 2021

Fylkestinget vedtok 26. november en ny ordning med skolemat for de videregående skolene i Viken. Dette er et prøveprosjekt der 13 nye videregående skoler kan få prøve ut en ordning med skolemat fra

2021. Fylkesrådets ambisjon er at prosjektet skal utvikles på sikt til å gjelde alle videregående skoler i Viken fylkeskommune.

Byggingen av Fornebubanen er i gang

Fredag 11. desember ble første sprengning for Fornebubanen foretatt, som markerte at byggingen er i gang. Prosessen med klargjøring og driving av en åtte kilometer lang tunnel og seks stasjoner er i gang. Fornebubanen skal knyttes sammen med det eksisterende T-banenettet og åpnes i 2027.

Benjamin-prisen til Glemmen videregående skole

Glemmen videregående skole i Fredrikstad ble tildelt Benjaminprisen 2020 fra Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) for sitt målrettede arbeid mot rasisme og diskriminering. Juryen for Benjaminprisen vektlegger at skolen arbeider systematisk mot rasisme og diskriminering ved å involvere elevene og ved å jobbe aktivt med et nettverk av eksterne frivillige, kommunale og kulturelle aktører i nærmiljøet.

En rettferdig inntaksordning for like muligheter

Nærskoleprinsippet ble vedtatt av fylkestinget høsten 2020. Alle i hele Viken kan søke på det utdanningsprogrammet og den skolen de har lyst å gå på, så skal inntaksordningen sørge for at elevene kommer inn på en skole nærmest mulig. Søkere prioriteres til en nærskole som tilbyr ønsket utdanningsprogram.

Foreslår strategi for anskaffelser

Fylkesrådet la fram forslag til anskaffelsesstrategi for Viken fylkeskommune. I Viken fylkeskommune anskaffes tilsvarende for 5-6 milliarder kroner årlig inkludert investeringskjøp. I tillegg kommer betydelige kjøp av kollektivtransporttjenester i regi av våre kollektivselskaper. Ved å stille bevisste krav i anskaffelser av varer og tjenester skal Viken fylkeskommune drive samfunnsutviklingen i en grønnere og mer rettferdig retning.

Prosjekter på fylkesveiene og kollektivtiltak

Flere prosjekter på fylkesveiene og kollektivtiltak ble markert i 2020. Første spadestikk ble tatt for ny Austvoll bru i Flå, gang- og sykkelvei i Rælingen ble åpnet, samt ny bussterminal på Skedsmokorset. Det ble bygget ferdig 16 kilometer gang- og sykkelvei, eksempelvis i Sarpsborg. Videre ble det asfaltert rundt 300 kilometer fylkesvei, samt ferdigstilt en rekke prosjekter, blant annet i Son, Lillestrøm, Krødsherad og Asker.

Fylkesrådet ett år

17. oktober var det ett år siden fylkestinget og fylkesrådet i Viken ble etablert. Fylkesrådet markerte det med å legge fram et politisk regnskap over det som var blitt gjennomført det første året.

– Arbeidet med å håndtere koronasituasjon og få samfunnshjulene i gang igjen har vært det aller viktigste for fylkesrådet dette året, sa fylkesrådsleder Tonje Brenna.

Ladeordninger

Viken fylkeskommune etablerte Klimafond Viken som ga 26 millioner kroner til klimatiltak i hele fylket. I tillegg har det blitt gitt 12,5 millioner kroner til ladeinfrastruktur til sameier og borettslag i hele Viken.

Vikens første regionale planstrategi vedtatt

Sammen skal innbyggerne i Viken utvikle det nye fylket til en bærekraftig region og regional planstrategi viser hvordan. 18. desember ble planstrategien sluttbehandlet i fylkestinget. Regional planstrategi er det viktigste overordnede politiske styringsverktøy for samfunnsutviklingen, og den bestemmer hvilke regionale planer som skal utarbeides. Til grunn for Vikens planstrategi ligger FNs bærekraftsmål.

4.2 Tiltak og tilskudd i koronapandemien

Viken forskutterer 240 millioner kroner til Ruter og Brakar

23. april vedtok fylkesrådet i Viken å imøtekomme forespørselen fra Brakar og Ruter om økonomisk bistand, i påvente av ytterligere kompensasjon fra staten. Viken fylkeskommune stilte derfor opp med henholdsvis 200 millioner kroner til Ruter og 40 millioner kroner til Brakar.

Ekstraordinært tilskudd til reiselivet

Etterspørselen har vært stor og nå kan destinasjonsselskapene i Viken søke støtte til kritiske aktiviteter for sine reiselivsbedrifter. Viken fylkeskommune har en ramme på seks millioner kroner og søknadsfristen er 15. juni. Formålet med tilskuddsordningen er at reiselivsnæringen som følge av korona-pandemien kan få støtte til å finansiere kritiske aktiviteter som næringen ikke får hjelp til på andre måter eller gjennom andre midler.

Ny krisepakke for frivilligheten

En ny koronakrisepakke for frivillige lag og organisasjoner ble etablert. Formålet med ordningen er å kompensere frivillige organisasjoner som har betydelig inntektstap fra arrangementer eller annen spesifisert aktivitet, som følge av pålegg eller råd gitt av staten i forbindelse med COVID-19-utbruddet.

40 millioner til nye læreplasser

Viken fylkeskommune satte inn 40 millioner kroner for å sikre læreplasser i utsatte bransjer. Det er et viktig tiltak for å sikre at korona ikke fører til at ungdommer må sette livene sine på vent. Ordningen skal bidra til flere lærekontrakter/opplæringskontrakter slik at alle søkere får en læreplass. Ordningen skal også bidra til at lærlinger/lærekandidater som er permittert eller oppsagt grunnet koronasituasjonen får fullført sin videregående opplæring.

61 millioner kroner til bedrifter som har blitt hardest rammet av korona-krisen

Viken fylkeskommune fordelte 61 millioner kroner til de kommunene i Viken som har blitt rammet hardest av korona-krisen. Målgruppen er bedrifter. Kommuner som har høy arbeidsledighet og er avhengig av turisme og reiseliv prioriteres. Gjennom de kommunale næringsfondene kan bedrifter få tilgang til nødvendig kapital. Pengene kan blant annet brukes til direkte bedriftsstøtte, destinasjonsutvikling og tiltak for å styrke samarbeidet mellom lokale bedrifter.

5 Framtidsutsikter

Viken er et stort og mangfoldig fylke med mange muligheter for utvikling, som har mange komplekse utfordringer. Det er store regionale forskjeller i befolkningsutvikling, økonomisk vekst og utvikling av arbeidsplasser i de ulike delene av fylket.

Befolkningen i Viken har i lengre tid økt mer enn befolkningen i Norge samlet sett, og det forventes at denne utviklingen vil fortsette. Befolkningsveksten skyldes både fødselsoverskudd, innvandring og innenlands flytting, men siden 2015 har innenlands flytting vært den viktigste vekstfaktoren.

Det forventes behov for ca. 3 300 nye elevplasser innen 2026 som vil medføre økte utgifter til fylkeskommunens videregående opplæring. En økning i antall personer i aldersgruppen 3-18 år, samt økning i antall eldre i institusjoner, kommer i tillegg til å medføre økt etterspørsel etter fylkeskommunale tannhelsetjenester. Behovet for transport for personer med nedsatt funksjonsevne påvirkes av vekst i eldrebefolkningen. Befolkningsøkning gir økt behov for transport- og samferdselstjenester og infrastruktur. Befolkningsveksten gir på den annen side også muligheter i form av økte skatteinntekter, verdiskaping og innovasjon.

Regional planstrategi og sist vedtatte økonomiplan angir blant annet følgende utfordringer som Viken fylkeskommune må håndtere i årene som kommer:

Det er betydelige forskjeller i helse og livskvalitet i fylket. Disse forskjellene er systematiske og følger ofte inntekts- og utdanningsnivået i befolkningen. Viken er det fylket i Norge som har størst forskjell i utdanningsnivå mellom kommunene (yrkesaktiv befolkning), og man vet at de med høyere utdanning vurderer egen helse som mye bedre enn de med lavere utdanning.

Mer bærekraftig produksjon og forbruk er nødvendig for en god utvikling i Viken. Skal vi klare å unngå alvorlige klimaendringer, må vi kutte alle utslipp fra fossile kilder og kraftig redusere prosessutslipp fra transport, landbruk og industri. I Viken kan vi forvente at klimaendringer vil føre til kraftig nedbør, økte problemer med overvann, stormflo, flere og større flommer og flere jord- og snøskred. Økt og endret erosjon kan føre til flere kvikkleireskred.

Mange av de mest produktive landbruksarealene i Viken ligger i eller i nærheten av tettsteder med stor befolkningsvekst. I mange år har dette ført til at jordbruksareal er blitt bygd ned til fordel for boliger, veier, næringsvirksomhet og andre formål. Fylkesrådet vil ta vare på dyrket og dyrkbar mark. Nedbygging av landområder og omlegging av jordbruket kan også være negativt for det biologiske mangfoldet.

Koronapandemien har skapt usikkerhet, arbeidsledighet og endret samfunnet på mange måter. Flere av Vikens innbyggere har kjent på og kjenner fortsatt virkningene av koronapandemien tett på kroppen. Noen deler av fylket er hardere rammet enn andre. For fylkesrådet er viktigste prioritet å styre Viken fylkeskommune trygt gjennom krisen, slik at våre innbyggere har jobb, utdanning og lærlingplass å gå til og at kollektivtrafikken går. Fellesskapet skal stille opp for de som trenger det.

Koronapandemien har gjort den økonomiske situasjonen for Viken fylkeskommune mer uforutsigbar. Viken fylkeskommune har dessuten behov for store utbygginger av skole- og samferdselsprosjekter grunnet befolknings- og elevtallsvekst i årene framover. Trygg økonomisk styring handler om å finne en god balanse mellom drift og investering, og samtidig ha et forsvarlig gjeldsnivå. Det er nødvendig for å sikre trygghet for ansatte og alle som bruker Viken fylkeskommunes tjenester.

Fylkesrådets hovedoppgave er å sørge for trygg styring i en urolig tid. I løpet av 2020 har Viken fylkeskommune gjennom ulike krisepakker bidratt til å dempe de negative virkningene av koronapandemien for innbyggere, arbeids- og samfunnsliv i Viken. Fylkesrådet jobber for at utdanning, næringsutvikling, kultur, samferdsel og andre sektorer som fylkeskommunen har innflytelse over, er tilpasset pandemien og rustet innbyggere og næringsliv til tiden etter. Politikken som føres må ta hensyn til sosial og geografisk fordeling. Sammen med arbeidslivet i fylket, våre utdanningsinstitusjoner og NAV vil fylkesrådet jobbe med å utvikle flere tilbud for å bidra til sysselsetting, omstilling og hjelpe de som er permittert eller oppsagt.

Koronapandemien har ført til stor usikkerhet om framtidig passasjerutvikling for kollektivselskapene. Så langt har staten kompensert for de tapte billettinntektene. Dersom den statlige kompensasjonen opphører, vil det innebære en betydelig nedskalering av kollektivtilbudet. I budsjettforslaget for 2021 forutsetter Viken fylkeskommune at staten dekker tap og økte kostnader så lenge det er smitterestriksjoner.

Viken fylkeskommune ønsker å ta en større rolle i å hjelpe næringsliv, kulturliv og andre som er rammet av virkningene av koronapandemien. Etableringen av Viken fylkeskommune krever fremdeles mye ressurser. Fylkesrådet mener statlige myndigheter i større grad må spille på lag med og støtte opp under fylkeskommunens arbeid.

6 Helhetlig bærekraftsarbeid i 2020

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringer innen 2030. Bærekraftsmålene består av 17 overordnede mål for en bærekraftig utvikling, samt verdens felles erklæring for en bærekraftig utvikling innen år 2030.

Regjeringen legger vekt på at arbeidet med bærekraftsmålene må sikres bred forankring gjennom den regionale og kommunale planleggingen. Dette ansvaret har Viken tatt i 2020. Arbeidet med å tilpasse FN17 til en målstruktur for både Viken som organisasjon og samfunn ble påbegynt i regional planstrategi. Også Viken sin bærekraftsfilosofi ble meislet ut her.

Skal Viken ha troverdighet i spørsmål om bærekraftig utvikling, så er det viktig å gå foran med et godt eksempel. Viken har i 2020 hatt stor oppmerksomhet på arbeid med klimabudsjett og klimaregnskap, og det er rapportert løpende til politisk ledelse på utviklingen. En mer grundig rapportering på status i dette arbeidet presenteres i bærekraftsrapporten, når nasjonale myndigheter har publisert nødvendig faktaunderlag.

6.1 Bærekraftsfilosofi for Viken fylkeskommune

Verdens klima- og miljøsystemer svekkes på en måte som kan være en trussel for framtidig liv på planeten. Denne kunnskapen har medført at Viken har lagt planetens tålegrense til grunn for vårt arbeid. Dette hensynet skal være grunnleggende for all samfunnsutvikling.

De strategiske føringene definerer vår rolle som regional samfunnsutvikler. Innenfor tematikken FN17 skal vi være en pådriver og en samordner, overfor og sammen med et bredt spekter av samfunnsaktører. Sammen skal vi få til mer enn om vi jobber hver for oss. Samstyring og samskaping ble i 2020 nøkkelbegreper i Viken sitt arbeid med FN17.

Som en regional utviklingsaktør, er det ikke tilstrekkelig å kun jobbe med noen utvalgte bærekraftsmål. Utfordringene og løsninger griper i hverandre. Dette har farget Vikens første regionale planstrategi, som ble vedtatt i desember 2020 og ga en felles retning for Viken-samfunnet. Dette krever et (endrings)arbeid med system, kultur og kunnskap både hos oss og på tvers av forvaltningsnivå. Helhetlig virkemiddelbruk handler om hvordan vi bruker verktøykassen vår - altså virkemidlene - smartere og på nye måter for å møte nye utfordringer og behov. Dette arbeidet ble igangsatt i 2020.

6.2 Organisering av bærekraftsarbeid i Viken fylkeskommune og kompetanseoppbygging

Det er et lederansvar å sikre at bærekraft innlemmes i alt vi gjør i alle deler av virksomheten Viken fylkeskommune driver. En måte dette skal håndteres på er at bærekraftsvurderinger skal inn i alle politiske saker i 2021 og forberedelsene startet i 2020. I tillegg har rådsområdene Fylkesrådsleders kontor, Plan, klima og miljø og Finans og administrasjon et utvidet ansvar for tverrfaglig arbeid, herunder å sikre god samordning. Dette ble bl.a. fulgt opp gjennom arbeid med regionale og kommunale planer, og integrering av bærekraft i plan-, styrings- og økonomisystemer. Videre innlemmet anskaffelsesstrategien, samferdselsstrategien, kommunikasjonsstrategien og organisasjonsstrategien bærekraft sterkt, både i innhold og struktur.

Det er opprettet et eget bærekraftsnettverk som består av administrativt ansatte i sentraladministrasjonen. Nettverket er en drivkraft for bærekraftsarbeidet i Viken gjennom sin rolle som samfunnsutvikler. Nettverket har bestått av ca. 30 medlemmer som skal fungere som bærekraftsambassadører og pådrivere.

Viken fylkeskommune vil jobbe tett med kommunene for å få til godt samarbeid på bærekraftsarbeid. Det jobbes for eksempel derfor aktivt med ulike nettverksstrategier, deriblant klimapartnerskap. I 2020 startet også et mer overordnet arbeid med samarbeidsavtaler med kommuneregionene.

Som en del av å bygge en organisasjonskultur og forståelse rundt bærekraft har komponenter om bærekraftsmålene blitt inkludert i lederopplæringen. Det inngår også i den digitale velkomstpakken for alle nyansatte. I 2020 ble det også gjort forarbeid til en kompetansehevingspakke som rulles ut for sentraladministrasjonen i 2021.

I 2020 ble også utvikling av konkrete metoder og verktøy påbegynt for å hjelpe ledere og ansatte å jobbe helhetlig med bærekraft og virkemidler.

En del av kompetanseoppbyggingen handler om å gi styringsinformasjon til politisk ledelse. Det vil deriblant handle om å sikre bærekraftsrapportering. Innretningen av denne, på kort og lang sikt, ble utredet i 2020.

6.3 Rapportering på de viktigste resultatene i arbeidet med FN17 i 2020

Rådsområdene har beskrevet de inntil fem viktigste resultatene de oppnådde i arbeidet med FN17. De har også angitt de inntil fem viktigste bærekraftsmålene som de ulike resultatene har bidratt til nå (se tabell nedenfor). 15 av de 17 målene ble omtalt, her listet opp fra de som ble nevnt flest til færrest ganger:

I) Samarbeid for å nå målene (17) **II)** God helse og livskvalitet (3) **III)** Bærekraftige byer og lokalsamfunn (11) **IV)** Mindre ulikhet (10) **V)** God utdanning (4) **VI)** Industri, innovasjon og infrastruktur (9) **VII)** Anstendig arbeid og økonomisk vekst (8) **VIII)** Stoppe klimaendringene (13), Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner (16), Ansvarlig forbruk og produksjon (12) **IX)** Ren energi til alle (7) **X)** Livet i havet (14) **XI)** Livet på land (15), Likestilling mellom kjønnene (5), Rent vann og gode sanitærforhold (6).

Tabell 1 Resultater i arbeidet for å realisere FN17

Nr	Viktigste resultater i arbeidet for å realisere FN17 i 2020	FN17
Kultur og mangfold		
1.	Flere universelt tilrettelagte friluftslivsområder	3, 10, 11, 17
2.	Støtte til frivillige organisasjoner	3, 5, 10, 11, 17
3.	Tilført kunnskap om temaet gjenbruk og sirkulærøkonomi gjennom rådgivningen til kommunenes plan- og byggesaksprosesser, knyttet til deres vurdering av bruk og bevaring av bygninger	11, 12, 13, 17
4.	Kunst- og kulturopplevelser som er inkluderende og motvirker utenforskap	3, 10, 11, 17
5.	Utvikling av folkebibliotekene som arenaer for opplevelser og livslang læring, herunder utvikling av digitale arrangementer	3, 10, 11, 16, 17
Utdanning og kompetanse		
1.	Nærskoleordning i Viken	3, 4, 10
2.	Strategi for helsefremmende skole vedtatt	3, 4, 10
3.	Gratis skolemåltid til flere skoler	3, 4, 10
4.	«E-helsetjeneste»	3, 4, 10
5.	Fagskolen Viken er etablert	4, 10
Finans og administrasjon		
1.	Fleksibel arbeidsgiver med digital hovedarbeidsform	4, 12
2.	Anskaffelsesstrategien og Viken-modellen som har basis i bærekraftsmålene	4, 8, 9, 12, 13
3.	Samling av energikostnader fra og med 2021 for å kunne planlegge og arbeide med bærekraft	7, 12
4.	Klimabudsjett, klimaregnskap og FN17 inn i årsbudsjett/økonomiplan	8, 11
5.	Oppstart av tverrfaglig samarbeid for å nå målene	17
Samferdsel		
1.	Ny samferdselsstrategi for Viken	3, 9, 11, 13, 17
2.	Ny partnerskapsmodell for trafikksikkerhet	3, 9, 17
3.	Vikens innspill til nasjonal transportplan	3,9, 11, 17
4.	Sykkelnettverk for kommunene i Viken	3,9, 11, 13,17
5.	Ny TT ordning i Viken	3, 9, 10, 11

Nr	Viktigste resultater i arbeidet for å realisere FN17 i 2020	FN17
Næring og tannhelse		
1.	Smittevern: Ikke rapportert om Covid 19 smitteoverføring på tannklinikene i tannhelse Viken, hverken for pasienter eller ansatte	3, 4, 10, 17
2.	Støtte til bedrifter til bedriftsintern opplæring	4, 8, 9, 10
3.	Støtte i krisetid til destinasjonene i Viken	8, 9, 11
4.	Støtte til utviklingsprosjekter i bedriftsnettverk og klynger (f.eks. «SAMS Autonome kjøretøy og transportløsninger» og «Solenergiklyngen»)	7, 8, 9, 11, 17
Fylkesrådsleders kontor		
1.	Etablerte det interne bærekraftnettverket for å øke og spre kompetanse om FN17 og hvordan vi kan bruke det i vårt arbeid	16, 17
2.	Etablerte egne nettsider for bærekraft i Viken	16, 17
3.	Deltatt i OECD-prosjektet «A territorial approach to the SDGs», og vært vertskap for prosjektets 3. rundebordssamling	11, 17
4.	Kartlegging av virkemidler og tverrgående samarbeid	16, 17
5.	Tilrettelagt for bærekraftsrapportering og bidratt til at bærekraftsmålene innarbeides i styringssystemet	16, 17
Plan, klima og miljø		
1.	Vedtak av regional planstrategi	17
2.	Program for folkehelse - tiltaksutvikling i kommunene - 31 pågående tiltak	3, 4, 10, 11, 17
3.	Etablerte fagnettverk folkehelse/ klima/ vilt og i plandialog med kommunene	3, 11, 14, 15, 17
4.	Forslag til to regionale planer for vannforvaltning 2022-27 godkjent i Vannregionutvalget	6, 14, 17
5.	Etablere partnerskap med næringsaktører om klimatiltak og omstilling til lavutslippssamfunnet. Klimapartnere Viken og Klimasmart Landbruk i Viken	7, 8, 12, 13, 17

6.4 Klimabudsjett og klimaregnskap

Viken fylkeskommune har innført miljøfyrtårn og klimabudsjett for egen virksomhet for å sikre at Viken viser vei og oppnår miljø- og klimamål i egen virksomhet. Viken er også i gang med å utvikle klimabudsjett for Viken-samfunnet for å oppnå klimamål vedtatt i regional planstrategi.

Som en del av Vikens arbeid med å utvikle et klimabudsjett og regnskap for Viken, ble det for 2020 lagt til grunn at beregningsgrunnlaget for klimabudsjett- og regnskapet skulle omfatte direkte klimagassutslipp i fylkeskommunens egen virksomhet. Klimatiltak for indirekte klimagassreduksjoner og klimatiltak rettet mot samfunnet ble beskrevet i tabeller i årsbudsjett 2020 og økonomiplan 2020-2024, men uten effektberegninger og kostnader. Klimaregnskapet skal vise om vi klarer å følge opp tiltak og klimagassreduksjoner som er beskrevet i klimabudsjettet. For 2020 ble det ikke utviklet et klimabudsjett med konkrete klimaeffekter og det var heller ikke vedtatt klimamål. «Klimabudsjettet» viste kun hvilke tiltak Viken videreførte fra de tidligere regionale planene fordelt på tiltaksområder. Status på tiltakene i tabellene blir beskrevet under «Status klimabudsjett».

6.4.1 Klimaregnskap 2020

Vikens klimaregnskap for direkte utslipp i egen virksomhet viser et klimagassutslipp på 22 644 tonn CO₂-ekvivalenter i 2020. Hoveddelen av utslippene er knyttet til kollektivtransport. Klimaregnskapet for 2020 er basert på innrapporterte tall fra fylkeskommunens avdelinger og virksomheter.

Klimaregnskap for 2020 gjelder de direkte utslippene for fylkeskommunens egen virksomhet som følger kategorisering og tiltak i klimabudsjett for 2021. Dette sikrer at man kan sammenligne Vikens klimaregnskap for egen virksomhet i 2020 mot påfølgende år. I direkte utslipp inngår kategoriene transport (kjøretøy og maskiner), tjenestereiser (flyreiser, togreiser og reiser med privatbil), kollektivtransport (båt- og busstransport) og stasjonær forbrenning.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over direkte utslipp for 2020. Klimaregnskap for 2020 vil i sin helhet presenteres i Vikens bærekraftrapport for 2020.

Tabell 2 Klimagassutslipp, Viken fylkeskommune (tonn CO₂ ekvivalenter)

Sektor	Utslipp (tonn CO ₂ ekv.)
Fylkeskommunale bygg	12
Kjøretøy og maskiner	1 030
Kollektiv transport	20 994
Tjenestereiser	608
Total	22 644

6.4.2 Status klimabudsjett

Klimabudsjettet er koblet til Vikens årsbudsjett og økonomiplan. Det foreligger ikke et fullstendig grunnlag for et klimabudsjett for Viken, dette er et utviklingsarbeid som vil pågå over tid. Det er lagt opp til at på sikt vil klimabudsjettet følge budsjettprosessens milepæler for rapportering.

I klimabudsjettet for 2021-2024 ble det utarbeidet en oversikt over nødvendig utslippsreduksjoner og tiltak for å nå mål om fossilfri virksomhet i 2028. Dette rapporteres på i klimaregnskap for 2021. I dette klimabudsjett ble det også utarbeidet tiltakslistene for å redusere indirekte klimagassutslipp fra egen virksomhet samt tiltak rettet mot Viken-samfunnet. I 2021 skal det arbeides videre med metoder for beregning og rapportering for å inkludere dette i neste års klimabudsjett.

Tabell 3 Oversikt over tiltak i 2020, indirekte klimagassutslipp egen virksomhet

Tema	Aktiviteter	Status
Miljøfyrtårn	Sertifisering av fylkeskommunens virksomheter Energieffektivisering av bygg Krav til kildesortering, tiltak for å redusere avfallsmengder og erstatte plastemballasje Økt krav til gjenbruk	Se rapportering i eget avsnitt om Miljø For å komme i mål med miljøsertifisering og spesielt kildesortering i alle virksomheter må framdriften økes
Byggeprosjekter	Innføre miljøkrav i miljøprogram	Igangsett dialog mellom Eiendom, Kompetanse og Klima avd.
Anskaffelse	Innarbeide miljøkrav i leveranseavtaler Fastsette rapporteringskrav til klimaregnskapet	Ny anskaffelsesstrategi vedtatt
Reisereglement	Innarbeide miljøkrav for arbeidsreiser og for arrangementer i reisereglementet	I oppstart
Infrastrukturprosjekter og innkjøp av materiell for kollektivtransport	Innsamle data for kvantitative effekter av tiltak	I oppstart
Matsvinn og øke andelen økologisk mat i kantine	Innarbeide miljøkrav og rapporteringskrav i leveranser og anskaffelser Igangsette tiltak for å redusere matsvinn	Ivaretas gjennom prosjektene Nature in your face og Matsvinn

For samfunnet skal det i 2021 utarbeides en tiltaksanalyse basert på Miljødirektoratets klimastatistikk for kommunene. Dette skal legge grunnlaget for et klimabudsjett for Viken-samfunnet.

Tabell 4 Oversikt over klimatiltak rettet mot samfunnet

Tema	Aktiviteter	Organisering	Status
Plan, nettverk og samarbeid			
Samarbeid med kommunene og regional stat	Bygge et godt klimasamarbeid med alle kommunene i Viken. Inkluderer gjennomføring av felles tiltak sammen med kommunene.	Klima Viken, PentaHelix, SmartEdge, Klima Østfold, Innkjøpsprosjektet	Prosess for å etablere Klima Viken er startet opp. Prosjektene løper som planlagt.
Samarbeid med andre samfunnsaktører	Bygge et godt klimasamarbeid med næringsliv, akademia, frivillige organisasjoner og andre viktige samfunnsaktører i Viken	Klimapartnere Viken, Samarbeidsavtale med Zero	Klimapartnere Viken er i god vekst, og andre samarbeid fungerer godt
Klimaledelse	Bistå kommunene i å innføre klimaledelse, bl.a. gjennom klimabudsjett	Kommunenettverkene, "Klimabudsjett etter Osломodellen", Kortreist kvalitet	Prosjektet "Klimabudsjett etter Osломodellen" ble gjennomført som planlagt, og vil bli fulgt opp i 2021
Kompetanseheving og erfaringsutveksling	Arrangere kurs, seminarer og workshops om relevante klimatemaaer	Klima Viken	Åpen møteplass med kommunene er etablert. To konferanser og en rekke seminarer og workshops ble gjennomført i 2020.
Transport			
Overgang til sykkel og gange	Sykkeltlån på bibliotekene Sykkeldager på skolene	Fossilfri2030	Sykkeltlån er utvidet fra Østfold til Follo, med oppstart i Ås og Nesodden i 2020. Det ble gjennomført rundt 50 skolebesøk, og over 2000 barn fikk reparert syklene sine.
Omlegging til fossilfrie drivstoff	Bistand til offentlige innkjøp	Hydrogennettverket, Innkjøpsprosjektet	Innkjøpsprosjektet fikk innvilget 7 mill. kr i støtte fra Klimasats i 2020, og har startet opp. Hydrogennettverket løper som planlagt.
	Demonstrasjon av fossilfrie kjøretøy og maskiner	Test av fossilfrie maskiner	Omkring 40 utlån av maskiner i 2020. 3000 har brukt det webbaserte oppslagsverket. Stadig større utvalg av større og bedre maskiner. Ny søknad til Klimasats er forberedt for å kunne fortsette med satsingen.

Tema	Aktiviteter	Organisering	Status
	Økt produksjon og bruk av biogass	Biogass Oslofjord, Bio4 Fuels	Prosjektene løper som planlagt. Potensiale for økt produksjon og lokalisering av fyllestasjoner er kartlagt.
	Økt produksjon og bruk av hydrogen	Hydrogennettverket, Mozees, H2Truck	Deltakelse i prosjekt og nettverk løper som planlagt.
	Internasjonalt samarbeid for fylle- og ladeinfrastruktur	Scandria, String, SLADDEL, fossilfri2030	Deltakelse i prosjekt og nettverk løper som planlagt
	Laderådgiving	"Klimasmarte folk, firmaer og landbruk"	Fokuset i 2020 har vært på borettslag, og det har vært gitt støtte både til investeringer og rådgiving. I tillegg har det vært gitt rådgiving gjennom prosjektet Fossilfri2030, delfinansiert av Interreg og Klimasats.
Gods over på sjø, bane og fossilfrie drivstoff	Samarbeid med havnene, seminar/webinar for næringsliv	Havnesamarbeidet, Klimapartnere	Havnesamarbeidet er startet opp, og Klimapartnere har deltatt aktivt
Landbruk			Klimasmart landbruk er utvidet fra Østfold til resten av Viken, og det er innvilget støtte fra Interreg ØKS som vil styrke aktivitetene, særlig knyttet til landbruksskolene.
Økt produksjon og bruk av fossilfri energi	Korntørkedager, demonstrasjon av fossilfrie kjøretøy og maskiner, solenergikurs, pilotgård for fossilfritt landbruk	Klimasmart Landbruk	Fokuset har vært på aktiviteter som kan gjennomføres via nettet
Reduserte biogene klimagassutslipp	Dreneringsdager, o.a.	Klimasmart Landbruk	Vil bli gjennomført når smittevernhensyn tillater det
Karbonopptak og lagring	Biokull-webinarer	Klimasmart Landbruk	Gjennomført som planlagt, men nettbasert. Svært populære med deltakere fra hele landet

Tema	Aktiviteter	Organisering	Status
Areal, bygg og anlegg			
Klimavennlig områdeutvikling	Utarbeide retningslinjer og veiledning	Include, Retningslinjer og veiledning om klimahensyn i plan	Prosjektene løper som planlagt. Retningslinjene vil bli ferdigstilt i 2021.
Fossilfri bygg- og anleggsplass	Bistand til anskaffelse/krav til fossilfrie anleggsplasser	CleanCon, Innkjøpsprosjektet	I 2020 har vi sett resultatene fra arbeid gjort i 2019, og det er lagt grunnlag for flere nye gode anskaffelser.
Energieffektivisering	Energirådgiving for innbyggere og næringsliv	Klima Østfold, Enchant, Energirådgivere	Anskaffelse av energirådgiving er gjennomført med oppstart 2021
Bærekraftige bygg	Bistand til anskaffelser		Innkjøpsprosjektet har vært i oppstart i 2020, og resultatene vil vises i 2021
Klimafokus i planprosesser	“Mitt klimavennlige lokalsamfunn”	Barn og unges medvirkning i planprosesser. Samarbeidsprosjekt med Ungt Entreprenørskap og et utvalg kommuner.	Undervisningsopplegget er under utvikling, dialog med kommunene. Rollag har gjennomført aktiviteter i skolen.
Forbruk			
Redusert matsvinn	Redusere matsvinn	Nature in your face, Include	Følger prosjekt i Include og deltar aktivt i Nature in your face. Det er i tillegg blitt innvilget midler fra Klimasats til tiltak mot matsvinn i egne kantiner.
Redusere klimafotavtrykk	Bærekraftig livsstil, klimakalkulator for innbyggere	Include, Zero emission Citizen	Pilot i ZEC – utprøving av verktøy 2021. Mulig flere piloter i Viken kommuner.
Industri og næringsliv			
Kompetanseheving og erfaringsutveksling	Møteplasser, webinarer, klimaregnskap, benchmarking, etc	Klimapartnere Viken	Løpende aktivitet i Klimapartnere Viken
Karbonfangst og lagring	Samarbeid med NSSØ og Øra	Klima Østfold	Dialog opprettet. Innspill til Klimakur.

Tema	Aktiviteter	Organisering	Status
Fornybar energiproduksjon			
Økt produksjon av fossilfri energi	Økt produksjon av biogass	Biogass Oslofjord, Bio4 Fuels, Ciska	Prosjektene går som planlagt
	Reduksjon av konfliktnivå i fornybar energiproduksjon	Include, Utredning om vindmøller i Borg Havn	Følger prosjektene
	Energistrategi	Utredning om fjernvarme, o.a.	Statusen for energiproduksjon og -bruk er kartlagt, og publisert gjennom Energidashbord. Samarbeid med Akershus og Østfold energi, Zero, Statnett, Elvia, og en rekke andre aktører er under oppstart.

6.5 Status for arbeidet med miljøfyrtårn

Miljøfyrtårn er et av de viktigste klimatiltakene i egen virksomhet og reduserer både direkte og indirekte klimagassutslipp. Høsten 2020 startet arbeidet med innføring av miljøfyrtårns hovedkontormodell. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe i fylkesadministrasjonen som har bistått klimaavdelingen i arbeidet. 2020 var et år med stor arbeidsbelastning for våre virksomheter i forbindelse med overgangen til ny fylkeskommune og korona. I 2020 prioriterte vi derfor kun å sertifisere nytt hovedkontor (fylkesadministrasjonen) og resertifisere virksomheter med sertifikater som måtte fornyes (Protokoll Viken LG, Sak 2020/103623). Nødvendig forarbeid til plan for sertifisering av alle våre virksomheter ble gjennomført. Det er gjort en kartlegging av antall virksomheter som skal sertifiseres og en evaluering av miljøfyrtårnarbeidet i de tre tidligere fylkeskommunene. Neste steg er å gå videre med sertifisering av våre underliggende virksomheter som ikke er sertifisert. For å komme i mål med sertifisering av alle våre virksomheter anbefales det en rask og effektiv fremdrift. Rapportering på miljøfyrtårn kommer i årets bærekraftsrapport.

7 Styring og ledelse

7.1 Parlamentarisk styringsmodell

Viken fylkeskommune er styrt etter en parlamentarisk modell. Fylkestinget er det øverste politiske organ som ledes av fylkesordfører. Fylkesrådsleder og fylkesrådet utøver den daglige politiske og administrative ledelsen av fylkeskommunen.

Fylkesrådet ledes av fylkesrådsleder og medlemmene av rådet kalles fylkesråder. Fylkesrådet leder fylkeskommunens administrasjon, innstiller i saker til fylkestinget og er ansvarlig for å gjennomføre vedtak gjort i fylkestinget.

Fylkesrådet sørger for at saker som rådet legger fram til behandling i fylkestinget er forberedt på forsvarlig måte. Fylkesrådet avgir innstilling i alle saker som skal avgjøres av fylkestinget, med unntak for saker som fremlegges av fylkesordfører, kontrollutvalget eller forretningsutvalget.

7.2 Fylkestinget 2020-2023

Viken fylkesting har 87 representanter, som ble valgt inn ved fylkestingsvalget 2019.

Tabell 5 Partifordeling representanter i fylkestinget

Parti	Antall representanter	Gruppeleder
Arbeiderpartiet (AP)	22	Rune Fredriksen
Høyre (H)	22	Anette Solli
Senterpartiet (SP)	12	Brita Skallerud
Fremskrittspartiet (FRP)	8	Lavrans Kierulf
Miljøpartiet De Grønne (MDG)	6	Kristin Antun
Sosialistisk Venstreparti (SV)	4	Camilla Sørensen Eidsvold
Rødt	3	Hans Petter De Fine
Venstre (V)	3	Ole Andreas Lilloe-Olsen
Uavhengige representanter (UAVH)	3	
Kristelig folkeparti (KRF)	2	Ida Lindtveit Røse
Pensjonistpartiet (PP)	1	Ragnar Dahl
Folkeaksjonen Nei til mer bompenger (FNB)	1	Terje Vegard Kopperud
Sum representanter	87	

Partienes gruppeledere utgjør sammen med fylkesordfører og varaordfører forretningsutvalget.

Tabell 6 Fylkestingets medlemmer

Medlemmer	Parti	Medlemmer	Parti
Roger Ryberg (fylkesordfører)	AP	Kathy Lie (nestleder)	SV
Andreas Lervik	AP	Brita Skallerud	SP
Hoda Imad	AP	Magnus Weggesrud	SP
Jens Petter Hagen	AP	Annette Lindahl Raakil	SP
Rune Fredriksen	AP	Eli Howd Prestegården	SP
Torunn Skottevik	AP	Ole Kristian Kaurstad	SP
Bjørn Tore Ødegården	AP	Elisabeth Strengen Gundersen	SP
Cecilie Agnalt	AP	Elisabeth Bakke	SP
Are Helseth	AP	Anne Katrine Grimsrud	SP
Gunvor Eldegard	AP	Hans-Petter Aasen	SP
Erik Kaupang	AP	Dagfinn Sundsbø	SP
Anne Sandum	AP	Anders Eidsvaag Graven	SP
Fredrik Kveseth	AP	Håkon Tolsby	SP
Hege Dubec	AP	Lavrans Kierulf	FRP
Martin Ludvigsen	AP	Ida Ohme Pedersen	FRP
Jenny Evién	AP	Håvard Jensen	FRP
Petra Brinch	AP	Liv Gustavsen	FRP
Ole Guttorm Brenden	AP	Leif Eriksen	FRP
Mons-Ivar Mjelde	AP	Morgan Langfeldt	FRP
Bhanuja Rasiah	AP	Arne-Rune Gjelsvik	FRP
Ina Rangønes Libak	AP	Ole Johan Lakselv	FRP
Lars Pedersen Due	AP	Kristoffer Robin Haug	MDG
Anette Marie Solli	H	Hanne Lisa Matt	MDG
Tore Opdal Hansen	H	Benedicte Lund	MDG
Simen Nord	H	Øyvind Solum	MDG
Kari Sofie Bjørnsen	H	Kristin Antun	MDG
Sandra Bruflot	H	Signe Bakke Sølberg	MDG
Roar Lund	H	Camilla Sørensen Eidsvold	SV
Lise Hagen Rebbestad	H	Balder Alvær Olafsen	SV
Iselin Haugo	H	Sadi Emeci	SV
Synnøve Kongsrud	H	Hans Petter de Fine	RØDT
Morten Eriksrød	H	Ann May Noomi Martinsen	RØDT
Erik Unaas	H	Tobias Langås Handeland	RØDT
Sebastian Næss Langaas	H	Ole Andreas Lilloe-Olsen	V
Egil Ax	H	Tove Hofstad	V
Hans Gunnar Melgaard	H	Finn-Erik Blakstad	V
Dag Øivind Henriksen	H	Christin Jeanette Gerner-Mathisen	UAVH
Gretha Evelin Thuen	H	Mette Algrim	UAVH
Maren Winnem	H	Ståle Sørensen	UAVH
Christina Højer Mørkve	H	Britt Egeland Gulbrandsen	KRF
Lars Berge	H	Ida Lindtveit Røse	KRF
Monica Carmen Gåsvatn	H	Ragnar Dahl	PP
Johan Baumann	H	Terje Vegard Kopperud	FNB
Trine-Lise Østlund Blime	H		

7.3 Fylkesrådets sammensetning

Fylkesrådets sammensetning er som følger:

- Januar → Fylkesrådsleder Tonje Brenna (Ap) (permisjon i perioden 1.2.-1.5.)
- Januar → Fylkesråd for finans og administrasjon Halvard Ingebrigtsen (Ap) (fungerende fylkesrådsleder i perioden 1.2.-1.5.)
- Januar → Fylkesråd for utdanning og kompetanse Siv Henriette Jacobsen (Ap)
- Januar → Fylkesråd for plan, klima og miljø Anne Beathe Tvinnereim (Sp) (var fylkesråd for klima og miljø 1.1.-10.9.)
- Januar → Fylkesråd for samferdsel Olav Skinnes (Sp) (var fylkesråd for distrikt- og fylkesveier 1.1.-10.9.)
- Januar → Fylkesråd for næring og tannhelse Johan Edvard Grimstad (Sp)
- 10. september → Fylkesråd for kultur og mangfold Tonje Kristensen (Ap)

1. januar tiltrådte det første fylkesrådet i Viken, bestående av ni rådsposter fordelt på samarbeidspartiene: Arbeiderpartiet (Ap), Senterpartiet (Sp), Miljøpartiet De Grønne (MDG) og Sosialistisk Venstreparti (SV).

Fra 1. februar til 1. mai 2020 hadde fylkesrådsleder Tonje Brenna foreldrepermisjon, og fylkesråd for finans- og administrasjon Halvard Ingebrigtsen var fungerende fylkesrådsleder. Edvin Søvik vikarierte som fylkesråd for finans- og administrasjon i denne perioden.

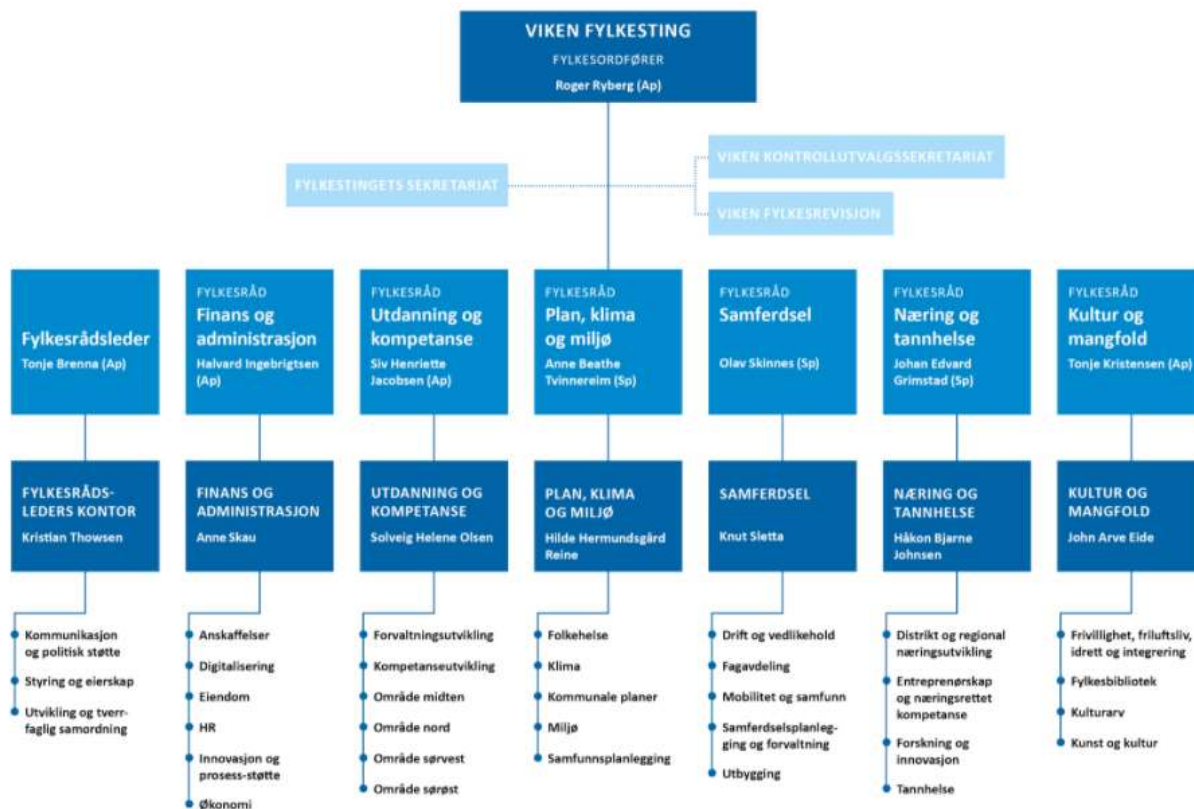
24. august gikk MDG og SV ut av fylkesrådet, og fylkesrådene Kristoffer Robin Haug (MDG), Øyvind Solum (MDG) og Camilla Sørensen Eidsvold (SV) forlot sine fylkesrådsposter.

Det ble i forbindelse med dette besluttet at to rådsposter ble sammenslått. Rådsområdene distrikt- og fylkesveier og kollektivtrafikk ble slått sammen til rådsområde samferdsel, og de to rådsområdene klima og miljø, samt planlegging og folkehelse ble slått sammen til ett rådsområde for plan, klima og miljø.

10. september ble nytt fylkesråd med sju fylkesrådsposter presentert. Det har ikke vært endringer i fylkesrådet etter dette.

7.4 Organisasjonskart

Figur 1 Organisasjonskart pr. 15.09.20

7.5 Plan og styringssystemet

Fellesnemnda for Viken fylkeskommune vedtok et midlertidig plan- og styringssystem basert på FNs bærekraftsmål, og dette systemet er gjeldende fram til et endelig plan- og styringssystem er vedtatt.

Ny regional planstrategi ble vedtatt 18.12.20 av Viken fylkesting. Planstrategien viser hvilken retning Viken skal utvikles mot 2030. Det legges til rette for at mange aktører skal kunne drøfte utfordringer og gjensidige forventninger gjennom et tett samspill med vikensamfunnet.

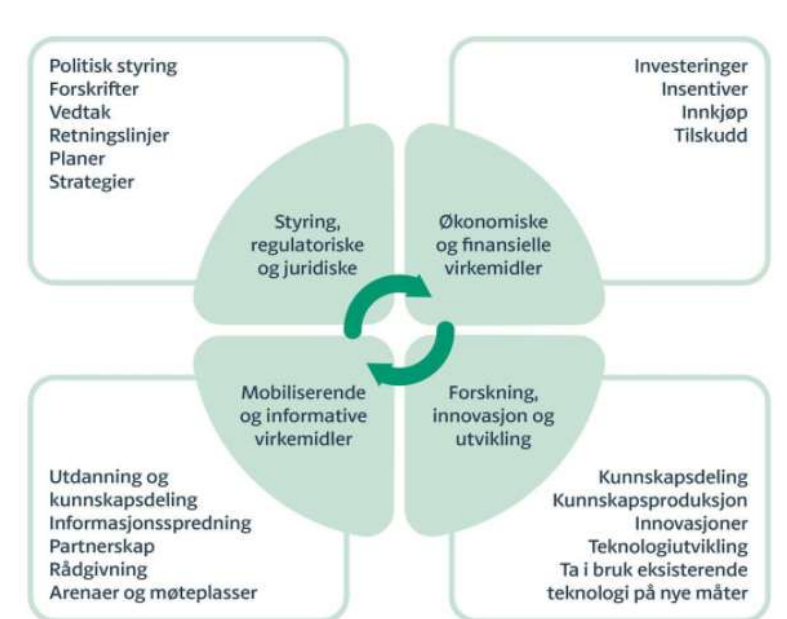
Av regional planstrategi går det fram at det skal utarbeides tre regionale planer:

- Økt livskvalitet, deltagelse og likeverd
- Kompetanse og verdiskapning
- Areal og mobilitet

Arbeidet med utforming av de nye regionale planene starter opp i 2021. Tverrgående tema som klima og miljø, folkehelse og samarbeid skal inkluderes i alle regionale planer som fastsettes av regional planstrategi.

Det er definert fire virkemiddelkategorier som skal hjelpe til med å identifisere, kartlegge og systematisere samfunnets tilgjengelige virkemidler, som illustreres slik:

Figur 2 Fire virkemiddelkategorier

For perioden 2020-2023 er det lagt til grunn 5 innsatsområder for bærekraftig utvikling i Viken, jf. årsbudsjett for 2020 og økonomiplan for 2020-2023:

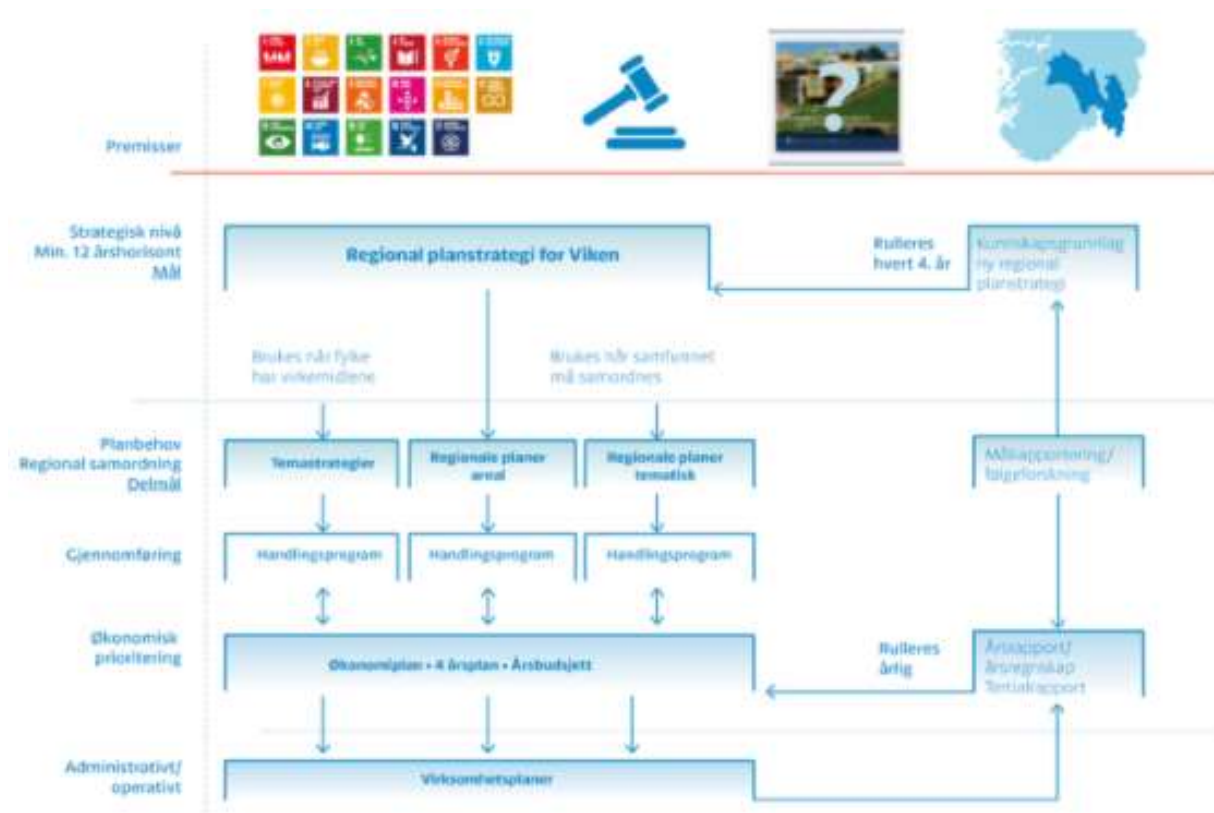
- Bærekraftig fylke der det er attraktivt å bo, arbeide og besøke (overordnet). Viken skal være et attraktivt fylke å bo i, arbeide og besøke. Viken fylkeskommune skal bidra til bærekraftig utvikling og bli et foregangsfylke innen klima, miljø og naturforvaltning. Befolkningsveksten skal primært skje i byer og tettsteder i tilknytning til kollektivknutepunkter. Viken fylkeskommune skal bidra til god folkehelse og ha et mangfoldig kultur-, idretts- og friluftsliv med bred deltakelse.
- Kompetanse for dagens og fremtidens arbeidsliv. Viken fylkeskommune skal gi elever/lærlinger og studenter en kompetanse som gjør dem godt kvalifisert for videre studier og dagens og framtidens arbeidsliv. Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring med best mulig resultat.
- Økt verdiskaping og produktivitet. Viken fylkeskommune skal bidra til økt verdiskaping og et internasjonalt konkurransedyktig næringsliv i fylket der det er godt tilrettelagt for innovasjon, kompetansebygging og samhandling.
- Trafikksikker, effektiv og miljøvennlig infrastruktur. Viken skal ha en infrastruktur som sikrer framkommelighet og sikkerhet i trafikken, miljøvennlig transport som bidrar til attraktive byer og bygder.
- Styring og samarbeid for å nå målene. Fylkeskommunen skal lede det regionale partnerskapet i Viken og ha et aktivt og vitalt fylkesting med legitimitet i befolkningen. Tjenesteproduksjonen utvikles, samordnes og drives kostnadseffektivt i tråd med politiske vedtak og prioriteringer.

For inneværende periode er det prioritert hovedmål med resultatkrav for disse innsatsområdene i 2020. Rådsområdene rapporterer om status og måloppnåelse for identifiserte resultatkrav for hovedmål samt fylkestingets tilleggsvedtak i kapitlene i del 2 Rapport fra rådsområdene.

7.5.1 Det midlertidige plan- og styringssystemet

I 2020 har Viken fylkeskommune lagt til grunn det midlertidige plan- og styringssystemet, jf. fellesnemndas vedtak, som er illustrert slik:

Figur 3 Midlertidig plan- og styringssystem

Inntil nye regionale planer blir vedtatt, er det de [eksisterende regionale planene](#) fra de tre tidligere fylkeskommunene som gjelder.

I Viken fylkeskommunes første driftsår har det vært fokus på å videreføre eksisterende prioriteringer samtidig som det skal utvikles ny, felles praksis og tilrettelegges for å ivareta utvikling med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål.

7.5.2 Virksomhetsstyring

Virksomhetsstyring handler om all ledelsesmessig aktivitet, styring og kontroll for å nå mål. Fylkesrådet har vedtatt fem prinsipper for virksomhetsstyring:

- Følge opp at politiske vedtak blir gjennomført
- Sette mål og følge opp at målene nås
- Etterleve lover, forskrifter og interne retningslinjer
- Bruke risikovurdering som grunnlag for kontinuerlig forbedring
- Tilrettelegge for evaluering, læring og innovasjon

Målet er å oppnå best mulig resultat med tilstrekkelig kvalitet for de tjenester og oppgaver Viken fylkeskommune har ansvar for. Tillitsbasert ledelse legges til grunn for styring og kontroll i Viken fylkeskommune. Det er utarbeidet en informasjonsfolder om virksomhetsstyring i Viken fylkeskommune.

Det er vedtatt delegasjonsreglement for de ulike nivåene i Viken fylkeskommune, økonomi- og finansreglement, prinsipper for styring av den digitale porteføljen som eksempler på de mest sentrale områder i det første driftsåret. Det er fortsatt behov for å videreutvikle og å samordne reglement, retningslinjer og rutiner.

Det er startet et arbeid med utvikling av et prosjektrammeverk for Viken som skal sørge for en ensartet drift og styring av prosjekter av en viss størrelse og kompleksitet.

Eierskapsmelding for Viken fylkeskommune med overordnede prinsipper for god eierstyring ble vedtatt av fylkestinget 18.06.20. Vikens forventninger til selskapers bevissthet om et anstendig arbeidsliv er kommunisert til alle selskaper. Selskaper fylkeskommunen har eierandeler i skal bidra til at Viken blir en foregangsregion i kampen mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og svart økonomi. Viken fylkeskommune vil arbeide systematisk mot svekkelser av norske lønns- og arbeidsvilkår. Det skal stilles krav til faste ansettelsler, bruk av faglærte håndverkere, lærlinger, færre ledd med underleverandører og andre krav om åpenhet og innsyn.

Viken var våren 2020 representert i generalforsamlinger/representantskap i 43 selskaper, inklusive IKS-ene. Det ble nominert/fattet vedtak om styrerepresentanter for Viken fylkeskommune i 30 selskaper. I tillegg kommer oppnevninger til stiftelser og foreninger foretatt av fylkestinget selv.

7.5.3 Personalressurser, likestilling og lønn

2020 er det første rapporteringsåret for Viken fylkeskommune for utvikling i personalressurser og lønn, men det er ingen direkte sammenligningsgrunnlag fra tidligere år. Alle ansatte er innplassert i Viken fylkeskommune i tråd med føringene i omstillingsdokumentet, og alle ansatte har i løpet av 2020 fått ny arbeidsavtale.

Viken fylkeskommunes totale personalressurser i 2020 var 9 405 årsverk fordelt på 11 607 ansatte. Tallene er inklusive 2 032 ansatte i engasjement og som vikar.

Det pedagogiske personalet utgjør 61 prosent av totalt antall årsverk, med 5 743 årsverk og 7 078 ansatte. Andre ansatte utgjør 39 prosent, 3 662 årsverk og 4 529 ansatte. Tallene innbefatter ikke fylkeskommunale lærlinger og folkevalgte. Gjennomsnittsalderen for ansatte i Viken er 48 år for både pedagoger og øvrige ansatte.

Lønn til fylkeskommunens ansatte fastsettes ved tilsetting, og gjennom sentrale og lokale lønnsforhandlinger i tråd med Hovedtariffavtalens bestemmelser.

I 2020 var det et hovedtariffoppgjør, med en totalramme på 1,7 prosent. Det var av partene sentralt ikke avsatt midler til lokal pott og forhandlinger for ansatte i kap. 4. I lønnsforhandlinger for ansatte i kap. 3 og kap. 5 ble det fremforhandlede resultatet et generelt tillegg til alle innenfor den økonomiske rammen på 1,7 prosent. Det ble oppnådd enighet med alle arbeidstakerorganisasjonene.

Tabellen nedenfor viser gjennomsnittslønn i Viken fylkeskommune fordelt på kvinner og menn, og fordelt på pedagogisk personale og andre ansatte pr. 31.12.20:

Tabell 7 Gjennomsnittslønn 2020

Gjennomsnittslønn 2020	Kvinner	Menn	Samlet
Pedagogisk personale	598 213	593 380	596 141
Andre ansatte	529 401	563 974	540 763
Alle ansatte samlet	568 627	583 660	574 558

I Viken fylkeskommune er det ansatt 61 prosent kvinner og 39 prosent menn. Tabellen nedenfor viser fylkeskommunens ansatte fordelt på kvinner, menn, årsverk og stillinger pr. 31.12.20:

Tabell 8 Ansatte fordelt på kvinner, menn og årsverk

Kjønn	Pedagogisk personale		Øvrige ansatte		Totalt	
	Ansatte	Årsverk	Ansatte	Årsverk	Ansatte	Årsverk
Kvinner	4 023	3 215	3 040	2 469	7 063	5 684
Menn	3 055	2 528	1 489	1 193	4 544	3 721
Totalt	7 078	5 743	4 529	3 662	11 607	9 405

Av fylkeskommunens 907 ledere var det pr. 31.12.20 528 kvinner, en kvinneandel på 58 prosent.

Kvinner er godt representert på alle ledernivåer. Av 119 toppledere (nivå 2, 3 og virksomhetsledere/rektorer) er det 64 kvinner, en kvinneandel på 54 prosent. På gjennomsnittslønn er kvinners andel av menns lønn på 97 prosent.

Viken fylkeskommune skal ha et forebyggende perspektiv i arbeidet med et inkluderende arbeidsliv. Dette gjenspeiles i avtalen som er drøftet med hovedtillitsvalgte og behandlet i hovedarbeidsmiljøutvalget, samt i aktuelle rutiner og veiledninger knyttet til sykefraværsoppfølging.

Viken fylkeskommune har utarbeidet en organisasjonsstrategi som fokuserer på mangfold i kultur, lederopplæring og lederutvikling. I tillegg er det fokus på mangfold i rekrutteringsarbeidet. Utvikling av tiltak forankret i strategien starter i 2021. I 2021 starter også arbeid med mangfoldspiloten i Viken fylkeskommune, der implementering av Norsk standard for mangfoldsledelse er et element.

Tabellen nedenfor viser andelen deltidsstillinger i fylkeskommunen, samt kvinneandelen i disse:

Tabell 9 Andelen deltidsstillinger

Deltidsstillinger	Andel av stillinger		Kvinneandel deltidsstillinger	
	Antall deltid	% deltid	Antall kvinner	Kvinner i %
Pedagogisk personale	1 857	17	1 203	65
Andre ansatte	1 442	13	1 107	77
Totalt	3 299	30	2 310	142

Deltidsstillinger i fylkeskommunen skyldes først og fremst følgende forhold:

- For pedagogisk personale er det ikke alltid at læreres fagkombinasjon muliggjør 100 prosent stilling.
- For andre ansatte er det store yrkesgrupper som følger skoleåret, f.eks. renholdere.
- Felles for begge grupper er også ansatte som fast eller midlertidig jobber redusert, bl.a. som følge av AFP, omsorg for små barn m.m.

Når det gjelder sykefraværet i Viken i 2020 var det på 5,2 prosent, hvorav 0,6 prosent var egenmeldt sykefravær. Totalt utgjør dette 124 518 sykefraværsdager fordelt på 6 211 ansatte. Sykefraværet i 2019 for de tre tidligere fylkeskommunene var på 5,6 prosent, 5,7 prosent og 4,7 prosent.

En målsetting i Vikens nye IA-avtale er at totalfraværet ikke skal overstige 5 prosent. De fleste rådsområder ligger godt innenfor eller i nærheten av målsettingen. På rådsområde næring og tannhelse er det innenfor avdeling for tannhelse i 2020 igangsatt et arbeid hvor bl.a. sykefravær er et viktig tema. Arbeidet videreføres i 2021.

Omstillingsavtalen som ble utarbeidet ved virksomhetsoverdragelsen til Viken fylkeskommune gir oppsigelsesvern som følge av sammenslåingen ut 2024. Avtalen har ordninger for gavepensjon og sluttpakke, samt godtgjøring for økt reisevei. Det er i 2020 innkommet 7 søknader om gavepensjon, hvorav 5 er innvilget. Godtgjøring for økt reisevei utbetales i liten skala. At uttak av ordningene ligger lavt skyldes at faktisk flytting av arbeidssted fikk et mye lavere omfang enn forventet da avtalen ble utarbeidet i 2019.

Viken fylkeskommune er arbeidsgiver for 156 lærlinger/lærekandidater. Av disse er 13 lærekandidater og 143 lærlinger. Fagområder med flest lærlinger: IKT-servicefag (72), kontor og administrasjonsfaget (28) og barne- og ungdomsarbeiderfaget (16). Kokkefaget og institusjonskokkfaget har flest lærekandidater.

7.5.4 Internkontroll

Internkontroll er en del av fylkeskommunens egenkontroll, og er hjemlet i kommunelovens kapittel 25. Egenkontrollen er todelt, og består både av kontrollutvalgets virksomhet og fylkesrådets internkontroll med administrasjonens virksomhet. Fylkesrådets internkontroll er den samlede kontrollen administrasjonen fører med egen virksomhet.

Internkontroll skal bidra til å sikre at mål nås, at ressursene benyttes på en effektiv måte og at vår rapportering er korrekt. Viken fylkeskommune legger opp til en internkontroll som ivaretar forbedring og utvikling, og i mindre grad gjennomfører etterkontroller. En slik tilnærming krever at det etableres gode rutiner og prosedyrer for selve oppgaveløsningen. Viken fylkeskommune har i 2020 anskaffet et kvalitetsverktøy som gir grunnlag for en systematisk tilnærming i kvalitetsarbeidet. Det ble besluttet å anskaffe et virksomhetsstyringsverktøy som understøtter god virksomhetsstyring i desember 2020.

Det legges opp til å benytte risikovurdering som et aktivt verktøy for å følge opp kvalitetsarbeidet og for å ivareta tilstrekkelig internkontroll. Det er etablert stab- og støttefunksjoner som kan bistå rådsområdene innenfor følgende seks områder:

Figur 4 Ledelsens årlige gjennomgang for internkontroll

I det første driftsåret er arbeidet med å samordne og å etablere felles praksis, rutiner for de mest sentrale funksjoner og kritiske oppgaver prioritert. For områder det ikke er etablert felles rutiner videreføres praksis fra de tre tidligere fylkeskommunene og for oppgaver overført fra Statens vegvesen så langt de passer og er hensiktsmessige. Dette betyr at det kan være noe ulik praksis for oppgaveløsningen for enkelte områder.

Oppfølging av politiske vedtak ivaretas gjennom tertial- og årsrapporter. Overordnet risikovurdering i Viken fylkeskommune ble gjennomført og inngikk i rapporteringen for 2. tertial 2020.

Viken fylkeskommune arbeider systematisk med tilrettelegging av helse, miljø og sikkerhet (HMS) på arbeidsplassen. Viken fylkeskommune legger til rette for at alle medarbeidere har et forsvarlig psykisk, fysisk og sosialt arbeidsmiljø på arbeidsplassen. I oppstartsåret 2020 har enkelte medarbeidere hatt mye overtid, og det har forekommet enkelte brudd på regelverket som begrenser adgangen til bruk av overtid. Overtiden er utført for å sikre at lovpålagte oppgaver er utført.

Det er etablert en varslingsrutine i Viken fylkeskommune og varsling av kritikkverdige forhold ble i 2020 foretatt gjennom e-post til Vikens varslingsgruppe. Det er ikke mottatt noen varslingssaker om økonomiske misligheter i 2020. Fylkesadministrasjonen har foretatt én anmeldelse til politiet, og underrettet fylkesrevisjonen om forholdet.

Informasjonssikkerhet og personvern

God informasjonssikkerhet handler om å ha rutiner som sikrer at virksomheten har kontroll på all informasjon som behandles, både elektronisk og på papir. Det er etablert styringsdokument for informasjonssikkerhet og personvern. Videre er det utarbeidet rutiner og annen dokumentasjon til bruk i det daglige arbeidet.

Det ble ansatt et personvernombud i Viken fylkeskommune, som utfører oppgaver i tråd med personvernforordningen (GDPR). Personvernombudets rolle er todelt, det skal både gi råd til fylkeskommunen, samtidig som det skal følge med på at krav i personvernregelverket og interne retningslinjer for personvern blir fulgt. Det er i 2020 meldt inn 72 unike avvik på personvernområdet. Av disse har 33 blitt meldt til Datatilsynet. Av disse har 29 blitt avsluttet uten vedtak fra Datatilsynet. Fire er fremdeles under behandling.

Sikkerhet og beredskap

Beredskapsarbeidet i Viken fylkeskommune er basert på et systematisk arbeid med risikostyring og risikohåndtering for å unngå og å minimere sannsynlighet for og konsekvenser for uønskede hendelser og kriser.

Arbeidet for å få på plass et helhetlig beredskapssystem er igangsatt, og overordnet beredskapsplan er ferdigstilt. Planen beskriver organiseringen og rammene for utøvelsen av beredskap ved uønskede hendelser og kriser som rammer Viken fylkeskommune, og er bestemmende for organiseringen og utførelsen av rådsområdenes og virksomhetenes håndtering av slike hendelser. Planen er inndelt i en operativ og en administrativ del. Den administrative delen blir lagt fram for fylkestinget i mars 2021. De videregående skolene er i gang med revidering av sine beredskapsplaner med maler fra den operative delen.

Fylkeskommunens og ansattes kunnskap, erfaringer, informasjon og dokumentasjon fra systematisk HMS-, virksomhetsstyrings- og kvalitetsarbeid inngår i fylkeskommunes arbeid med å forberede og etablere en beredskap for uønskede hendelser og kriser.

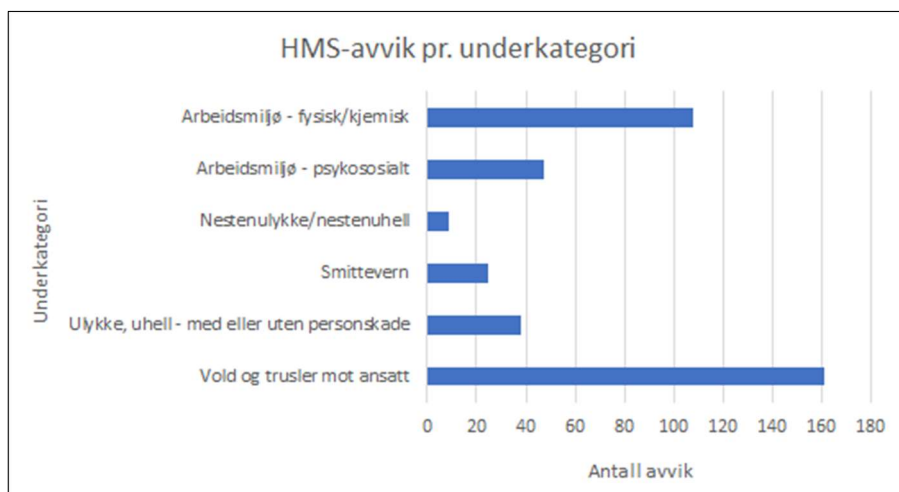
Avviksmeldinger og kvalitetskultur

Det ble meldt inn totalt 829 avvik i 2020. Avviksrutinen har vært manuell, ved at et avviksteam har håndtert sakene gjennom mottak og videresending, samt oppfølging og hjelp til lukking av avvik.

Ved utgangen av året var 61 avvik under behandling. Disse sakene blir fulgt opp videre i 2021 slik at alle sakene fra 2020 blir lukket.

Diagrammet nedenfor viser alle HMS-avvik fordelt på underkategorier. Det er registrert flest avvik på vold og trusler mot ansatt. De aller fleste av disse kommer fra Vikens sosialmedisinske skoler.

Figur 5 HMS-avvik fordelt på underkategorier

Anskaffelse av nytt helhetlig kvalitetssystem for Viken fylkeskommune ble gjennomført i 2020. Det nye verktøyet har en egen modul for avvikshåndtering, og den ble presentert for de ansatte i desember 2020 og ble implementert fra 01.01.21. Det arbeides videre med kultur for kvalitet i organisasjonen i 2021. Det skal være rom for å prøve og feile, og avvik skal brukes aktivt i arbeidet med kontinuerlig forbedring.

Universell utforming, likestilling og hindre diskriminering

Universell utforming, enten det gjelder digitale kommunikasjonskanaler, utforming av krav til arbeidsplasser eller er en del av Vikens tjenester som kollektivtransport, videregående opplæring, tannhelse m.m., er et av flere tverrgående tema som alltid skal vurderes i utforming av Viken fylkeskommunes tilbud. Viken fylkeskommune skal ha et forebyggende perspektiv i arbeidet med et inkluderende arbeidsliv (IA). Det er etablert samarbeidsavtale mellom Viken fylkeskommune og NAV Arbeidslivssenter som legger klare forpliktelser på arbeidsgiver og på arbeidstaker i arbeidet, og partsamarbeidet er sentralt. Arbeidslivssenteret er et ressurs- og kompetansesenter for avtalen om et inkluderende arbeidsliv og er vår samarbeidspart i arbeidet.

Statlige tilsyn

Fylkesmannen (nå statsforvalter) har gjennomført et tilsyn ved Nesbru tannklinikk i 2020, og konkludert med at det ikke foreligger brudd på hygienerutiner eller annet. Fylkesmannen har også åpnet tilsyn i forbindelse med klagesaker knyttet til tannhelsetjenesten, og det pågår fire slike tilsynssaker på bakgrunn av klager fra 2020. Fylkesmannen har videre gjennomført et tilsyn ved ÅS videregående skole knyttet til videregående opplæring for voksne og fattet vedtak om pålegg om retting, og påleggene er nå rettet opp.

Arbeidstilsynet har gjennomført tilsyn ved St. Olav videregående skole knyttet til inneklima og gitt et varsel om pålegg om å rette opp forhold som ikke er i samsvar med regelverket. Arbeidstilsynet har også utført tilsyn ved Askim videregående skole vedrørende HMS og HMS kompetanse, og gitt et varsel om pålegg om å rette opp forhold.

Arbeidstilsynet har varslet at de vil følge opp smittevern i alle sine tilsyn jf. brev av 26.11.20. Det er gjennomført tilsyn ved Eidsvold videregående skole, uten at brudd på smittevernreglene er avdekket.

Arbeidstilsynet og fylkesverneombudet har besøkt prosjektet fylkesvei 40, som et ledd i regionale verneombud sin rutinemessige besøksvirksomhet. Det ble kommentert at det ikke var spesielle faremomenter tilknyttet anleggsarbeidet, og at kompetansebevis og nødvendige sertifiseringer var sjekket og i orden.

Arkiverket har i 2020 avsluttet et tilsyn for tidligere Akershus fylkeskommune. Arkiverket har gitt pålegg om å bringe arkivholdet i fylkeskommunen i samsvar med regelverket, og det gjenstår fortsatt å lukke fem avvik.

Det er også gjennomført branntilsyn fra lokale brannvesen i flere kommuner og interkommunale selskap ved en rekke videregående skoler, samt også andre lokaler som Viken fylkeskommune har ansvar for.

DEL 2 RAPPORT FRA RÅDSOMRÅDENE

8 Fylkestingets sekretariat

8.1 Resultater og aktiviteter

Konstituerende møte i fylkestinget ble holdt 17.10.19. Det ble avviklet folkevalgtopplæring i november og det nye fylkestinget holdt sitt budsjettmøte i desember samme år.

Fylkestinget har i samarbeid med fylkesrådet laget rutiner for samarbeid og prosesser for brukermedvirkningsorganene, herunder interimsstyret for ungdomsrådet, eldrerådet og råd for mennesker med funksjonsnedsettelse. Fylkestinget har også hatt utstrakt samarbeid med og gitt støtte til elev-, lærling- og mobbeombudet i Viken.

Flere av fylkestingets representanter er valgt inn i internasjonale organisasjoner, regionråd, kulturorganisasjoner og stiftelser.

Fylkestinget har i 2020 behandlet 143 ordinære saker. Fylkestinget og fylkestingets komitéer har avholdt høringer i forbindelse med planstrategien, samt budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Tabell 10 Fylkestinget i tall 2020

Utvalg	Saker	Møter	Møtedager
1 Fylkestinget *)	143	7	14
2 Forretningsutvalget	168	25	25
3 Finanskomitéen	100	15	15
4 Utdanningskomitéen	65	11	11
5 Samferdselskomitéen	114	17	17
6 Kulturkomitéen	48	11	11
7 Næringskomitéen	51	12	12
8 Plankomitéen	44	13	13
9 Interimsstyret for ungdomsrådet	64	11	22
10 Eldrerådet	34	7	7
11 Råd for mennesker med funksjonsnedsettelse	52	8	8
12 Fylkesvalgstyret	4	3	3
13 Valgkomitéen	8	3	3
14 Klagenemnda	37	8	8
Sum	932	151	169

*) I fylkestinget er det i tillegg fremmet 13 representantforslag, 6 skriftlige spørsmål, 9 interpellasjoner, samt ca. 100 spørsmål til spørretimen. Det er fremmet 75 spørsmål fra fylkestingets representanter direkte til fylkesrådet.

Fylkestinget har holdt god kontakt med fylkesrevisor og kontrollutvalgssekretariatet.

Fylkestingets sekretariat startet sitt arbeid august 2019. Arbeidet i fylkestingets sekretariat har vært preget av at Viken fylkeskommune er en ny organisasjon med nytt styresett. Fra mars 2020 har arbeidet også vært preget av at samfunnet har vært i en helt ekstraordinær situasjon.

Fylkestingets sekretariat er ordførers stab, ved siden av å være sekretariat for fylkestinget med underliggende komitéer og medvirkningsorganer. Fylkestingets sekretariat støtter ombudene i sin organisasjonsutvikling og sitt arbeid.

Ved etableringen av Viken ble det vedtatt at fylkesrådet, for å unngå parallelle fagmiljøer, skulle levere nødvendige støttefunksjoner til fylkestinget. Det har vært utfordrende siden enkelte generelle programvarer har vist seg å ikke fungere tilfredsstillende for en så spesialisert virksomhet. Året har vært preget av å operere på flere lokasjoner, utvikle og implementere nye rutiner og systemer.

Koronapandemien har preget både politikernes og sekretariatets virksomhet. Det har stilt store krav til omstilling for politikere og administrasjon. Dette er blitt løst på en måte som har sikret effektiv saksbehandling i 2020.

Fellesnemnda for Viken besluttet at Viken skulle opprette et flerkulturelt råd. Fylkestingets sekretariat har i 2020 ledet arbeidet med etablering av rådet, og det er utarbeidet og vedtatt reglement for rådet. Arbeidet i flerkulturelt råd vil starte opp i begynnelsen av 2021.

Fylkestinget vedtok 26.11.20 at følgende reglementer skulle gjennomgås og eventuelt revideres: reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget i Viken og tildeling av innstillingsrett, reglement for fylkesting og fylkestingskomiteer, reglement for Viken forretningsutvalg og forskrift om folkevalgtes arbeidsvilkår, samt regler om fylkeskommunal støtte til partiene i Viken fylkeskommune.

Det er nedsatt en politisk arbeidsgruppe som følger opp fylkestingets vedtak. Det planlegges å legge fram sak i fylkestingets møte i mai 2021.

8.2 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 11 Regnskapsresultat og avvik fylkestingets sekretariat - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
-	Fylkestinget	39 624	41 559	1 935	95,3
-	Utvalgssekretariatet	8 767	9 154	387	95,8
-	Valg og partistøtte	11 798	13 160	1 362	89,7
-	Elev, lærling og mobbeombud	5 117	7 275	2 158	70,3
10	Sum fylkesting	65 306	71 148	5 842	91,8
11	Fylkesrevisjonen	14 226	16 485	2 259	86,3
12	Kontrollutvalgssekretariat	1 287	1 250	-37	103,0
13	Kontrollutvalget	1 190	1 150	-40	103,5
R01	Fylkestingets sekretariat	82 010	90 033	8 023	91,1

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for rådsområdet viser et samlet mindreforbruk i forhold til revidert budsjett på 8 mill. kr, som utgjør 8,9 prosent av tildelt ramme. Mindreforbruket skyldes hovedsakelig ubesatte stillinger og sykerefusjoner, samt generelt mindre utgifter til møter, samlinger og reiser grunnet covid-19 pandemien.

Fylkestinget har et positivt budsjettavvik på 1,9 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig mindre utgifter til møter, reiser og overnattinger. Fylkestingsmøter og befaringer har hovedsakelig vært avholdt digitalt på grunn av covid-19 pandemien. Det er noe utestående partistøtte, da det har vært nødvendig med avklaringer overfor representanter som har brutt ut av sin gruppe.

Utvalgssekretariatet har et positivt budsjettavvik på 0,4 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig mindre aktivitet på grunn av covid-19 pandemien. Det er innkjøpt nødvendig utstyr for å gjennomføre arbeid på hjemmekontor. Det positive budsjettavviket skyldes bl.a. at det ikke har vært utgifter til valg, samt merinntekter i form av sykerefusjoner.

Avdelingen for elev-, lærling og mobbeombud har et positivt budsjettavvik på 2,2 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak ubesatte stillinger og sykerefusjoner, samt mindre utgifter til kurs, samlinger og reiser på grunn av covid-19 pandemien.

Når det gjelder enhetene fylkesrevisjon, kontrollutvalgssekretariat og kontrollutvalg så følger disse enhetenes arbeid årshjul og vedtatte planer for forvaltningsrevisjon og revisjon. Resultatet av arbeidet rapporteres til kontrollutvalget.

9 Fylkesrådsleders kontor

9.1 Resultater og aktiviteter

Fylkesrådsleders kontor har ansvaret for å samordne fylkesrådets arbeid. Rådsområdet arbeider og drifter nettverk for samarbeid og samhandling på tvers av rådsområdene og tilrettelegger for strategisk samarbeid og kommunikasjon med Viken-samfunnet. I tillegg til strategisk styring og samordning er følgende funksjoner lagt til fylkesrådsleders kontor: systemansvar for plan- og styringssystem, systemansvaret for Vikens arbeid med FN17, avdelinger/seksjoner for kommunikasjon/myndighetskontakt, sikkerhet og beredskap, eierstyring, internasjonal seksjon, samt fylkesadvokatens kontor.

Alle oppdrag gitt rådsområdet i fylkestingets økonomiplanvedtak er enten igangsatt, følger planen eller er fullført. Arbeidet på rådsområdets tre fagavdelinger har gjennomgående vært godt, men oppstartsåret har vært utfordrende som følge av at nye rutiner og arbeidsformer ble etablert samtidig som løpende drift og den ekstraordinære koronasituasjonen har krevd særlig oppmerksomhet og ressurser.

Fylkesrådsleders kontor har det overordnede ansvaret for Vikens sikkerhets- og beredskapsarbeid, har ledelsen av sentral kriseledelse (SKL) og daglig fagansvar for området ved fagenhet for sikkerhet og beredskap. Rådsområdet har stått i operative beredskapssituasjoner gjennom hele året knyttet til både digitale trusler mot de videregående skolene og den pågående korona-situasjonen. Parallelt med operativ beredskap har det vært gjort et stort arbeid med Viken fylkeskommunes overordnede plansystem for sikkerhet og beredskap, der lokale beredskapsplaner for alle virksomhetene inngår.

Eierskapsmelding for Viken fylkeskommune med overordnede prinsipper for god eierstyring ble vedtatt av fylkestinget 18.06.20.

Fylkeskommunen var representert i 43 generalforsamlinger/representantskapsmøter i 2020. Det ble fremmet forslag om styrerepresentanter til 30 selskap. I tillegg kommer oppnevninger til stiftelser og foreninger foretatt av fylkestinget. Fylkesrådsleder, fylkesråder og administrativt ansatte deltok gjennom året på en rekke eiermøter i de viktigste selskapene.

Fylkesadvokaten rapporterer direkte til oppdragsgiver i den enkelte sak, uavhengig av rådsområde. Totalt kom det inn 570 oppdrag i 2020. Oppdragene varierer i omfang og omfatter rådgivning/-utredning, representasjon, prosesser for domstolene og opplæring/kurs. Fylkesadvokaten står også for saksforberedelse overfor fylkestingets klagenemnd.

Fylkesrådsleders kontor har laget standard for tverrfaglige grupper og koordinert prosesser på tvers av rådsområdene. Rådsområdet har også utviklet oversikt over både tverrfaglige prosesser og virkemidler fylkeskommunen har i samfunnsutviklingen, samt deltatt med store ressurser i utvikling av regional planstrategi.

Det er utviklet generell partnerskapsavtale for samarbeid med kommuneregionene, og arbeid med spesiell del og avtaleinngåelse med kommuneregioner er i gang. Kommuneregionene er på vei til å finne sin form, og disse blir viktige arenaer for samarbeid mellom kommunene og fylkeskommunen. Strategiske samarbeidsorgan er evaluert og medlemskap i Osloregionens Europakontor og Østlandssamarbeidet videreføres. Viken fylkeskommune har meldt seg ut av Osloregionen. Strategiske samarbeid er ressurskrevende for fylkesrådsleders kontor, da det krever tett dialog med alle rådsområdene i saksforberedelser og saksoppfølging.

Fylkesrådsleders kontor har fått på plass organisering og rutiner for den løpende støtten til politisk ledelse innen kommunikasjon og mediekontakt. På kommunikasjonsområdet har det vært utført et stort arbeid med å videreutvikle Vikens digitale hovedkanaler internt og eksternt, ansattportal og viken.no. Samtlige videregående skoler har fått nye nettsider i felles løsning.

Det har løpende vært utviklet saksrutine for å bedre saksbehandling og utvikle systemer som understøtter Vikens parlamentariske styresett. Rådet har i rådsmøte behandlet og besluttet 344 saker i 2020, og alle sakene er publisert på www.viken.no. Det har vært utskifting av rådsmedlemmer i perioden i forbindelse med at SV og MDG valgte å forlate fylkesrådet.

9.2 Mål og måloppnåelse

Innsatsområde nr. 5: Styring og samarbeid for å nå målene	
Fylkeskommunen skal lede det regionale partnerskapet i Viken og ha et aktivt og vitalt fylkesting med legitimitet i befolkningen. Tjenesteproduksjonen utvikles, samordnes og drives kostnadseffektivt i tråd med politiske vedtak og prioriteringer.	
Tiltak/innsats	Deltagelse i strategiske samarbeidsorgan
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Avtaler er inngått, måloppnåelse er god. Viken fylkeskommune har i 2020 inngått strategiske samarbeidsavtaler med både NAV og LO/NHO. Med aktiv deltakelse av fylkesrådets forskjellige utvalg, så prioriterer Viken regionalt partnerskap i både Østlandssamarbeidet og KS. Regionale møtearenaer styrker samspill mellom kommunene og fylkeskommunen, og Viken deltar løpende på regionale møtearenaer politisk og administrativt. Viken bruker disse for styrke det regionale partnerskapet og Vikens egen måloppnåelse.

Mål i økonomiplanen

1	Samordne og koordinere både eksterne og interne ressurser for å utvikle Viken-samfunnet på en god måte. Samfunnsutviklerrollen skal defineres og ivaretas i arbeidet med ny regional planstrategi
Tiltak/innsats	Det er igangsatt mange tiltak for koordinering av aktører internt og eksternt. Dette utløser mer målretting av Vikens innsats og gir bedre resultater.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Gjennom arbeid med regional planstrategi er det utviklet mål for Viken-samfunnet og bærekraftmålene er innarbeidet i disse. I dette arbeidet defineres også Vikens samfunnsutviklerrolle og legitimiteten for lederrollen i regionale partnerskap. Utviklingsarbeidet fortsetter i de regionale planene. Det er etablert samarbeidsmodeller for samarbeid med kommunene i regionråd, og et system for partnerskapsavtale i generell og spesiell del. Dialogen i 2020 har gitt grunnlag for gode samarbeidsløsninger og relasjoner. Utfordringer løses, og muligheter utløses. Fylkeskommunen har i 2020 gjennomgått overordnede strategiske samarbeidsorgan, og meldt seg ut av Osloregionen (effektueres fra 1.7.21).
2	Sikre at innføringen av parlamentarisme gir en god og effektiv styringsform
Tiltak/innsats	Utvikle nye prosesser, rutiner, metoder og kompetanse, justere etter erfaringer og behov.
Status	Følger planen

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Parlamentarisk styringsform er innført. Rådets arbeid, strukturer og rutiner følger de instruksjer og regler som er vedtatt. Rutiner og arbeidsprosesser for parlamentarisk styring var etablert fra oppstart, men er også forandret gjennom året i lys av erfaringene Delegasjonsreglementene er under revisjon og blir behandlet politisk våren 2021.
3	Viken fylkeskommune skal være et bærekraftig fylke der det er attraktivt å bo, arbeide og besøke. Samfunnsutviklingen skal baseres på bærekraftsmålene i FN 17.
Tiltak/innsats	Ivaretas i løpende planarbeid, regional planstrategi, bærekraftsnettverk mv. Effektive prosesser er nøkkelen til å nå målene.
Status	Arbeid følger generelt planen, forsinkelse på leveranse på OECD prosjekt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Bærekraftsmålene er implementert i regional planstrategi og i den regionale planleggingen. System og metodikk er utviklet parallelt med planarbeidet. Bærekraftsmålene ligger til grunn for organisasjonsstrategien, og er implementert i andre temastrategier fylkeskommunen selv har utviklet i 2020. Bærekraftsvurderinger er implementert i saksfremlegg. Metodeutvikling for bærekraftsvurderinger utvikles for å sette organisasjon i stand til å gjøre reelle bærekraftsvurderinger. Bærekraftsnettverk er opprettet internt. Viken er utviklingspartner i OECD-prosjektet «A territorial approach to the STGs». Prosjektet har levert sluttrapport og anbefalinger som implementeres i videre arbeid. På grunn av pandemisituasjonen er slutføringen av OECD prosjektet forsinket, sluttrapport og anbefalinger for videre arbeid blir levert våren 2021 i stedet for før jul i 2020.
4	Det skal tilrettelegges for et aktivt samarbeid med alle kommuneregioner med mål om å inngå forpliktende avtaler om samfunnsutvikling.
Tiltak/innsats	Formelle samarbeidsorganer med kommuneregionene
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er etablert formelt samarbeid med 11 kommuneregioner. Viken møter med to fylkestingsrepresentanter, fylkesråd og administrative representanter på møtene i hvert regionråd. Det er etablert samarbeidsmodeller for samarbeid med kommunene i regionråd, og et system for partnerskapsavtale i generell og spesiell del. Generell del av partnerskapsavtalen, som er utarbeidet i dialog med kommuneregionene, er godkjent av fylkesrådet. Spesiell del av partnerskapsavtalen er i prosess, og det er samhandlingsmøter med hver enkelt kommuneregion. Alle rådsområder i Viken er involvert i dette arbeidet. I kommuneregionsamarbeidet kan kommunene og fylkeskommunen sammen utvikle og koordinere virkemidler og tiltak. Utfordringer løses, og muligheter utløses.
5	Viken fylkeskommune må utvikle gode samstyringsmodeller når den i samarbeid med andre utvikler og arbeider mot felles samfunns mål
Tiltak/innsats	Regional planstrategi, regionale planer og samarbeidsavtaler.
Status	Arbeid er i gang.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet gjøres i utvikling av regionale planer og i partnerskapsavtaler og i samarbeid med partnere.
6	Viken fylkeskommune skal ha god kompetanse på hva bærekraftsmålene innebærer og hvordan disse kan brukes til å styre fylkeskommunens tjenesteproduksjon i ønsket retning.

Tiltak/innsats	Kompetanseheving og utvikling av system, verktøy og forståelse for bærekraftmålene.
Status	I gang. Tiltak er gjennomført, men dette er løpende utviklingsarbeid i lang tid fremover.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Bærekraftsmålene ligger til grunn for organisasjonsstrategien og er implementert i andre temastrategier som fylkeskommunen selv har utviklet i 2020. Bærekraftvurderinger er implementert i saksfremlegg, og metodeutvikling for bærekraftsvurdering er under utvikling. Dette gjør organisasjon i stand til å gjøre reelle bærekraftsvurderinger. Bærekraftsnettverk er opprettet internt. Kompetanse om bærekraft er en sentral del av digital velkomstpakke for (ny)ansatte, og nye ledere. Det er startet arbeid med stor kompetansepakke som rulles ut i 2021.

7	Viken fylkeskommune skal ha et aktivt eierskap av selskaper hvor eierpolitikk og eierstrategier bidrar til å nå fylkeskommunens mål. Fylkeskommunale selskaper som driver næringsvirksomhet, skal være konkurransedyktige med private selskaper.
Tiltak/innsats	Eierskapsmelding er behandlet i fylkestinget. Eierstrategier for enkeltstående skal etableres eller revideres, rutiner for eierskapsforvaltning er etablert. Fylkesrådsleder og fylkesråder har deltatt på generalforsamlinger og eiermøter i alle de viktigste selskapene i 2020.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Eierskapsmelding ble vedtatt av fylkestinget 18.06.2020. Arbeidet med overordnet prinsipp 5, 8 og 9 er igangsatt. Oppnevninger til styrer og eierorgan er fremmet fortløpende for fylkesrådet. Rutiner for saksbehandling og informasjonsformidling utvikles fortløpende for å gi bedre effektivitet og kvalitet. Eierskapsportal på fylkeskommunens hjemmeside skal utvikles videre.

8	Alle Vikens innbyggere bør få god informasjon om fylkeskommunens aktiviteter og ressursbruk. Alle innbyggere bør ha muligheter til å komme i kontakt med fylkeskommunen slik at innbyggernes meninger blir hørt og tatt hensyn til. Det bør være godt synlig når en innbygger mottar en tjeneste fra fylkeskommunen.
Tiltak/innsats	Gode, effektive og brukertilpassede kommunikasjonskanaler. Overordnet kommunikasjonsstrategi.
Status	Arbeidet er i gang.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Kommunikasjonsstrategien ble vedtatt av fylkestinget 17.09.2020. Arbeidet med planperiodens fire prioriterte satsingsområder er godt i gang. Det er etablert en nettside om FN17 og nye digitale løsninger på viken.no. Det er gjennomført en ekstern kampanje for å synliggjøre fylkeskommunens rolle som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

9	Viken fylkeskommune skal bidra til å øke verdiskapningen og bedre konkurransesituasjonen for næringslivet, særlig gjennom gode bidrag til innovasjon, kompetansebygging og egen og samfunnets kompetanse om internasjonalt samarbeid.
Tiltak/innsats	En god internasjonal strategi.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Internasjonal strategi er under utvikling. Legges fram til behandling i fylkestinget høsten 2021.

Fylkesrådets tilleggsforslag som ble vedtatt i fylkestinget

1	Konkretisere FNs bærekraftsmål som premis for utvikling og drift av Viken fylkeskommune, og stimulere våre partnere til å gjøre det samme.
Tiltak/innsats	Har etablert FN17/bærekraftsnettverk. FN17 premis for regional planstrategi, andre planer/strategier og i økonomiplan.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Godt i gang, men må videreutvikles gjennom planprosessene og kompetanseheving. Bærekraftsnettverk er igangsatt. Bærekraft er innarbeidet som premis i RPS samt flere andre planer/strategier, i mal for saksframlegg, i partnerskapsavtaler med kommuner og andre sentrale aktører og i leveranseavtaler med kollektivselskapene. Mål fra RPS innarbeidet i økonomiplan.
4	Mål for bærekraft innarbeides fra budsjettåret 2021. Utvikle en helhetlig bærekraftsrapport, med klimabudsjett og klimaregnskap som på sikt omfatter hele vikensamfunnet. Arbeidet skal utvikles til å være en modell for kommuner og andre regioner.
Tiltak/innsats	Mål for bærekraft er innarbeidet i økonomiplanen for 2021-24. Plan for innretning av bærekraftsrapporteringen i tråd med fylkestingets vedtak blir fremmet for fylkesrådet. Viken fylkeskommune tar del i et prosjekt sammen med bl.a. flere kommuner og Vestland fylkeskommune for å lage en veileder for klimabudsjett. Eget utviklingsarbeid pågår med klimabudsjett og klimaregnskap for Viken.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet med klimabudsjettveileder er fulgt opp med sikte på lansering i januar 2021. Kompetanseoppbygging for kommunene er planlagt i 2021. I egen virksomhet pågår innrapportering av data for direkte utslipp og følger årshjulet. Modell for utslippsberegninger for indirekte utslipp er under utvikling. Fordi 2020 er Vikens første virkeår, så arbeides det fortsatt med å få en helhet i målstruktur og rapporteringssystemer.
11	Det skal utarbeides en ny eierpolitikk for Viken fylkeskommune
Tiltak/innsats	Eiermelding er fremmet for fylkesrådet og fylkestinget.
Status	Ferdig pr. 2. tertial.
43	Fylkesrådet vil legge frem en egen sak med en internasjonal strategi for Viken.
Tiltak/innsats	Utarbeide internasjonal strategi, prosess med alle rådsområder.
Status	Arbeidet er igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Følger planen. Legges fram til politisk behandling i fylkestinget høsten 2021.
50	Fylkesrådet vil tidlig i 2020 legge fram en sak om organisering og mandat for de ulike medvirknings - og samarbeidsarenaene i Viken.
Tiltak/innsats	Forslag til rutiner for medvirkning med og saksbehandling til medvirkningsorganene behandlet i fylkesrådet primo juni 2020. Sendt over til fylkestinget for behandling. Viken vedtok etter en grundig prosess å melde seg ut av Osloregionen i september 2020.
Status	Rutinen ble vedtatt av fylkestinget i oktober 2020, sak 99/2020.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Vedtatt. Rutinen er iverksatt, publisert på ansattportalen og i lederteam, inngår og informeres om i saksbehandlingskurs og gjennom løpende veiledning. Skal evalueres innen valgperiodens utløp.

Vikenpakka - tiltak i forbindelse med koronapandemien

15	Benytte internasjonale ordninger
Tiltak/innsats	Følge opp hasteutlysninger fra EU som er relevante for Vikensamfunnet. Mobilisere og veilede søkere til aktuelle ordninger, og sette forsterket oppfølging og rådgivning på søknadsutvikling.
Status	Fullført.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Utlysning forprosjektmidler, samt egne mobiliseringsmidler til kommunene. 22 kommuner i Viken fikk tildelt midler. Bidratt til 2 søknader fra Viken inn mot Green Deal-utlysning fra EU.

14	Ikke avbestille arrangementer
Tiltak/innsats	Der det er mulig skal Viken ikke avbestille egne arrangementer, men flytte dem i tid. Det tas sikte på å re-bestille arrangementer som må avlyses grunnet koronasituasjonen. Booke inn arrangement frem i tid der vi vet vi skal arrangere noe for å sikre aktører besøk. Viken går i dialog med aktører og søkere for å sikre løpende, effektiv og fleksibel tilskudsbehandling, og raske utbetalinger.
Status	Gjennomført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arrangement er ombooket, noen gjennomført digitalt mens andre arrangementer er utsatt på grunn av koronapandemien.

9.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 12 Regnskapsresultat og avvik fylkesrådsleders kontor - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
20	Fylkesrådet (politisk)	14 283	18 296	4 013	78,1
21	Fylkesrådsleders kontor	3 336	6 618	3 282	50,4
22	Styring og eierskap	22 431	24 383	1 952	92,0
23	Utvikling og tverrfaglig samordning	68 660	70 874	2 213	96,9
24	Kommunikasjon og politisk støtte	37 704	46 582	8 879	80,9
27	Østlandssamarbeidet	0	0	0	-
	Sum fylkesrådsleders kontor	132 131	148 456	16 326	89,0
R02	Fylkesrådsleders kontor og fylkesrådet (politisk)	146 414	166 752	20 338	87,8

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Rådsområdet viser et samlet regnskapsmessig mindreforbruk på 20,3 mill. kr. I dette inngår besparelser på 4 mill. kr knyttet til fylkesrådets budsjettposter, i hovedsak grunnet redusert antall fylkesråder fra september, samt at pandemien har redusert aktivitetsnivået.

Fylkesrådsleders kontor hadde et samlet mindreforbruk på 16,3 mill. kr. Også her skyldes mindreforbruket redusert aktivitet på grunn av pandemien. Fra 2019 til 2020 ble det overført om lag 10,5 mill. kr i engangsmidler fra de gamle fylkeskommunene eller fra fond. Mye av disse midlene står

ubrukt. En del av disse besparelsene vil komme som utgifter som må dekkes inn i 2021. I tillegg er mindreforbruket knyttet til vakanser. For øvrig har ordinær drift vært i balanse.

Østlandssamarbeidet har i 2020 et mindreforbruk på 0,8 mill. kr. De viktigste årsakene er at sekretariatet har prosjektorganisert en del av aktivitetene (fått merinntekter), der det har vært mulig å skaffe ekstern finansiering, samt mindre påløpte utgifter grunnet pandemien. Mindreforbruket er avsatt til bundet fond. Viken er vertsorganisasjon for sekretariatet til Østlandssamarbeidet. Oppfølgingen ligger til fylkesrådsleders kontor.

10 Finans og administrasjon

10.1 Resultater og aktiviteter

10.1.1 Fylkesråd finans og administrasjon

Fylkesrådsområdet består av avdelingene HR, økonomi, anskaffelser, kvalitet, innovasjon og prosjekt, digitalisering og eiendom.

Hovedoppgavene til finans og administrasjon er å støtte alle rådsområdene slik at de kan nå sine mål og sikre en stabil og god drift av tjenestene. Rådsområdet er ansvarlig for digitale løsninger, brukervennlige systemer, arbeidsgiverpolitikk, strategiarbeid, økonomistyring, regnskap, og utvikle organisasjonens innovasjonsevne samt anskaffelser på vegne av alle rådsområder. Drift, vedlikehold og investeringer i fylkeskommunens eiendommer er en stor og viktig oppgave for finans og administrasjon. Området skal samtidig tilrettelegge for god intern styring og kontroll i Viken fylkeskommune på vegne av fylkesrådet.

I 2020 har det vært gjennomført mange tiltak og oppgaver knyttet til etablering av Viken fylkeskommune. Det har vært stor aktivitet og oppfølging av mål og tiltak fra årsbudsjettet. Det økonomiske resultatet for 2020 er positivt med et mindreforbruk i forhold til tilgjengelige ressurser.

10.1.2 HR

I 2020 har HR avdelingen hatt fokus på følgende saker:

- Etablere og slutføre, etter prosjektperioden, administrative strukturer, reglementer, prosesser og rutiner innenfor alle fagområder (HMS, HR, lønn).
- Etablere HMS strukturer på et overordnet nivå (handlingsplaner, avvik og stoffkartotek, varsling).
- Etablere og videreutvikle operativ HR støtte til alle rådsområder.
- Etablere lærlingeordningen for Viken fylkeskommune som lærlingebedrift.
- Etablere og iverksette programmer for lederopplæring og lederutvikling.
- Etablere og iverksette systematisk overordnet generelt opplæringstilbud.
- Etablering av medvirkningsarenaer for tillitsvalgte og vernetjeneste med prioritet på struktur og medvirkningskultur med ekstra frikjøp til tillitsvalgte og fylkeshovedverneombud for å bistå inn i sammenslåingsarbeidet.
- Utarbeidelse av organisasjonsstrategi for Viken fylkeskommune. Fylkesrådet avga sin innstilling til organisasjonsstrategi i november/desember 2020. Fylkestinget behandlet saken i februar 2021.
- Utvikling av Viken fylkeskommune som en fleksibel arbeidsgiver med digital hovedarbeidsform.

HR avdelingen har hatt ekstra oppmerksomhet på covid-19 konsekvenser for alle fagområder og kontinuerlig tilpasset og omprioritert arbeidet for å understøtte fylkesrådets og rådsområdenes behov. Det har vært en spesielt krevende periode for rådsområdet utdanning og kompetanse, samt for tannhelsetjenesten.

10.1.3 Økonomi

Økonomiavdelingen har arbeidet med å etablere Vikens økonomiforvaltning for rådsområder og virksomheter samt tilrettelegging for å sikre god økonomistyring. I løpet av året har Stortinget vedtatt nye økonomiske tiltak for å motvirke de økonomiske konsekvensene av koronapandemien. Det har som følge av dette vært et omfattende arbeid med oppfølging og iverksetting av Stortingets vedtatte tiltakspakker i Viken. I tillegg har Vikens tiltakspakke «Viken-pakka» blitt utformet og gjennomført.

Høsten 2020 ble et første grunnlag for Vikens klimabudsjettering lagt fram, med en forenklet tiltaksanalyse for egen fylkeskommunal virksomhet. Det er i løpet av året også etablert et rammeverk for virksomhetsstyring i Viken, som en del av arbeidet med Vikens helhetlige plan- og styringssystem.

10.1.4 Anskaffelser

I 2020 har anskaffelsesavdelingen arbeidet med følgende:

- Etablering av ny organisasjon og arbeidsmetodikk (kategoristyring)
- Samordning av de tidligere fylkeskommunenes avtaler
- Inngåelse av nye avtaler og større enkeltanskaffelser etter fylkeskommunens behov
- Utarbeidelse av anskaffelsesstrategi og Viken-modell for seriøsitetsskrav til leverandører

Fylkesrådet avga sin innstilling til anskaffelsesstrategi og Viken-modell i desember 2020. Fylkestinget behandlet sakene i februar 2021.

Anskaffelsesstrategien angir en rekke tiltak for å nå mål innenfor:

- Klima, miljø og samfunnsansvar
- God utnyttelse av offentlige budsjetter
- Innovasjon og tjenesteforbedring
- Utvikling av region og næringer

Med en Viken-modell for et seriøst arbeidsliv søker fylkesrådet å rydde opp i den useriøse delen av arbeidslivet, særlig innen bygg- og anleggsbransjen og renhold. Modellens 20 krav skal sikre:

- Helse, miljø og sikkerhet
- Ryddige arbeidsforhold
- Kvalitet på arbeid, utdanning og rekruttering
- Hvit økonomi
- Dokumentasjon av betalt skatt og avgifter, forsikringer og andre formelle krav
- Organisasjonsfrihet

Tabell 13 Nøkkeltall anskaffelser

Anskaffelser	Viken
Antall rammeavtaler som forvaltes	ca. 120
Antall store enkeltanskaffelser gjennomført	58
E-handelsandel	Økning fra 25% til 46%

10.1.5 Eiendom

Drift

I 2020 har eiendomsavdelingen arbeidet med følgende:

- Utarbeide avtaler om forvaltning, drift, vedlikehold og bruk mellom eiendom og den enkelte skole. Avtalene stiller eiendommene til brukers disposisjon.
- Gjennomføre forhandlinger ved inngåelse av nye leieavtaler og forlengelse av eksisterende leieavtaler på vegne av fylkeskommunen.
- Desentralisere driftsorganisasjonen med tekniske driftsoperatører på den enkelte virksomhet.
- Arbeidet med kontraktsforvaltning og oppfølging av eksterne renholdstjenester i Viken.
- Arbeidet med kompetanseheving for renholdere i Viken innen renholdsfaget gjennom å tilby fagbrevkurs i renholdsoperatørfaget og yrkesrettet norskundervisning.
- Etablere tre regionale pooler for renholdsmaskiner i Viken for å legge til rette for sambruk, god ergonomi samt redusere press og tidsbruk for renholdere, og dermed forventet lavere sykefravær. Dette vil resultere til lavere drifts- og vedlikeholdsutgifter.
- Standardisering av renholdsutstyr, metoder og produkter som skal være miljø- og svanemerke gjennom for eksempel profesjonelt renhold i driftsfasen og tydelige kravspesifikasjoner i prosjekteringsfasen.
- Utarbeide en eiendomsstrategi som vil bli fremmet for politisk behandling i første halvår 2021.
- Nye internkontrollrutiner for drift av bygningsmassen.

Avdelingen har bistått de andre rådsområdene og avdelingene i forbindelse med koordinering og anskaffelse av smittevernsutstyr og hånddesinfeksjonsmidler under pandemien, samt støtte med faglig veiledning og organisering av kurs i smitterenhold.

Vedlikehold

Vedlikeholds nivået fra de tre fylkeskommunene har blitt videreført, så langt det har vært mulig, innenfor tildelt budsjett på 93,5 mill. kr.

Tidligere Buskerud fylkeskommune gjennomførte i 2014 en tilstandsregistrering av hele bygningsmassen. Denne registreringen er kvalitetssikret og ajourført. Tilsvarende registrering er gjort for øvrige bygg i løpet av 2020. Tilstandsregistreringen er basert på befaringer av 330 bygninger, med visuelle observasjoner.

Kartleggingen viser et totalt vedlikeholdsetterslep for verdibevarende vedlikehold på ca. 1.696 mill. kr. I vedlikeholdsplanen for 2021 er kartleggingen lagt til grunn for prioritering av tiltak.

Utgifter til energi

Eiendom hadde i 2020 energibudsjettet fra de videregående skolene i tidligere Akershus fylkeskommune, samt for de tre fylkeshusene. Fra og med 2021 vil avdelingen ha ansvaret for energibudsjettet for alle videregående skoler og fylkeshusene i Viken, dette i henhold til fylkesrådets vedtak i sak PS 251/2020 «Energiforvaltning for Viken fylkeskommunes bygningsmasse». Viken eiendom har utarbeidet en energistrategi som vil bli framlagt for politisk behandling i løpet av våren 2021.

Eiendomsutvikling

Utviklingsprosjekter som er arbeidet med i 2020:

- Reguleringsplanarbeidet for Leif Tronstads plass 7 i Sandvika startet opp, og forberedelser til arkitektkonkurransen er gjennomført. Tekniske rapporter for tomten som skal underbygge reguleringsplanen er mottatt.
- Reguleringsplanarbeidet for Lillestrøm bussterminal ble igangsatt. Eiendommen er spilt inn som forslag til ny lokasjon for nytt hovedkontor til NRK. Noe av eiendommen må sannsynligvis fortsatt ha formål som bussterminal.
- Det ble undersøkt muligheter for en høyere utnyttelse av Bekkestua bussterminal slik at den kan tjene som bussterminal og med boliger over bussterminalen.
- Prosess med fradeling og salg av tidligere Lien landbruksskole er startet opp, men ønsket framdrift har vært utfordrende.
- Reguleringsplanarbeid med tilhørende avklaringer for nye Fredrik II videregående skole er påbegynt.

Arbeidet med punktene over videreføres i 2021, bortsett fra Bekkestua bussterminal som foreløpig avventes.

10.1.6 Digitalisering

Digitaliseringsavdelingen har i 2020 hatt hovedfokus på:

- Etablere og sikre tilgang til digitale løsninger
- Sikre gode støttefunksjoner, bl.a. for support og service
- Gi organisasjonen veiledning og støtte innenfor våre fagområder
- Etablert og samlet en egen enhet for lokasjonssupport, som skal yte support og service til alle skolene og tanntilbudene i fylket

2020 har vært et etableringsår hvor avdelingen i stor grad har tatt imot leveranser fra etableringsprosjektet og sørget for at de digitale løsningene blir forvaltet og driftet på en bærekraftig måte. Avdelingens ansatte har videre bidratt i en rekke restoppgaver og øvrige oppgaver knyttet til etableringen av Viken og overgangen til de digitale løsningene.

Fylkestinget behandlet i 2020 to viktige saker som avdelingen jobber videre med å iverksette:

- Felles elev-pc ordning for de videregående skolene i Viken fylkeskommune
- Framtidig arkivinstitusjon for Viken fylkeskommune

2020 har vært preget av pukkelkostnader og merarbeid som følge av dobbel drift ved at nye systemer driftes parallelt med gamle systemer. Arbeidet med å avslutte, sanere og konsolidere løsninger fra de tre tidligere fylkeskommunene vil fortsette i 2021, slik at vi på lengre sikt vil kunne ta ut gevinster i form av færre fagsystemer, samkjørte og digitaliserte arbeidsprosesser og forbedret digital plattform.

10.1.7 Kvalitet, innovasjon og prosjekt

Avdeling kvalitet, innovasjon og prosjekt har i 2020 hatt hovedfokus på:

- Anskaffelse og implementering av helhetlig kvalitetssystem for Viken. Kvalitetssystemet inneholder moduler for avvik, risiko, årshjul, dokument og arbeidsprosess.
- Utarbeidet arbeidsprosesser som vil bidra til effektivisering av arbeids- og oppgaveutføringen.
- Arbeidet med å videreutvikle kvalitetskultur for Viken startet allerede i 2019, og Viken opplever allerede en modenhet rundt beste praksis og kontinuerlig forbedring.
- Utvikling av et prosjektrammeverk for Viken, samt jobbet med ad-hoc prosjektledelse og prosjektstøtte
- Arbeidet med innovasjonsstrategi til behandling våren 2021
- Initiert og etablert fylkesnettverk for innovasjon
- Identifisert viktige områder for videre utnyttelse av støttefunksjoner som gevinststøtte, endringsledelse og prosessveiledning.

10.2 Mål og måloppnåelse

Innsatsområder

1	Viken skal være et attraktivt fylke å bo i, arbeide og besøke. Viken fylkeskommune skal bidra til bærekraftig utvikling og bli et foregangsfylke innen klima, miljø og naturforvaltning. Befolkningsveksten skal primært skje i byer og tettsteder i tilknytning til kollektivknutepunkter. Viken fylkeskommune skal bidra til god folkehelse og ha et mangfoldig kultur-, idretts- og friluftsliv med bred deltakelse.
Tiltak/innsats	Utarbeide anskaffelsesstrategi med krav til klima og miljø, anstendig arbeidsliv, utvikling av lokalt næringsliv og innovative anskaffelser.
Status	Ferdig.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fylkesrådet avga sin innstilling til anskaffelsesstrategi i desember 2020. Fylkestinget behandlet saken i februar 2021.
Tiltak/innsats	Utarbeide en tydelig digitaliseringsstrategi for Viken fylkeskommune, for å understøtte Viken fylkeskommunes innsatsområder knyttet til samfunnsoppbygging, bærekraft, attraktivt fylke å bo i, understøtte kompetanse for dagens og fremtidens arbeidsliv, gi elever/læringer kompetanse som gjør dem god kvalifisert for videre studier og fremtidig arbeidsliv, øke verdiskapning og produktivitet og sikker fremkommelighet i trafikken.
Status	Igang satt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fylkesrådet vil fremme forslag til digitaliseringsstrategi for Viken fylkeskommune for perioden 2021-2024 i fylkestinget mai 2021.
Tiltak/innsats	Utarbeide en eiendomsstrategi som sikrer utvikling av verdiene i Vikens eiendomsportefølje, samt tar opp i seg Vikens mål om bærekraft, klima, miljø og innovasjon
Status	Igang satt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Eiendomsstrategien vil bli lagt frem for politisk behandling i 2021.

3	Viken fylkeskommune skal bidra til økt verdiskaping og et internasjonalt konkurransedyktig næringsliv i fylket der det er godt tilrettelagt for innovasjon, kompetansebygging og samhandling.
Tiltak/innsats	Utarbeide anskaffelsesstrategi med krav til klima og miljø, anstendig arbeidsliv, utvikling av lokalt næringsliv og innovative anskaffelser.
Status	Ferdig.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fylkesrådet avga sin innstilling til anskaffelsesstrategi i desember 2020. Fylkestinget behandlet saken i februar 2021.
Tiltak/innsats	Viken fylkeskommune skal ta en sentral rolle i digital tjenesteutvikling i regionen, og skal være en pådriver for felles digital tjenesteutvikling i samarbeid med andre offentlige aktører.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fylkesrådet har vært pådriver for økt samarbeid både nasjonalt og regionalt innenfor digitaliseringsområdet. DigiViken, et digitaliseringssamarbeid mellom alle kommunene i Viken, statsforvalteren og Viken fylkeskommune, er konstituert og det operative arbeidet er startet.

5	Fylkeskommunen skal lede det regionale partnerskapet i Viken og ha et aktivt og vitalt fylkesting med legitimitet i befolkningen. Tjenesteproduksjonen utvikles, samordnes og drives kostnadseffektivt i tråd med politiske vedtak og prioriteringer.
Tiltak/innsats	Utarbeide anskaffelsesstrategi med krav til klima og miljø, anstendig arbeidsliv, utvikling av lokalt næringsliv og innovative anskaffelser.
Status	Ferdig.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fylkesrådet avga sin innstilling til anskaffelsesstrategi i desember 2020. Fylkestinget behandlet saken i februar 2021.
Tiltak/innsats	Utarbeide et tydelig digitaliseringsmål bilde for Viken fylkeskommune for å ivareta og skape en sterk digitaliserings- og innovasjonskultur, innføre en effektiv styringsmodell og porteføljestyling for det digitale arbeidet hvor hele organisasjonen involveres, innføre gevinstmetodikk og -verktøy, samt å arbeide med å få en kultur i linjeorganisasjonen for å realisere gevinster
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fylkesrådet vil fremme forslag til digitaliseringsstrategi for Viken fylkeskommune for perioden 2021-2024 i fylkestinget mai 2021. Arbeid med gevinstmetodikk og andre mål vil bli fulgt opp i strategien. Det er innført en helhetlig styringsmodell og porteføljestyling for digitaliseringsarbeidet i Viken fylkeskommune.
Tiltak/innsats	Sikre Viken en bærekraftig økonomi som gir økonomisk handlingsrom.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	I sak om årsbudsjett 2020 og 2021 og de 4-årige økonomiplanene er det vedtatt finansielle måltall for sentrale økonomiske størrelser knyttet til netto driftsresultat, gjeldsgrad og størrelse på økonomisk buffer (fond). Dette er lagt til grunn for Vikens økonomiforvaltning i 2020 og 2021. Det økonomiske handlingsrommet bør måles og vurderes over tid. Fylkesrådet arbeider med et grunnlag for prioritering av Vikens planlagte investeringsprosjekter.
Tiltak/innsats	Det skal det legges til rette for god kvalitet og innovasjonsevne i Vikens virksomhet.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Vikens kvalitetssystem legger til rette for definisjon og oppfølging av ønsket kvalitet i tjenester og oppgaver og understøtter arbeidet med kontinuerlig forbedring.

	I utviklingen av en innovasjonsstrategi for Viken er det gjennomført et innovasjonsbarometer som etablerer et nullpunkt for Vikens innovasjonsevne. Dette er hensyntatt inn i innovasjonsstrategien, som fokuserer på å bygge innovasjonskultur, og etablere et helhetlig innovasjonssystem som viktige satsningsområder. Innovasjonsstrategien behandles våren 2021. Helhetlig kvalitetssystem anskaffet i 2020, implementeres i 2021.
Tiltak/innsats	Utarbeide en eiendomsstrategi som sikrer utvikling av verdiene i Vikens eiendomsportefølje, samt tar opp i seg Vikens mål om bærekraft, klima, miljø og innovasjon
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Legges fram for politisk behandling i 2021.

Andre mål fra økonomiplanen

Generelt

1	Ta ut kvantitative og kvalitative gevinster gjennom blant annet stordriftsfordeler ved anskaffelser, effektivisering av administrative funksjoner og gevinster innen digitalisering
Tiltak/innsats	Stordriftsfordeler/innkjøpsmakt/kommunesamarbeid. Færre fagsystemer, samkjørte og digitaliserte arbeidsprosesser og bedre grunninfrastruktur. kommunesamarbeid, innføring av e-handel, innkjøpsanalyse. Utvikle og implementere arbeid med kvalitet, innovasjon og prosess.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er inngått flere nye avtaler i Viken som erstatter fylkeskommunenes tidligere parallelle avtaler. Dette har gitt bedre vilkår, kvalitet og enklere oppfølging. I tillegg er en rekke nye anskaffelser igangsatt hvor kontrakt blir inngått i 2021. Nytt e-handelssystem er innført i Viken med opplæring av hele organisasjonen. Dette har allerede gitt vesentlige gevinster i form av direkte kostnadsbesparelser ved at inngåtte avtaler brukes og kostnadsunngeåelser ved at vi har kontroll på avtalte priser og hva vi betaler. Anskaffelsesstrategi er vedtatt.

2	Kulturbygging og ledelsesutvikling i Viken
Tiltak/innsats	Bygge felles kultur gjennom lederopplæring og programmer, samt felles ledermøter.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet med utvikling av felles kultur skjer gjennom mange ulike arenaer hvor mange er etablert gjennom faste digitale ledermøter i 2020. Det er noe utsettelse i den planlagte utviklingsprogrammer grunnet koronapandemien. Viken organisasjonsstrategi ble vedtatt i februar 2021. Denne tydeliggjør satsninger innenfor kultur og ledelsesutvikling fremover.

Avdeling anskaffelser

3	Økonomisk gunstige innkjøp i samsvar med regelverk, miljøkrav og etisk handel
Tiltak/innsats	Kommunesamarbeid, innføring av e-handel, innkjøpsanalyse, innovative anskaffelser,
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Kommunesamarbeidet vurdert i anskaffelsesstrategien. Nytt e-handelssystem er innført i Viken med opplæring av hele organisasjonen. Dette har allerede gitt vesentlige gevinster i form av direkte kostnadsbesparelser

	<p>ved at inngåtte avtaler brukes og kostnadsunnngåelser ved at vi har kontroll på avtalte priser og hva vi betaler.</p> <p>Innkjøpsanalyse: System tatt i bruk og benyttes daglig. Er grunnleggende viktig for å styre anskaffelsesområdet.</p> <p>Innovative anskaffelser: Viken er meldt inn i Leverandørutviklingsprogrammet. Det ble søkt om innovasjonsmidler gjennom programmet til et utviklingsprosjekt for nasjonalt biblioteksystem som dessverre ble avslått.</p> <p>Innovasjon er et stort satsingsområde i anskaffelsesstrategien.</p>
--	--

Avdeling eiendom

4	Videreføre tidligere fylkeskommuners vedlikeholds nivå i forhold til eiendommer inntil ny eiendomsstrategi foreligger
Tiltak/innsats	Tiltak utføres i henhold til vedlikeholdsplan
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Vedlikehold av Viken fylkeskommunes formålsbygg har fulgt utarbeidet plan for 2020. Ett mindre antall tiltak av disse ferdigstilles i 2021.

5	Utvikle eiendomsporteføljen både for eget behov, samt de som er overflødige til eget formål
Tiltak/Innsats	<p>Flere utviklingsprosjekter startet opp og/eller videreført fra tidligere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leif Tronstads plass 7 • Lillestrøm bussterminal • Bekkestua bussterminal • Fradeling og salg av Lien tidligere landbruksskole <p>Nye Fredrik II: Reguleringsplanarbeid pågår og videreføres i 2021.</p>
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet pågår.

Avdeling digitalisering

6	Løfte fagsystemer og tjenester til en moderne, sikker og fremtidsrettet plattform
Tiltak/innsats	Arbeid med etablering av nye digitale tjenester og digitaliseringsplattform pågår. Saneringsarbeidet og konsolidering av digitale tjenester fra de gamle fylkeskommunene vil flyttes gradvis over, dette arbeidet vil pågå over flere år som tidligere varslet.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Mange prosjekter fullført i 2020 og flere fortsetter i 2021: Omlegging Viken ferdigstilt for elever og ansatte i de videregående skoler inn til ny plattform, tannhelse gjenstår. Tekniske prosjekter; forbedringer av grunnleggende IT-løsninger både i eget datarom og i skyen. Prosjekter knyttet til overtakelse av oppgaver fra Statens vegvesen.

7	Gode brukeropplevelser (effektive arbeidsprosesser, forenkle arbeidet, fylkeskommunens tjenester fungerer og er fremtidsrettet, helhetlige løsninger)
Tiltak/innsats	Ta i bruk elektroniske kommunikasjonskanaler og tilby flere digitale tjenester.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Mange prosjekter er fullført i 2020 og flere fortsetter i 2021: Digitale skjema, sentralt sak- og arkivsystem der to av tre faser er levert (Elements Cloud), første fase med å etablere viken.no, etablering av Viken Service (kassasystem,

	besøksregistrering, møterombestilling), robotisering av manuelle arbeidsoppgaver og utreder mulighet for å samle til en felles svartjeneste.
--	--

8	Ferdigstille aktiviteter fra etableringsprosjektet, samtidig som det arbeides med å avslutte, sanere og konsolidere løsninger fra de opprinnelige tre fylkeskommunene
Tiltak/innsats	Ta imot systemer og løsninger som kommer fra SVV. Utdanning og kompetanseområdet (skolene) flyttes over på ny Viken-plattform ved skolestart 2020. Tannhelse og andre eksterne enheter flyttes over ila høst 2020.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	De største brukergruppene er flyttet over på ny felles Viken-plattform i 2020, blant annet fylkesadministrasjonen, skoleansatte og elever. Tannhelse og noen mindre brukergrupper gjenstår. Nye systemer og løsninger for Samferdselsområdet har forløpende blitt flyttet over og tilrettelagt, både lokalt i Viken og gjennom et nasjonalt samarbeid med de andre fylkeskommunene.

9	Hensiktsmessig informasjonsdeling innenfor tannhelsesektoren, som er i tråd med nasjonale føringer
Tiltak/innsats	Anskaffe nytt felles pasientjournalssystem
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Det ble besluttet å gjenbruke pasientjournalssystemet fra tidligere Akershus, og det arbeides med å tilrettelegge, konvertere og implementere nytt felles system samt ny felles tannhelseplattform. Arbeidet vil bli ferdigstilt i løpet av 2021.

Avdeling kvalitet, innovasjon og prosjekt

10	Tilrettelegge for å utvikle organisasjonens innovasjonsevne. Viken fylkeskommune skal kjennetegnes av en høy grad av innovasjonsmodenhet i oppgaveløsning og tjenesteutførelse.
Tiltak/innsats	Det er gjennomført et innovasjonsbarometer som etablerer et nullpunkt for Viken fylkeskommunes innovasjonsevne. Dette er hensyntatt inn i innovasjonsstrategien, som fokuserer på å bygge innovasjonskultur, og etablere et helhetlig innovasjonssystem som viktige satsningsområder.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Innovasjonsstrategien behandles våren 2021.

11	God og lik kvalitet på arbeidsoppgavene i Viken og effektive arbeidsprosesser
Tiltak/innsats	Utvikle og implementere arbeid med kvalitetssystem, enhetlig prosjektmetodikk og utvikling av Vikens innovasjonsevne. Viken bygger opp egen kompetanse på fagområder der målet er en ytterligere profesjonalisering av praksis fra de tre tidligere fylkeskommunene og Statens vegvesen. Fylkeskommunene har ofte leid inn eksterne konsulenter, nå samler vi denne kompetansen internt.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Per februar 2021 er avviksmodulet i nytt, helhetlig kvalitetssystem implementert. Moduler for risiko, årshjul, dokument og prosess forventes implementert 1. halvår 2021.

Fylkesrådets tilleggforslag som ble vedtatt i fylkestinget

5	Fylkesrådet skal i løpet av 2020 legge fram en innovasjonsstrategi for egen virksomhet.
Tiltak/innsats	Administrasjonen har gjennom tverrfaglig og involverende arbeid utviklet en innovasjonsstrategi som fokuserer på å bygge innovasjonskultur, og etablere et helhetlig innovasjonssystem som viktige satsningsområder. Dette vil legge til rette for en økning av Vikens innovasjonsevne.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Innovasjonsstrategien behandles våren 2021.

6	Fylkesrådet vil utarbeide en anskaffelsesstrategi for Viken fylkeskommune. Anskaffelsesstrategien skal beskrive hvordan Viken fylkeskommune skal bidra til et anstendig arbeidsliv og tilrettelegge for en bærekraftig utvikling av leverandørmarkedet innen klima, miljø og samfunn herunder innovasjon og lokal næringsutvikling.
Tiltak/innsats	Utarbeidelse av Viken-modell og anskaffelsesstrategi
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fylkesrådet avga sin innstilling til Viken-modell og anskaffelsesstrategi i desember 2020. Fylkestinget behandlet saken i februar 2021.

7	Fylkesrådet vil utvikle en Viken-modell hvor det stilles seriøsitetskrav til Vikens leverandører.
Tiltak/innsats	Utvikle en Viken-modell der det stilles seriøsitetskrav til Vikens leverandører.
Status	Ferdig.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Seriøsitetskravene innarbeides i alle anskaffelser. Saken er behandlet i februar 2021.

8	Igangsette arbeidet med en plan for hvordan Viken gradvis kan få redusert klimafotavtrykk og tiltak for å bevare miljø i fylkeskommunale bygg hvor blant annet solpaneler og grønne tak blir vurdert.
Tiltak/innsats	Anskaffelse: Enkelte tiltak tas inn i anskaffelsesstrategien. Eiendom: Utarbeider en energistrategi for forbedring av energiytelsen i bygningsmassen.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Anskaffelsesstrategien beskriver en rekke mål og tiltak for å redusere klimafotavtrykket. Tiltak vil bli startet i 2021. Fylkestinget behandlet saken i februar 2021. Energistrategien legges frem for politisk behandling våren 2021. Eiendom sin energistrategi vil sammen med ENØK-midler på sikt gi en forbedring av energiytelsen og reduksjon av klimafotavtrykket.

10	Starte arbeidet med å utvikle en energistrategi for Viken.
Tiltak/innsats	Del 1, Energiforvaltning, ble vedtatt av fylkestinget i 2020. Energistrategien vil bli lagt fram for fylkestinget første halvår i 2021.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet er kun i en oppstartsperiode for 2020.

15	Fylkesrådet vil utarbeide en ny felles og forutsigbar modell for tildeling av budsjett for de videregående skolene.
----	---

Tiltak/innsats	Avklare ansvarsdeling mellom rådsområde utdanning og kompetanse og de øvrige rådsområdene, samt utarbeide en modell for fordeling av budsjettammen for videregående opplæring.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Planlegges ferdigstilt i løpet av 2021.

17	Fylkesrådet vil utrede en felles ordning med gratis skole-PC i Viken, med sikte på innfasing skoleåret 2021-22.
Tiltak/innsats	Felles ordning med gratis skole-PC i Viken ble vedtatt i fylkestinget i 2020. Ordningen blir gradvis innført fra skoleåret 2021-22.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ordningen blir innført fra skoleåret 2021-22 for nye elever.

51	Fylkestinget ber fylkesrådet legge frem en sak om status på universell utforming på fylkeskommunale bygg.
Tiltak/innsats	Det er foretatt en kartlegging av universell utforming i et representativt utvalg av bygningsmassen.
Status	Igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det legges fram en sak om universell utforming for fylkestinget.

53	Fylkestinget ber fylkesrådet legge frem en sak om muligheten for bruk av «vikarpool» i fylkeskommunen.
Tiltak/innsats	Vurdere muligheten for vikarpool/ressursutnyttelse på tvers for å redusere kostnader/øke effektivitet.
Status	Ikke påbegynt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Vikarbehovet i Viken er primært hos våre skoler og arbeidet må tilpasses kapasitet og fremdrift for utvikling av rådsområdet utdanning og kompetanse.

54	Fylkestinget ber fylkesrådet legge frem en sak om hvordan Viken fylkeskommune kan bidra i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet i Viken.
Tiltak/innsats	Viken-modell for seriøsitetsskrav til leverandører angir tiltak for å motvirke arbeidslivskriminalitet
Status	Ferdig
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Tiltak for å bekjempe arbeidslivskriminalitet er inntatt i Viken-modellen som ble behandlet av fylkestinget i februar 2021.

Vikenpakka - tiltak ifm. koronaepidemien

2	Vedlikeholde og renovere våre bygg
Tiltak/innsats	Forsere planlagt vedlikehold, service, kontroll og mindre øvrige tiltak på skoler og eiendom som står helt eller delvis tomme. Formålet er å gi næringsliv og leverandører flere oppdrag, slik at hjulene kan holdes i gang. Viken skal opprettholde tempo for planlagte anskaffelser, identifisere og prioritere prosjekter som kan iverksettes raskt. Innlede dialog med bygg- og anleggsnæringen om egnede prosjekter og anskaffelsesmodeller som er tilpasset konsekvenser grunnet koronasituasjonen.
Status	Gjennomført

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Tiltak har blitt initiert, vurdert, prosjektert, bestilt og igangsatt. I overkant av 300 tiltak er bestilt, og ca. 280 tiltak har blitt ferdigstilt i 2020.
13	Rask betaling og gjennomgang av kontraktsvilkår
Tiltak/innsats	Viken ønsker å betale sine fakturaer raskt. Dette for å bedre likviditeten hos Vikens leverandører. Leverandørene må sørge for korrekt faktura. Vi vil gjennomgå Vikens kontraktsvilkår på ulike områder sett i lys av dagens situasjon.
Status	Gjennomført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Vedtaks punktet fulgt opp i 2020. Ved henvendelser fra leverandører tas en gjennomgang av muligheter i kontraktene.

10.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 14 Regnskapsresultat og avvik finans og administrasjon - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
30	Fylkesdirektør finans og administrasjon	2 717	5 353	2 636	50,8
32	HR	121 087	131 587	10 500	92,0
33	Økonomi	60 691	66 204	5 513	91,7
34	Anskaffelser	31 545	32 273	727	97,7
35	Eiendom	318 361	357 521	39 159	89,0
36	Digitalisering	415 216	412 048	-3 168	100,8
37	Kvalitet, innovasjon og prosjekt	10 476	9 560	-917	109,6
R03	Finans og administrasjon	960 095	1 014 546	54 452	94,6

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for rådsområdet viser et samlet mindreforbruk i forhold til revidert budsjett på 54,5 mill. kr, som utgjør et positivt avvik på 5,4 prosent av tildelt ramme.

Mindreforbruket skyldes hovedsakelig lavere reise-, møte-, kurs- og opplæringskostnader grunnet covid-19 og endrede arbeidsformer. Det har tatt noe tid å få god økonomisk oversikt og derfor tilpasse aktivitetsnivået. Det har vært stram og nøktern drift gjennom oppstartsåret for å sikre kontroll på økonomien.

HR har et positivt budsjettavvik som også skyldes mindreforbruk til omstillingstiltak og tiltak for overtallige. Tillitsvalgtordningen har vært styrket utover tildelt budsjett ramme i 2020 i forbindelse med overgangen til Viken.

Eiendomsavdelingen har hatt vakante stillinger og lavere energi- og vedlikeholdsutgifter. I tillegg ble 23 mill. kr tilført fra de tre tidligere fylkeskommunene fra 2019.

Vedlikeholds budsjettet på 93,5 mill. kr viser et mindreforbruk på 10,7 mill. kr. Gjenstående midler er disponert, kontrakt med entreprenører er signert og arbeider er startet opp. Tiltakene ferdigstilles i 2021.

I 2020 er budsjettet for energi totalt 48,5 mill. kr, mens forbruket er på 41,6 mill. kr. Mindreforbruket på ca. 6,8 mill. kr skyldes i hovedsak koronasituasjonen med nedstengte skoler, lave strømpriser og fokus på ENØK-tiltak.

Innenfor digitalisering har det vært et merforbruk på lønn som skyldes behov for ekstra innsats i forbindelse med omlegging til nye Viken-brukere for fylkesadministrasjonen, skolene og tannklinikker. I tillegg mange henvendelser til brukerhjelp og svartjenesten. Overgangen til Viken medfører pukkelkostnader i en periode som følge av dobbel drift og nye systemer.

10.4 Regnskapsresultat og avvik - investering

Tabell 15 Regnskapsresultat og avvik finans og administrasjon - investering

R03 Finans og administrasjon DIGI Investeringsportefølje (tall i 1000 kr)	Budsjett	Regnskap	Avvik	Forbruk i %	Antall ferdigstilte prosjekter	Antall nystartede prosjekter
Digital tjenesteutvikling	27 136	19 734	7 402	72,7	3	3
Videreføring av fusjonsprosjekter	54 156	38 817	15 339	71,7	3	3
Sum	81 292	58 551	22 741	72,0	6	6
IKT - overtakelse oppgaver SVV	13 210	3 861	9 349	29,2	2	1
Totalsum	94 502	62 412	32 090	66,0	8	7

Det har i 2020 vært gjennomført flere av de planlagte digitaliseringsprosjektene for å få realisert en moderne og framtidsrettet plattform. Det største prosjektet, Omlegging Viken, har bidratt til å få overført ansatte og elever ved de videregående skolene inn til ny plattform. I tillegg er de fleste fagenheter også overført. Disse prosjektaktivitetene har vært krevende for alle involverte. Resultatet er bra, og en viktig milepæl er nådd. Det pågår flere digitaliseringsprosjekter knyttet til etableringen, og som vil ferdigstilles i løpet av 2021. Noen av prosjektene er forsinket grunnet manglende ressurser:

- Konsolidering av EPJ og bildebehandlingssystem: Prosjektet er godt i gang, og skal levere felles pasientadministrativt system og røntgensystem til tannhelsetjenesten. De ansatte ved tannklinikken vil også bli lagt over til Viken-plattformen. Forventet ferdigstilling er medio 2021.
- Smarttelefon til ansatte og ny telefoniløsning. Disse to prosjektene har en sterk avhengighet. Førstnevnte prosjekt er i gang, og arbeider med å få på plass prosesser og rutiner for å etablert en fast ordning. Det er planlagt en utrulling av telefoner til alle ansatte over tre år. Prosjektet ble igangsatt i 2020, og vil levere en enhetlig og framtidsrettet løsning.

Andre prosjekter som er helt eller delvis ferdigstilt:

- Web-løsning: Første fase med å etablere viken.no er levert.
- Elements Cloud (sentralt sak- og arkivsystem): To av tre faser er levert. Siste fase ferdigstilles i 2021.
- Digital innsikt (løsning for å innhente beslutningsinformasjon fra flere fagsystemer): Prosjektet er levert for fylkesadministrasjonen. Nytt prosjekt er under planlegging for 2021 for andre rådsområder.
- Etablering av Viken Service (kassasystem, besøksregistrering, møteromsbooking mv): Flere av støttesystemene er på plass, og resterende vil komme på plass i løpet av første halvår 2021.
- Tekniske prosjekter: Det er gjennomført flere forbedringer av grunnleggende IT-løsninger både i eget datarom og i skyen.
- Prosjekter knyttet til overtakelse av oppgaver fra Statens vegvesen: Flere prosjekter er levert i løpet av høsten 2020 for å gi fagsystemstøtte til samferdsel spesielt. Det pågår fortsatt flere prosjekter som vil fortsette i 2021. Dette er i henhold til plan, og i henhold til det nasjonale prosjektet alle fylkeskommunene samarbeider om.

11 Utdanning og kompetanse

11.1 Resultater og aktiviteter

Resultater og aktiviteter for innsatsområdene som rapporteres i årsrapporten er nærmere beskrevet og vurdert i tilstandsrapporten for videregående opplæring.

11.1.1 Nøkkeltall

Tabell 16 Nøkkeltall opplæring

Nøkkeltall opplæring	2020	2019	2018
Antall elever i videregående skole, pr. 01.10	41 525	41 333	40 738
Antall løpende lærekontrakter, pr. 01.10	7 930	7 876	7 255
Antall løpende opplæringskontrakter, pr. 01.10	536	569	538
Antall løpende kontrakter fagbrev på jobb, pr. 01.10	147	111	10
Andel søkere til studieforberedende/yrkesfaglige utdanningsprogram på Vg1	53/47	54/46	53/47
Andel fullført og bestått i skoleåret (%)	87,7	85,0	84,9
Andel bestått fag- og svenneprøver (%)	94,2	93,9	94,0
Andel fullført og bestått etter 5/6 år (%) ¹⁾	79,0	78,7	77,1
Andel lærlinger med oppnådd fag-/svennebrev etter 5 år (%) ²⁾	84,7	83,0	82,3
Antall deltagere i voksenopplæring	ca. 3 000		
Antall studenter i høyere yrkesfaglig utdanning, pr. 01.10	2 390	1 841	
Antall folkehøgskoleelever, pr. 01.10	410	406	411
Antall brukere av karriereveiledning	5 777		
Antall karriereveiledningssamtaler	8 238		

1) For elever som startet i videregående opplæring henholdsvis i 2013, 2012 eller 2011

2) For lærlinger som startet i lære henholdsvis i 2014, 2013 eller 2012

Tabell 17 Kapasitet og inntak skoleåret 2020-21

Inntaksregion	Plasser	Klasser	Antall elever	Ledig plasser
Asker og Bærum	8 102	332,7	7 826	270
Drammensområdet	4 476	199,0	4 421	55
Follo og Moss	7 272	315,0	6 681	591
Hallingdal	629	30,5	526	103
Indre Østfold	2 170	101,0	1 857	313
Nedre Glomma og Halden	6 816	320,0	6 075	741
Nedre Romerike	7 246	324,5	6 847	398
Numedal og Kongsberg	1 657	79,0	1 378	279
Ringerike	2 121	101,0	1 950	171
Øvre Romerike	4 288	189,5	3 964	322
Viken fylkeskommune	44 777	1 992,2	41 525	3 243

11.1.2 Rådsområdets seks satsinger for å understøtte Vikens overordnede mål

Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring med best mulig resultat

I de videregående skolene i Viken fylkeskommune var det 87,7 prosent som fullførte og besto skoleåret 2019-20. Dette er høyere enn målet på 87 prosent. Andelen elever som fullførte og besto skoleåret 2019-20 var 1,7 prosentpoeng høyere sammenlignet med de to foregående årene. Noe av denne kraftige økningen kan sannsynligvis ha sammenheng med at eksamen ble avlyst våren 2020 på grunn av smittevern i forbindelse med korona-pandemien.

Innenfor fag- og yrkesopplæring ser vi at om lag 9 av 10 søkere til læreplass med ungdomsrett fikk kontrakt i bedrift gjennom formidling til læreplass i 2020. Av de som var oppe til fag-/svenneprøve i 2020 var det over 94 prosent som bestod, noe som er godt innenfor målsettingen om at 93 prosent skal bestå fag- og svenneprøver i Viken.

I 2020 har fylkesråden etablert dialogarena med alle kommunene i Viken om kvalitet og resultater i grunnopplæringen. God samhandling mellom kommunene og fylkeskommunene anses å være et viktig kvalitetstiltak.

Forbedret kvalitetssikring slik at alle lærer mer

Innbyggerne i Viken skal få en relevant og god utdanning som er i tråd med arbeidslivets behov, og for å lykkes med høyere utdanning. Den enkelte skal få høyest mulig kompetanseoppnåelse slik at han eller hun får realisert sitt læringspotensial. For å nå dette målet er økt profesjonalisering av skoleeier, skoleledere, lærere, pedagogiske støttefunksjoner og instruktører en viktig strategisk satsing framover. Kompetanseheving innen en rekke felt og kollektiv kapasitetsbygging for felles læring og skoleutvikling, har vært prioritert innenfor de helt spesielle rammene som har vært for 2020 grunnet situasjonen med covid-19.

Utviklingen av rammeverk for læring og ledelse har vært et viktig fundament å få på plass som et felles faglig referansegrunnlag for kvalitetsutvikling i skolen og for ytterligere spissing av ulike kompetansehevingstiltak. Parallelt med dette har det vært gjennomført digitale samlinger for kompetansenettverk innen alle utdanningsprogram. Mange pedagogisk ansatte har vært omfattet av den nasjonale ordningen *Kompetanse for kvalitet*. Mange skoler har deltatt i skolebasert kompetanseutvikling gjennom den nasjonale *Desentralisert kompetanseordning skole*. Det er også gjennomført digitale opplæringsøkter for lærere, instruktører og prøvenemndsmedlemmer, blant annet gjennom den nasjonale *Kompetanseordning yrkesfag*.

For å sikre elevene gode læringsvilkår, har det vært jobbet mye med tilgjengeliggjøring av pedagogisk programvare og forvaltning av dette området. På internasjonalsiseringsfeltet har aktiviteten vært rettet mot å videreføre Vikens avtaler, samt heve kvaliteten på opplæringen og å styrke arbeidet med verdigrunnlaget i overordnet del av læreplanen. Nettverk for internasjonalsisering med representanter fra alle skolene i Viken er etablert. Akkreditering for Erasmus ny programperiode ble innvilget for 12 søknader innenfor skolesektoren og 6 innenfor fag- og yrkesopplæring.

I forbindelse med pandemien er det gjennom skolene forsterket eksisterende og/eller opprettet nye tiltak for å sikre gode læringsvilkår for sårbare barn og unge, gjennom forvaltning av tilskudd fra Utdanningsdirektoratet. Direktoratet har også gitt tilskudd til tiltak for elever fra avgangskullet som hadde mistet/brukt opp retten til videregående opplæring og hadde stryk eller ikke vurdering. Tilskuddet ble fordelt etter kriterier på 39 skoler. 214 elever ønsket, og fikk tilbud om, intensivopplæring fram mot privatisteksamen. Tiltaket videreføres i 2021.

Alle skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø fritt for mobbing og krenkelser

Arbeidet for å sikre et godt og inkluderende læringsmiljø for alle elever i Vikenskolen har hatt høy prioritet i 2020. Et positivt læringsmiljø er viktig for at den enkelte skal trives og lære både på arbeidsplassen og på skolen. Det psykososiale miljøet har stor betydning for den enkeltes motivasjon, mestring og læring. Skolene i Viken jobber kontinuerlig med det psykososiale læringsmiljøet lokalt, og i samarbeid med lokale krefter som for eksempel politi og helsevesen.

Skoleeier har i 2020 utarbeidet felles rutiner og retningslinjer for arbeid med elevenes læringsmiljø.

Ved at rammer for det systematiske arbeidet med skolemiljø både lokalt og sentralt er på plass er det lagt til rette for at alle i Vikenskolen skal kunne føle seg inkludert og verdsatt. Gjennom fokus på psykososialt læringsmiljø vil ungdommene både oppleve og selv bidra til et godt læringsmiljø, fritt for mobbing og krenkelser.

Resultatene fra elevundersøkelsen og lærlingeundersøkelsen følges opp. For tall og fakta fra elevundersøkelsen 2020 vises det til tilstandsrapporten for videregående opplæring.

Ungdom utenfor skole og arbeidsliv tilbys kompetansegivende tiltak

Kompetansegivende opplæring er nøkkelen til varig deltakelse i arbeidslivet. Fylkeskommunen har ansvar for oppfølging av ungdom som står utenfor arbeid eller opplæring. Tilbudene i Viken er organisert ulikt, har forskjellige målgrupper, ulike økonomiske rammer, er tilknyttet lokale samarbeidspartnere og er utformet ut ifra ulike utfordringer i de tre gamle fylkeskommunene. Tilbudene/tiltakene er derfor videreført slik de var organisert i de tre gamle fylkene ut skoleåret 2020/21. Vikens framtidige løsninger skal vedtas i 2021.

Det er undertegnet en overordnet samarbeidsavtale med NAV Øst Viken og NAV Vest Viken som skal sikre god samhandling mellom NAV og fylkeskommunen for de som er arbeidssøkende og som trenger opplæring for å komme tilbake til arbeidslivet.

Økt kompetanse tilpasset innbyggernes og arbeidslivets behov

Den digitale kompetansen er en forutsetning for å ta del i samfunnsoppdraget. Det har vært prioritert å sikre at alle de voksne deltagerne har tilgang til digitale verktøy og at virksomhetene gir god og relevant opplæring.

Det er innført felles retningslinjer for særskilt språkopplæring i Viken fylkeskommune som skal sikre de minoritetsspråklige en tilpasset språkopplæring.

De videregående skolene og arbeidslivet har etablerte møteplasser, hvor innholdet i opplæringen drøftes kontinuerlig. Partene har felles mål om å tilby praksisnære og oppdaterte opplæringsarenaer for ungdommene slik at overgangen mellom skole og arbeidsliv i størst mulig grad ivaretar både behovet for grunnleggende kompetanse og oppdatert faglig kunnskap.

Tilbudet av høyere yrkesfaglig utdanning (fagskolene) skal dekke det behovet for fagutdanning som næringslivet og offentlig sektor etterspør regionalt. Det totale tilbudet av høyere yrkesfaglige utdanninger dekkes av både private og offentlige aktører. Viken fylkeskommune forvalter de statlige tilskuddsmidlene som blir tildelt via Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (DIKU). Viken fylkeskommune sin rolle i det kompetansepoltiske arbeidet inngår i den regionale planleggingen der samarbeidet med arbeidslivet lokalt, regionalt og nasjonalt og et mangfold av tilbydere som skal dekke kompetansebehovet.

Vekst i antall elever, lærlinger og lærekandidater

Viken fylkeskommune har sammen med arbeidslivet gjennom et utfordrende 2020 jobbet godt med å etablere kontrakter for lærlinger og lærekandidater i Viken. Ulike finansielle virkemidler har blitt innført for å legge til rette for inntak av lærlinger og lærekandidater samt å legge til rette for å unngå permitteringer av lærlinger/lærekandidater og at permitterte lærlinger ivaretas på en best mulig måte.

Lærekontraktene (lærlinger) og opplæringskontraktene (lærekandidater) som er løpende i Viken fylkeskommune er et resultat av overførte kontrakter fra de tre tidligere fylkeskommunene, samt nye inngåtte kontrakter gjennom 2020.

Det var om lag 4 250 søkere til læreplass våren 2020 (3 500 med ungdomsrett) og det ble tegnet kontrakt i bedrift for 3 650 av disse (3 100 med ungdomsrett). Totalt var det pr. 01.10.20 nærmere 8 615 løpende kontrakter i Viken, noe som er høyere enn det totale antall kontrakter for Østfold, Akershus og Buskerud på samme tid i 2018 (7 794) og 2019 (8 556).

Det er fortsatt vekst i ungdomskullene i Viken, og det var behov for opprettelse av flere elevplasser skoleåret 2020-21 i forhold til skoleåret 2019-20. Veksten fortsetter i økonomiplanperioden. Det er vedtatt en rekke utbyggingsprosjekter i de tre tidligere fylkeskommunen som følge av elevtallsvekst, endringer i tilbudsstruktur og vedlikeholdsetterslep. I 2020 har det vært fokus på å kartlegge alle prosjekter, få den nødvendige oversikt og få prosjektene inn i samme modell. Det har også pågått arbeid med programmering, prosjektering og bygging av flere store prosjekter. Arbeidet med en plan for prioritering av investeringsprosjekter ble påbegynt i 2020.

Det var i 2020 planlagt å igangsette arbeid med en framtidig skolestruktur i Viken. På grunn av det omfattende arbeidet med investeringsporteføljens prosjekter, økonomi og utredninger, har arbeidet med skolestruktur ikke blitt igangsatt enda.

11.1.3 Øvrige opplæringstilbud

Høyere yrkesfaglig utdanning (HYU)

Det er etablert gode systemer for forvaltning av høyere yrkesfaglige utdanningstilbud, og arbeidet med å utvikle systemet fortsetter. Fylkestinget vedtok i 2020 prinsipper for tildeling av statlige tilskuddsmidler, og disse revideres årlig. Fylkeskommunens rolle er forankret i lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven). Det forplikter å påse at det er et mangfold av tilbud som skal dekke behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt. Arbeidet skal forankres i felles regional plan for kompetanse og verdiskaping, og er et viktig virkemiddel for å innfri en rekke bærekraftsmål.

Fagskolen Viken ble etablert i august 2020 ved sammenslåing av fagskolene/fagskoletilbudene i de tre tidligere fylkeskommunene.

Folkehøgskolene

Viken fylkeskommune eier fire folkehøgskoler. De sittende styrene prolongeres inntil folkehøgskolestrategi og nye felles vedtekter er vedtatt i 2021.

Året 2020 har også for folkehøgskolene vært krevende grunnet covid-19. Det gjelder dels gjennomføring av selve undervisningen, og dels inntektsbortfall fordi skolene ikke har kunnet leie ut lokaler til andre i sommerferien, og fordi elevene ikke har betalt for internatplass når undervisningen har vært digital.

Grunnskoleopplæringen i barneverns- og helseinstitusjoner

Viken fylkeskommune har ansvar for opplæring av beboere i helseinstitusjoner og institusjoner etter barnevernloven, dette gjelder også opplæring på grunnskolenivå. Grunnskoleopplæringen i Viken fylkeskommune er ulikt organisert, enten gjennom egne virksomheter eller tilknyttet videregående skoler. Det ble i 2020 igangsatt et arbeid for å vurdere organiseringen i Viken med mål om en likere praksis, og dette arbeidet fortsetter i 2021. Det bærende prinsippet er at grunnskoleopplæringen så langt som mulig skal foregå ved elevens hjem-/nærskole.

11.1.4 Utvalgte satsinger

Forsøks- og utviklingsarbeid og kompetanseutvikling

Rammeverket for læring og ledelse

Rammeverket for læring og ledelse er utviklet gjennom en bred prosess. Formålet med å utvikle rammeverket er å bidra til at kvaliteten på opplæringen blir høy i alle klasserom og verksteder.

Kompetansenettverk

Kompetansenettverk er en viktig arena for at kvalitet ikke blir tilfeldig, men som et resultat av systematisk arbeid sammen over tid. Med dette som bakgrunn, er det etablert kompetansenettverk innenfor alle de yrkesfaglige og studiespesialiserende utdanningsprogrammene.

Kompetansenettverkernes primære formål har vært kompetanseheving som er i tråd med fagfornyelsen og som styrker elevenes læring og utvikling. I tillegg skal nettverkene sikre gode overganger til læretid eller studier/arbeid.

Videre er det etablert kompetansenettverk innenfor internasjonalisering, pedagogisk bruk av IKT og bibliotekarene ved skolene.

Kurs for prøvenemndsmedlemmer og instruktører/faglige ledere

Prøvenemndskoleringen er gjennomført i henhold til planen. Kurs for nye nemndsmedlemmer gjennomføres gjennom hele oppnevningsperioden. Digitale kurs for instruktører og faglige ledere ble startet opp høsten 2020. Tilbudet vil bli utvidet utover 2021. Markedsføringen må forsterkes. Sett i forhold til antall deltakere på fysiske kurs tidligere år, er antallet deltakere i 2020 lavt., men med pandemien er det ikke uventet.

Desentralisert kompetanseordning skole og Kompetanse for kvalitet

Gjennom «Kompetanse for kvalitet» deltar 140 lærere på ordningen i 2020. 20 ledere har startet på rektorutdanning, og 70 lærerstudenter får utdannings- eller rekrutteringsstipend for å bli kvalifisert til læreryrket.

Gjennom desentralisert ordning (DEKOMP skole) har 10 skoler fått oppfølging av Universitetet i Oslo. Seks skoler har fått oppfølging av Høgskolen Innlandet, og i tillegg har ca. 20 skoler tatt i bruk MOOC (Massive Open Online Courses) for å styrke arbeidet med profesjonsfelleskap og fagfornyelsen. 12 skoler har styrket veiledning av nyutdannede i samarbeid med Universitetet i Oslo, og åtte skoler har gjort det samme med Høgskolen i Østfold. Nesten 100 lærere har fått etterutdanning i programmering og algoritmisk tenkning ved henholdsvis Universitetet i Sørøst-Norge, Universitetet i Oslo og Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet.

Tilskudd rettet mot sårbare barn og unge

Utdanningsdirektoratet tildelte i 2020 Viken et tilskudd på 8,5 mill. kr for at sårbare barn og unge skal kunne ta igjen tapt progresjon og forhindre frafall i skolen i forbindelse med virusutbruddet. Tilskuddet ble fordelt på skolene basert på Utdanningsdirektoratets nøkkeltall på 207 kroner pr. elev. Skolene fikk stort handlingsrom og ansvar for bruk av midlene, enten til å forsterke eksisterende tiltak eller opprette nye i samråd med elevråd/skoleutvalg. Skolene rapporterte til skoleeier om plan for bruk av midlene i forkant av tildelingen.

Tilskudd for at årets avgangskull (2019-20) skal fullføre videregående opplæring

Viken mottok 34,2 mill. kr for å opprette tiltak for elever fra avgangskullet som hadde mistet/brukt opp retten til videregående opplæring. Hver skole fikk i oppdrag å tilby intensivopplæring for elever med stryk/ikke vurdering høsten 2020, fram mot privatisteksamen. 39 skoler meldte behov for midler til tiltakene. 214 elever ønsket støttetiltak, og fikk tilbud om dette. Skolene som fortsatt har elever i målgruppen vil gi tilbud om intensivopplæring også fram mot privatisteksamen våren 2021. Fylkeskommunen kan sitte igjen med anslagsvis 30 mill. kr av dette tilskuddet ved skoleårets slutt, men det er forventet at staten vil gjøre kriteriene for bruk mer fleksible slik at tiltakene kan treffe flere. Viken er blant de fylkeskommunene som har tatt opp behovet for mer fleksibel bruk av midlene med Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet.

Sentrale digitale satsinger

Alle videregående skoler i Viken fylkeskommune har tatt i bruk Visma in School (VIS) som nytt skoleadministrativt system i 2020. Funksjonelle krav i løsningen er økt med krav til integrert arkiv og saksbehandlingsfunksjonalitet, som medfører at prosjektet er forlenget ut 2022. Det nasjonale prosjektets effektmål er å forbedre og forenkle skoleadministrasjonen. Gjennom standardisering av funksjonelle prosesser og gjenbruk av registreringer, skal VIS redusere tiden som brukes til skoleadministrasjon og gi mer tid til pedagogiske aktiviteter. Det er fortsatt noen utfordringer med å få systemet til å fungere i alle funksjonelle områder, og dette gir merarbeid for skolene. Prosjektet jobber med å løse problemene. VIS vil gi ekstra utgifter i innfasingen av det nye systemet, men Viken har i 2020 utviklingskostnader på under 1 mill. kr grunnet leverandørens økonomiske kompensasjon som følge av forsinket leveranse. Viken har betalt driftskostnader for tidligere Buskerud og Østfold i 2020, mens tidligere Akershus har benyttet løsningen vederlagsfritt i 2020. Effektiviseringsgevinster vil først hentes ut flere steder i Vikens organisasjon når funksjonaliteten i VIS er ferdig utviklet, fungerer og er godt innarbeidet i organisasjonen.

Sommeren 2020 etablerte Viken fylkeskommune en søkbar ordning for våre 1.500 prøvenemndsmedlemmer hvor de fikk anledning til å gå til innkjøp av nettbrett/PC til bruk i forbindelse med gjennomføring av fag-/svenne-/kompetanseprøver og hvor fylkeskommunene dekker inntil kr 4 000 av kostnadene. Hensikten er å legge til rette for at sluttprøvingen av lærlinger og lærekandidater er tilpasset den digitale utviklingen som samfunnet gjennomgår og som gjenspeiles i de ulike lærefagene.

Det er brukt store ressurser på å få på plass tilgang på nødvendige digitale læremidler som brukes av elever og lærere i opplæringen. Dette har gått på bekostning av kapasiteten til å gjennomføre IKT-pedagogisk kompetanseheving, men det har vært en nødvendig prioritering det første året som Viken.

På bakgrunn av kartlegging i dialog med enkelte skoler har det blitt gjennomført digitale kurs/workshops i bruk av Teams og OneNote i undervisningen. Høsten 2020 ble «Pedagogisk IKT-nettverk» etablert i Viken fylkeskommune. Dette nettverket vil være et viktig bindeledd mellom skolene i Viken og seksjon for kompetanse og skoleutvikling, særlig i arbeidet med tilgjengeliggjøring av pedagogisk programvare som blir brukt i undervisningen.

Fagfornyelsen og ny yrkesfaglig struktur

Ny yrkesfaglig struktur er innført på Vg1 fra høsten 2020. Fagfornyelsen er blitt fulgt opp løpende parallelt med Utdanningsdirektoratets utrulling fram til innføringen 01.08.20.

Fagfornyelsen har vært tema på fylkesvise og regionale samlinger, områdemøter for rektorene og virksomhetsledere, planleggingsdager lokalt på skolene. Videre har Vikens kompetansenettverk hatt fagfornyelsen og innføringen av nye læreplaner i læreplanverket LK20 på agendaen fra oppstart i Viken. Ny eksamensform i LK20 som innføres med start våren 2021 er fulgt opp og informert om i kompetansenettverk for berørte fag. Fagfornyelsen har også vært et sentralt område i kompetansehevingsarbeidet.

Det er etablert kompetansenettverk innenfor den nye yrkesfaglige strukturen.

Samarbeidsforumet yrkesfag har vært opptatt av å ta hensyn til situasjonen ute i skoler og bedrifter, og har justert planer for prioriteringer, tematiske områder og kompetansetiltak med utgangspunkt i hva det er mulig å få til gitt covid-19. Dette har blitt godt tatt imot av skole og bedriftsopplæringen.

Det har vært gjennomført oppdatering i fag for yrkesfaglærere som følge av innholdet i Fagfornyelsen. Det har også vært gjennomført felles høringsmøter Vg2 (Vg3) læreplaner yrkesfag og innholdet i disse.

11.1.5 Byggeprosjekter i 2020

Framskrivning av befolkningsprognoser viser et behov for å etablere flere nye elevplasser. Det ble i tidligere Akershus fylkeskommune lagt fram en omfattende sak vedrørende «Skolestruktur fram mot 2030» i februar 2016 med en rekke konkrete forslag til hvilke skoler i Akershus som skulle utredes med hensyn til kapasitetsutvidelser. I etterkant av dette vedtaket utarbeides det byggeprogram for en rekke prosjekter med mål om kapasitetsutvidelse.

Arbeidet med byggeprogram er et omfattende arbeid med bred brukerdeltakelse fra skolene, avdeling for videregående opplæring i rådsområde for utdanning og kompetanse, eiendom og eksterne konsulenter med programmeringsarkitekter og tekniske rådgivere med flere.

Rud videregående skole og ny videregående skole i Ski sentrum ble lagt fram og godkjent av fylkestinget vårhalvåret 2019. Det er gjennomført plan og design konkurranse og det er kåret vinnere for begge prosjektene. Arbeidene med optimalisering av vinnerforslagene er påbegynt.

For Kongsberg videregående skole er det kontrahert entreprenør i samspillskontrakt. Beregningen av forprosjektet lå noe over vedtatt kostnadsramme. Det pågår en optimalisering av løsningsforslag for å redusere kostnadsomfanget for å komme innenfor vedtatt ramme.

Vedtatt byggeprosjekt for Ringerike videregående skole med rehabilitering av eksisterende bygningsmasse og oppføring av et nybygg. Dette er i all hovedsak sluttført i løpet av 2020, det som gjenstår er kun noe utomhus arbeid og et garasjeanlegg for drift.

Byggeprogram på Bleiker videregående skole ble godkjent i februar 2019. Dette er et skolestrukturprosjekt og vil gi en kapasitetsøkning på 450 elevplasser. Det ble gjennomført en anskaffelse i form av en totalentreprise med løsningsforslag. Kontrakt ble undertegnet i første kvartal 2020. Oppstart byggearbeider siste halvår i 2020.

Ås videregående skole, byggeprogram ble godkjent våren 2019. Dette er et skolestrukturprosjekt og vil gi en kapasitetsøkning på 300 elevplasser. Det ble gjennomført en totalentreprise konkurranse med løsningsforslag i 2019. Oppstart byggearbeider første kvartal i 2020.

Byggeprosjektet ved Ekeli videregående skole er under utførelse, oppstart første kvartal 2020. I forbindelse med 2. tertialrapport er det meldt inn et behov for en økt ramme som følge av blant annet krevende grunnforhold, tekniske løsninger med videre.

Gjennomføring av inneklimateiltak ved Bjørkelangen videregående skole er prosjektert og fullført i 2020.

Det er utarbeidet forprosjekt for følgende videregående skoler, nytt skolebygg for St Olav videregående skole, nytt skolebygg og interkommunal flerbrukshall for Fredrik II videregående skole, ny interkommunal flerbrukshall på Greåker videregående skole og et nybygg for yrkesfag ved Askim videregående skole.

11.2 Mål og måloppnåelse

Innsatsområde nr. 2: Kompetanse for dagens og framtidens arbeidsliv.
 Viken fylkeskommune skal gi elever/lærlinger og studenter en kompetanse som gjør dem godt kvalifisert for videre studier og dagens og fremtidens arbeidsliv. Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring med best mulig resultat

Mål i økonomiplanen

1	Flere skal fullføre og bestå videregående opplæring med best mulig resultat.
Tiltak/innsats	<p>1. Utvikling av rammeverk for læring og ledelse i Vikenskolen med formål om å sikre at kvaliteten på opplæringen i klasserom og verksteder blir høy i alle Vikens skoler.</p> <p>2. Etablering av kompetansenettverk for alle utdanningsprogram med formål om kompetanseheving for lærere og avdelingsledere.</p> <p>3. Deltakelse i den nasjonale ordningen for kompetanseheving i skolen, "Kompetanse for kvalitet" og de statlige desentraliserte kompetanseordningene, "DEKOMP skole" som retter seg inn mot skolebasert kompetanseheving og "DEKOMP Yrkesfag" som retter seg spesielt inn mot kompetanseheving i yrkesfagene."</p> <p>4. Faglig-pedagogisk lederopplæring, egne tiltak og i samarbeid med HR. Kurs for 300 instruktører og 1200 av 1400 prøvenemndsmedlemmer. Kompetanseheving og utvikling av skolebibliotekene i Viken. Digitalisering av fagprøvegjennomføring for å legge til rette for gjennomføring av prøver i koronatiden.</p> <p>5. Tilskudd fra staten til sårbare elever (ca. 8,5 mill. kr) og årets avgangskull for å øke fullført og bestått (ca. 34, 5 mill. kr). Tiltak iverksatt høsten 2020 og videreføres i 2021. Underforbruk av midlene i 2020. Det forventes at sentrale retningslinjer for bruk av midlene blir gjort mer fleksible i 2021, og at midlene da vil bli utnyttet bedre.</p>
Status	<p>1. Følger planen.</p> <p>2. Ferdig.</p> <p>3. Følger planen.</p> <p>4. Gjennomført, og følges opp videre i 2021.</p> <p>5. Følger planen.</p>
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Skoleåret 2019-20 var det 87,7 prosent av elevene som fullførte og besto. Av de som gikk opp til fag-/svenneprøve i 2020, var det 94,2 som besto.

2	Forbedret kvalitetssikring slik at alle lærer mer.
Tiltak/innsats	<p>Følgende tiltak nevnt under Mål 1 er også relevante for dette målet:</p> <p>1. Utvikling av rammeverk for læring og ledelse.</p> <p>2. Etablering av kompetansenettverk.</p> <p>3. Den nasjonale ordningen for kompetanseheving i skolen, Kompetanse for kvalitet og de statlige desentraliserte kompetanseordningene, DEKOMP skole, og DEKOMP Yrkesfag.</p> <p>4. Skoleeier yter prosess-støtte ut mot skolene i arbeidet med fagfornyelsen og i hvordan pedagogisk bruk av digitale læremidler og arbeidsmåter kan gi bedre læringsutbytte for elevene. Viken ble tildelt 1 mill. kr fra Utdanningsdirektoratet til programmeringsutstyr. Disse ble fordelt på skolene.</p>

	<p>5. Internasjonalisering i skole og læretid i Europa for lærlingene er også virkemidler for å bidra til at alle lærer mer. Nettverk for internasjonalisering med representanter fra alle skolene i Viken er etablert, samt referansegruppe.</p> <p>6. Fagskolen i Viken er etablert. Det skal utvikles fagskolestrategi for en samlet sektor som Viken fylkeskommune har et kompetansepolitisk ansvar for.</p>
Status	<ol style="list-style-type: none"> 1. Følger planen. 2. Ferdig. 3. Følger planen. 4. Følger planen. 5. Gjennomført, og følges opp videre i 2021. 6. Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rammeverket er utviklet i henhold til planlagt framdrift. 2. Kompetansenettverkene ble etablert i 2020 3. «Kompetanse for kvalitet» har fulgt planlagt framdrift og omfang. Det vises til omtale i delkapittel 1.4. Desentralisert ordning Yrkesfag har hatt god samhandling og aktivitet, pandemisituasjonen tatt i betraktning. Samarbeid mellom Fagskolen og Universitets- og høyskolesektoren (UH) er etablert, og partene er godt representert i Samarbeidsforum. 4. Skolene, bibliotekene og lærere har fått bistand i den ekstraordinære hjemmeundervisningssituasjonen som oppsto med korona. 5. Pandemien har ført til mange avlysninger og nedskalert aktivitet på internasjonaliseringsfeltet. Samarbeidet med Oslo kommune om ordningen Læretid i Europa er videreført. Høsten 2020 søkte skoleeier og flere av skolene om akkreditering for Erasmus ny programperiode. Av 15 søknader innenfor skolesektoren, ble 12 innvilget. Av 9 søknader innenfor fag- og yrkesopplæring, inkludert fagskolen i Viken, ble 6 innvilget. 6. Arbeidet med å utvikle fylkeskommunens lovpålagte forvaltningsoppdrag overfor høyere yrkesfaglig utdanning er igangsatt. Den fylkeskommunalt eide Fagskolen i Viken er etablert. Fagskolen utvikles videre i 2021. Prinsipper for tildeling av statlige tilskuddsmidler er vedtatt av fylkestinget. System for kartlegging av kompetansebehov og hvordan fylkeskommunen skal samhandle med tilbyderne er under utvikling.
3	Alle skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø fritt for mobbing og krenkelser.
Tiltak/innsats	Felles maler, retningslinjer og rutiner for §9A-saker er utarbeidet og ligger på ansattportalen. Skolene har faste kontaktpersoner i fylkesadministrasjonen til å bidra i saker. Oppdatert informasjon på ansattportalen. Skolenes lokale handlingsplaner skal gjennomgås og legges på skolens hjemmeside. Må sees i sammenheng med helsefremmende skole.
Status	Ferdig. Skolenes lokale handlingsplaner følges opp.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	<p>Det er på systemnivå etablert samarbeidsarenaer, utviklet felles rutiner og faste kontaktpersoner for de videregående skolene når det gjelder arbeidet med elevenes psykososiale læringsmiljø og elevmedvirkning. Det er videre etablert samarbeidsarena med Elevorganisasjonen og Ombudet. I høstterminen 2020 ble det meldt til sammen 24 §9A-5 og alvorlige §9A-4-saker til skolemiljøteamet.</p> <p>Det er utarbeidet et felles ordensreglement for de videregående skolene i Viken som ligger til grunn for plikter, rettigheter, gode holdninger og adferd som bidrar til et godt lærings- og arbeidsmiljø.</p>

	<p>De videregående skolene skal ha egne handlingsplaner som omtaler det forebyggende arbeidet mot mobbing. Dette arbeidet vil følges opp av skoleeier i 2021 som en del av sikringen av det forsvarlige systemet rundt skolemiljø. Strategien for helsefremmende skoler 2021-2023 skal innfris ved at det utarbeides lokale handlingsplaner. Strategien vil sørge for at støttetjenester rundt eleven (Laget rundt eleven) blir videreutviklet i samarbeid med kommunene og NAV.</p> <p>Andelen elever som i elevundersøkelsen 2020 opplever mobbing er gått ned fra gjennomføringen i 2019. Da oppga 4,4 prosent av elevene i Viken å bli mobbet. I 2020 er tallet 3,1. prosent. Det nasjonale tallet er 3,9.</p>
--	--

4	Ungdom utenfor skole og arbeidsliv tilbys kompetansegivende tiltak.
Tiltak/innsats	<p>Se også omtale under fylkesrådets tilleggsforslag, pkt. 18.</p> <p>For skoleåret 2020/2021 videreføres i all hovedsak nåværende tiltak. Det er en rekke tiltak i de ulike delene av Viken: UngInvest, opplæring i ulike grupper (OT-klasser), skole på byggeplass, aktiv mot læreplass m.m.</p> <p>Tilbudene til målgruppen er videreført i påvente av igangsatt arbeid med kartlegging og vurderinger av eksisterende tilbud, se rapportering under tilleggspunkt 18.</p>
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Tilbudene til målgruppen utredes, og Vikens fremtidige løsninger vedtas i 2021.

5	Økt kompetanse tilpasset innbyggernes og arbeidslivets behov.
Tiltak/innsats	<p>Etablering av trepartssamarbeidet er sentralt. I løpet av våren 2020 er det etablert en Samfunnskontrakt for Viken; Viken-kontrakten. Yrkesopplæringsnemnda vurderer årlig behovet for lærlinger to år frem i tid, og fagarbeidere fire år frem i tid. Denne saken følger saken om dimensjonering av skoletilbudet i Viken og har som målsetting å bidra til økt samsvar mellom skoletilbudet og arbeidslivets behov for arbeidskraft.</p>
Status	Igangsatt og følger planen.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Samfunnskontrakten er undertegnet av partene i 2020. Sak om årlig behov ble behandlet i Yrkesopplæringsnemnda høsten 2020.

6	Vekst i antall elever, lærlinger og lærekandidater.
Tiltak/innsats	<p>Elevtallsvekst ivaretas i årlig dimensjonering av skoletilbudet. Formidling av lærlinger og lærekandidater har høy prioritet. Det pågår arbeid med planlegging og gjennomføring av skoleprosjekter for å ivareta elevtallsvekst. Sak knyttet til skoleinvesteringsprosjekter og elevtallsvekst legges frem for fylkestinget høsten 2020.</p>
Status	<p>Opplæringstilbudet er ferdig. Formidling av lærlinger er ferdig.</p> <p>Arbeidet med skoleinvesteringsprosjekter følger planen og pågår.</p>
Grad av måloppnåelse/kommentarer	<p>Inntaket til skoleåret 2020-21 ble avsluttet i september. Alle søkere fikk tilbud om plass. Særlig Romerike, Asker og Bærum og Drammensområdet var krevende å finne plass til alle søkerne.</p> <p>Opplæringstilbudet for skoleåret 2021-22 ble vedtatt.</p> <p>Formidling av lærlinger ble avsluttet i oktober 2020 og resultatet viste at det ble inngått flere kontrakter med lærlinger og lærekandidater i Viken fylkeskommune enn tidligere i de tre gamle fylkeskommunene. Dette er svært gode resultater i et år som var preget av et urolig arbeidsmarked og en uoversiktlig fremtid. Det var tidlig klart at</p>

	<p>en økende andel av søkerne ville få tilbud om alternativt vg3/fagopplæring i skole. Totalt fikk 88.9% (3074) av ungdomssøkerne og 86% (3650) av alle søkerne læreplass. I tillegg var det 533 av søkerne som takket ja til alternativt vg3/fagopplæring i skole.</p> <p>I 2020 har det vært arbeidet videre med å få god oversikt og kvalitetssikre flere av skoleinvesteringsprosjektene. Sak om prioriteringer av investeringsprosjekter – metodikk -ble påbegynt senhøsten 2020 og blir fremmet for politisk behandling av fylkestinget i mars 2021. Denne vil legge grunnlag for sak om prioriteringer av investeringsprosjekter, som legges frem til behandling i juni 2021.</p>
--	--

Fylkesrådets tilleggsforslag som ble vedtatt i fylkestinget

3	Forberede oppstart av regional plan for kompetanse
Tiltak/innsats	Følges opp i samarbeid med andre rådsområder om regional planstrategi. Inngå samtaler om prosess med berørte rådsområder.
Status	Påbegynt, fase 1 er gjennomført, fase 2 med planprogram er under utarbeidelse.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Arbeidet igangsatt og pågår.

12	Fylkesrådet vil sammen med skole, kommuner og relevante fagmiljøer jobbe frem flere virkemidler for å styrke ungdommens livsmestring og bedre den psykiske helsen.
Tiltak/innsats	Rådsområdet utarbeider strategi for helsefremmende skoler, se også omtale av punkt 55 i måltabellen. Det skal utarbeides lokale handlingsplaner på skolene. Det tverrfaglige samarbeidet mellom kommune, fylkeskommune og stat har mål om å fremme helsen og dermed bidra til økt fullføring for elevene. Dialogarena med alle kommunene i Viken om sammenhengen i opplæringsløpet er etablert, og første møte gjennomført.
Status	Strategien er vedtatt og igangsatt.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Første møte i dialogarenaen gjennomført i oktober. 32 av kommunene i Viken deltok. Det skal i løpet av våren 2021 legges frem et forslag til modell for samarbeidet mellom fylkeskommunen og kommunene om opplæringen. Temastrategi for helsefremmende skoler 2021-2023 ble vedtatt av fylkestinget 27.11.2020, og arbeidet med organisering av prosjektet er igangsatt. Tiltak innen en rekke områder er ment å innarbeides i strategien for at det skal jobbes helhetlig og kunnskapsbasert.

13	Fylkesrådet vil gjennomgå rutiner med formål å redusere omfanget av rapportering i skolen.
Tiltak/innsats	Arbeidet påbegynnes senere og sees i sammenheng med igangsatt arbeid med utvikling av felles rutiner og retningslinjer i rådsområdet.
Status	Arbeidet pågår.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	I 2020 har rapporteringen særlig for de videregående skolene vært ekstraordinær som følge av koronasituasjonen både til intern bruk i Viken fylkeskommune (beredskap/kriseledelse, kollektivtransport, intern oversikt over smittede, karantene) og til eksterne (statsforvalter, KS om økonomiske merutgifter). Arbeidet følges opp gjennom oppdragsbrev til virksomhetene for 2021, med krav om minimumsrapporteringen.

14	Fylkesrådet vil invitere fylkestinget til et samarbeid om ny inntaksforskrift, som avløser den midlertidige inntaksordningen for inntak til skoleåret 2020-2021.
Tiltak/innsats	Ny inntaksordning til behandling i fylkestinget.
Status	Ferdig.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ny inntaksordning med endret lokal inntaks- og formidlingsforskrift ble vedtatt i fylkestinget i desember, og er gjeldende for skoleåret 2021-22. Tilleggspunktet er gjennomført og ferdig behandlet.

16	Fylkesrådet vil gjennomgå gruppe - og klassestørrelser i de videregående skolene
Tiltak/innsats	Klasse og gruppestørrelser ble gjennomgått og sak behandlet i fylkesrådet i 1. tertial 2020.
Status	Ferdig 2. tertial 2020.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ferdig.

18	Fylkesrådet vil utrede hvordan Viken fylkeskommune kan bli best på opplæring for ungdom som ikke er i opplæring og arbeid, gjennom å samordne og videreutvikle eksisterende tilbud.
Tiltak/innsats	Politisk sak fremmes, som evaluerer de nåværende tiltakene for denne målgruppen og samtidig gir råd om hvordan videre arbeid med dette bør organiseres etter inneværende skoleår. Det er mange ulike tiltak i Viken, og arbeidet er omfattende.
Status	Igangsatt. Sak fremmes i 2021.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Utredningen er i rute etter oppsatt plan.

19	Fylkesrådet vil gå i dialog med skolene om hvordan en ordning med gratis skolemåltid kan realiseres.
Tiltak/innsats	Tiltaket er knyttet til utarbeidelse av strategi for helsefremmende skoler, jf. punkt 12 over.
Status	Arbeidet er igangsatt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det settes i gang en pilot med 13 deltakende videregående skoler om gratis skolemåltid i bærekraftige kantiner. Det er satt av 10 millioner i økonomiplan til Strategi for helsefremmende skoler, hvorav en del av midlene går til tiltaket. Piloten er et delprosjekt i strategien som vil gi svar på hvordan et gratis skolemåltid kan organiseres og hva behovet for finansiering er.

20	Det skal utredes hvordan Viken fylkeskommune selv skal drifte fylkets skolekantiner.
Tiltak/innsats	Tiltaket sees i sammenheng med strategi for helsefremmende skoler, jf. fylkesrådets punkt 12 over, som er under utarbeidelse.
Status	Arbeidet er påbegynt.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er utarbeidet kunnskapsgrunnlag om skolenes kantiner og de ulike driftsmodellene skolene har. Tiltaket ses også i sammenheng med tiltak 19 (piloten).

21	Fylkesrådet vil utvikle Fagskolen Viken.
Tiltak/innsats	Fagskolen Viken er etablert fra 01.08.2020.
Status	Arbeidet følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Etablering av Fagskolen i Viken er gjennomført. Vedtekter, styre og rektor er på plass. Arbeid med styreinstruks er underveis. Fagskolen i Viken deltar i styringsgruppe for fagskolepiloten i Indre Østfold kommune. Tre studietilbud ligger klare for søking på Samordnet opptak. Se også punkt 22.

22	Fylkesrådet vil samarbeide med arbeidslivet, fagskolen og relevant høyere utdanning om å tilby arbeidslivsrelevant etter- og videreutdanningen ved de videregående skolene som bidrar til omstilling, sysselsetting og integrering.
Tiltak/innsats	Fagskolene tilbyr etter- og videreutdanning etter midler tilført fra Kompetanse Norge. Arbeidet med å se muligheter for å bruke de videregående skolene som arena for etter- og videreutdanning vil bli fulgt opp.
Status	Arbeidet har startet.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Fagskole-pilot i Indre Østfold kommune er under utredning.

23	Starte arbeidet med å etablere en læreplassgaranti og videreutvikle lærekandidatordningen.
Tiltak/innsats	Yrkesopplæringsnemnda i Viken arbeider med hvordan rammene for en læreplassgaranti for Viken fylkeskommune best kan utformes. Vikens fremtidige lærekandidatordning utredes med sikte på vedtak våren i 2021.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Første sak om læreplassgaranti er behandlet i Yrkesopplæringsnemnda. Vikens ordning vedtas i 2021. Sak om lærekandidatordningen behandles i juni 2021.

55	Fylkestinget ber fylkesrådet legge frem en sak vedrørende bruken av virkemidler for å bidra til det psykososiale arbeidsmiljøet for elever i videregående skole i Viken og samordning av disse på tvers av de gamle fylkene.
Tiltak/innsats	Følges opp som en del av strategi for helsefremmende skoler, jf. pkt. 12.
Status	Arbeidet er i prosess, arbeidsgrupper er meldt inn.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Sak om temastrategi for helsefremmende skoler 2021-2023 er vedtatt. Videre arbeid er igangsatt.

57	Det utarbeides en helhetlig strategi til fylkestinget for at flere skal fullføre og bestå videregående opplæring. Målet er at alle elever fullfører videregående opplæring innen 2030.
Tiltak/innsats	Det vises til tiltak under økonomiplanens pkt. 1 til 6 ovenfor, samt tiltak under fylkesrådets tilleggsforslag ovenfor, pkt. 12, 13, 18, 22, 23 og 55.
Status	Selve arbeidet med helhetlig strategi er ikke igangsatt.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Arbeidet med mange av elementene som skal høre hjemme i strategien er derimot satt i gang. Arbeidet skal planlegges nærmere våren 2021

Vikenpakka - tiltak ifm. koronaepidemien

12	Elevene og lærlingene er viktige ressurser i Viken
Tiltak/innsats	Viken har i samarbeid med bransjer, opplæringskontor og virksomheter lagt til rette for økt grad av digitalisering av opplæringen for lærlinger som har vært permittert våren 2020 som følge av covid-19 epidemien. Spesielt har Viken jobbet sammen med utsatte bransjer som restaurant og matfagene, frisører og bilfagene om å tilby opplæring til lærlinger og lærekandidater som enten er permittert eller står i fare for å bli permittert. Viken har jobbet tett med prøvenemndene for å legge til rette for alternative måter å gjennomføre fag-/svenne- og kompetanseprøver slik at det store volumet av prøver

	kan gjennomføres mest mulig som normalt. Prøvestasjoner for avvikling av fagprøver i helsearbeiderfaget tilpasset retningslinjene for smittevern og adferd er etablert.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Tiltak som sikrer at flest mulig av kandidatene får avlagt fag-/svenneprøve og kompetanseprøve er gjennomført. Tiltak videreføres i 2021 og ubrukte midler kan overføres.

14	Ikke avbestille arrangementer
Tiltak/innsats	I starten av koronaperioden ble planlagte fysiske arrangementer først utsatt, men senere replanlagt som digitale arrangementer.
Status	Ferdig.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Utover i 2020 har arrangementer/samlinger blitt gjennomført digitalt i tråd med Covid-19-situasjonen og restriksjoner for å forebygge smittespredning.

11.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 18 Regnskapsresultat og avvik utdanning og kompetanse - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
40	Fylkesdirektør utdanning og kompetanse	11 195	28 945	17 750	38,7
41	Område sørvest	1 584 882	1 634 006	49 124	97,0
42	Område midten	1 156 062	1 196 904	40 842	96,6
43	Område nord	1 220 645	1 254 990	34 345	97,3
44	Område sørøst	2 034 453	2 045 855	11 402	99,4
	Sum opplæring (4 områder)	5 996 042	6 131 755	135 713	97,8
45	Forvaltningsutvikling	255 533	342 752	87 218	74,6
46	Kompetanseutvikling	820 508	906 998	86 490	90,5
R04	Utdanning og kompetanse	7 083 278	7 410 449	327 171	95,6

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for rådsområdet viser et samlet mindreforbruk i forhold til revidert budsjett på 327,2 mill. kr, som utgjør 4 prosent av tildelt ramme.

Fylkesdirektør utdanning og kompetanse har et positivt budsjettavvik på 17,7 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig at midler ble satt av til reserve grunnet usikkerhet rundt noen utgifter ellers i rådsområdet. Det har ikke vært nødvendig å bruke denne reserven i 2020.

De **fire opplæringsområdene (4 avdelinger)** inkluderer alle skoler og virksomheter i rådsområdet og har et samlet mindreforbruk på 135,7 mill. kr, som utgjør 2 prosent av tildelt ramme. Av denne besparelsen utgjør om lag 45 mill. kr ubrukte budsjettmidler til prosjekter som ikke er fullt ut gjennomført i 2020 og som i hovedsak fortsetter i 2021. Mindreforbruket skyldes også reduserte

utgifter til aktiviteter grunnet endrede arbeidsformer og avlyste arrangementer i forbindelse med covid-19. Dette gjelder f.eks. utgifter til gjennomføring av eksamen som ble avlyst, samt lavere vikarutgifter på grunn av mye hjemmeundervisning.

Avdeling **forvaltningsutvikling** har et positivt budsjettavvik på 87,2 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig:

- Vakanser
- Lavere utgifter og høyere inntekter når det gjelder gjesteelevsplasser enn budsjettet
- Mindreutgifter når det gjelder privatisteksamen og eksamen
- Mindreutgifter når det gjelder dekning av utgifter ved utlån ved skoler pga covid-19 og mindre utlån
- Ubrukte prosjektmidler
- Mindreforbruk fra 2019 var satt av som reserve, som ikke er brukt

Avdeling **kompetanseutvikling** har et positivt budsjettavvik på 86,5 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig:

- Ubrukte sentrale midler til bl.a. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) og internasjonalisering
- Seksjon fag- og yrkesopplæring har et mindreforbruk på 14,1 mill. kr som skyldes endrede aktiviteter grunnet covid-19. I hovedtrekk er det to enheter som bidrar til mindreforbruket. Enhet oppfølging av bedrifter og opplæringskontor viser et mindreforbruk pga. lavere reisekostnader da kontakten med bedrifter foretas mer digitalt. Enhet formidling har midler i driftsbudsjettet og har fått ekstra midler for å igangsette tiltak for å styrke Vg3 i skolen. Tiltakene kunne derimot ikke iverksettes i 2020 og som følge av dette blir denne aktivitetsøkningen gjennomført i 2021.
- Ubrukte prosjektmidler skyldes dels at det har vært vanskelig å få gjennomført prosjekter grunnet covid-19 og dels på grunn av prosjekter som ikke er avsluttet.
- Seksjon voksenopplæring har etterslep på kombinasjonstilbudet, mindre bruk av partnerskapsmidler grunnet covid-19 og bruk av koronamidler fra Kompetanse Norge til praksiskandidatkurs.

11.4 Regnskapsresultat og avvik - investering

Viken fylkeskommune investerte for 1 milliard kr på skolebygg i 2020. Prosjektene med størst aktivitet i 2020 definert som forbruk over 10 mill. kr framkommer av tabellen under.

Tabell 19 Regnskapsresultat og avvik utdanning og kompetanse - investering

Skolebygg (tall i 1 000 kr)	Regnskap	Budsjett	Avvik	Forbruk i %
Ringerike vgs - utvidelse og rehabilitering	306 722	284 000	-22 722	108,0 %
Ås vgs - ombygging og utbygging	129 940	96 492	-33 448	134,7 %
Bleiker vgs - ombygging og utbygging	86 166	75 773	-10 393	113,7 %
Eikeli vgs - ombygging og utbygging	82 299	89 800	7 501	91,6 %
Bjørkelangen vgs - innklimaprojekt og oppgraderinger av bygg A	46 105	44 739	-1 366	103,1 %
Buskerud vgs - fjøs	33 596	40 325	6 729	83,3 %
Nesbru vgs - ombygging	29 595	34 187	4 592	86,6 %
Fredrik II vgs - ny skole	29 382	31 000	1 618	94,8 %
Bleiker vgs - flerbrukshall	26 000	25 000	-1 000	104,0 %
Nesbru vgs - utbedring ventilasjon	25 044	24 324	-720	103,0 %
Kongsberg vgs - samlokalisering	17 655	38 431	20 776	45,9 %
Glemmen vgs - utbygging	15 553	16 600	1 047	93,7 %
Rud vgs - ombygging og utbygging	14 211	17 000	2 789	83,6 %
Eiker vgs - automatikk og ventilasjonsprosjekt	12 471	16 000	3 529	77,9 %
Drammen vgs - 27-30 elevers rom	12 170	10 058	-2 112	121,0 %
Fredrik II vgs - flerbrukshall	10 514	14 000	3 486	75,1 %
Øvrige prosjekter med forbruk under 10 mill. kr.	132 307	223 480	91 173	59,2 %
Sum Skolebygg	1 009 730	1 081 209	71 479	93,4 %

Tabellen viser de største og viktigste byggeprosjektene i 2020, som gjennomføres og finansieres gjennom bevilgninger i økonomiplan for investeringsbudsjett for utdanning og kompetanse. Investeringsregnskapet for skolebygg i 2020 har et samlet positivt budsjettavvik i forhold til revidert budsjett på 71,5 mill. kr. Hovedsakelig skyldes avvikene endret framdrift i forhold til den opprinnelige framdriftsplanen for flere byggeprosjekter. Dette er begrunnet med bl.a. behov for lengre tid til planlegging og prosjektering, samt behov for nye økonomiske vurderinger og finansieringer. Dette har ingen innvirkning på budsjetttrammene til de prosjektene som er fullfinansiert. Prosjektene som er under programmering, er planlagt fremmet for politisk behandling i 2021. Sak om prioritering av investeringsprosjekter legges fram til behandling i 2021.

12 Plan, klima og miljø

12.1 Resultater og aktiviteter

Rådsområde plan, klima og miljø har ansvar for oppgavene innenfor folkehelse, miljø, planlegging og klima og energi. Rådsområdet har utstrakt samarbeid og samhandling med de andre rådsområdene. Kommunene og regionale myndigheter er primære samarbeidspartnere. Veiledning til og nettverksarbeid med kommunene har vært prioritert.

Oppstartsåret 2020 ble utfordrende med koronasituasjonen samtidig som nye arbeidsrutiner, systemer og arbeidsformer skulle etableres. Arbeidet i de fem fagavdelingene har likevel vært godt, og oppgaver i fylkestingets økonomiplanvedtak er fullført eller igangsatt i henhold til planen med unntak av ett tiltak som ikke ble påbegynt innen utgangen av året.

Flere av virkemidlene fra de tre tidligere fylkeskommunene er videreført i 2020. Dette har vært viktig for å skape forutsigbarhet for samarbeidspartnerne. Arbeid med harmonisering av virkemidler er påbegynt.

12.1.1 Å sette strategisk retning - felles plandokument for vikensamfunnet

Gjennom arbeidet med og fylkestingets vedtak av regional planstrategi, er det sammen med resten av vikensamfunnet satt strategisk retning for utviklingen av det nye fylket. Fem langsiktige utviklingsmål er vedtatt og fylkeskommunen skal sammen med vikenpartnerskapet strekke seg mot disse. Utviklingsmålene har en kobling til Agenda 2030 som FNs bærekraftsmål springer ut fra. Regional planstrategi gir en beskrivelse av hvordan vikensamfunnet må samarbeide for å nå bærekraftsmålene, blant annet ved å definere seks innsatsområder hvor Viken må mobilisere ressurser på tvers av fag og forvaltningsnivåer for å løse utfordringer og utnytte mulighetene i det nye fylket. Det er lagt et godt grunnlag for å skape en felles forståelse for hvordan Viken kan jobbe med bærekraftsmålene. Dette må konkretiseres i videre utviklingsarbeidet, særlig gjennom de nye regionale planene som skal utarbeides.

Arbeidet med regional planstrategi er basert på et eget kunnskapsgrunnlag utarbeidet i 2018-19. Dette videreutvikles fortløpende, blant annet som grunnlag for kommende regionale planprosesser og for kommunenes egen planlegging.

Vikenpartnerskapet har gitt gode tilbakemeldinger på samarbeidet om regional planstrategi. Dette samarbeidet må utvikles videre i det regionale planarbeidet.

12.1.2 Folkehelse

Avdelingen er en samordner for fylkeskommunens ansvar etter folkehelseloven og for å bidra til lokal og regional samordning på folkehelseområdet, og har deltatt i fylkeskommunens arbeid med integrering, strategi for helsefremmende skoler, bærekraftige kantiner og regional planstrategi.

Gjennom program for folkehelse er det fordelt totalt 13 mill. kr til 31 tiltak i de ulike kommunene. Satsingen skal bidra til en langsiktig styrking av kommunenes arbeid med å fremme befolkningens

helse og livskvalitet. Barn og unge, psykisk helse og rusforebygging er sentrale tema. Det er etablert et folkehelsenettverk for kommunene i Viken.

Partnerskap med frivillige organisasjoner, kommuner og fordeling av regionale utviklingsmidler innen folkehelseområdet er gjennomført henhold til eksisterende avtaler og vedtak fra tidligere fylkeskommuner. Arbeid med harmonisering er påbegynt og videreføres i 2021.

RØRE Viken er et innovasjons- og folkehelseprosjekt i skolen ledet av Viken fylkeskommune. Framdriften har blitt noe forsinket på grunn av covid-19. 7,3 mill. kr ble tildelt skolene til arbeid med fysisk aktivitet, ernæring og søvnkvalitet. Formålet med prosjektet er at flest mulig skal fullføre skolegangen sin med best mulig resultat.

12.1.3 Kommunale planer

De gjeldende regionale planene danner grunnlag for høringsuttalelser til kommunalt planarbeid og preger rammene for kommunedialog og drøftinger i regionalt planforum. Interne og eksterne samarbeidsprosesser knyttet til den kommunale planleggingen, hvor vedtatt regionalt planverk legges til grunn, er en av fylkets viktigste pådriverfunksjoner knyttet til samordnet areal og transportplanlegging.

Regionalt planforum er gjennomført ukentlig som digitale møter. Kommunene melder inn drøftingsbehov og alle regionale planmyndigheter medvirker under ledelse av fylkeskommunen. Det er god oppslutning fra kommunene. I 2020 uttalte fylkeskommunen seg til 751 kommunale planer i form av kommuneplaner, områdereguleringsplaner og detaljreguleringer. Det ble fremmet innsigelse til 43 planer og 6 av disse ble bragt videre til mekling. Det ble også gitt uttalelse til 619 dispensasjons-søknader fra kommunen, og 4 søknader vedrørende regional planbestemmelse for handel er behandlet.

Som et ledd i arbeidet med å veilede og bistå kommunene er det utarbeidet grunnlag for nettverkssamarbeid knyttet til by- og stedsutvikling med sikte på etablering i 2021.

12.1.4 Samfunnsplanlegging

Avdelingen har ansvar for regionalt planarbeid, universell utforming, statistikk og analyse, samt innbyggermedvirkning. Ressursene har i 2020 vært rettet inn mot regionalt planarbeid, først og fremst regional planstrategi. I tillegg er det lagt vekt på rådgivningsarbeid til medvirkningsorganene, med hovedfokus på ungdom. Regional planstrategi har vært den viktigste medvirkningsarenaen i 2020 - på fysiske arenaer fram til mars 2020, og etter det på digitale plattformer.

De tre tidligere fylkene hadde ulikt arbeid med universell utforming. I 2020 er det lagt vekt på å kartlegge hvilke miljøer i fylkeskommunene som arbeider målrettet med universell utforming. Det er startet et arbeid med en felles temastrategi for universell utforming, inkludering og mangfold. I tillegg er eksisterende nettverk for universell utforming videreført, fram til de eventuelt avvikles eller avløses av nye.

Avdelingen har en egen faggruppe for statistikk, analyse og kart. Faggruppen utarbeider analyser, rapporter og kunnskapsgrunnlag som brukes av fylkeskommunen selv og en rekke eksterne aktører. Det meste av materialet ligger åpent tilgjengelig, og tas særlig i bruk av Vikens kommuner i deres planlegging. Faggruppen har utarbeidet det første felles kunnskapsgrunnlaget for Viken, «Vi i Viken».

Dette kunnskapsgrunnlaget er brukt aktivt i regional planstrategi, og skal videreutvikles som grunnlag for kommende regionale planprosesser.

Rådsområdet har ansvar for å følge opp flere regionale planer fra de tidligere fylkeskommunene. I arbeidet med Regional plan for lokalisering av tømmerhavn i Drammens-/Oslofjorden har det vært gjennomført møter med Drammen og Lier kommuner for å drøfte veien videre. Det er behov for å starte opp planarbeidet på nytt da det er flere utfordringer i planarbeidet. På grunn av kapasitetsutfordringer er framdriften forsinket.

Buskerud fylkeskommune hadde vedtak om utarbeidelse av egen regional plan for Ringeriksregionen. Oppfølgingen ble overført til Viken fylkeskommune. Regional planstrategi for Viken, vedtatt av fylkestinget 18.12.20, fastsetter ny regional planstruktur for Viken. I planstrategien er det bestemt at det skal utarbeides tre nye, tematisk brede planer for fylket. Det er ikke tatt med forslag om egen regional plan for Ringeriksregionen.

Handlingsprogram for Regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus og Regional plan for areal og transport i Buskerud videreføres i nært samarbeid med kommunene og i dialog med Statsforvalteren. Regionale planer fra de tre tidligere fylkeskommunene ble videreført ved forskrift. I lys av sammenslåingsprosessen er handlingsplanene til de regionale planene prolongert i en overgangsfase inntil fylkestinget vedtar endringer.

12.1.5 Miljø

Avdelingen har ansvar for vannforvaltning, innlandsfiskeforvaltning, viltforvaltning, biologisk mangfold og masseforvaltning. Viken fylkeskommune ble fra 01.01.20 vannregionmyndighet for Innlandet og Viken vannregion og rulleringen av planen har gått inn i siste fase etter en rekke medvirkningsmøter og politiske drøftinger i vannregionen. De regionale vannforvaltningsplanene for Innlandet og Viken vannregion og for grensevassdragene ble ferdig behandlet før jul av vannregionmyndigheten, klar til sluttbehandling av fylkeskommunene i vannregionen.

Viltforvaltningen ble i løpet av høsten 2020 styrket med to årsverk. Utover det lovpålagte arbeidet, som oppretting og forvaltning av viltfondet, har ressursene vært brukt til å opprette nettverk for viltforvaltere i hele fylket. 2020 ble på masseforvaltningsområdet preget av at ressurser var knyttet til fylkesgeologavtalen mellom Buskerud, Telemark og Vestfold. Denne avtalen var under avvikling i 2020. Rapporter er ferdigstilt over geologien i Buskerud og et webinar ble avviklet for alle interessenter på høsten. Det ble i 2020 prioritert å få på plass en veileder om masseforvaltning, i oppfølgingen av regional masseforvaltningsplan for Akershus.

På området biologisk mangfold har ressursene vært brukt til å gjennomføre og avslutte ulike prosjekter fra de tidligere fylkeskommunene, som Frisk Oslofjord som bidrar med viktig kunnskap til forvaltningen av Oslofjorden. To grunnlagsrapporter om artsmangfoldet i tidligere Akershus og ved to videregående skoler ble i løpet av året utarbeidet og vil bidra til arbeidet med biomangfoldstrategier for Viken. Arbeidet med arealregnskap er igangsatt gjennom blant annet å etablere nettverk og samarbeid med kommuner, forskningsmiljøer, og nasjonale institusjoner som SSB.

12.1.6 Klima og energi

Fylkeskommunen har gjennom klimaplanene for Østfold og Akershus og den nye regionale planstrategien satt ambisiøse mål for å redusere utslipp av klimagasser og øke gjennomføringen av klimatiltak i Viken. For å oppnå resultater er det et bredt internt samarbeid, men også eksternt med offentlige og private aktører, både i vikensamfunnet, nasjonalt og internasjonalt.

Det har også vært lagt ned et betydelig arbeid for å utvikle klimaregnskap og klimabudsjett for Viken fylkeskommune. Dette blir presentert kort i et eget kapittel i årsrapporten, og inngår som vedlegg til bærekraftsrapporten.

Klima Østfold videreføres og det jobbes med å bygge lignende partnerskap med kommuner i hele Viken. Prosjekter knyttet til klimaplaner, fossilfri transport, arealplanlegging, og andre satsinger som tidligere kun har omfattet Østfold eller Akershus er søkt utvidet til større deler av Viken. Det er blant annet startet opp et omfattende samarbeid om klimarådgiving i kommunale innkjøpsprosesser. Et tiltak for å stimulere til etablering av ladeinfrastruktur i borettslag, sameier og garasjelag ble videreført fra Akershus og utvidet til hele Viken. Det er bevilget 12,5 mill. kr og gitt tilskudd til 9 469 ladepunkter i 2020.

Fylkeskommunen har bidratt til etableringen av Klimapartnere i hele fylket gjennom Klimapartnere Viken. Klimasmart landbruk er et annet samarbeid det satses på, der landbruksaktører i fylket går sammen om kompetanseheving om klima- og energitiltak og god klimavennlig praksis.

Klimaavdelingen har en pådriver- og samordningsrolle gjennom arbeidet med klimabudsjett og miljøfyrtårn, og bistår andre avdelinger og rådsområder med klimakompetanse. Ut mot samfunnet foregår en vesentlig del av arbeidet vårt gjennom ulike utviklings- og forskningsprosjekter der vi henter eksternt kunnskap og finansiering og etablerer plattformer for samarbeid.

12.2 Mål og måloppnåelse

Mål i økonomiplanen

1	Regional planstrategi utarbeides i partnerskap med Vikensamfunnet og setter samfunns mål for utviklingen av regionen basert på FNs bærekraftsmål
Tiltak/innsats	Regional planstrategi er utarbeidet gjennom politisk prosess og i medvirkning med vikensamfunnet. Utviklet metodikk for hvordan vikensamfunnet kan jobbe med bærekraftsmålene fram mot Agenda 2030.
Status	Ferdig
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Regional planstrategi vedtatt av fylkestinget desember 2020. Det er fastsatt langsiktige utviklingsmål for vikensamfunnet og delmål for seks innsatsområder for regional utvikling i henhold til FNs anbefalinger. Behov for nye regionale planer er bestemt i planstrategien.

2	Har et kunnskapsgrunnlag om Vikensamfunnet bygd på FNs bærekraftsmål
Tiltak/innsats	Utarbeidet komplett kunnskapsgrunnlag til regional planstrategi. Tabellbank utvikles fortløpende. Kunnskapsgrunnlaget "Vi i Viken" - utvikles fortløpende. Påbegynt arbeidet med å forberede kunnskapsgrunnlag til kommende nye regionale planer. Definert forbedrings- og utviklingsbehov for kunnskapsgrunnlaget og behov for å utvikle digitale løsninger for presentasjon.
Status	Ferdig, oppdateres fortløpende

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Kunnskapsgrunnlag fungerte godt i arbeidet med regional planstrategi, og er et nødvendig grunnlag for videre kunnskapsbasert regional planlegging. Er viktig og blir mye brukt i kommunenes planlegging. Utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag blir et fortløpende arbeid. Har fungert godt for å følge utviklingen av effektene av korona mht. viktige indikatorer for sysselsetting.
3	Utvikle lokale og regionale indikatorer for oppfølging av FNs bærekraftsmål
Tiltak/innsats	Skjer som en del av utvikling av bærekraftsrapport under ledelse av Fylkesrådsleders kontor. Indikatorutvikling knyttes til et eget bærekraftsbarometer. Følger med på nasjonalt arbeid for utvikling av indikatorer for å måle bærekraft og for å hente kunnskap til lokale og regionale indikatorer. Utvikling av indikatorer vil foregå i 2021.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Målet er å utvikle en foreløpig modell for indikatorer og bærekraftsbarometer før sommeren 2021. Ferdig modell for barometeret er satt til første halvår 2022.
4	Utvikle verktøy og metoder for å integrere FNs bærekraftsmål i samfunns- og arealplanleggingen i Viken
Tiltak/innsats	Overordnet metodikk er utarbeidet i regional planstrategi etter anbefalinger fra FN og modell fra Stockholm Resilience Centre.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Behov for videre utvikling med grunnlag i føringene fra regional planstrategi. Bærekraftsrapporteringen, klimabudsjett- og regnskap og arealregnskap er eksempler på verktøy som skal støtte den videre konkretiseringen.
5	Sikre god dialog og samordning om regionale planprosesser og oppfølging av de regionale planene med kommunene, regional stat og andre
Tiltak/innsats	Oppfølging av regionale planer skjer løpende gjennom samordnet plansaksbehandling, dialog og oppfølging knyttet til de enkelte kommuner. Gjeldende regionale planer danner grunnlag for høringsuttalelser til kommunalt planarbeid og preger rammene for kommunedialog og drøftinger i regionalt planforum. Etablert godt samarbeid med Statsforvalteren.
Status	Fortløpende
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Måloppnåelsen i regionale planer betinges i betydelig grad av at kommunene legger føringene til grunn i sin planlegging. Generell lav konfliktgrad tilsier at kommunene i stor grad tar opp i de regionale føringene og omsetter disse til rammer for lokal realisering. Høringsinstansene til regional planstrategi har gitt uttrykk for at medvirkningsprosessen for arbeidet med strategien har vært god.
6	Planveiledning og tidlig plandialog i kommunale planprosesser og tilrettelegge regionalt planforum for effektive kommunale planprosesser
Tiltak/innsats	Regionalt planforum er etablert og møtene avvikles ukentlig roterende mellom de tre kontorstedene i Sarpsborg, Galleriet og Drammen. Kontinuiteten under koronapandemien er opprettholdt med digitale møter.
Status	Fortløpende
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Stor aktivitet med bred deltakelse og mange innmeldte saker. Gode tilbakemeldinger på digital gjennomføring. Ukentlige digitale møter gir fleksibilitet.
7	Attraktiv partner med kommunene i by- og stedsutvikling i regionen
Tiltak/innsats	Arbeider med etablering av bynettverk og stedsnettverk
Status	Ikke påbegynt

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Forberedt oppstart tidlig i 2021. Oppstarten er forsinket pga. koronasituasjonen
8	Har oversikt over folkehelsen i regionen og fremme god folkehelse hos innbyggerne i Viken i samarbeid med kommunene, regional stat og organisasjoner
Tiltak/innsats	Oversikt over folkehelse i Viken er publisert på Vikens hjemmeside. I samarbeid med Helsedirektoratet og Fylkesmannen Oslo og Viken fordelt 2,2 mill. i tilskudd til friskliv, lærings- og mestringstilbud i kommunene. Gjennomført 3 møter i folkehelsenettverk med kommunene i Viken. Program for folkehelsearbeid i kommunene gjennomføres i henhold til planer. RØRE Viken gjennomføres med justert fremdrift.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Bidrar til kompetansestøtte og erfaringsspredning internt og på tvers av kommuner. Program for folkehelsearbeid i kommunene er viktig tiltak for barn og unges psykiske helse og evalueres etter hvert som tiltak er gjennomført. RØRE bidrar til fysisk aktivitet og bedre ernæring for barn og ungdom i skoletiden.
9	Utvikle og ta i bruk metoder og verktøy for innbyggermedvirkning, samt utvikle modeller for samstyring og partnerskap i den regionale planleggingen
Tiltak/innsats	Metoder og verktøy er testet ut i arbeidet med regional planstrategi. Verktøy og metoder må videreutvikles basert på erfaringene. På klimafeltet utvikles samarbeid med Ungt Entreprenørskap og kommunene i metode for reell medvirkning med barn og unge. Det er gjennomført samling med kommunene om digital ungdomsmedvirkning.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Koronasituasjonen har gjort det utfordrende å gjennomføre opplegg i skolen, men det er gjort en test av Mitt Lokalsamfunn med Barnetråkk i Rollag kommune, og det er dialog med et utvalg andre kommuner i Viken om pågående planprosesser som kan være aktuelle. Godt grunnlag for videre medvirkningsopplegg for kommende regionalt planarbeid.
10	Være en pådriver, samordner og kunnskapsleverandør i forvaltningen av miljø- og naturressursene i regionen
Tiltak/innsats	Rullering av vannforvaltningsplaner pågår, men forsinket pga. korona med høringen utsatt til våren -21. Fordelt 3,6 mill. kr i statlig tilskudd og 2,2 mill. kr i fylkeskommunalt tilskudd til vannområdene. Fra viltfondet er det delt ut 1,4 mill. kr. Ressurssituasjonen på vilt og masseforvaltning er bedret. Det deltas i, og er tatt initiativer for, innhenting av ny kunnskap gjennom forskning og ulike samarbeidsprosjekter.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Støtte til vannområdene er avgjørende for å oppnå god vannforvaltning. Spleiselaget mellom stat, fylke og kommuner sørger for god overvåking, riktige prioriteringer og politisk engasjement for våre vannressurser. Midler til viltforvaltning går i hovedsak til kunnskapsbygging, som er avgjørende for riktig, felles forvaltning av viltet. Det samarbeides både lokalt og nasjonalt i arbeidet med å forbedre rammer og praksis innen masseforvaltning.
11	Være kunnskapsleverandør internt i fylkeskommunen og til kommunene
Tiltak/innsats	Bidrar med folkehelsekompetanse i temastrategi helsefremmende læring, integreringsarbeid og bygdemiljøpakker, bærekraftsnettverk og helhetlig virkemiddelbruk. Folkehelse, miljø og klima bidrar med faglige innspill til plansaksbehandlingen. Folkehelse har prosjekter og utviklingsarbeid med kommuner og andre samarbeidspartnere. Faggruppe statistikk og analyse videreutvikler

	statistikk for kommunene i Viken. Klima bidrar med kompetanse om klimatiltak og klimaomstilling i både interne prosesser og ut mot kommunene.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet videreføres i 2021. Helhetlig og tverrfaglig arbeid bidrar til bedre løsninger. Kompetanseheving skjer i både egen organisasjon og hos kommunene. Kunnskapsgrunnlag for lokalt og regionalt utviklingsarbeid forbedres.

12	Delta i arbeidet med utvikling av helhetlige virkemidler og tverrfaglig samordning og utviklingsarbeid med nytt plan- og styringssystem
Tiltak/innsats	Utviklet regional planstrategi som et vesentlig grep i plan- og styringssystemet. Klimabudsjettet er koblet mot økonomiplan og budsjett.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Bidrar til å koble strategisk, taktisk og operativt nivå i organisasjonen. Klimabudsjett blir et verktøy for å styre gjennomføringen av klimatiltak i hele organisasjonen.

13	God dialog og samhandling med kommunene, stat, næringslivet, arbeidslivets parter, frivillige organisasjoner, kulturlivet, institusjoner og innbyggere
Tiltak/innsats	Vannforvaltningsplanen er utarbeidet i nært samarbeid med kommunene, vannområdene, sektormyndighetene og interessenter. Klimapartnere Østfold er i vekst, og Klimapartnere Viken er under etablering. Klimanettverkene med kommunene følges opp. Klima Viken er under etablering. Det er arrangert klimakonferanser for kommuner og for klimapartnere.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Viken er fortsatt ung og det vil ta noe mer tid før arenaene har satt seg i Viken-kontekst. Nettverk oppleves som viktig. Det kreves både internt bred koordinering og ekstern organisering og koordinering – og til en viss grad utprøving, for å finne de rette formatene. Klimakonferansene ble gjennomført med svært godt oppmøte og positive tilbakemeldinger fra kommuner over hele landet.

14	Pådriver for samordnet areal- og transportplanlegging
Tiltak/innsats	Foregår løpende gjennom plansaksbehandling, veiledning og bistand til kommunene Fylkeskommunen uttaler seg løpende til alle kommuneplaner, kommunedelplaner, områdereguleringer, detaljreguleringer og dispensasjoner. I tillegg følges handlingsprogrammene til de regionale planene opp som egne utviklingsaktiviteter..
Status	Følger planen, skjer fortløpende.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Meget høy planaktivitet i kommunene medfører en aktiv pådriverrolle. Gode tilbakemeldinger fra kommunene. Samarbeidsprosessene er en av fylkets viktigste pådriverfunksjoner knyttet til samordnet areal og transportplanlegging.

15	Det utarbeides et handlingsprogram for hvordan Viken skal bidra til å løse klimakrisen og skape et samfunn der netto utslipp er null.
Tiltak/innsats	Arbeidet med å utvikle et felles handlingsprogram for klima og energi i Viken med utgangspunkt i eksisterende klima og energiplaner fra de tidligere fylkeskommunene, fylkestingets vedtak av årsbudsjett og forslag til regional planstrategi. Det ble laget et forenklet Handlingsprogram for 2021 i Årsbudsjett 2021 og økonomiplan for 2021-2024, som omhandlet Viken fylkeskommune sine virkemidler.
Status	Ferdig
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Et forenklet handlingsprogram for fylkeskommunens virkemidler skal bidra til en planmessig og prioritert gjennomføring av klimatiltak. Et felles handlingsprogram for klima og energi i Viken må samordnes med regionalt planverk når det arbeidet påbegynnes.

16	Det skal forefinnes et klimaregnskap og klimabudsjett for hele Vikensamfunnet
Tiltak/innsats	Datagrunnlag fra alle relevante avdelinger for direkte utslipp (energidata bygg og forbruksdata kjøretøy og maskiner) er samlet inn. Arbeidet med å utvikle en beregningsmodell for direkte utslipp og utarbeide klimaregnskap for 2019 er startet opp. Det skal etableres gode rapporteringsrutiner og rutiner for innmelding av tiltak til klimabudsjettet for 2021.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidsgruppe for klimabudsjett er etablert, og arbeidet går etter planen. Det er utfordrende å få tilstrekkelig gode data på alle fagområder. Klimabudsjett for 2021 har fokusert på direkte utslipp i egen organisasjon.

Fylkesrådets tilleggforslag som ble vedtatt i fylkestinget

2	Fylkesrådet vil legge fram en regional planstrategi med langsiktige mål for samfunnsutviklingen i Viken. FNs bærekraftsmål og planetens tålegrenser er premiss for samfunnsutviklingen.
Tiltak/innsats	Jf. rapport ovenfor. Planstrategien er bygd opp om FNs anbefalinger om seks tematiske innfallsvinkler og planetens tålegrenser er lagt til grunn gjennom bruk av modelltilnærming fra Stockholm Resilience Centre, "bryllupskakemodellen" som vektlegger klima- og miljøperspektivet av bærekraft.
Status	Ferdig
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Tilbakemeldingene i høringsprosessen for planstrategien og behandlingen i fylkestinget, gir støtte for at planstrategien i stor grad har nådd målene som er satt for dokumentet og prosessen. Enkelte høringsinstanser oppfatter metodikken for arbeidet med bærekraftsmålene som komplisert.

3	Gjennom arbeidet med regional planstrategi forberedes oppstart av blant annet en regional plan for areal og transport, en regional plan for kompetanse og en regional plan for næring.
Tiltak/innsats	Gjennomført som en forberedende aktivitet underveis i arbeidet med regional planstrategi.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ved vedtak av regional planstrategi ble det gjort vedtak om tre nye regionale planer som dekker tiltaket. Nytt regionalt planbehov er nå avklart i dialog med vikensamfunnet.

9	Fylkesrådet skal utarbeide en plan for hvordan Vikens fylkeskommunale virksomheter skal bli fossilfrie innen 2028.
Tiltak/innsats	Fylkeskommunens bruk av fossile innsatsfaktorer er kartlagt, med særlig vekt på kjøretøy og maskiner. Har utviklet grunnlaget for en utskiftingsplan.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er utarbeidet forslag til plan. Egne kjøretøy og maskiner er identifisert som det mest krevende området. Det er prioritert ressurser til arbeidet for å etablere strukturer og starte gjennomføring av omleggingen av egne kjøretøy og maskiner i 2021-2022. Arbeidet med utskifting starter umiddelbart.

10	Starte arbeidet med å utvikle en energistrategi for Viken
Tiltak/innsats	Energidashboard for Viken er publisert på vår hjemmeside. Avgrensning om ulike energityper, energikilder og energibruk er vurdert. Omfatter alle viktige typer energibruk slik som energi til transport, industri, bygg og infrastruktur.

	Energiproduksjon og -forbruk fordelt på kommunenivå blir kartlagt. Fjernvarme, sol- og bioenergi er identifisert som områder med behov for bedre data, og det er etablert kommunikasjon med relevante aktører for å forbedre dette.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Dette gir kommunene og Viken fylkeskommune gode data om produksjon og bruk av ulike energiformater. For egen virksomhet er det samarbeid med klimabudsjett og Fossilfri 2028 for å forbedre datainngang. I forbindelse med sak om klimabegreper er problemstillinger rundt energibærere blitt løftet.

42	Fylkesrådet vil legge frem en sak om hvordan man kan øke utbyggingstakten for ladeinfrastruktur og fossilfrie fyllestasjoner i hele Viken.
Tiltak/innsats	Utarbeide plan for økt utbyggingstakt for ladeinfrastruktur og fossilfrie fyllestasjoner i Viken.
Status	Forsinket
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Forsinket pga. omprioritering gjort for å bidra i tiltakspakke for å avbøte for negativ effekt mht. covid-19 i næringslivet. Det er i stedet behandlet og innvilget søknader for 9500 ladepunkter for borettslag og sameier. Mange av disse er allerede bygd.

46	Vi vil utrede mulighet for bygdemiljøpakker som kan styrke distriktene med attraktive lokalsamfunn, næringsvekst og klimavennlig stedsutvikling.
Tiltak/innsats	Utviklingsarbeidet er igangsatt gjennom tverrfaglig arbeidsgruppe i fylkeskommunen. Kartlegging av rådsområdenes virkemidler er gjennomført. Vurdert ulike kriterier for avgrensning. Plan for informasjon og dialog med kommunene om videre prosess.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Tverrfaglig samarbeid bidrar til å gi bedre oversikt over og forståelse for hvordan fylkeskommunen kan bruke sine virkemidler med god effekt for stedsutvikling lokalt. Understøtter vår visjon og bidrar til nyteknning om hvordan fylkeskommunen kan samarbeide med kommunene.

47	Utvikle et arealregnskap for Viken for å sikre en bærekraftig arealforvaltning og for å verne om viktige naturressurser. Fylkesrådet skal vurdere om økologisk fotavtrykk kan være en del av arealregnskapet, og tiltak for å redusere foravtrykket tilpasset planetens tålegrenser utredes.
Tiltak/innsats	Utviklingsarbeid er igangsatt og arbeid med avgrensning, vurdering av metodikk er påbegynt for å finne rette nivå for Vikens arealregnskap. Prosjektsøknad sendt til KMD. Viken støtter også et forskningsprosjekt i regi av Oslo Met.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Søknaden til KMD ble avslått. Oslo Met sitt prosjekt fikk tildelt midler. Initiativet har bidratt til kontakt med SSB om å delta i deres arbeid. Det har kommet avklaring om finansiering og en videre dialog om innretning og samarbeidspartnere er avklart.

48	Utvikle strategier for å sikre biologisk mangfold inkludert tiltak for å ivareta pollinerende insekter. Økologisk tilstand i vann, vassdrag og kystvann skal følges opp.
Tiltak/innsats	Parallelt med arbeidet med rullering av vannforvaltningsplanen, følges arbeidet med gjeldende handlingsplan opp i alle vannområder. Fylkeskommunen deltar både politisk og administrativt i vannområdeutvalg. Forberedende arbeid for et strategiarbeid for biomangfold, som intern kartlegging av virkemidler, er i gang. Arealregnskap vil inngå i strategien.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Forslag til revidert vannforvaltningsplan er ferdig utarbeidet og sendes på høring 1.2-31.5.2021. Oppfølgingen av gjeldende vannforvaltningsplan bidrar til bedre

	vannmiljø. Både politisk og administrativ samarbeid styrker kvaliteten på vannforvaltningen.
--	--

Vikenpakka - tiltak ifm. Koronaepidemien

5	3 millioner kroner til å bygge ladeanlegg
Tiltak/innsats	Gi støtte til å etablere ladeinfrastruktur i borettslag og sameier i Viken. Raskt utlyse og behandle søknader. Rammen er utvidet i to omganger. Totalt er det bevilget 12.5 mill. Kroner til ordningen i 2020.
Status	Ferdig
Grad av måloppnåelse/kommentar	Det er bevilget 12,5 mill kr til 230 prosjekter som samlet legger til rette for 9500 nye ladepunkter

14	Ikke avbestille arrangementer
Tiltak/innsats	Der det var mulig ble arrangementer ikke avbestilt, men utsatt. Dialog med aktører og søkere for å sikre løpende, effektiv og fleksibel tilskuddsbehandling, og raske utbetalinger.
Status	Ferdig
Grad av måloppnåelse/kommentarer	God dialog med konferansehotellene om å komme tilbake med tilsvarende arrangementer senere.

12.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 20 Regnskapsresultat og avvik plan, klima og miljø - drift

RO	Budsjett og regnskap ¹⁾	Regnskap	Revidert	Budsjett-	Forbruk
Avd	(tall i 1000 kr)	2020	budsjett 2020	avvik 2020 ²⁾	i %
50	Fylkesdirektør plan, klima og miljø	2 218	3 815	1 597	58,1
51	Folkehelse	33 586	39 611	6 025	84,8
52	Kommunale planer	14 600	20 802	6 203	70,2
53	Miljø	15 591	16 245	654	96,0
54	Samfunnsplanlegging	18 928	27 624	8 696	68,5
55	Klima og energi	15 981	16 897	916	94,6
R05	Plan, klima og miljø	100 904	124 995	24 091	80,7

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for rådsområdet viser et samlet mindreforbruk på 24,1 mill. kr i forhold til revidert budsjett. Mindreforbruket skyldes hovedsakelig reduserte utgifter til aktiviteter på rådsområdet grunnet endrede arbeidsformer i forbindelse med covid-19.

Fylkesdirektør plan, klima og miljø har et positivt budsjettavik på 1,6 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak reduserte utgifter grunnet kansellerte arrangementer/konferanser og reiser.

Folkehelse har et positivt budsjettavik på 6 mill. kr. Dette skyldes reduserte utgifter grunnet kansellerte arrangementer/konferanser og reiser, og forsinkelser i gjennomføring av prosjekter og tiltak grunnet covid-19.

Kommunale planer har et positivt budsjettavik på 6,2 mill. kr, hvor 2 mill. kr av mindreforbruket er knyttet til lønn. Resten skyldes forsinkelser av prosjekter og tiltak grunnet covid-19.

Samfunnsplanlegging har et positivt budsjettavvik på 8,7 mill. kr. Dette skyldes bl.a. kansellering av arrangementer knyttet til regional planstrategi og reduserte utgifter grunnet kansellerte øvrige arrangementer/konferanser og reiser grunnet covid-19. I tillegg er det forsinkelser i gjennomføring av prosjekter.

Avdelingene **miljø** og **klima og energi** går i balanse.

13 Samferdsel

Viken fylkeskommune har et vidt spekter av samferdselsoppgaver som er viktige for den enkelte innbygger og for utviklingen av vikensamfunnet, blant annet gjennom forvaltning av fylkesveier, drift av lokalt kollektivtilbud og ansvar for regionalt trafikksikkerhetsarbeid. Det er ivaretagelse av ca. 6 000 km fylkesvei inkludert fortau, gang- og sykkelvei, holdeplasser og terminaler.

Uansett om målet er lavere klimagassutslipp, økt biologisk mangfold, bedre velferd, gode lokalsamfunn eller økt næringsutvikling, så er det vesentlig med tilrettelegging for forflytning av mennesker, varer og tjenester. Denne forflytningen omtales som «mobilitet», og målene er knyttet til å øke mobilitetens positive effekter og minimere de negative. Nullvisjonen for drepte og hardt skadde i veitrafikken ligger til grunn.

Året har vært preget av å bygge opp den nye organisasjonen. I tillegg til å slå sammen tre fylkeskommuner har rådsområde samferdsel overtatt veifaglige ressurser og kompetanse fra Statens vegvesen. Mer enn 300 ansatte har kommet fra Statens vegvesen til Viken fylkeskommune.

Det har vært utfordrende å etablere den nye organisasjonen i annerledesåret 2020.. En ny hverdag med smittevernforinger, jobbing hjemmefra og med spesielt store utfordringer for kollektivtransporten. Samferdsel har opprettholdt produksjonen på drift og vedlikehold av veinettet. Det samme gjelder gjennomføring av utbyggingsprosjekter og opprettholdelse av kollektivtilbudet.

Kollektivselskapene har hatt en utfordrende situasjon med gjennomføring av tilbudet og det har vært nødvendig å oppfordre kundene til å velge alternativt. Koronaviruset har gitt drastisk reduksjon i antall reisende, som igjen har gitt stort bortfall av billettinntekter. Bortfallet har blitt kompensert med statlig kompensasjon for tapte inntekter og merkostnader for selskapene for gjennomføring av smitteverntiltak. Kollektivtilbudet er opprettholdt så langt det har vært mulig innenfor myndighetenes smittevernfaglige råd.

13.1 Resultater og aktiviteter

13.1.1 Mobilitet og samfunn

Hovedoppgavene er utarbeidelse av fylkeskommunale planer for utvikling av fylkesvei, samarbeidsarenaer, oppfølging av kollektivtransporten, trafikksikkerhetsarbeid og utvikling av framtidige transportmodeller. Nedenfor følger leveranser som i 2020 har vært prioritert.

- NTP 2022-2033 behandlet og prioriterte innspill vedtatt.
- Samferdselsstrategi 2022-2033 vedtatt.
- Handlingsprogram for samferdsel 2022-2025 ble påbegynt i september 2020 og vil omhandle prioriteringer av tiltak for å følge opp vedtatt samferdselsstrategi.
- Kvalitetssystem for samferdsel ble påbegynt i 2020. Hensikten er å få på plass et felles system med beskrivelser av prosesser, prosedyrer, retningslinjer m.m. for forvaltning av fylkesveiene.

Teststrekninger for bedre utnyttelse av veikapasiteten og for effektiv og framtidsrettet varelogistikk er etablert for uttesting og utvikling av innovative og bærekraftige løsninger. Det er også igangsatt overvåkning av ulik infrastruktur som kan effektivisere driftsoppgaver.

Utviklingsprosjekter er en del av nasjonale og internasjonale forsknings- og samarbeidsprosjekter. Eksempler er «Testarena by og lab på Kongsberg», «Autopia» i regi av Ruter, «Testarena Norefjell», regulering av mikromobilitet, smartere billetteringsløsninger og mobilitetstiltak i distriktene.

Bompengeselskapene varsler trafikknedgang som gir konsekvenser for økonomisk utvikling. Vegfinans AS er i prosess med salg utstedervirksomheten, og har søkt om forlenget frist for integrert utsteder ut 2021. Fjellinjen AS gjennomførte 01.12.20 salget av, og fikk oppgjør for, Fjellinjen Utsteder AS, nå Fremtind Service AS.

Samarbeidsarenaer:

- Viken har etablert sykkelnettverk for kommuner og organisasjoner med god oppslutning og tilbakemeldinger.
- Ny og framtidrettet samhandlingsmodell for trafikkikkerhet hvor kommunene er sterkere involvert, har blitt forberedt. Det har vært dialog med kommuneregionene og kunnskapsgrunnlag er utarbeidet.
- Innhenting og strukturering av kunnskapsgrunnlag for mobilitet i hele Viken har pågått gjennom året, både i form av forskningssamarbeider og sammenstilling av eksisterende informasjon. Noe av dette som et grunnlag for verbalpunkt 40.

Tiltak etter modell fra de tre tidligere fylkenes «fylkestrafikkikkerhetsutvalg» med tilskudd til kommunene er gjennomført.

Foreløpige ulykkestall viser 19 drepte i Viken (i 2019 var det 20 drepte). 11 omkom på fylkesveinettet. Statistikken viser at møteulykker og utforkjøringsulykker skjer hyppigst, samt flere MC-ulykker.

13.1.2 Kollektivselskapene

Utvikling og oppfølging av kollektivtrafikken i Viken skjer gjennom oppfølging av politiske vedtak og leveranseavtaler med Ruter AS, Brakar AS, Østfold kollektivtrafikk og Viken kollektivterminaler.

Kollektivselskapene har bidratt aktivt i beredskapsarbeidet i Viken med ukentlige rapporteringer, statusmøter og i dialogen med nasjonale beredskapsmyndigheter.

Ruter AS

Ruter AS har ansvaret for kollektivtrafikken i tidligere Akershus og Oslo på vegne av Viken fylkeskommune og Oslo kommune. Ruter kan vise til totalt 240 millioner reiser i Oslo og tidligere Akershus i 2020. I tidligere Akershus har det vært en reduksjon i antall påstigninger på 38 prosent i 2020. Ca. 42 millioner reiser ble foretatt med regionbuss i tidligere Akershus. Dette tilsvarer en reduksjon på 35 prosent fra 2019. I tillegg ble 2 millioner reiser foretatt med båt og ca. 19 millioner reiser ble foretatt med tog. Dette utgjorde totalt 63 millioner reiser i tidligere Akershus i 2020.

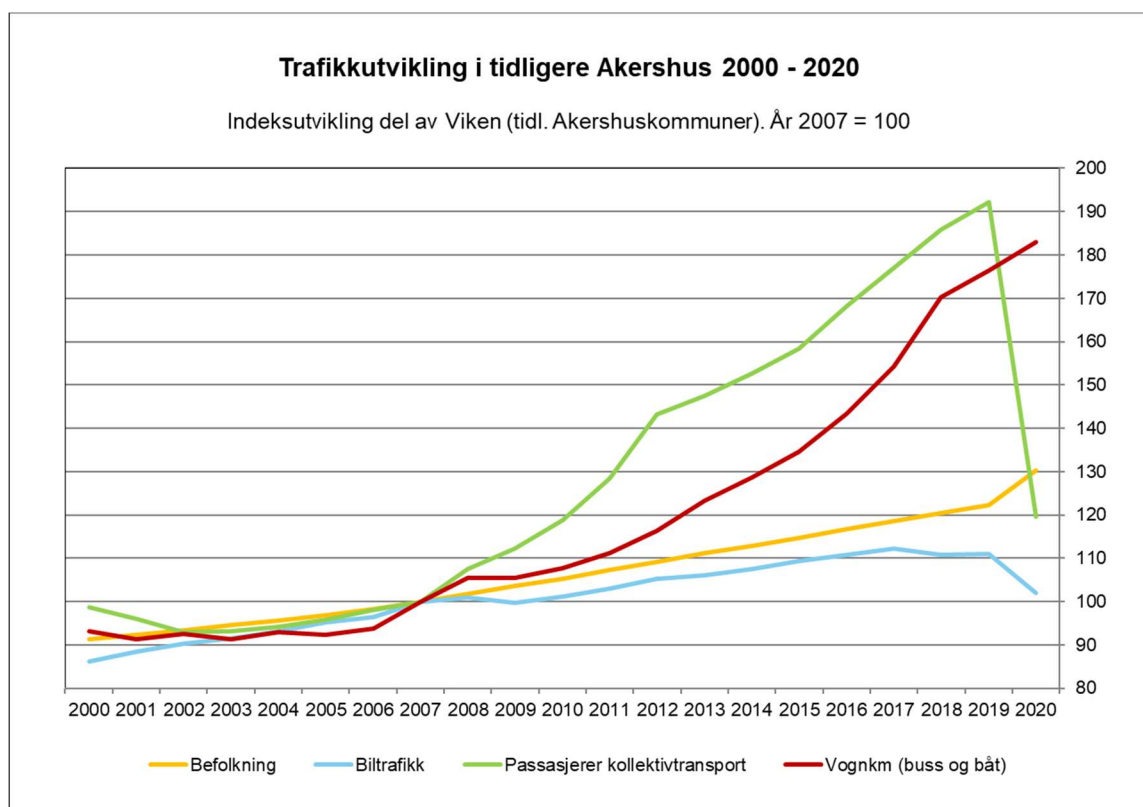
Tabell 21 Nøkkeltall kollektivtransport

Nøkkeltall kollektivtransport	2020	2019	2018	2017	2016
Påstigende passasjerer regionbuss i Akershus (mill.)	42,0	64,0	61,9	59,3	53,8
Påstigende passasjerer båt i Akershus (mill.)	2,0	4,0	3,2	3,1	3,8
Påstigende passasjerer tog i Akershus (mill.)	19,0	33,0	32,4	30,5	30,7
Sum kollektivreiser (mill.)	63,0	101,0	97,5	92,9	88,3
Kollektivtrafikkens markedsandel (%)	16	24	24	23	23
Vognkilometer for bussruter (mill.)	47	46	44	40	37
Brukere med TT-transport pr. 1.1.2016 (antall)		15 129	14 352	13 878	13 754
Elever med skoleskyss (antall) ¹⁾	25 500	23 500	23 500	23 500	21 556
Ferdigstilte gang- og sykkelveier langs fylkesvei (km) ²⁾		3,7	8,6	0,8	7,2

1) Tallet inkluderer elever både i grunnskoler og videregående skoler som fylkeskommunen har ansvar for.

2) Omfatter også fortausløsninger. Gang- og sykkelveiene innrapporteres det året hele strekningen er ferdigstilt, slik at tallet representerer ikke nødvendigvis ressursinnsatsen det aktuelle året.

Figur 6 Trafikkutvikling i tidligere Akershus

Antall passasjerer har økt med 92 prosent siden 2007. Biltrafikken i Akershus har i samme periode økt med 11 prosent, og befolkningen med 22,4 prosent. Figuren illustrerer relativ utvikling i befolkning, biltrafikk, passasjerer på kollektivtransport (regionbuss, båt, tog og flytog), samt vognkilometer fra år 2000 til 2020. Vognkilometer er summen av antall kilometer kjørt i rute.

Fram til 2019 økte antall passasjerer i kollektivtransporten i Akershus og mellom Oslo og Akershus med totalt 92 prosent siden 2007. Biltrafikken i Akershus økte i samme periode med 11 prosent. I 2020 er kollektivtrafikken og biltrafikken sterkt preget av koronapandemien, og representerer ikke normal utvikling. Kollektivtrafikken fikk en nedgang på nesten 73 prosentpoeng og biltrafikken en nedgang på 9 prosentpoeng. Figuren illustrerer relativ utvikling i befolkning, biltrafikk, passasjerer på kollektivtransport (regionbuss, båt, tog og flytog) samt vognkilometer fra år 2000 til 2020. Vognkilometer er summen av antall kilometer kjørt i rute.

Kollektivtrafikkens markedsandel av den motoriserte trafikken i Oslo og Akershus ble kraftig påvirket av koronapandemien, og var samlet på 29 prosent i 2020. Dette var en nedgang på 10 prosentpoeng fra 2019. I tidligere Akershus var andelen på 16 prosent, noe som tilsvarer en nedgang på 9 prosentpoeng. For Follo, Asker og Bærum, Nedre Romerike og Øvre Romerike er nedgangen henholdsvis 9, 12, 8 og 5 prosentpoeng.

Gjennom 2020 er det målt hvor godt befolkningen mener at Ruter har håndtert situasjonen under korona. 90 prosent sier at Ruter har håndtert situasjonen med koronasmitte på en akseptabel eller god måte. I året som har gått har ikke kollektivtrafikken blitt påvist som årsak til smitte og har derfor ikke fått negativ medieomtale i denne sammenheng. Omdømmet til Ruter har styrket seg ut av 2020 sammenlignet med inngangen på 2019.

67 prosent av innbyggerne i tidligere Akershus var fornøyd eller meget fornøyd med kollektivtilbudet i 2020. Resultatet for 2019 var 64 prosent.

I 2020 hadde Ruter 156 batterielektriske busser i drift, hvorav 41 innfaset i 2020. 99 elbusser kjører i Oslo, 39 i Romerike og 18 i Asker. Fra før var 115 elbusser i drift i Oslo og Romerike, i tillegg til 10 elektriske minibusser på Romerike.

Nesoddfergene M/S Kongen, M/S Dronningen og M/S Prinsen er bygget om fra drift på flytende naturgass til batterielektrisk drift. I april 2020 var alle fergene ferdig med ombygging og båtsambandet Nesodden-Aker Brygge ble for første gang driftet helelektrisk.

Bestillingstransport er testet ut gjennom «Pilot Oppegård», som ble gjennomført i et avgrenset område i Nordre Follo kommune. Tjenesten var åpen for alle, og prosjektet ble gjennomført i tett samarbeid med Nordre Follo kommune og idrettslag i området.

Aldersvennlig transport er testet ut som en del av det internasjonale forskningsprosjektet Response. I 2020 er en pilot gjennomført i Nes kommune i Viken for å teste ut tjenesten i spredtbygde områder.

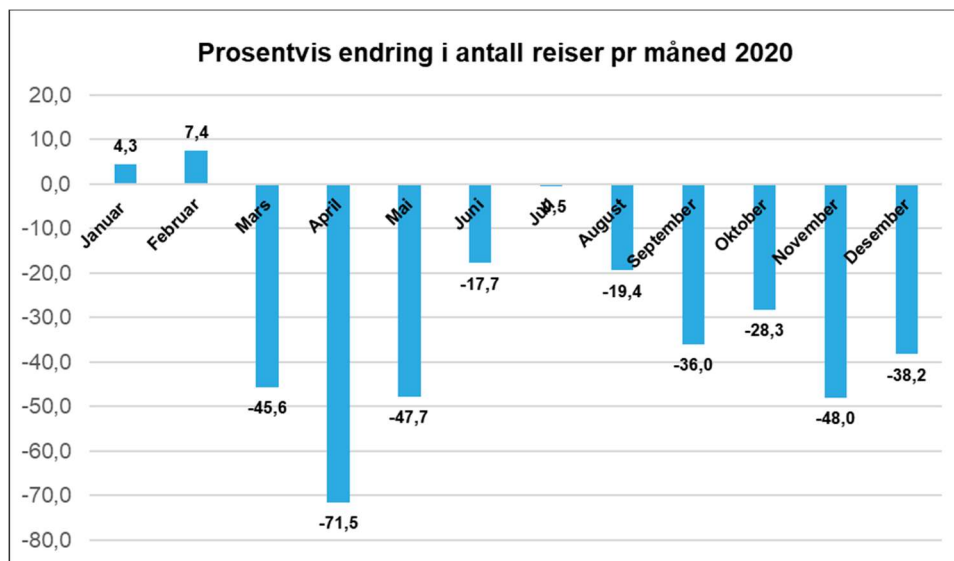
Aktivitetstransport for barn og unge, til og fra fritidsaktiviteter, ble i løpet av 2020 tatt et steg videre. Bakgrunnen for konseptet var å tilby et transporttilbud for barn, og bidra til samkjøring fra skole til fritidsaktiviteter.

Ruter opprettet et pilotprosjekt i samarbeid med Bærum kommune. Der ble ulike hypoteser og løsningsalternativer testet for å forstå hva som fungerer og hva som ikke fungerer, når utleie av sykkel og mikromobilitet tilbys i mindre tettbebygde strøk.

Brakar AS

Brakar AS har registrert ca. 8,8 millioner reiser i 2020 mot ca. 12,6 millioner i 2019. Det utgjør en reduksjon i antall reiser på 29,7 prosent. Det er minst nedgang i Drammensområdet med ca. 20 prosent, rundt 30 prosent nedgang i Kongsberg og Hønefoss, mens øvrige deler av tidligere Buskerud har et fall i antall reiser på 35-40 prosent. Den største nedgangen er på pendlerlinjer inn/ut av Oslo hvor nedgangen noen steder er over 50 prosent i forhold til 2019.

Figur 7 Brakar - prosentvis endring i antall reiser pr. måned

I 2020 har Brakar omsatt billetter for ca. 93,8 mill. kr mot ca. 191,5 mill. kr i 2019. Dette utgjør en reduksjon på over 97 mill. kr eller 51 prosent. Billetttinntektene faller vesentlig mer enn antall reiser.

Det er blitt satt inn ekstraavganger knyttet til skoleskyss i alle Brakars kontraktsområder, og de fleste endringer fant sted våren 2020. Brakar har registrert en kraftig nedgang i antall reiser på ordinære avganger, og spesielt på våre linjer inn til Oslo. Linje 169 mellom Lier og Oslo og linje 200 mellom Hønefoss og Oslo har et redusert tilbud f.o.m. 16.11.20.

Brakar har overtatt ansvaret for rutetilbudet i tidligere Svelvik kommune og mellom Svelvik og Drammen. Jevnaker kommune er nå en del av Brakars ruteområde, men rutetilbudet administreres fortsatt av Innlandstrafikk etter avtale med Brakar.

Det har i 2020 vært anbud på kjøp av busstjenester i Hallingdal. Det er inngått kontrakt med Vy, og oppstart er 01.07.21. Anbudet erstatter dagens tre kontrakter i henholdsvis Hemsedal, Øvre Hallingdal og Nedre Hallingdal. Det har også vært gjennomført anbud innenfor spesialskyss i 2020, med oppstart fra skolestart i august 2020 i følgende kommuner; Kongsberg, Øvre Eiker, Drammen og Lier.

Brakar har overtatt oppfølging av kontrakten på ferjestrekningen Svelvik - Verket, fra 01.01.20. Det er første ferjekontrakt Brakar har ansvaret for. Fergen frakter over 100 000 personbiler- og nærmere 10 000 lastebiler pr. år. Det er Fjord1 i dag som drifter sambandet fram til 31.12.21.

Totalt skal det kjøres 28 busser med el-drift i Drammensregionen. I 2020 ble det inngått ny kontrakt med Vy buss i Hallingdal. Kontrakten er fossilfri og får 10 elektriske busser. Om lag 30 prosent produksjon vil da være nullutslipp.

Selvkjørende buss i Kongsberg som linje 450 på strekningen Kongsberg knutepunkt - Teknologiparken. Det er en kompleks rute siden den selvkjørende bussen møter en rekke trafikale utfordringer på sin vei i møte med andre kjøretøy, veiforhold og myke trafikanter. Dette har bidratt til at den selvkjørende bussen i Kongsberg har fått internasjonal oppmerksomhet og anerkjennelse. På grunn av covid-19-restriksjoner var linje 450 innstilt en stor del av 2020.

HentMeg er et prøveprosjekt med fleksibelt bestillingstilbud. Målet med HentMeg er å iverksette en bestillingsløsning som gir kunden en opplevelse av en mer fleksibel og tilgjengelig mobilitetstjeneste enn det ordinære rutetilbudet. Målet med prosjektet Brakar Gol Fleks sentrum er å iverksette en bestillingsløsning som gir kunden en opplevelse av en mer fleksibel og tilgjengelig mobilitetstjeneste på et lite sted.

Østfold kollektivtrafikk

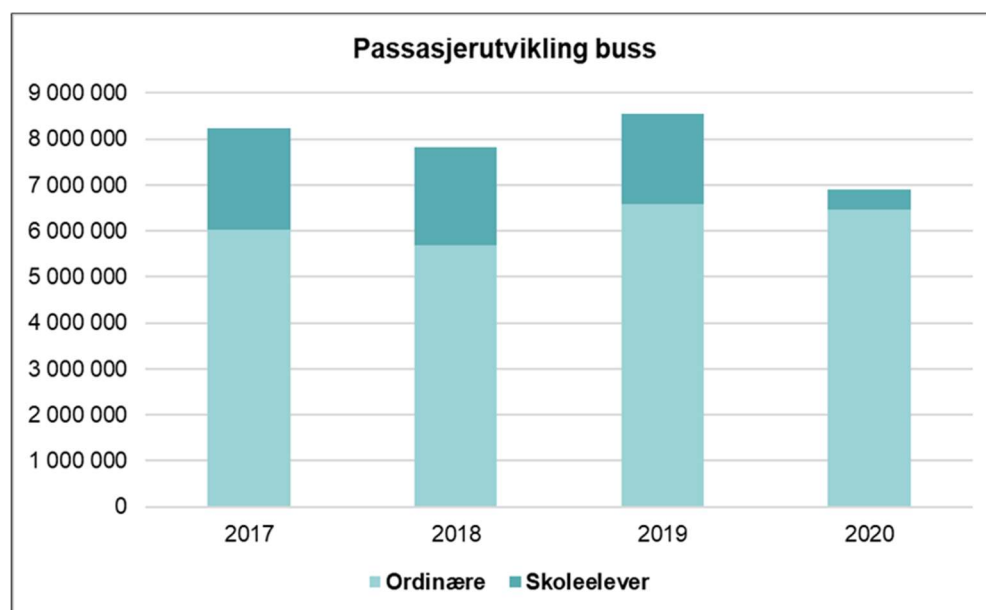
Antall passasjerer har hatt en negativ utvikling i 2020, med en nedgang på totalt 19,25 prosent. Dette inkluderer både skoleelever og ordinære reisende på lokalbusser i Østfold.

Tabell 22 Antall passasjerer Østfold kollektivtrafikk

Type	2019	2020	%
Sum passasjerer	8 555 661	6 908 879	-19,25 %

Statistikken viser ikke fordeling mellom ordinære reisende og skoleelever. Dette er en konsekvens av stengt fremre dør på bussene og at sjåførene registrerer antall passasjerer med telleknapp.

Figur 8 Passasjerutvikling buss

Betalingsmidlene som har vært mulige å benytte i perioden med stengte fremre dører er billettappen og nettbutikken.

Det er et stort sprik mellom nedgangen i antall passasjerer og nedgangen i billettinntekter. Det har ikke vært kontroll ved påstigning. Det er benyttet vektertjenester og interne ressurser for å være ute

på bussene for å informere. Ingen passasjerer er blitt gebyrlagt i perioden fordi det fortsatt er en del som ikke har mulighet til å betale. For perioden mars - desember, etter koronapandemien inntrådte har det vært en nedgang i antall passasjerer på buss med 28,8 prosent, mens billettinntektene hadde en nedgang på totalt ca. 65 prosent i samme periode.

Hvalerferga hadde en positiv endring i antall passasjerer i 2020, med en økning på 19,21 prosent. Hovedsesongen for fergen er i sommermånedene med en betydelig tilstrømning av kunder i 2020. Det ble satt inn ekstra ferge og mannskap ved behov.

Det har vært få ruteendringer i 2020. I Nedre Glomma er det satt inn ekstrabusser mellom de ordinære rushavgangene på linje 114, 115 og 116 da avgangene ofte var fulle og frekvensen ikke var god nok til å kunne ta neste buss. Ekstraavgangene er finansiert av Bypakka Nedre Glomma.

Viken KollektivTerminaler FKF

Samfunnsoppdraget ligger i drift, forvaltning og utvikling av kollektivinfrastruktur. VKT har opprettholdt full drift gjennom hele 2020. VKT er også forretningsfører for Vaterland Bussterminal AS, og leier og drifter Oslo Bussterminal. Foretaket leverer tjenester til 63 kollektivoperatører og har over 320 000 brukere daglig.

2020 har vært påvirket av busstreik, vekterstreik og koronapandemi. Driften har gått tilnærmet normalt. Omfanget av langruter og ekspressbusser har vært vesentlig lavere enn normalt, og i perioder har trafikken vært nær fraværende. Flybussruter har i lange perioder vært innstilt, og utenlandstrafikken har vært forhindret eller begrenset grunnet frykt for smittespredning over landegrensene. Lokalruter har imidlertid anløpt som normalt, og i lange perioder har foretaket registrert flere anløp enn det som var normalt før pandemien. Kapasiteten ble økt fra Ruter AS, for på den måten å unngå trengsel på bussene. Tiltaket har medført at de samlede inntektene til VKT har vært stabilt høye, og foretaket har ikke opplevd noen dramatik i forhold til inntektssiden.

VKT har i løpet av 2020 hatt store fordeler av å kunne dra nytte av avtaler som Viken fylkeskommune har inngått. Dette er benyttet på flere av prosjektene. Prosjektene er gjennomført i tråd med plan. Følgende prosjekter er ferdigstilt:

Leiraveien bussanlegg - Tilrettelegging for leddbuss, modernisering og oppgradering til universell utforming på Eidsvoll Verk BT, Skedsmokorset BT, Årnes BT og Kløfta BT samt nytt informasjonsanlegg i Sandvika og oppgradering av Nesodden bryggeterminal. Leskur Vestby stasjon er i planfase og Leiraveien bussanlegg - rehabilitering vaskehall m.m. er i byggefase. Prosjektene på Leiraveien finansieres gjennom kostnadsdekkende leie, mens de øvrige prosjektene inngår i Vikens ordinære investeringsprogram.

13.1.3 Samferdselsplanlegging og forvaltning

Hovedoppgavene dekker utarbeidelse av egne planer for utvikling av fylkesvei, forvaltning av veieieransvaret og transportforvaltning. Prioritet i 2020 har vært på lovpålagte oppgaver og oppgaver som berører eksterne.

Viken overtok gjennomføring av prosjekter fra Statens vegvesen på fylkesvei. Det har også vært samarbeid med Statens vegvesen i riksveiprosjekter.

Tabell 23 Samarbeid riksveiprosjekter

Samarbeid riksveiprosjekter	Sør	Vest	Nord	Sum
Reguleringsplan vedtatt i 2020	3	-	1	4
Reguleringsplaner under arbeid (oppstart varslet)	13	8	12	33
Pågående forprosjekt	4	5	9	18
Andre utredninger, mulighetsstudier etc.	3	8	6	17

Plan- og arealforvaltning behandler søknader etter vegloven og besvarer henvendelser fra innbyggere og gir uttalelser til eksterne planer i henhold til plan- og bygningsloven i tett samarbeid med rådsområde for plan, klima og miljø, dvs. regionale planer, kommuneplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner.

God involvering i eksterne planprosesser er viktig for bl.a. å bidra til gode og trygge løsninger for myke trafikanter, sikre bussens framkommelighet og arealer til eventuelt utbygging av framtidig fylkeskommunal infrastruktur. Når private gjennomfører tiltak langs fylkesveiene må fylkeskommunen se til at de fylkeskommunale kostnadene til drift og vedlikehold av veinettet ikke øker vesentlig, men holdes på et akseptabelt nivå.

En viktig oppgave er å bistå kommunene i arbeidet med by- og tettstedsutvikling som bygger opp under de overordna målene for miljøvennlig areal og transport og fylkeskommunens overordnede mål for Viken.

Forvaltning av bredbåndsutbygging overtok fylkeskommunen ansvaret for. I 2020 ble det bevilget ca. 70 mill. kr til 51 prosjekter i 19 kommuner/regioner. Arbeidet med bredbåndsutvikling er langsiktig, og det kan ta flere år fra tildeling til ferdig utbygging.

Løyveforvaltning er fortsatt fylkeskommunalt ansvar som løyvemyndighet etter yrkestransportloven. Behovsprøvingen av drosjeløyver ble opphevet 01.11.20. I Viken ble det i 2020 utstedt 421 drosjeløyver, 315 av disse etter lovendringen. Fylkeskommunen har arbeidet med tilpasninger til det nye regelverket, og har ledet prosjektet med et nasjonalt søknadsskjema for drosjeløyver. Fylkeskommunen har vedtatt forskrift om eneretter for drosjetransport. En kontrakt ble lyst ut i 2020.

Skoleskyss for ca. 45 000 elever med rett til skyss etter opplæringsloven forvaltes av fylkeskommunen. Kollektivselskapene organiserer og gjennomfører skoleskyss for grunnskole og videregående skole. Skoleskyssen utgjør flere steder grunnstammen i kollektivtilbudet, og er åpne for alle reisende. Spesialskyss gjennomføres med drosjer og minibusser, og er et tilbud til elever som av medisinske eller dekningsmessige grunner ikke kan reise med ordinær kollektivtransport.

TT-ordningen er en del av fylkeskommunens ansvar for kollektivtransport, og er et tilskudd til transport for innbyggere som på grunn av varig funksjonsnedsettelse ikke kan reise kollektivt. Tilskuddet benyttes til dør-til-dør-transport med drosje. TT-ordningen har i 2020 hatt ca. 22 000 brukere og et budsjett på ca. 84 mill. kr. I 2020 har det vært betydelig færre reiser enn normalt, og utgiftene til ordningen har vært omtrent 25 prosent lavere enn forventet. Fylkestinget vedtok i november en felles TT-forskrift for Viken, som gjelder fra 2021.

Fornebu-banen er en ny T-banestrekning fra Majorstuen via Skøyen og Lysaker til Fornebu. Den vil koble Fornebuområdet til resten av T-banenettet. Strekningen blir på 8,15 kilometer med seks nye stasjoner: Skøyen, Vækerø, Lysaker, Fornebuporten, Flytårnet og Fornebu. Endestasjonen Fornebu er planlagt med driftsbasis og verksted for T-banen. Reisetid på kun tolv minutter fra Majorstuen til

Fornebu vil gjøre T-banen til et attraktivt og konkurransedyktig transportmiddel som vil bidra til byutvikling langs traséen.

13.1.4 Drift og vedlikehold

Fylkesveinetten er inndelt i 14 driftskontrakter. Følgende driftskontrakter er avsluttet i 2020 og fornyet i 2020:

- Driftskontrakt Romerike vest 2013-2019: Dette er en felleskontrakt med Statens vegvesen som ble prolongert til 31.08.20. Det er enighet om sluttoppgjør med Veidekke Industri.
- Driftskontrakt Drammen 2015-2020: Dette er en felleskontrakt med Statens vegvesen som ble avsluttet 31.08.20. Sluttoppgjørforhandlinger pågår.

Driftskontraktene er fornyet til henholdsvis 2025 og 2022. I tillegg er det inngått en ny driftskontrakt for elektriske anlegg og veilys i tidligere Buskerud med tidshorisonntil 2025.

Dekkekontrakter og veimerkingskontrakter for 2020 ble gjennomført som planlagt, og rammen ble benyttet.

I 2020 ble arbeidsgruppe nedsatt for å arbeide med å kartlegge status for vedlikeholdsetterslep på fylkesveier i Viken fylkeskommune. Anslaget på etterslepet utgjør om lag 10 milliarder kr. Prosjektet skal videre utarbeide et forslag til plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet med sikte på politisk behandling og vedtak i løpet av 2021.

Tiltak utført for å ta igjen etterslepet i 2020:

- Masseutskifting kantforsterkning ca. 76 000 m²
- Rehabilitering av rekkverk ca. 3 100 meter
- Det er byttet ut ca. 150 stikkrenner
- Skiftet ca. 7 000 meter med dårlig rekkverk
- Oppgradering av veilys.
- Mindre utbedringer av grusveier (grøfter og forsterkning av bærelag)
- Det er også utført følgende tiltak etter tunnelforskriften:
 - Hvalertunnelen (sikring med bolter/nett og sprøytebetong)
 - Ringnestunnelen (sikring av et parti med bart berg med bolter og sprøytebetong)
 - Bragernes: Pumper og programmerbar logisk styring
 - Hamborgstrøm: Vifter, Åsa tunnelen utskifting utstyr

I 2020 ble det asfaltert ca. 317 km av totalt 5 500 km i hele Viken. Dette gir et reasfalteringsintervall på 17,4 år. Forventet levetid er 12-14 år. Asfaltbudsjettet i 2020 var 25 prosent lavere enn nivået i de tre tidligere fylkeskommunene. Det er asfaltert 308,2 km med fylkesvei gjennom vedlikeholdskontraktene på asfalt. 1 km med stedvis lapping er utført gjennom vedlikeholdskontrakten på asfalt. 8,9 km G/S-vei er asfaltert gjennom vedlikeholdskontraktene på asfalt.

Det er utført arbeider på 11 skredutsatte/bergskjæringer. Blant annet er det montert ca. 1000 m² rassikringsnett langs fylkesvei 120 mellom Flateby og Rælingen og rensket løsmasse etter ras og forlenget betongrekkverk langs fylkesvei 33 ved Byrudberga. Videre er det rensket løsmasse etter ras, pigget og sikret langs bergvegg langs fylkesvei 1602 over Minneåsen.

Driftsstrategi følger foreløpig det grunnlaget som lå til grunn i Statens vegvesen. Det vil bli utredet ny driftsstrategi for Viken. Veilys langs fylkesvei som eies og driftes av kommunene vil bli utredet.

13.1.5 Utbygging

Prosjektene er geografisk inndelt i sju områder og kommuneregioner med utspring fra de tidligere fylkene. Hvert prosjekt har ansvar for hver sin portefølje som dekker alle tiltakstyper av investeringsprosjekter. Ansvarsområdet omfatter byggeplanlegging, prosjektering og bygging/gjennomføring av tiltak i henhold til vedtak i handlingsprogram og bevilgning gitt i de årlige budsjettene. Det er i hovedsak investeringstiltak, og bevilgning til vedlikehold fra driftsbudsjettet til det årlige bruvedlikeholdet.

Det er gjennomført tre store prosjekter, hvorav to er ferdigstilt. Det gjelder fylkesvei 169 Fjellsrud-Stensrud og fylkesvei 279 Ny Gardervei. I tillegg er fylkesvei 1496 Ny Frogner bru ferdig bygget, men prosjektet er ikke ferdigstilt.

Det er startet arbeider med fylkesvei 120 Storgata i Lillestrøm og dette vil pågå fram til 2022.

Det er tilbakebetalt forskudd til Ullensaker kommune for prosjekt Tverrveien Jessheim, Ullensaker kommune fra 2016.

Det er bygget 14,6 km gang- og sykkelveitiltak i 2020:

Tabell 24 Gang- og sykkelveitiltak

Prosjekt	Km	Prosjekt	Km
Fv 108 Stokken	2,9 km	Fv 120 Rødsund – Augerød	0,4 km
Fv 1356 Kolåsveien	0,3 km	Fv 599 Tveterveien – Sandbakken	1,4 km
Fv 120 Hektnersletta - Grinitajet	2,2 km	Fv 167 Fjellsrud – Stenerud	3,1 km
Fv 167 Marie Lilleseths vei	1,5 km	Mindre tiltak skolevei	1,0 km
Fv 279 Ny Gardervei	1,8 km		

I 2020 er følgende bruer utbedret: fylkesvei 124 Fossbekksundet bru, fylkesvei 106 Sunds bru, fylkesvei 115 Krosseng bru, fylkesvei 171 Melvold bru og fylkesvei 280 Hervik bru. Det har i tillegg pågått byggeplanlegging og anleggsstart for bruer som skal gjennomføres i perioden etter 2020.

Rehabilitering og sikring av Bekkestua-tunnelen har vært et stort prosjekt i 2020 som ferdigstilles i 2021. Dessuten har det vært flere utbedringer av veier, hvorav fylkesvei 287 Hørja bru-Skjærs bru i Sigdal kommune og fylkesvei 130 Begby-Borge skole har vært store prosjekter 2020, som skal ferdigstilles i 2021.

Det er breddeutvidet ulykkesutsatte kurver og etablert midtrekkverk i kurvene langs fylkesvei 40 i Numedal. Dette i kombinasjon med at det har blitt gjort vesentlige tiltak langs nullvisjonsstrekningen mellom Hvitvingfoss og Geilo, med mål om å redusere ulykker langs strekningen.

I enkeltprosjekter og som del av byggingen av andre prosjekter er det til sammen blitt bygget, utbedret og oppgradert 56 holdeplasser for kollektivtransporten.

Det er gjennomført støytbedring og mindre tiltak på boliger og eiendommer langs veiene som har en støybelastning ut over forurensningsforskriftens grenseverdier.

Bruvedlikehold er gjennomført på 16 bruer i tidligere Buskerud fylke og Verket ferjekai, tiltak på 11 bruer med vedlikeholdsarbeider og 3 konsulentoppgaver. Det er utført 29 vedlikeholdsarbeid på fuger og lagre i tidligere Akershus fylke. Det er utført tiltak på 9 bruer i tidligere Østfold og forvaltningsoppgaver med konsulentbistand på 5 bruer.

Gjennomføringsavtaler med eksterne utbyggere forvaltes og følges opp av utbyggingsavdelingen. Det er relativt stor aktivitet i området Viken fylkeskommune og det gjenspeiles i antallet avtaler som gjennomføres årlig. I gjennomsnitt er det til enhver tid om lag 40-45 avtaler som administreres.

13.1.6 Fagavdelingen

Fagavdelingen utfører oppgaver og tjenester for de andre avdelingene på rådsområde samferdsel. Arbeidet består i faglig bistand innen trafiksikkerhet og transportanalyser, rådgivning og kartlegging av naturmiljø, luft, vann og støy. Det gjelder også bistand ved hendelser, rutinemessige inspeksjoner og ved planlegging av ny vei. Videre gi råd for oppbygging av vei og kontrollerer av teknisk kvalitet på materialer. I tillegg gjennomføres erverv av grunn og rettigheter for bygging av fylkesvei og eiendomslandmåling for å få riktige eiendomsgrenser på nyanlegg og ved eksisterende vei. Det inngår leveranse av kart og digitale terrengmodeller til samferdselsprosjekt og data til Nasjonal veidatabank og andre baser. Målebilene sørger for ferske data og oppdaterte bilder fra hele fylkesveinettet.

69 prosjekter har fått utarbeidet kartdata som benyttes til videre arbeid med planlegging, bygging, drift eller vedlikehold av fylkesveier. Det er foretatt kontroll av støp og betong på pågående prosjekt. Det er inngått ca. 150 minnelige avtaler om erverv av grunn og rettigheter til bygging av fylkesvei. I 2020 har grunnerverv i ca. 80 prosent av tilfellene kommet til minnelig avtale med grunneierne, det har blitt holdt ett skjønn og grunnerverv har forberedt vedtak om ekspropriasjon for ca. 20 parter. Det er utført inspeksjoner av kulverter og tunneler der hvelv og fjell er undersøkt.

Det er i 2020 målt om lag 5 225 km fylkesvei, fotografert om lag 5 495 km fylkesvei som har gitt over en million nye veibilder, og det er målt inn om lag 270 km på strekninger med nytt asfaltdekke.

Det er behandlet 20 søknader om fravik fra vegnormalene i 2020.

Fagmiljøene i Viken er små og det samarbeides derfor med tilsvarende fagmiljø i de andre fylkene, i Statens vegvesen og i utdannings- og forskningsinstitusjoner. Eksempel på dette er at Viken ikke har eget laboratorium og grunnboringsvirksomhet, men samarbeider med Statens vegvesen om dette og benytter deres tjenester.

13.2 Mål og måloppnåelse

Mål i økonomiplanen

1	Viken skal ha transportløsninger som sikrer god fremkommelighet og sikkerhet for alle trafikantergrupper, og som bidrar til å redusere klimagassutslipp, lokal luftforurensning og støy
---	---

Tiltak/innsats 1	Økningen i persontransport håndteres med kollektiv, gange og sykkel i byområdene.
Status	Løpende
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeid gjennom bypakkene i tråd med vedtatte planer. Kollektivtrafikken er utfordret av pågående pandemi

Tiltak/innsats 2	Miljøvennlig kollektivtransport
Status	Løpende, følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Kollektivselskapene jobber med en overgang til fossilfri og utslippsfri drift.

Tiltak/innsats 3	Satsing på universell utforming
Status	Løpende, følger plan
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Følges opp gjennom arbeid i kollektivselskapene og Viken kollektivterminaler med tilrettelegging for kollektivtransport. For fylkesveier gjennom drift- og vedlikehold og i nye veiprosjekter.

Tiltak/innsats 4	Trafikksikkerhetstiltak, herunder trygging av skoleveier og god standard på drift fylkesvei
Status	Løpende, følger plan
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Standard på drift følger driftskontraktene. Gjennomført tiltaksplan i tråd med handlingsprogrammene i de tidligere fylkene. Tilskudd til kommunene i henhold til tiltaksplanene. Initiert ny samarbeidsmodell med de nye kommuneregionene.

Tiltak/innsats 5	Godt vedlikehold av fylkesveiene som ivaretar veikapitalen
Status	Gjennomført iht. plan
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Følger planer og prioriteringer i handlingsprogram og budsjett.

Fylkesrådets tilleggforslag som ble vedtatt i fylkestinget

3	Forberede oppstart av en regional plan for areal og transport
Tiltak/innsats	Inngår i innspill til Regional planstrategi - behandling av planprogram for Viken
Status	Gjennomført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Rådsområde Samferdsel har bidratt i arbeidet som ledes av rådsområde Plan.

31	Fylkesrådet skal jobbe for å kutte utslipp, gi bedre luft, kutte antall biler i bysentrum, styrke kollektiv- og sykkeltilbudet og tilrettelegge for arbeidet med ulike bypakker
Tiltak/innsats	Dette følges opp gjennom bypakkene samt i planarbeidet i andre byområder. Dette er ivarettatt i samferdselsstrategien og i leveranseavtaler med

	kollektivselskapene. Følges opp som innspill i ulike plansaker både gjennom veiledning og som rekkefølgekrav.
Status	Løpende
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Langsiktig arbeid med tydelige føringer.

32	Fylkesrådet vil utarbeide en plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene
Tiltak/innsats	Fremskaffe de tidligere fylkenes oversikter, gjøre supplerende vurderinger og ut fra dette utarbeide forslag til plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet med sikte på politisk vedtak 2021.
Status	Igangsett
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det arbeides med beregninger av status på vedlikeholdsetterslepet. Mål om å utarbeide plan i løpet av 2021

33	Fylkesrådet vil gjennomgå planlagte veiprojekter for å vurdere om enkelte prosjekter kan nedskaleres eller omprioriteres blant annet til gang- og sykkelveier og kollektivtilbud
Tiltak/innsats	Det vurderes hvilke prosjekter som kan nedskaleres, og eventuelle omprioriteringer skjer i handlingsprogrammet og Samferdselsstrategien (2022-2033)
Status	Pågår
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Alle pågående prosjekt er gjennomgått og vurdert ifht dette. Nye prosjekt vurderes i forhold til dette som tydelig føring.

34	Det skal utarbeides en plan for å tilrettelegge for økt sykling og gange som inkluderer trygge skole- og sykkelveier i Viken ved bl.a. fokus på bedre oppmerking, røde sykkelfelt i tettstedene, trafiksikkerhetstiltak langs fylkesveier og enklere løsninger/forenklet standard
Tiltak/innsats	Tiltakene innen drift og vedlikehold for 2020 og til budsjett 2021 blir gjennomgått. Prinsippene for prioritering inngår i Samferdselsstrategien (2022-2033).
Status	Utført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Enkle tiltak er kartlagt for 2020 og videreføres i 2021

35	Fylkesrådet vil ta initiativ til å utvikle et felles billettsystem for hele Oslo og Viken. I den forbindelse utredes muligheten for redusert pris på periodebillett for ungdom og studenter.
Tiltak/innsats	Dette følges blant annet opp i leveranseavtaler med kollektivselskapene.
Status	Pågår
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Mandat for felles pris- og betalingsmodell for kollektiv- og mobilitetstilbudet ble vedtatt i fylkesrådet juni 2020. Utredningen gjennomføres av kollektivselskapene og skal være ferdig i løpet av 2021

36	Fylkesrådet vil utrede hvordan kollektivtrafikken best bør organiseres i Viken. Utredningsarbeidet skal vurdere flere alternative løsninger
Tiltak/innsats	Arbeidet igangsatt og alternative løsninger skal vurderes
Status	Pågående
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er jobbet med tilbudsforespørsel for konsulentoppdraget som planlegges sendt ut vinteren 2021. Konsulentoppdraget planlegges gjennomført fram til høsten 2021

37	Fylkesrådet skal tilrettelegge for transportløsninger for mennesker med funksjonsnedsettelse. Vi vil utrede hvordan TT-ordningen kan ses i sammenheng med kollektiv, bestillingstransport og andre tilpassede løsninger som er tilgjengelig for alle.
Tiltak/innsats	Utarbeide ny TT forskrift. Utvikle samarbeidet med kollektivselskapene med bestillingsløsninger og aldersvennlig transport. Vurdere nye mobilitetsløsninger i forhold til TT brukere. Vurdere TT-ordningens rolle opp mot andre transporttilbud som pasientreiser og Navs grunnstønad.
Status	Utført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ny TT forskrift vedtatt og implementert. Samarbeider med kollektivselskapene om bestillingsløsninger

38	Mulighetene og konsekvensene av ny drosjeregulering skal utredes. Vi vil benytte muligheten til enerett, der det er mulig.
Tiltak/innsats	Forslag til forskrift om eneretter for drosjetransport i Viken vedtatt av fylkestinget høsten 2020
Status	Kontrakt om enerett er lyst ut. Fire kontraktsområder er under planlegging
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Vurdering av eneretter gjennomført. Arbeider med implementering.

39	Fylkesrådet vil tilrettelegge for at etablerte forsøk med tilkallingsløsninger og bruk av autonome busser i kollektivtrafikken videreføres, og om mulig utvides.
----	--

Tiltak/innsats	Dette er fulgt opp blant annet opp i leveranseavtaler med kollektivselskapene.
Status	Gjennomført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det pågår utprøving av tilkallingsløsninger. Flere av løsningene er iverksatt. Prøveprosjekter med autonome busser er videreført av regi av Brakar og Ruter. Det er etablert en ny pilot av Ruter for utprøving av et nytt kjøretøy, som tilfredsstillende sikkerheten til passasjerene og trolig kan pilotere ny tematikk som høyere fart og samspill med trafikantgrupper som en konsekvens av dette

40	Fylkesrådet skal starte arbeidet med en helhetlig transportanalyse som kartlegger mulighetene for å løse trafikkutfordringene rundt Oslofjorden med andre, nye tiltak enn veibygging.
Tiltak/innsats	Det er startet opp et langsiktig prosjekt om helhetlig mobilitet i Oslofjordområdet
Status	Arbeidet er startet
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet pågår, og tiltak er forventet fra 2022

41	Fylkesrådet skal utrede hvordan man kan legge til rette for flere utslippsfrie fergeruter på Oslofjorden.
Tiltak/innsats	Kollektivselskapene har planer for overgangen til utslippsfrie fergeruter og bidrar til å vurdere nye initiativ
Status	Gjennomført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Brakar deltar i initiativet om bruk av vannveier i Drammensområdet, Ruter har gjennomført mulighetsstudie for anskaffelse av Hurtigbåt 2024 og er utformet en bestilling for vurdering av mulig nye strekninger i forbindelse med Fornebu som et kollektivknutepunkt.

56	Fylkestinget ber fylkesrådet legge frem en sak om hvordan fylkeskommunen kan bruke prisstruktur og rabattordninger for å øke bruken av kollektivtransporten i Viken.
Tiltak/innsats	Dette følges opp i leveranseavtaler med kollektivselskapene.
Status	Ses i sammenheng med vurderingen av nye pris – og billettsystem for Viken.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Grunnet pandemien ble det anbefalt at folk ikke bruker kollektivtransporten i 2020. Videre arbeid med dette verbalpunktet må vurderes i lys av arbeidet med nytt pris- og billettsystem samt inntektsgrunnlaget for kollektivtrafikken etter pandemien.

Vikenpakka - tiltak ifm. koronaepidemien

11	Kollektivtrafikk: Viken fylkeskommune ønsker ikke at våre kollektivselskaper og deres kontraktsfestede operatører skal bære kostnaden ved bortfall av skoleskyssinntekter i den perioden som skolene er stengt.
Tiltak/innsats	Viken fylkeskommune vil derfor opprettholde sitt tjenestekjøp av skoletransport fra kollektivtransportsselskapene. Vi vil ha dialog med selskapene om hvordan godtgjørelsen for både buss, båt og drosje kan beregnes og hvordan kapasiteten kan utnyttes. Viken forutsetter at staten kompenserer kollektivtrafikkselskapene for deres bortfall av billettinntekter og vil fortsette dialogen med statlige myndigheter om dette.
Status	Oppgjør gjennomført.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Gjennomført.

14	Ikke avbestille arrangementer
Tiltak/innsats	Der det er mulig skal Viken ikke avbestille egne arrangementer, men flytte dem i tid. Vi tar sikte på å re-bestille arrangementer som må avlyses grunnet koronasituasjonen. Booke inn arrangement frem i tid der vi vet vi skal arrangere noe for å sikre aktører trafikk. Viken går i dialog med aktører og søker for å sikre løpende, effektiv og fleksibel tilskudsbehandling, og raske utbetalinger.
Status	Arrangementer utsatt, ikke avbestilt
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Løpende

13.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 25 Regnskapsresultat og avvik samferdsel - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
60	Fylkesdirektør samferdsel	3 631	12 479	8 847	29,1
61	Mobilitet og samfunn	2 985 696	3 006 819	21 122	99,3
62	Drift og vedlikehold	1 122 234	1 146 413	24 179	97,9
63	Utbygging	53 062	39 034	-14 028	135,9
64	Fagavdeling	45 699	29 897	-15 802	152,9
65	Samferdselsplanlegging og forvaltning	187 964	215 180	27 216	87,4
R06	Samferdsel	4 398 287	4 449 821	51 535	98,8

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for rådsområdet viser et samlet mindreforbruk i forhold til revidert budsjett på 51,5 mill. kr, som utgjør 1,2 prosent av tildelt ramme.

Fylkesdirektør samferdsel har et positivt budsjettavvik på 8,8 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig 4 mill. kr i mindreforbruk på sektorreserven og 1,3 mill. kr i veibruksavgift. I tillegg er det på inntektssiden 1,7 mill. kr i refusjon som ikke er fordelt på avdelingsnivå.

Avdeling **mobilitet og samfunn** har et positivt budsjettavvik på 21,1 mill. kr. Av dette utgjør 5 mill. kr mindreforbruk på Østfold kollektivtrafikk. Videre utgjør 6,4 mill. kr tildelinger fra de tidligere fylkeskommunene, til kommunene for gjennomføring av trafikksikkerhetstiltak. Forpliktelsen overføres til 2021. Resterende avvik på 9,7 mill. kr skyldes i hovedsak overgangen til Viken fylkeskommune vedrørende lønn (vakante stillinger), medlemskap, kontingenter og samarbeidsarenaer.

Det er i 2020 utbetalt 120,7 mill. kr i belønningsordningen gjennom Buskerudbyen, og 30,9 mill. kr står på bundne fond til framtidige utbetalinger.

Regnskapene for kollektivselskapene Brakar og Ruter og for Viken kollektivterminaler viser at utbetalte tilskudd er i samsvar med budsjett.

Regnskapet for Østfold kollektivtrafikk viser et mindreforbruk i forhold til revidert budsjett på 5,1 mill. kr. Mindreforbruket er et resultat av vedtatte innsparingstiltak og en positiv utvikling i indeksregulering. I tillegg er det et mindreforbruk på om lag 2 mill. kr knyttet til koronastøtte.

Avdeling **drift og vedlikehold** en har et positivt budsjettavvik på 24,2 mill. kr. Mindreforbruket skyldes hovedsakelig avvik på reiseutgifter, forsikringsoppgjør og mindre avvik på driftskontrakter og vedlikehold.

Det vesentligste av driftsmidlene går til faste driftskontrakter. Vedlikeholdsmidlene går i hovedsak til dekkelegging og mindre vedlikeholdstiltak. Budsjettet er på 1 054 mill. kr, mens forbruket er på 1 036 mill. kr. Mindreforbruket på 17,5 mill. kr skyldes i hovedsak at det ikke ble tatt høyde for inntekter fra forsikringsoppgjør ved budsjettering, samt diverse mindre saker på driftskontrakter og vedlikehold.

Avdelingens administrasjons- og forvaltningsresultat viser et mindreforbruk på 6,7 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak at koronasituasjonen har medført redusert reisevirksomhet og ført til økt bruk av hjemmekontor som har resultert i et mindre behov for kontormateriell.

Avdeling **utbygging** har et negativt budsjettavvik på 14 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak mindreinntekter på lønnsbudsjettet. Det har vært mindre ressurser i avdelingen enn først forutsatt som har jobbet på investeringsprosjekter. Videre har avdelingen hatt en vesentlig andel ansatte utleide til prosjekter hos Statens vegvesen og hvor den avtalte timeprisen på 660 kr/timen ikke er tilstrekkelig til å dekke direkte og indirekte kostnadene for våre ansatte. Bruvedlikeholdsbudsjettet på 38,2 mill. kr viser et merforbruk på 0,4 mill. kr.

Fagavdelingen har et negativt budsjettavvik på 15,8 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak kalkulatorisk lønn, husleie, landmålingsutstyr og geovekstsamarbeid. Mindreinntekter på kalkulatorisk lønn er en følge av at mindre ressurser i avdelingen enn forutsatt i budsjettet har jobbet på investeringsprosjekter. Husleiebudsjetten for Østensjøveien er underbudsjettet med 3,6 mill. kr som ikke er korrigert for i løpet av 2020. Det er anskaffet landmålingsutstyr og bidratt i geovekstsamarbeidet som samlet utgjør om lag 3,7 mill. kr som ikke var budsjettet i 2020.

Avdeling **samferdselsplanlegging og forvaltning** har et positivt budsjettavvik på 27,2 mill. kr, og avsetning av statlige tilskudd til bundet fond på 111,5 mill. kr til framtidige utbetalinger. Det positive budsjettavviket skyldes i hovedsak en manglende avsetning til bundet fond på 15,6 mill. kr som vil korrigeres for i 2021. Øvrig mindreforbruk er knyttet til TT-ordning hvor det har vært vesentlig færre reiser i 2020 som følge av koronasituasjonen.

13.4 Regnskapsresultat og avvik - investering

Investeringsmidlene til samferdsel er sammensatt av fylkeskommunens egne investeringsmidler, samt midler fra Oslopakke 3 og belønningmidler. Til sammen ble det investert for 1,2 milliarder kr i 2020, hvorav 169 mill. kr var midler fra Oslopakke 3. Investeringene går i stor grad til gang- og sykkelveier og mindre utbedringer på fylkesvei, samt store kollektivprosjekter hvor det største er Fornebubanen. Viken fylkeskommune har hatt aktivitet på om lag 300 investeringsprosjekter på samferdsel i 2020.

Investeringsregnskapet for rådsområdet viser et samlet positivt budsjettavvik i forhold til revidert budsjett på 358,5 mill. kr. I en stor prosjektportefølje som på samferdsel med i underkant av 300 prosjekter er det naturlig med både positive og negative avvik på enkeltprosjekter. Hovedsakelig skyldes avvikene endringer på framdrift, tvistesaker eller at ferdigstilte prosjekter har blitt rimeligere eller dyrere enn forutsatt.

13.4.1 Fylkesvei

Fylkesvei har et positivt budsjettavvik på 57,4 mill. kr. De største positive budsjettavvikene i 2020 er prosjekt 30173 Fv. 31 Norbyveien med et positivt budsjettavvik på 42,7 mill. kr, etter avslutning av tvistesak. Prosjekt 30173 Fv. 279 Ny Gardervei har et positivt budsjettavvik på 27,3 mill. kr som skyldes en pågående tvistesak. Prosjekt Stabekk bru har et budsjettavvik på 11,8 mill. kr. som skyldes forskyving i framdrift som følge av togstansavtale med BaneNor.

De største negative budsjettavvikene skyldes en utbetaling knyttet til prosjekt 30420 Tverrveg Jessheim sentrum del 1 og 2 på 32,3 mill. kr som ikke var hensyntatt i budsjettet 2020. På prosjekt 30178 Ski Knutepunkt har vi et negativt budsjettavvik på 28,3 mill. kr, som skyldes at det i løpet av året ble avdekket avvik i rekvireringen av belønningmidler før 2020 som det er blitt korrigert for.

Tabell 26 Regnskapsresultat og avvik - fylkesvei (fylkeskommunale midler og bompenger)

Fylkesvei (tall i 1 000 kr)	Budsjett	Regnskap	Avvik
72240 - Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel	97 246	88 971	8 275
72245 - Mindre utbedringer	393 583	302 874	90 709
72250 - Gang- og sykkelveier	104 863	165 565	-60 702
72255 - Trafikksikkerhetstiltak	68 533	75 983	-7 450
72260 - Miljøtiltak	5 009	5 833	-824
72265 - Kollektivtiltak fylkesvei	36 434	63 030	-26 596
72270 - Planlegging	51 781	39 832	11 949
72275 - Grunnerverv	250	-1 906	2 156
72280 - Forskuttering BP Nedre Glomma	29 987	31 754	-1 767
Sum fylkeskommunale midler	787 688	771 937	15 751
72240 - Store utbedringstiltak inkl. bru og tunnel	6 500	5 500	1 000
72250 - Gang- og sykkelveier	79 524	48 040	31 484
72255 - Trafikksikkerhetstiltak	2 000	1 300	700
72265 - Kollektivtiltak fylkesvei	16 300	11 337	4 963
72270 - Planlegging	31 000	27 500	3 500
Sum bompenger	135 324	93 677	41 647
Sum fylkeskommunale midler og bompenger	923 012	865 614	57 398

13.4.2 Kollektiv

Tabell 27 Regnskapsresultat og avvik - kollektiv

Kollektiv (tall i 1 000 kr)	Budsjett	Regnskap	Avvik
Fornebubanen	499 100	203 562	295 538
Signal og sikringsanlegg T-bane	73 600	6 600	67 000
Ny T-banetunell gjennom Oslo	36 700	14 200	22 500
Ski gateterminal	18 300	37 671	-19 371
Kollektivterminaler	18 000	13 500	4 500
Investering Brakar AS	20 000	20 000	0
Bussanlegg og sjåførfasiliteter	42 500	12 429	30 071
Sum kollektiv	708 200	307 962	400 238

Fornebubanen har et positivt avvik på 295,5 mill. kr. Avviket skyldes at byggestart ble utsatt til desember 2020. Kostnaden er finansiert av statlig tilskudd, bompenger og ekstra billettinntekter. Byggestarten utløste rett til å kreve inn grunneierbidrag. Prosjektet som helhet viser derfor et overskudd på 43,8 mill. kr i 2020 som kan inngå i finansieringen i 2021.

Signal og sikringsanlegg for T-bane og ny T-banetunell har positive budsjettavvik på henholdsvis 67 mill. kr og 22,5 mill. kr. Avviket skyldes i hovedsak forsinkelse i framdrift. Budsjetterte billettinntekter til signal og sikringsanlegget lot seg ikke realisere på grunn av situasjonen med koronavirus, så dette er i 2020 finansiert av bompenger. Ny T-banetunell er i 2020 finansiert av belønningsmidler og bompenger.

Ski gateterminal viser et negativt budsjettavvik på 19,4 mill. kr som skyldes korrigerende av tidligere rekvirerte belønningsmidler. Dette vil ikke ha økonomisk effekt videre i prosjektet.

Kollektivterminaler inneholder innfartsparkering langs jernbane som har et positivt budsjettavvik på 4,5 mill. kr. Bussanlegg og sjåførfasiliteter har positivt budsjettavvik på 30,1 mill. kr som i hovedsak skyldes forsinkelse i framdrift.

14 Næring

De tre regionale næringsplanene for næringsutvikling gjelder inntil ny regional plan for kompetanse og verdiskaping foreligger. Disse planene har flere felles mål som handler om å få flere vekstkraftige nyetableringer, og gjerne flere som har et internasjonalt potensial og marked.

FNs 17 bærekraftsmål er førende for alt videre arbeid med samfunnsutvikling og næringsutvikling. Viken fylkeskommune vil støtte opp om det grønne skiftet, sirkulærøkonomi og digitalisering i næringslivet. Det er viktig for Viken fylkeskommune at hele fylket tas i bruk og at det legges til rette for næringsutvikling i hele geografien.

Viken fylkeskommune har vedtatt Regional planstrategi for 2020-2024 «Veien til et bærekraftig Viken». Her er det besluttet at det skal utarbeides en regional plan for kompetanse og verdiskaping.

Planen skal legge til rette for at barn og unge sikres grunnleggende ferdigheter, og skal bidra til at kompetanse blir et konkurransefortrinn for arbeidsmarkedet i Viken. Den regionale planen skal være et verktøy for å videreutvikle og tilpasse samarbeidet mellom næringslivet og utdanningssektoren. Virkemidlene i hele vikensamfunnet må kombineres i større grad enn i dag.

Verdiskaping er en bærebjelke for velferdssamfunnet, og et kunnskapsbasert og innovativt næringsliv vil være avgjørende for å skape et bærekraftig Viken. Godt samspill mellom næringsaktører, utdanningsinstitusjoner, forskningsmiljøer og offentlige myndigheter skal bidra til økt verdiskaping, innovasjon, omstilling til nullutslippssamfunnet og flere arbeidsplasser. Næringsutvikling er også en viktig del av by- og stedsutviklingen i Viken. Skal vi ha levende og attraktive sentrum, må de fylles med aktivitet.

For å nå målet om balansert regional utvikling i alle deler av Viken, er det nødvendig å tilpasse arbeidet for næringsutvikling i lokale og regionale arbeidsmarkeder til lokale forhold.

14.1 Resultater og aktiviteter

Korona-utbruddet førte til at planlagt utviklingsarbeid ble forsinket. Fylkeskommunen fikk viktige roller for å avhjelpe næringslivets situasjon som følge av pandemien. «Viken-pakken» ble etablert, hvor næringsområdet spilte en vesentlig rolle. Utlysning av diverse ordninger ble tilpasset situasjonen, utbetalinger ble fremskyndet, krav til egenandeler ble redusert. I alle utlysninger ble det lagt vekt på å fremme elementer i den politiske plattformen. Særlig hardt rammede regioner ble fulgt opp spesielt. Dette gjaldt i første rekke Gardermoen, Hallingdal og Kongsbergregionen. I tillegg ble den nye ordningen Bedriftsintern opplæring etablert. Håndteringen av dette krevde store ressurser i hele 2020. Næringsområdet tok også ansvar for å samle det regionale partnerskapet med sikte på å koordinere våre samlede ressurser gjennom året.

Andre halvår ble det arbeidet med samordning av våre ordninger og å få på plass nye interne rutiner. Rådsområdet har også bidratt i tverrfaglig arbeid knyttet til etableringen av Viken fylkeskommune.

Viken fylkeskommune arbeider i hovedsak ikke direkte mot bedrifter, men indirekte via strukturen rundt bedriftene for å fremme innovasjon og nyskaping. Det handler om virkemidler for å fremme samhandlingen i økosystemet for innovasjon, eller det som kalles 5 faktor-modellen. Aktørene her er grundere, kapital, klynger/bedrifter, universiteter/FoU og offentlige myndigheter/virkemiddel-

apparatet. Det er viktig at hver og en av de 5 faktorene er velutviklet hver for seg, men like viktig er det at det er en velfungerende relasjon mellom de ulike delene/aktørene.

Det ble straks etter at pandemien inntraff etablert et beredskapsteam bestående av NHO, LO, Innovasjon Norge, Virke, KS og NAV for bedre å kunne møte effektene av pandemien i næringslivet bedre. Etter hvert ble også Oslo kommune med. Tilsvarende ble det etablert et partnerskap mellom Forskningsrådet, Innovasjon Norge, Oslo kommune og Siva med hyppige møter. Viken fylkeskommune har hatt en koordinerende rolle i begge arenaene. Det har utviklet seg et meget godt samarbeidsklima som det blir viktig å ta med videre.

Rådsområdet behandlet mer enn 600 søknader om **støtte til næringsutvikling i hele Viken**, og innvilget mer enn 400 tilskudd fra de ulike støtteordningene i 2020. Kriteriene for de fleste støtteordningene ble dreiet i retning av å støtte opp under FNs 17 bærekraftsmål, det grønne skiftet, sirkulærøkonomi og digitalisering.

Arbeidet med **samordning av støtteordninger** på tvers av geografi og innsatsområder ble gjennomført høsten 2020. Samordningen innebærer at det opprettes en særskilt støtteordning for modne klynger og en ny felles støtteordning for næringsutvikling og innovasjon.

14.1.1 Distrikts- og regional næringsutvikling

Interreg-prosjektene The Bioeconomy Region og **Marint Grenseforum Skagerrak** ble henholdsvis avsluttet og videreført i 2020, og flere hundre bedrifter har fått løftet sin kompetanse og utforsket nye muligheter innen bioøkonomi og havnæringer gjennom disse to norsk-svenske samarbeidene. Bioøkonomisatsingen ble videreført i nytt Interreg-prosjekt - **Bioeconomy Regions in Scandinavia** - fra høsten 2020.

Arbeidet med Viken fylkeskommunes egen **landbruksstrategi** ble startet høsten 2020, i tråd med politisk plattform og bestilling i fylkestinget i desember 2019. Strategien skal ha hovedfokus på landbruksnæringsens rolle i det grønne skiftet, og på å øke selvforsyningsgraden i Viken. Landbruksstrategien kommer på høring våren 2021.

Fra 01.01.20 overtok Viken fylkeskommune enkelte **oppgaver og virkemidler innen landbruk** fra fylkesmannen (Regionale tilretteleggingsmidler i landbruket, ansvaret for Regionalt Næringsprogram i landbruket og Partnerskapet for landbruk) og Innovasjon Norge (vertskapsfylke for Kompetansenettverk for lokalmat Øst-Norge). Våre to statlig finansierte støtteordninger rettet mot Viken-landbruket har tilført landbruket over 7 mill. kr til utviklingsprosjekter.

Reiselivet i Viken, og særlig destinasjonsselskapene, har fått tett oppfølging av Viken fylkeskommune i 2020. Jevnlige dialogmøter og felles prosjekter har gitt erfaringsdeling, skapt gjensidig forståelse og økt bruk av nasjonale koronaordninger i en kritisk tid, og fylkeskommunens ekstraordinære støtteordning støtte til destinasjonsselskapenes kritiske aktiviteter ble gjennomført og svært godt mottatt.

KulturArvOpplevelser har tildelt totalt 2,1 mill. kr til utviklingsprosjekter som kombinerer opplevelsesnæring og kulturarv i gamle Buskerud. Den populære ordningen er et tverrfaglig samarbeid og spleiselag mellom næring og kultur, og er delvis finansiert av Riksantikvaren. Støtteordningen **Næringsutvikling i distriktskommuner** ble utlyst i to runder, med de 10 distriktskommunene i Viken som målgruppe. Det har gitt finansiering til 16 egne distrikts-prosjekter som adresserer lokale utfordringer og muligheter og dermed bidrar til næringsutvikling i hele Viken.

Viken fylkeskommune fikk fra 2020 et **utvidet oppdragsgiveransvar for Innovasjon Norge** Oslo og Viken som forvaltet midler til Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene, Bedriftsnettverk, Mentorordning og Landsdekkende etablerertilskudd. Viken ga en tilleggsbevilgning til Innovasjon Norge av eget budsjett som bl.a. var med på å bidra til en stor bedriftsutvidelse med mange arbeidsplasser, inkludert kompetansearbeidsplasser, i distrikt.

To kommuneregioner - Hallingdal og Gardermoregionen - ble hardt rammet av koronakrisen og har et næringsliv som er helt avhengig av reisevirksomhet. For å kunne stå bedre rustet i neste krise ønsket begge regioner å bli spilt inn til KMD som **regionale omstillingsregioner**. Analyser, forankring og forarbeid ble gjort, men KMD tok ikke inn noen av forslagene i Statsbudsjettet for 2021.

14.1.2 Entreprenørskap og næringsrettet kompetanse

Bedriftsintern opplæring ble et viktig tiltak til bedrifter under koronaepidemien. Rammen som fulgte med oppgaveoverføringen fra 2020 ble styrket med fylkeskommunens egne midler og tiltaksmidler fra regjeringen og utgjorde totalt 57 mill. kr. Midlene ble fordelt til 137 små og store bedrifter. Midlene har bidratt til å hindre permitteringer og oppsigelser, gitt ansatte et kompetanseløft og gjort dem bedre rustet i arbeidsmarkedet. Forvaltning av denne ordningen er gjort i samarbeid med rådsområde utdanning og kompetanse og fylkesrådsleders kontor, og har vært et godt tverrfaglig samarbeid.

Rådsområde næring har ansvar knyttet til nye oppgaver på **integreringsområdet**, bl.a. tilskuddsordningene etablereropplæring for innvandrere og mentor/trainee for fagutdannede og høyt kvalifiserte innvandrere. Blant prosjektene som fikk støtte var Startup Migrants som ble valgt ut som et av de mest innovative «fast track»-tiltak i Europa. Norsk Senter for Flerkulturell verdiskaping gikk fra å være et prosjekt i fylkeskommunens regi til å bli en selvstendig forening fra 2020. En stor del av aktivitetene er finansiert med støtte fra fylkeskommunen.

Viken søkte og fikk tildelt støtte til prosjektet **Kompetansepilot**. I prosjektet skal det utvikles metoder og verktøy for å koble små og mellomstore bedrifter i distriktene sitt behov for kompetanse med eksisterende og nye kompetansetilbud.

Partnerskapet **Kompetanseforum Østfold** har rigget til nye grupper i samhandlingsarenaen, og ny arbeidsmetodikk ble prøvet ut. Partnerskapet har identifisert utfordringer og foreslått løsninger, og jobbet med mobilisering av aktører. Partnerskapet har vært aktive i media og på ulike arenaer. De er blitt mer synlige i debatten rundt framtidens kompetansebehov i utdanningsvalg og karriereveiledning, og til bedriftenes og arbeidstakernes etterspørsel etter kompetanse- og utdanningstiltak.

Gjennom eierskapet i to **tidligfase investeringsfond** har fylkeskommunen bidratt med risikokapital til bedrifter i etableringsfasen, og utløst annen privat og offentlig kapital til disse.

Prosjektet **Innovasjonsverket** har utviklet og gjennomført en lang rekke tiltak som bidrar til økt innovasjonsevne. Herunder opplæring av aktører som kan videreføre aktivitetene etter at prosjektet avsluttes i 2021. Målet om at 80 virksomheter skal ha fått til økt innovasjonsevne er nådd.

Samordning av fylkeskommunens engasjement i **etablererveiledningen** i Viken startet med en erfaringskonferanse med alle kommuner og utførere av etablerertjenesten i Viken. Vedtak om en harmonisert og regionalisert etablerertjeneste i Viken ble gjort av fylkestinget i desember. Eksisterende drivere av veiledningstjenestene i hele Viken fikk økt tilskudd for å kunne hjelpe flere bedrifter under pandemien.

Fylkeskommunene fikk **oppdragsgiveransvar for SIVAs inkubasjons- og næringshageprogram** fra 2020. Dette omfatter tre næringshager og fem inkubatorer i Viken. I tillegg til øremerkede statlige midler, bidrar fylkeskommunen med egne midler til driften. Harmonisering av fylkeskommunens støtte ble utredet og vedtatt i 2020. Denne sikrer miljøene en mer langsiktig og forutsigbar finansiering.

I samarbeid med rådsområde utdanning og kompetanse er det utformet en samarbeidsavtale mellom **Ungt Entreprenørskap Viken** og fylkeskommunen, som sikrer organisasjonen forutsigbar finansiering.

Ungt Entreprenørskap Viken og fylkeskommunen, som sikrer organisasjonen forutsigbar finansiering.

14.1.3 Forskning og innovasjon

Det har vært behandlet et betydelig antall saker med sterkt fokus på krisepakker til næringslivet. 64 mill. kr over **kommunale næringsfond** ble fordelt uavkortet til kommunene, med regionalpolitiske føringer, og i løpet av 14 dager fra mottatt bevilgning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Det har vært arbeidet for å fremme et mer **internasjonalt konkurransedyktig næringsliv**. Det omfatter arbeidet med regjeringens forslag til eksportbehandlingsplan. Norsk eksport stagnerer, og endringer i innretningen på eksportfremme er til vurdering. Det handler også om arbeidet med støtteordninger og oppfølging av **klynger**. Arbeidet med en klyngepolicy, som innebærer en sterkere satsing på klynger som redskap for økt verdiskaping og internasjonalisering av bedriftene i klyngene, ble påbegynt. Et forslag til støtteordning for klynger basert på erfaringer og evaluering av tidligere støtteordning for næringsutvikling, er utarbeidet.

Flere klynger som Viken fylkeskommune har arbeidet med ble i 2020 tatt opp i det nasjonale klyngeprogrammet til Innovasjon Norge. Disse er H2 cluster, AI klyngen og Circular packaging cluster. Det vil gi økt kraft i arbeidet for å realisere fylkeskommunens målsettinger innenfor bl.a. **det grønne skiftet**. Det handler om hydrogen, digitalisering og sirkulærøkonomi som er viktige områder for Viken fylkeskommune. Det har også vært arbeidet med å støtte etablering av nye nettverk som kan bli morgendagens klynger.

Viken har samlet sett noen av landets største miljøer innenfor forskning- og høyere utdanning, men det er betydelige forskjeller innad i fylket. Det er påbegynt et arbeid med å avklare hvordan Viken fylkeskommune skal samarbeide med disse institusjonene for å fremme økt **kommersialisering av FoU**, og **samarbeid mellom forskning, utdanning og næringsliv**. Avdelingen har også deltatt i arbeidet med, og vært en pådriver for **innovative offentlige anskaffelser** bl.a. gjennom arbeidet med ordningen STARTOFF og fylkeskommunens eget innovasjonsråd.

Regionalt forskningsfond Viken (RFF) kom i full aktivitet tidlig i 2020. Styret ble oppnevnt. Det har vært omfattende aktivitet i RFF Viken og det ble tildelt totalt 19,28 mill. kr til 52 forprosjekter i bedrifter og offentlige institusjoner som ønsket å anvende forskning for å fremme innovasjon og økt verdiskaping. Hovedprosjekter ble lyst ut og vil bli behandlet i 2021. RFF har hatt aktiviteter i alle deler av fylket. Gjennom **Forregion** har kompetansemeglerne medvirket til at næringslivet i langt større grad, og over hele fylket, har tatt i bruk forskning for å fremme innovasjon og næringsutvikling. Gjennom arbeidet med Forregion og RFF har Viken fylkeskommune bidratt til økt forskningsdrevet innovasjon som kan resultere i nye produkter, tjenester eller bedriftsetableringer. Det har vært et godt samarbeid med Forskningsrådet.

14.2 Mål og måloppnåelse

Innsatsområde nr. 3: Økt verdiskaping og produktivitet. Viken fylkeskommune skal bidra til økt verdiskaping og et internasjonalt konkurransedyktig næringsliv i fylket der det er godt tilrettelagt for innovasjon, kompetansebygging og samhandling.	
Tiltak/innsats	
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	De tre eksisterende regionale planene for verdiskaping, innovasjon og næringsutvikling er videreført i 2020. Totalt sett samarbeider en rekke organisasjoner og aktører i partnerskap om å oppfylle dette hovedmålet, og samarbeidet har vært tett og godt i alle de tre partnerskapene i 2020. Samarbeidet følger sine respektive planer, samtidig som fokuset også er rettet framover mot en ny, felles plan og et felles partnerskap.

Mål i økonomiplanen

1	Flere innovative virksomheter, klynger og nettverk som er nasjonalt og internasjonalt konkurransedyktig
Tiltak/innsats	Støtteordninger for næringsutvikling
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Finansiert prosjekter som bidrar til økt innovasjon i Viken. Flere klynger støttet av Viken i en oppstartsfase har kommet inn i det nasjonale klyngeprogrammet til Innovasjon Norge i 2020. Støttet prosjekter som innebærer økt internasjonalisering av næringslivet. Prosjektet Innovasjonsverket har igangsatt arbeid med å sikre resultater og erfaringer etter endt prosjektperiode.

2	Flere bedrifter med vekstpotensial og vekstambisjoner
Tiltak/innsats	Støtteordninger for næringsutvikling
Status	Gjennomført i henhold til plan.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ivaretatt nytt oppdragsgiveransvar for Sivas inkubasjons- og næringshageprogram. Støttet arbeidet i 3 næringshager og 5 inkubatorer med statlige og egne midler. Gitt miljøene tilleggsoppdrag slik at flere bedrifter kunne hjelpes under pandemien.

3	Bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel etter tidligfasekapital
Tiltak/innsats	Oppfølging av 2 tidligfasefond der Viken fylkeskommune er medeier. Støtte til aktiviteter som knytter gründere og investorer sammen.
Status	Gjennomført i henhold til plan
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Akershus Teknologifond og Østfold og Follo Nyskapingfond har styrket porteføljebedriftene gjennom oppfølgingsinvesteringer. Prosjekter som knytter gründere og investorer sammen er støttet.

4	Nye virksomheter, kapital og kompetanse i Vikens regioner
Tiltak/innsats	Sikre god veiledning og opplæring til etablerere i hele Viken.
Status	Noe forsinket i forhold til opprinnelig plan
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Sørget for finansiering og drift av dagens etablererveiledningstjenester. Ivaretatt nye integreringsoppgaver, gjennom støtte til etablereropplæring og mentor/traineeprogram for innvandrere. Arrangert erfaringskonferanse for kommuner og utførere av etablerertjenesten i Viken. Utformet modell for en ny etablerertjeneste i Viken fra 2022.

	I Kompetanseforum Østfold fortsatte det gode samarbeidet på tvers av sektorer og fagområder om bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse og arbeidskraft. Tematisk: arbeidslivsrelevans, livslang læring og inkludering.
--	---

5	En mer innovativ offentlig sektor
Tiltak/innsats	Støtte til Leverandørutviklingsprogrammet. Innsatsområde i Regionale Forskningsfond; prosjektstøtte.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Deltatt i utvikling i innovasjonsstrategi for Viken fylkeskommune. RFF Viken har støttet prosjekter som vil bidra til økt innovasjon i offentlig sektor. Har vært en pådriver for innovative offentlige anskaffelser blant annet gjennom «StartOFF» den nye nasjonale støtteordningen for samarbeid mellom oppstartselskaper og offentlig sektor.

6	Styrket næringsliv som bidrar til fremtidens mobilitet og transportløsninger
Tiltak/innsats	Støtte til næringsklyngen SAMS Norway på Kongsberg.
Status	Gjennomført i henhold til plan
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Støttet næringsklyngen SAMS Norway på flere områder. Flere deltakere og prosjekter. Økte leveranser nasjonalt og internasjonalt. SAMS går inn i 2021 som en sterk klynge med målsetting om å nå ARENA Pro status. Utviklingsstøtten fra VIKEN anses som svært viktig og til dels avgjørende for at klyngen kan jobbe så offensivt og kraftfullt på vegne av, og sammen med industrien.

7	Utarbeidet ny næringsstrategi sammen med det regionale partnerskapet i Viken
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Viken følger opp sine tre regionale næringsplaner knyttet til næringsutvikling gjennom flere regionale partnerskap. Arbeidet med en ny regional plan og etablering av nytt partnerskap for Viken følger det øvrige planarbeidet i Viken.

8	Etablert nytt regionalt partnerskap tilpasset en ny geografi og et omforent felles utfordringsbilde
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Se kommentar over i punkt 7. Organisering av partnerskap og felles utfordringsbilde er en helt sentral del av den kommende planprosessen.

Fylkesrådets tilleggforslag som ble vedtatt i fylkestinget

3	Forberede oppstart av regional plan for næring (2)
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Deltakelse fra rådsområdet som forutsatt. Behov for betydelig ressursbruk i videre planprogramarbeid.

44	Fylkesrådet vil innrette de næringsrettede virkemidlene mot det grønne skiftet
Tiltak/innsats	Innarbeidet i utlysningene på Næring.
Status	Utført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det grønne skiftet ble innarbeidet i utlysningene av de næringsrettede ordningene våren 2020, ved at det ble oppfordret spesielt til å sende inn søknader rette mot det grønne skiftet.

45	Fylkesrådet vil starte arbeidet med en landbruksstrategi med fokus på primærnæringenes rolle i det grønne skiftet, og hvordan sjølforsyningsgraden på norske ressurser i regionen kan økes
Tiltak/innsats	Arbeidet startes høsten 2020, på grunn av covid-19.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet ble startet høsten 2020, med interne og eksterne innspillsrunder. Føringer og avgrensninger i strategien er vedtatt av fylkesrådet, og strategien utarbeides løpende i samarbeid med fylkesrådene for Næring og tannhelse, og Plan, klima og miljø.

Vikenpakka - tiltak i forbindelse med koronaepidemien

1	24 millioner til bedriftsintern opplæring
Tiltak/innsats	Fylkesrådet utvikler, i samarbeid med partene i arbeidslivet, en ny virkemiddelordning for bedriftsintern opplæring for bedrifter. Formålet med ordningen er å tilby skreddersydde kompetansehevingstiltak som både styrker bedriften og den enkelte arbeidstaker.
Status	Gjennomført som planlagt, og med betydelig merinnsats som følge av tilført midler fra statlige tiltakspakker.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ordningen ble lyst ut med tre søknadsfrister. 137 bedrifter fikk tildelt 57 mill. Ordningen ble svært godt mottatt av bedrifter og har bidratt til nødvendig omstilling og til å holde ansatte i jobb. Rådsområdets budsjett, med tillegg av midler fra fylkesrådsleders kontor og regjeringens tiltakspakker ga en total ramme på 59,5 mill.

3	35 millioner kroner til mobilisering til forskning for økt innovasjon
Tiltak/innsats	Raskt lyse ut og behandle søknader innenfor en ramme på 15 millioner kroner med etterfølgende utlysning av ytterligere inntil 20 millioner kroner i Regionalt forskningsfond Viken. Formålet er mobilisering til forskning for å oppnå økt innovasjon i næringslivet/offentlig sektor. Regionalt forskningsfond er en tilskuddsordning direkte rettet mot enkeltbedrifter.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Til sammen 78 søknader etter tre utlysningene. Om lag 20 millioner fordelt. Lyst ut midler til hovedprosjekter som ikke er ferdigbehandlet. Det har vært satt inn betydelige ressurser til saksbehandling. Ordningen har virket etter forutsetningen. Langt flere søknader er mottatt enn hva som var forventet.

4	22 millioner kroner til næringsutvikling
Tiltak/innsats	Flere støtteordninger rettet mot utvikling av næringslivet kan brukes til å støtte tiltak rettet mot dagens utfordringer. Føringerne for ordningene justeres slik at næringslivets nåværende situasjon ivaretas. Disse ordningene får to søknadsfrister før sommeren.
Status	Gjennomført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ordningene for næringsutvikling ble åpnet også for aktiviteter med mer kortsiktig og akutt fokus, på bekostning av det mer langsiktige utviklingsperspektivet som vanligvis prioriteres. Disse aktivitetene og søknadene ble i stor grad innvilget.

7	Tiltak for reiselivsnæringa
Tiltak/innsats	Støtte destinasjonsselskapene slik at bedriftenes medlemskontingent i destinasjonsselskapene kan reduseres. Styrke destinasjonsselskapene slik at de kan gi styrket veiledning til reiselivs-bedriftene i vanskelige tider. Innrette eksisterende støtteordninger (kulturarvopplevelser og Næringsutvikling i distriktskommuner) til å

	støtte mer kortsiktige tiltak, blant annet markedstiltak, pakking av produkter, hjemlevering og sesongsamarbeid.
Status	Gjennomført, og videreføres i 2021
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Tre egne tiltak og prosesser har sørget for å ivareta destinasjonsselskapene i 2020: <ul style="list-style-type: none"> - Jevnlige dialogmøter med alle destinasjonsselskapene i Viken. - Egen koronaordning for destinasjonsselskapene med formål å opprettholde kritiske aktiviteter for reiselivsbedriftene i hele Viken gjennomført våren 2020. - Støtte til to fellesprosjekter som har koronafokus og destinasjonene i hele Viken som målgruppe. Felles kompetanseheving og utvikling.

8	Tiltak for landbruket
Tiltak/innsats	Støtteordninger rettet mot landbruket innenfor en ramme på 7 millioner kr åpnes for strakstiltak som adresserer næringens umiddelbare behov for kompetent arbeidskraft. Fylkeskommunen vil styrke samarbeidet mellom aktørene for å adressere næringens behov for sesongarbeids-kraft, infrastruktur og kompetanse med mål-rettete tiltak. Viken fylkeskommune vil vurdere om våre innkjøpsavtaler kan åpne for kjøp fra lokalmatprodusenter som har mistet sine omsetningsmuligheter.
Status	Gjennomført våren 2020
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	De to støtteordningene rettet mot landbruket - Rekruttering og Kompetanseheving i landbruket (RK), og Regionale Tilretteleggingstiltak i landbruket (RT) ble utlyst vinteren 2020 med søknadsfrist 15. mars. En liten andel av søknadene hadde koronafokus og disse ble innvilget.

14	Ikke avbestille arrangementer
Tiltak/innsats	Der det er mulig skal Viken ikke avbestille egne arrangementer, men flytte dem i tid. Vi tar sikte på å re-bestille arrangementer som må avlyses grunnet koronasituasjonen. Booke inn arrangement frem i tid der vi vet vi skal arrangere noe for å sikre aktører trafikk. Viken går i dialog med aktører og søkere for å sikre løpende, effektiv og fleksibel tilskuddsbehandling, og raske utbetalinger.
Status	Utført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	De største arrangementene som var planlagt i egen regi ble i stor grad gjort om til større digitale produksjoner eller nyskapende kombinasjoner av fysisk og digital deltakelse. Rådsområde næring og tannhelse har etablert nye og effektive rutiner for saksbehandling og nær hele kapasiteten på næring ble allokert til saksbehandling våren og sommeren 2020. Det gav svært kort saksbehandlingstid og raske utbetalinger til aktørene, men gikk på bekostning av andre utviklingsaktiviteter.

15	Benytte internasjonale ordninger
Tiltak/innsats	Følge opp hasteutlysninger fra EU som er relevante for Viken-samfunnet. Mobilisere og veilede søkere til aktuelle ordninger, og sette forsterket oppfølging og rådgivning på søknadsutvikling.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Rådsområde Næring har påbegynt arbeidet med blant annet å mobilisere til Digital Europe Program, sammen med andre relevante avdelinger og aktører. Samarbeid med internasjonal seksjon om mobilisering/deltakelse i internasjonale programmer.

16	Koordinering mellom viktige aktører
Tiltak/innsats	Viken fylkeskommune vil møte LO og NHO jevnlig for å diskutere situasjonen. Vi vil også invitere virkemiddelaktører og andre fagsammenslutninger til å drøfte utfordringene vi står overfor, hvilke tiltak som er aktuelle og hvordan vi kan samordne oss. Viken fylkeskommune vil også samarbeide med kommuner som har store

	næringslivsmessige utslag av krisen. For å sikre at næringslivets aktivitet kan holdes mest mulig i gang, vil vi ha dialog med kommunene om de praktiske utslagene av smittevernbegrunnede reiserestriksjoner. Viken fylkeskommune skal koordinere og samordne virkemidler med Innovasjon Norge, SIVA og Norges Forskningsråd. Bidra til at klynger, inkubatorer, etablerervirksomhet og innovasjonssystemer i Viken opprettholdes.
Status	Følger planen.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det har vært gjennomført nærmest ukentlige møter med NHO, LO, KS, NAV, Innovasjon Norge, Virke og Oslo kommune i store deler av året for gjensidige orienteringer, koordinering og samarbeid om tiltak for bedre å møte utfordringene i næringslivet. Viktig koordinering gjøres også i de regionale partnerskapene, se beskrivelse under hovedmål for næring.

14.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 28 Regnskapsresultat og næring - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
70	Fylkesdirektør næring	15 654	15 505	-149	101,0
71	Distrikt og regional næringsutvikling	16 513	22 740	6 226	72,6
72	Entreprenørskap og næringsrettet kompetanse	93 561	94 956	1 395	98,5
73	Forskning og innovasjon	29 492	30 980	1 488	95,2
76	Regionalt forskningsfond	0	0	0	-
R07	Næring	155 221	164 181	8 960	94,5

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for rådsområdet viser et samlet mindreforbruk i forhold til revidert budsjett på 8,9 mill. kr, noe som utgjør 5,5 prosent av tildelt ramme. Mindreforbruket skyldes hovedsakelig gjenstående midler på ordninger/tildelinger, totalt 8,7 mill. kr, herunder ordninger som ikke kom i gang før mot slutten av året. Rådsområdet har et merforbruk på lønn på totalt 0,8 mill. kr, som skyldes underbudsjettering av lønn. Rådsområdet har også et mindreforbruk på generalia/driftskostnader på 0,8 mill. kr, som hovedsakelig skyldes reduserte utgifter til aktiviteter på grunn av endrede arbeidsformer og avlyste arrangementer grunnet covid-19.

Fylkesdirektør næring går i balanse.

Avdeling **distrikts- og regional næringsutvikling** har et positivt budsjettavvik på 6,2 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig gjenstående midler på tiltaksbudsjettet på 5,8 mill. kr. Mesteparten av dette mindreforbruket skyldes at Bioøkonomi-prosjektet har belastet tiltaksbudsjettet med 4,1 mill. kr. Ved årsavslutningen kunne det inntektsføres et tilsvarende beløp fra prosjektet. Dette var ikke forutsatt i budsjettet. Konsekvensen er at avdelingen fikk mer midler til disposisjon enn budsjettet viste, og som ble avklart for sent til at midlene kunne tas i bruk i 2020. Avdelingen har også et mindreforbruk på lønn på 0,4 mill. kr, et mindreforbruk på generalia/driftskostnader på 0,3 mill. kr og et merforbruk på innleid personell på 0,3 mill. kr.

Avdeling **entreprenørskap og næringsrettet kompetanse** har et positivt budsjettavvik på 1,4 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig gjenstående midler på tildelinger/ordninger på 1 mill. kr, et mindreforbruk på lønn på 0,2 mill. kr og et mindreforbruk på generalia/driftskostnader på 0,2 mill. kr.

Avdeling **forskning og innovasjon** har et positivt budsjettavvik på 1,5 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig merforbruk på lønn på 0,7 mill. kr, et mindreforbruk på generalia/driftskostnader på 0,5 mill. kr og et mindreforbruk på tildelinger/ordninger på 1,7 mill. kr.

Regionalt forskningsfond er en del av avdeling for forskning og innovasjon, som går i balanse.

15 Tannhelse

15.1 Resultater og aktiviteter

Tannhelsetjenesten må organiseres slik at den er forutsigbar og helhetlig, og i stand til å yte tjenester både i forhold til nåværende og framtidige behov. Tannhelsetjenesten legger i løpet av 2021 fram en helhetlig plan for tannhelsetjenesten fram mot 2030 som skal tydeliggjøre tjenestens overordnede ambisjoner og mål, tiltak og virkemidler, samt indikatorer og mål for resultatoppnåelse. Harmonisering av tjenestetilbudet, kompetansesammensetning, tjenestenivå og kvalitet vil være fokusområder framover. Tannhelseplanen skal være et verktøy for å ivareta samfunnsoppdraget og må ses i sammenheng med Viken fylkeskommunes øvrige planverk.

Tannhelsetjenesten skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller i helse og tannhelse gjennom å rette tannhelsetjenestetilbud til de som trenger det mest. Tannhelsetjenesten skal gjennom systematisk og forpliktende samarbeid med alle kommuner i Viken rette innsatsen spesielt overfor de pasientgruppene som lett kan falle utenfor. Tannhelsetjenesten jobber systematisk med det helsefremmende og forebyggende arbeidet/folkehelsearbeidet både på individ-, gruppe- og systemnivå i tett samarbeid med kommuner og andre offentlige instanser (helse- og omsorgssektoren, barnevern, barnehager, helseforetak m. fl.). Tannpleierne spiller en viktig rolle i dette arbeidet for å bygge helsekompetanse i befolkningen gjennom utstrakt grad av utadrettet virksomhet, f.eks. oppfølging av pasienter på sykehjem og i egne hjem samt opplæring av personalet i helse- og omsorgssektoren. Tannhelsetjenesten har internrekruttert tannpleiere som folkehelsekoordinatorer til hver av de fem tannhelseseksjonene i Viken. Erfaring sier at systematikk, forpliktelse og forankring i dette samarbeidet er viktige suksessfaktorer, noe som skal videreutvikles i Viken.

Det er av avgjørende betydning for pasientsikkerhet og kvalitet at felles konsoliderte fagsystemer som elektronisk pasientjournal og røntgen kommer på plass uten ytterligere forsinkelser. Det har til nå vært betydelige forsinkelser i prosjektet. En annen utfordring i planperioden er innføring av systemer for sikker elektronisk deling av pasientinformasjon på tvers av forvaltningsnivåer.

Effekter av koronapandemien vil kreve oppfølging og prioriteringer i tiden framover. Ekstraordinære smitteverntiltak og redusert drift, har medført forsinkelser i pasientbehandlingen i form av store etterslep og reduserte inntekter.

Oppfølging og ferdigstilling av planlagte nybygg og rehabiliteringer av tannklinikker er viktig for å gi et helhetlig og tidsriktig tannhelsetilbud til befolkningen i hele fylket.

Tannhelsetjenesten vil jobbe med å ta tjenesten i en grønnere retning gjennom bevisstgjøring og prioriteringer på områder som bl.a. håndtering av miljøfarlig avfall, miljøfyrtårnsertifisering av tannklinikkene, kvalitetsforbedringsarbeidet, kompetanseheving, bærekraftige og innovative innkjøp som eksempler på arbeidet med FNs bærekraftsmål i praksis.

Tannhelsetjenesten i Viken har ansvar for 320 000 pasienter og har vel 600 medarbeidere. Ved årsskiftet hadde tannhelsetjenesten 60 ordinære tannklinikker i drift. I tillegg tilbys tannbehandling på tre sykehus og syv fengsler.

15.1.1 Mål, gjennomføring og resultater

Tannhelsetjenesten i Viken planlegger hvert år hvor mange som skal behandles i løpet av året, og hvor mange som skal være under tilsyn. Målet for 2020 ble ikke oppfylt fordi driften ble redusert som følge av ulike smitteverntiltak i forbindelse med koronapandemien. I de prioriterte gruppene var 309 346 personer under tilsyn og det ble ferdigbehandlet 144 002 pasienter. I tillegg var det planlagt å behandle vel 65 000 pasienter som måtte utsettes på grunn av den reduserte driften. Disse pasientene er markert som etterslep i journalsystemet og vil få tilbud fortløpende i 2021 i henhold til nasjonale retningslinjer for prioritering. Totalt 292 036 personer, inkludert voksne betalende pasienter, var under tilsyn av tannhelsetjenesten i 2020. Det utgjør 25 prosent av Vikens befolkning.

Tannhelsetilstanden, målt på indikatorene 3, 5, 12, 15 og 18 år, er meget god, og blant de beste i landet. 78,7 prosent av 5-åringene og 61,92 prosent av 12-åringene har aldri hatt hull i tennene. Det samme gjelder 32,8 prosent av 18-åringene. Det er fortsatt nødvendig med en forsterket innsats for en risikogruppe som utgjør 10-15 prosent. Tallene for 2020 er ikke helt representative fordi færre enn normalt har vært inne til undersøkelse. Andel med lav DMFT (de som har få hull) øker med større deltakelse fordi det er risikopasientene som prioriteres når ressursene er redusert.

Tabell 29 Spredning av DMFT (tenner med hull eller fyllinger) i prosent

Tannhelseresultater 2020 i prosent, Viken	DMFT=0	DMFT=1-4	DMFT=5-9	DMFT>9
3 år	91,2	6,5	1,8	0,4
5 år	78,7	14,9	5,1	1,3
12 år	61,9	35,6	2,4	0,1
15 år	43,3	43,9	11,1	1,6
18 år	32,2	46,3	16,6	4,3

15.1.2 Andre aktiviteter

Tannhelsetjenesten i Viken gir tannhelsetilbud til de innsatte i fengslene i Viken ved øremerkede tilskudd fra staten. Det er tannlegevaktordninger som gir befolkningen i Viken tilbud om akutthjelp i helger og høytider. Tannklinikken på sykehusene tilbyr tannbehandling i narkose. Lystgassbehandling blir utført på flere tannklinikker. Tannhelsetilbud til rusmiddelavhengige er videreført gjennom tre ulike ordninger. Det er etablert egne tverrfaglig tannhelseteam med psykologspesialist som tilbyr tilrettelagt tannbehandling for pasienter med sterk tannbehandlingsangst, tortur-overlevde og overgrepsutsatte. Dette er del av en nasjonal satsing med tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet.

15.1.3 Folkehelse

Formålsparagrafen i tannhelsetjenesteloven sier at «fylkeskommunen skal fremme tannhelsen i befolkningen og ved sin tannhelsetjeneste sørge for nødvendig forebyggelse og behandling. Den skal spre opplysning om, og øke interessen for, hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme tannhelsen». Tannhelsetjenestens dedikerte folkehelseressurser har en sentral rolle i dette arbeidet, og bidrar til koordinering og systematisering av det helsefremmende og forebyggende arbeidet i tannhelseseksjonene og i kommunene gjennom samarbeid og samhandling med mange ulike aktører. Det ble brukt færre timer på utdrettet virksomhet enn planlagt for 2020 på grunn av restriksjoner som følge av koronapandemien. Samarbeid med helse- og omsorgstjenesten har foregått

digitalt eller pr. telefon, i den perioden hvor tannpleiere ikke kunne komme ut til pasientene på ulike institusjoner.

15.1.4 Pandemien

Tannhelsetjenesten har gjennom hele pandemien hatt åpne tannklinikker med varierende aktivitet, i tråd med de til enhver tid gjeldende smittevern rådene fra FHI og Helsedirektoratet. I forbindelse med lokale smitteutbrudd, har tjenesten fulgt situasjonen nøye, og dialogen mellom klinikk- og seksjonslederne og lokale smittevernmyndigheter har vært tett. Tannhelsetjenesten i Viken etablerte i midten av mars 2020 tre beredskapsklinikker for akuttbehandling av pasienter med antatt eller bekreftet covid-19 smitte, som både private og offentlige tannklinikker kunne henvise videre til. Første klinikk ble klar allerede dagen etter at anmodningen kom fra Helsedirektoratet. Tannhelsetjenesten er etter anmodning fra Helsedirektoratet i gang med å etablere en beredskapsbeholdning for smittevernutstyr for 6 måneders ordinær drift.

15.2 Mål og måloppnåelse

Innsatsområde nr 5	Styring og samarbeid for å nå målene. Fylkeskommunen skal lede det regionale partnerskapet i Viken og ha et aktivt og vitalt fylkesting med legitimitet i befolkningen. Tjenesteproduksjonen utvikles, samordnes og drives kostnadseffektivt i tråd med politiske vedtak og prioriteringer.
Tiltak/innsats/indikatorer	Tannhelsetjenesten skal levere, drifte og utvikle likeverdige og kvalitetssikrede offentlig tannhelsetjenester til pasienter og samarbeidspartnere i Viken fylkeskommune
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ Kommentarer	Fylkesråden fremmer sak om harmonisering av tannhelsetilbudet i ny helhetlig tannhelseplan i løpet av 2021.

Lovkrav	Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenester i rimelig grad er tilgjengelig for alle som bor eller oppholder seg i fylket
Status	Ferdig
Lovkrav	Fylkeskommunen skal gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til nærmere angitte grupper.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	På grunn av koronasituasjonen er vi forsinket med innkallinger og behandlinger. Det har ikke vært anledning til å undersøke på sykehjem. Tjenesten har et godt samarbeid med helse- og omsorgstjenesten i kommunene, og pasientene får nødvendig behandling etter nærmere avklaring med sykehjemslegen.
Lovkrav	Fylkeskommunen kan vedta å gi et bredere tilbud til særskilte grupper
Status	Ikke igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Ifølge Helsedirektoratet er det ikke anbefalt at enkelte kommuner eller fylkeskommuner gir et bredere tilbud til særskilte grupper. Disse tilbudene bør følge av sentrale føringer. I påvente av helhetlig tannhelseplan er det inntil videre ulike tilbud videreført fra de gamle fylkeskommunene.

Overordnet mål for tannhelsen i ØP	Sette befolkningen i stand til å bevare egne tenner hele livet
---	--

Status	Igangsett
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	På grunn av koronasituasjonen er vi forsinket med innkallinger, behandlinger og utadrettet virksomhet. Det er etablert felles tilbudsskjemaer for tannhelse Viken. Det pågår et kartleggings- og harmoniseringsarbeid for samarbeidet med kommunene.

Innsatsområder, spesielt for tannhelsetjenesten, i økonomiplanen

	Tjenesten skal levere, drifte og utvikle likeverdige og kvalitetssikrede offentlige tannhelsetjenester til pasienter og samarbeidspartnere i Viken fylkeskommune
Tiltak/innsats/indikatorer	Gjensidig forpliktende samarbeidsavtaler med alle parter det er naturlig å søke samarbeid med på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå.
Status	Igangsett
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er etablert felles tilbudsskjemaer for tannhelse Viken. Det pågår et kartleggings – og harmoniseringsarbeid for samarbeidet med kommunene. Det samme gjelder for spesialfunksjoner som TOO, fengsel, vaktordninger, m.m.

	Viken tannhelse skal bidra til å skape best mulig helse for alle, og gi god behandling til de som trenger det. Målet er at den enkelte i størst mulig grad skal mestre å ta vare på egen tannhelse
Tiltak/innsats/indikatorer	Sørge for nødvendig forebygging og behandling. Spre opplysning om, og øke interessen for, hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme tannhelsen. Dedikerte folkehelseressurser i tannhelsetjenesten har en sentral rolle. Samarbeid og samskaping med ulike aktører.
Status	Igangsett
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Fem av tannpleierne i Viken (en i hver seksjon) har fått et utvidet ansvar som folkehelsekoordinatorer. Folkehelsekoordinatorene skal bidra til å koordinere og harmonisere den utadrettede virksomheten til tannhelsetjenesten i kommunene.

	Viken Tannhelse skal gjennom beste praksis i alle prosesser legge til rette for og tannhelse, og at arbeide for at ulikheter i pasienttilbudet i fylkeskommunen harmoniseres i perioden.
Tiltak/innsats/indikatorer	Innføring av felles kvalitetssystem og rutiner
Status	Igangsett
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Kvalitetssystem er valgt for hele Viken og delvis innført. Systemet utvides med flere moduler i 2021. Tannhelsetjenesten er representert i arbeidsgrupper for prosesser knyttet til kvalitetssystemet i Viken, og bidrar aktivt med innspill knyttet til tjenestens behov.

15.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 30 Regnskapsresultat og avvik tannhelse - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
-	Tannhelsedirektør	10 311	-11 588	-21 899	-89,0
-	Felles stab	41 081	-703	-41 784	-
-	Felles spesialfunksjoner	-3 617	13 075	16 692	-27,7
-	Klinikkområde Sørøst	101 084	116 204	15 120	87,0
-	Klinikkområde Nord	62 620	67 733	5 113	92,5
-	Klinikkområde Vest for Oslo	79 833	86 700	6 867	92,1
-	Klinikkområde Øst for Oslo	104 979	107 168	2 189	98,0
-	Klinikkområde Sørvest	68 289	80 209	11 920	85,1
77	Direktør tannhelse	464 580	458 798	-5 782	101,3
78	Tannhelsetjenestens kompetansesenter øst (TKØ)	0	3 100	3 100	0,0
R07	Tannhelse	464 580	461 898	-2 682	100,6

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for tannhelsetjenesten viser et samlet merforbruk i forhold til revidert budsjett på 5,7 mill. kr. Merforbruket skyldes i hovedsak reduserte pasientinntekter som følge av økte smitteverntiltak i forbindelse med covid-19.

Virksomheten drives stramt, men forsvarlig. Koronasituasjonen har redusert produksjonen i tannhelsetjenesten. Antall ferdige pasienter er redusert med ca. 40 prosent av forventet nivå for 2020. Arbeidet med harmonisering av tilbudet til pasienter og ansattes arbeidsvilkår er igangsatt med planlagt ferdigstilling i 2021. Det er et lite økonomisk merforbruk. Redusert aktivitet har gitt reduserte inntekter i form av pasientinntekter fra voksne betalende pasienter. Forbruket er ikke redusert tilsvarende fordi ulike tiltak som beredskapsvakt og ekstra smittevernutstyr har generert nye og økende utgifter.

Direktør og stab har negative budsjettavvik på henholdsvis 21 mill. kr og 41 mill. kr og felles spesialfunksjoner et positivt budsjettavvik på 16 mill. kr. Dette skyldes dessverre en inkurie ved detaljbudsjettering.

De fem klinikkområdene har alle positive budsjettavvik; Sør-Øst 15,1 mill. kr, Nord 5,1 mill. kr, Vest for Oslo 6,9 mill. kr, Øst for Oslo 2,1 mill. kr og Sør-Vest 11,9 mill. kr. Mindreforbrukene skyldes ufullstendig fordeling av totalbudsjettet mellom seksjoner på grunn av sammenslåingen av fylker.

15.4 Regnskapsresultat og avvik - investering

Rådsområdet tannhelse investerte for 7,7 mill. kr i bygg og utstyr i 2020, og har et positivt budsjettavvik på 4,1 mill. kr. Avviket skyldes i hovedsak forskyvning i framdrift på enkelte investeringer.

16 Kultur og mangfold

16.1 Resultater og aktiviteter

Rådsområde kultur og mangfold har ansvar for oppgaver knyttet til frivillighet, friluftsliv og idrett, fylkesbibliotek, kunst og kultur og kulturarv. Kunst og kultur har en klar egenverdi og er samtidig en viktig utviklingsfaktor innen alle samfunnsområder. Kulturpolitikken og ivaretagelsen av kulturarv er forankret i nasjonal lovgivning, i internasjonale konvensjoner og i FNs bærekraftsmål. Rådsområdet har også viktige oppgaver knyttet til integrering.

Tabell 31 Nøkkeltall kultur

Nøkkeltall	2019	2020
Den kulturelle skolesekken		
Antall elever	193 000	199 800
Antall turneer	320	270
Planlagte hendelser	6000	5380
Avlyste hendelser pga. korona		2506
Antall kunstmøter pr. elev ¹⁾	3,8	
Kulturutvikling		
Eventappen Bizzy, antall brukere ungdom 13-21 år	6 205	7 572
Eventappen Bizzy, antall eventer/billetter	1011 / 14 130	825 / 3 859
Mediefabrikken, veiledning antall filmprosjekter/personer		74 / 126
Mediefabrikken, utstyrsutlån antall filmproduksjoner		42
Ung kultur møtes (UKM) egne arrangement/deltakere fysisk og digitalt		22 / 683
UKM Views (streaming og kurs på youtube etc.)		7 351
Kulturarv		
Kommunale planer behandlet	632	751
Innsigelser ut fra kulturminnehensyn til kommunale planer	18	19
Innsigelser som gikk til mekling (øvrige ble løst gjennom dialog)		1
Søknader om dispensasjon fra planbestemmelser om kulturminner		132
Kommunale dispensasjonsvedtak som ble påklaget		2
Saker om automatisk fredete kulturminner	2 254	3146
Arkeologiske registreringsprosjekter	200	159
Tilskudd verneverdige bygninger - fylkeskommunalt (2020)	kr 2 561 245	kr 2 619 501
Tilskudd fredete bygninger i privat eie - statlig (2020)		kr 25 500 000
Fylkesbiblioteket		
Kurs/møter/seminarer for bibliotekansatte	64	45
Antall deltagere kurs/møter/seminarer	2 339	2 000
Antall utviklingsprosjekter	16	9
Utlån klassesett	23 804	15 434
Antall barn som deltok i Sommerles		30 000
Antall registrerte leste bøker i Sommerles		387 037
Utlån bibliotekbuss	31 523	12 835
Utlån e-bøker og e-lydbøker		291 693
Utlån digitale aviser og tidsskrifter (Pressreader)		295 311
Frivillighet, friluftsliv, idrett og integrering		
Spillemidler idrettsanlegg (2020)	kr 319 656 000	kr 261 798 000

1) Tall for 2020 vil ikke foreligge før nærmere mai

16.1.1 Frivillighet, friluftsliv, idrett og integrering

Vikens integreringsarbeid

I tråd med overføringen av integreringsoppgavene, forankret i St. meld. 6 (2018-2019), valgte Viken fylkeskommune å se de nye oppgavene i sammenheng med allerede eksisterende oppgaver og planer. Dette for å gjenspeile arbeidet med integrering og forankre det i alle deler av fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler og tjenestetilbyder. Rådsområdet kultur og mangfold er det koordinerende rådsområdet.

Det overordnede målet for Vikens integreringsarbeid er å bidra til at innvandrere i større grad deltar i arbeids-, utdannings- og samfunnsliv. Fylkeskommunen har ansvar for det regionale integreringsarbeidet, herunder frivilligheten og arbeidet mot negativ sosial kontroll, og plan for kvalifisering av innvandrere. Det er opprettet en integreringsfaglig gruppe på tvers av rådsområdene, og igangsatt et arbeid med et felles styringsdokument og kunnskapsgrunnlag for Integrering.

Eksternt er det opprettet kontakt med NAV, andre fylkeskommuner, opprettet digitale nasjonale fylkeskommunale fagnettverk, avholdt fagsamling. Kort oppsummert ble første halvår brukt til å bli kjent i organisasjonen. Saker om oppgavene og om anmodningsarbeidet var oppe i fylkesrådet. Fylkeskommunen har ansvar for tjenesteleveranse til kommunenes Introduksjonsprogram, karriereveiledning, norsk og samfunnskunnskap, for elever ved de videregående skolene.

Faggruppa integrering har gjennomført bli-kjent-webinar for kommunene allerede under nedstengningens første fase, og har siden fulgt opp med kommunemøter, fagsamlinger og tema-webinar utover høsten 2020.

Viken var pådriver mot innspill på Prop.89, høring i Stortingskomiteen og mobiliserte én felles uttalelse på vegne av alle fylkeskommunene. Fylkesråd kultur og mangfold framførte det felles innlegget i komiteen for å få overført arbeidsgiveransvar for minoritetsrådgiverne ved de videregående skolene i arbeidet mot negativ sosial kontroll.

Vikens integreringsarbeid er på strategiske punkter nevnt i Regional planstrategi og i rammeverket for de regionale planene. Integrering er nevnt som et gjennomgangstema i Viken fylkeskommunes samarbeidsavtale med NAV Øst og Vest-Viken og Partnerskapsavtalene mellom fylkeskommunen og kommuneregionene. Det er fulgt opp i gjennomføringsavtaler med NAV og opp mot oppfølging i kommuneregionrådene.

Høsten 2020 var bosetting et aktuelt tema, men flere møter og forhandlinger med IMDi sammen med KS. Viken markerte seg som pådriver for en alternativ tolkning av bosettingskriteriene hvor den kvalitative analysen av kommunenes bosettingskapasitet etter hvert vant gehør. Viken, i samarbeid med KS, vant også gehør for sine innspill til antallet flyktninger for bosetting kommunene ble anmodet om. Det har blitt opprettet flere faglige nasjonale nettverk fylkeskommunene imellom, på Vikens initiativ.

Regional utvikling og driftsstøtte frivillighet

En vesentlig del av midlene til dette området er bevilget til utvikling og driftsstøtte til frivillige organisasjoner, herunder organisasjoner innenfor idrett, friluftsliv, funksjonshemmedes organisasjoner, kultur, barn og ungdom, studieorganisasjoner m.fl. Midlene har i hovedsak gått til regionale paraplyorganisasjoner og utviklingsarbeid for å se de ulike organisasjonene i de tre tidligere fylkene i en sammenheng. Organisasjonsutvikling og nettverksbygging har vært et prioritert område som har synliggjort store regionale forskjeller både administrativt og økonomisk. Det har vært vesentlig mer veiledning og kartlegging innenfor frivillighetsfeltet som en del av det regionale partnerskapet. Dette er et arbeid som er en del av grunnlagsarbeidet og prosjektet med å lage en temastrategi for frivillighet i 2021.

Regional utvikling friluftsliv og idrett

Annerledesåret 2020 viste at når alt annet stenger ned, blir de «grønne tilfluktsrommene» spesielt viktig for fysisk og psykisk helse, og sommeren 2020 viste at regionale turmål i fylket bør synliggjøres bedre. For å fremme friluftslivskulturen regionalt og i nærmiljøet, er et godt samarbeid med kommunene og de regionale friluftslivsorganisasjonene svært viktig.

Fra 2020 fikk fylkeskommunen nye forskriftsforankrede oppgaver overført fra Miljødirektoratet og fylkesmannen. Det er lagt vekt på å få på plass gode rutiner for de nye oppgavene og lagt innsats i kvaliteten på forvaltningsplanene gjennom kurs og veiledning til kommunene, og gitt bistand fra Oslofjordens friluftsråd til kartlegging av universell utforming og rådgiving til kommunene.

Det er inngått en partnerskapsavtale med Senter for idrettsanlegg og teknologi (SIAT) ved NTNU. Hensikten er å få økt fokus på økonomisk og miljømessig bærekraft rundt bygging av nye fasiliteter for anlegg for fysisk aktivitet. Konkret inneholder avtalen veiledning for kommunene i Viken og etablering av ett fagforum rundt drift, vedlikehold, bygging og rehabilitering av svømmebasseng.

Støtte til nasjonale og internasjonale arrangement

Det er gjort et arbeid i 2020 for å samordne tilskuddsordninger til dette formålet. Ordningen trer i kraft fra 2021 og vil få et noe bredere nedslagsfelt. De to konkrete ordningene fra Østfold og Buskerud er forvaltet i tråd med retningslinjene som har vært, jf. fellesnemndas vedtak. En rekke arrangementer er enten avlyst eller blitt redusert i omfang som følge av koronapandemien. Det er vist godt skjønn rundt det å sikre det økonomiske fundamentet for arrangører ved avlysning, da de i noen grad har fått beholde midler for å dekke kostnader de har hatt selv ved avlysning og ved å overføre midler til 2021, der det er besluttet å utsette arrangementer.

Driftsstøtte til regionale anlegg og organisasjoner

Driftsstøtte er utbetalt i tråd med budsjett, og er i all hovedsak knyttet til Vikersund Hoppcenter og Olympiatoppen Øst.

Regionale prosjekter idrett og friluftsliv

Omkring halvparten av kommunene har startet opp i prosjektet Friluftslivets ferdselsårer. Kommunene skal i prosjektets første fase skal legge inn sine merkede turruter og turmål i kartdatabaser hos Kartverket, og deretter bruke kunnskapen i kommunal planlegging, gjennom temaplan for friluftslivets ferdselsårer eller i kommunedelplan for idrett og friluftsliv. Det er brukt «koronamidler» til å koble friluftsansisasjonene i prosjektet.

Regionale støtteordninger idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Anleggsløft Østfold forvaltes i tråd med fellesnemndas vedtak. Det gjenstår 3 mill. kr ufordelt på ordningen. Fylkeskommunen har forvaltet de statlige tilskuddsordningene friluftslivsaktivitet (4,7 mill. kr) og tiltak i statlig sikrede friluftslivsområder (7,88 mill. kr). I tillegg er det etablert den nye fylkeskommunale tilskuddsordningen Tilskudd til bedre tilgjengelighet i friluftsområder (2 mill. kr), og videreført Aktivitetstiløftet for tidligere Akershus-kommuner, samt fulgt opp og avsluttet tidligere prosjekter. Det er gjennomført Turskiltprosjektet i Buskerud og Friluftslivskartlegging i Akershus og Buskerud.

Statlige midler/spillemidler til friluftsliv og fysisk aktivitet

I 2020 fikk Viken fylkeskommune totalt 752 søknader om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Totalt ble det søkt om ca. 1,3 milliarder kr. Viken fylkeskommune ble tildelt 268 mill. kr til videre fordeling. Dette innebar et vesentlig gap mellom behov og tilgjengelige midler i ordningen. Dette er en utfordring som er gjeldende i alle fylker, men kanskje spesielt stor i Viken, og er noe fylkeskommunen vil følge opp i videre dialog med Kulturdepartementet. Det forventes at dette tas opp i kommende stortingsmelding om idrett. Som følge av covid-19 ble 2020 et annerledes år, og alle fysiske samlinger ble avlyst. Det ble imidlertid arrangert kurs om spillemidler for kommunalt ansatt og idrettslag på Teams.

16.1.2 Fylkesbibliotek

Ny organisering og harmonisering av ulike tiltak og tjenester har preget arbeidet i 2020. I tillegg har korona-pandemien medført endringer i måter å løse oppgavene på. Fylkeskommunen har et lovpålagt ansvar for å bistå bibliotekene med rådgiving på feltet, og dette ble svært aktuelt i starten av pandemien. Sammen med folkebibliotekene har fylkesbiblioteket bidratt til at tjenestetilbudet til innbyggerne har blitt opprettholdt i perioder da bibliotekene har vært stengt. Bibliotekbussens ordinære ruter har tidvis vært innstilt, men en «bestill og hent»-ordning ble raskt etablert, slik at bøker og andre medier kunne lånes ut selv om rutene ble innstilt.

Gjennom året har innsatsen vært særskilt rettet mot utvikling og formidling av bibliotekenes digitale tilbud. Som følge av covid-19 fikk Viken bevilget 4,6 mill. kr fra staten til innkjøp av norske e-bøker og e-lydbøker. Disse midlene har blitt forvaltet i samarbeid med folkebibliotekene, hvor ansatte fra både fylkeskommunen og kommunene har deltatt i innkjøpsamarbeidet. Det engelskspråklige tilbudet av e-bøker og e-lydbøker har blitt ivaretatt gjennom anskaffelse av en ny tjeneste, Libby. I tillegg tilbys digitale tidsskrifter og magasiner på flere språk gjennom tjenesten Pressreader. Det digitale tilbudet har blitt markedsført gjennom kampanjen «Lommeboka - et helt bibliotek rett i lomma». Et vesentlig

bedre digitalt tilbud til innbyggerne kombinert med målrettet markedsføring, har medført at bibliotekene i Viken har økt det digitale utlånet med 300 prosent sammenlignet med 2019.

Viken ble også tildelt 1,2 mill. kr til å utvikle digitale formidlingstilbud for innbyggerne. Premiss for tildelingen var at tilbudene skulle utvikles sammen med folkebibliotekene. Midt-Buskerud bibliotek utviklet Skattekista, filmer med musikk og litteratur for småfolk, Asker-bibliotekene utviklet filmer med bokanbefalinger på flere språk og Viken fikk sin egen digitale litteraturfestival for barn. Minifestivalen ble utviklet sammen med Nannestad og Fredrikstad bibliotek. Innspilling av litterære podkaster startet i 2020 og fortsetter i 2021.

Fylkesbiblioteket fikk et nasjonalt koordineringsansvar for å utvikle e-læringsressursen «23 ting om å formidle på nett». Kurset er sammensatt av 23 moduler som tar for seg temaer som opphavsrett, stemmebruk, og hvilke digitale flater som kan benyttes til formidling med mer.

Fylkesbiblioteket har etter bibliotekloven et ansvar for å tilby kompetansehevende tilbud for bibliotekansatte i fylket. Flere av tilbudene har trukket deltakere fra hele landet, blant annet seminaret «Bibliotek i krisetider» hvor bibliotekenes samfunnsrolle ble diskutert. Litteraturseminarene «Bokgilde» og «Ungdomsbokgilde», og «Slabberas», et nettverksmøte for frivillige og bibliotekansatte som jobber med å tilby språkkafeer i bibliotekene var også svært populære tilbud.

Gjennom året har fylkesbiblioteket ferdigstilt flere e-læringskurs som er tilgjengelig for bibliotekansatte i hele landet, «Sjangerskolen», «Lesersørvis» og kurs om samskaping i bibliotek. Fylkesbiblioteket har sammen med Tactical Tech oversatt Data Detox Kit til norsk. Data Detox Kit er praktiske verktøy for å øke innbyggernes digitale bevissthet.

I 2020 ble også arbeidet med anskaffelse av biblioteksystem og fysiske medier igangsatt, og alle kommuner er invitert inn i samarbeidet.

Covid-19 har begrenset muligheten til å ha fysiske arrangementer for publikum. Dette har blant annet vært merkbart for Den kulturelle skolesekken. Skoler, elever og utøvere har vært fleksible, og de enkelte produksjonene har ofte måttet vises for langt færre elever enn normalt. Fylkesbiblioteket hadde også produsert en forestilling for barnehagebarn som skulle vises i mange bibliotek, men de fleste forestillingene måtte dessverre avlyses. Etter flere utsettelse blir forestillingen nå tilgjengelig digitalt.

Den nasjonale bibliotekstrategien har som mål at flere innbyggere skal lese mer og at utlånet i bibliotekene skal øke ytterligere. Da Nasjonalbiblioteket lyste ut utviklingsmidler til «Aktiv formidling» gikk Viken sammen med de andre fylkesbibliotekene og sendte inn en felles søknad om et kompetanseløft for bibliotekansatte i hele landet. Prosjektet er tildelt 6 mill. kr og arbeidet skal skje i perioden 2021 til 2023.

16.1.3 Kunst og kultur

Viken fylkeskommune har i 2020 benyttet sine ressurser på kunst- og kulturfeltet til å oppfylle kulturloven og styrke kunst- og kulturlivet i Viken i tråd med målsetninger i vedtatte planer.

Det har blitt gjennomført dialoger med faste tilskuddsmottakere, samt ulike møtearenaer med kommuner og fagfeltet.

Institusjoner med stor andel av fast offentlig støtte har hatt bedre forutsetninger til å manøvrere utfordringene, enn det frie feltet med mange små og private aktører. Året har samtidig vært preget av

kreativitet og nyskaping, særlig knyttet til digital produksjon og formidling. Staten har bevilget betydelige midler til kompensasjonsordninger, som har vært forvaltet av Kulturrådet.

Kunstuttrykkene

Scenekunst (teater, opera og dans)

I 2020 er det opprettholdt nivået på driftstilskudd til fylkets tre institusjonsteatre, to operaer og et dansekompani. I tillegg gis fast og prosjektbasert tilskudd til mindre teatergrupper og organisasjoner innen dans, og et stort antall mindre prosjekter over hele fylket. Tabanka Dansekompani fikk Bergesen-prisen for sitt inkluderende og nyskapende arbeid.

Østfold internasjonale teater og Opera Østfold ble etablert som egne AS, etter å ha vært organisert under Østfold fylkeskommune fram til 31.12 2019. Selskapene har delt eierskap mellom Viken fylkeskommunene og henholdsvis Fredrikstad og Halden kommuner som vertskommuner.

Brageteatret AS har i 2020 arbeidet med konkrete planer om nye lokaler på Sundland i Drammen. Fylkesrådet vedtok intensjonen om å følge opp med økt tilskudd som følge av økt leie fra tidligst 2022, under forutsetning av at stat og vertskommune gjør det samme etter fordelingsnøkkel 70/30 mellom stat og region.

Teater og dans inngår i talentsatsingene, med særskilte oppdrag til Unge Viken Teater og Nagelhus Schia Productions. Østfold Dansekompani for Ungdom ved Østfold Internasjonale teater driver talentutvikling innen samtidsdans, hip hop, jazz og utøvende kunst i offentlig rom. Viken støtter og samarbeider med Regionalt kompetansesenter for Dans Sørøst Norge ved Bærum Kulturhus. SPRANG landsdelsscene for dans på Ål kulturhus ble innviet i 2020, og skal fremme dans generelt og folkedans spesielt.

Viken fylkeskommune bidro i perioden også med faglig og økonomisk støtte til amatørteater-virksomhet i Viken gjennom Buskerud Teater og Viken Amatørteater.

Musikk

Viken har opprettholdt støttenivået til institusjoner og organisasjoner innenfor musikk. Det Norske blåseensemblet er fylkets eneste profesjonelle orkester. Fylkeskommunen støttet tre regionale kompetansesentre for musikk, Buskerud folkemusikksenter og folkemusikksatsinger ved Musikkrådene. Fylkeskommunen støttet også to symfoniorkestre på semiprofesjonelt/amatør nivå. Musikk utgjør hovedvekten av fylkeskommunens festivalstøtte, og utgjør betydelige kulturnæringer.

Ung Musikk er en viktig del av talentsatsingen, gjennom et særskilt oppdrag til Ås kommune. Ung Musikk startet i 2020 et samarbeid med pilotkommuner i tidligere Østfold og Buskerud.

Visuell kunst

Viken fylkeskommune har en betydelig portefølje innenfor visuell kunst, som er videreført. 7 kunstinstitusjoner er støttet gjennom museumstøtte og faste driftstilskudd, i tillegg til tre kunstsentre. Det store løftet for fylket har vært Nitja senter for samtidskunst (tidligere Akershus kunstsenter) som fikk overlevert nytt kritikerrost bygg høsten 2020. Kistefos Museum åpnet sitt nye galleri The Twist. Viken støtter virksomheter som Leveld kunstnartun, Kunst rett vest, Østlandsutstillingen, atelierstøtte gjennom SAF og et mangfold av prosjekter gjennom tilskuddsordninger. Viken bidrar til formidling av visuell kunst til personer på institusjoner gjennom

Kunstvisitten. Visuell kunst er omfattet av talentsatsingene gjennom et særskilt oppdrag kalt Ung kunst til Ås kommune.

Fylkeskommunen satser på kunst i offentlig rom gjennom kunstprosjekter ved nyinvesteringer, renovasjon i bygg og samferdselsprosjekter, og er slik stor oppdragsgiver for kunstnere som konkurrerer om oppdrag. Det pågår flere løpende prosjekter, de fleste tilknyttet videregående skoler over hele fylket. Viken forvalter derfor også en stor kunstsamling.

Litteratur

Det vises til omtalen i delkapitlet om fylkesbibliotek. Satsninger ut over dette har primært vært samarbeid og støtte til Triztan Vindtorns poesipris, samt Portaasen, Herman Wildenvey sitt barndomshjem. Planlagt jubileumsfeiring med tilskudd fra Viken fylkeskommune for Portaasen, samt et samarbeid med årets fylkeskunstner, musiker og komponist Magnus Aannestad Oseth, (Buskerud) ble utsatt til 2022.

Viken har et stort engasjement knyttet til Litteraturfestivaler, både i egen regi gjennom fylkesbiblioteket, og tilskudd til private litteraturfestivaler. Litteraturprosjekter finnes også i porteføljen for tilskudd til kunst og kulturprosjekter. Litteratur er også en del av talentsatsingene gjennom Ung tekst, et særskilt oppdrag til Unge Viken Teater.

Film

Vikens hovedsatsinger på film er gjennom Mediefabrikken og Viken filmsenter. Mediefabrikken jobber med mobilisering, talentutvikling og veiledning med ungdom og unge voksne. I 2020 etablerte Mediefabrikken en produsentsatsing som skal styrke etableringsmulighetene for unge filmskapere. Viken filmsenter har veiledning og støtteordninger til dokumentar og kortfilm, spillutvikling samt tiltak for unge filmskapere. E6 Medieverksted, Fredrikstad kommune har særskilt oppdrag knyttet til animasjon.

Mediefabrikken har i 2020 opprettholdt mye av aktiviteten på tross av covid-19. Veiledninger har i hovedsak foregått digitalt. Utlån av utstyr har vært stengt i perioder. Formidling av filmer via hjemmeside og ny podcast er noe av tiltakene som har kommet til i større grad som følge av situasjonen.

Viken filmsenter AS fikk i 2020 ny eierstruktur med Viken fylkeskommune 60 prosent og Oslo kommune 40 prosent eierandel. Både Viken og Oslo kommune gav økt tilskudd, etter bortfall av Vestfold som gikk inn i Sørnorsk filmsenter.

I 2020 ble det igangsatt en mulighetsstudie for å se filmregionen Oslo og Viken under ett.

Inkluderende kulturliv

Viken fylkeskommune har flere prosjekter og satsinger som bidrar til et inkluderende kulturliv og tilgang til kunst og kultur for alle. I tillegg vektlegges dette gjennom dialog med institusjoner og i søknadskriterier for tilskuddsordninger. Viken fylkeskommune forventer at alle som mottar tilskudd har en strategi for å engasjere sitt publikum og nå nye målgrupper, slik at flest mulig kan oppleve et mangfold av kunst og kulturuttrykk.

Publikumsutvikling

Publikumsutvikling er en egen satsing som består av kompetanse og tilskudd til institusjoner og arrangører. Det er etablert samarbeid med Norsk publikumsutvikling og Opinion, som lager ungdomspaneler kalt Joyce. Det er pågående flere prosjekter fra 2019 og 7 nye fra 2020. Prosjektene sliter med framdrift på grunn av korona. Satsingen har fokus på å forstå og engasjere publikum i alderen 16-30 år.

Bizzy

Bizzy er et digitalt kulturkort for ungdom i form av en app, som tilbyr relevante kulturtilbud til rabatterte priser. Ved utgangen av 2020 var det registrert 7 572 brukere i målgruppa, en betydelig økning fra 2019, til tross for betydelig redusert aktivitet på grunn av pandemien. Mye ble formidlet digitalt. Det ble lyst ut et anbud og satt i gang fornying av appen, også som en forberedelse til å utvide tjenesten til å gjelde større deler av Viken.

UKM (Ung kultur møtes)

Det har blitt jobbet med harmonisering av UKM i Viken i samarbeid med målgrupper og samarbeidsparter. Tross at arbeidet har vært vanskelig på grunn av avlyste fylkesfestivaler og landsfestival, har det vært betydelig aktivitet i 2020. Mye har vært flyttet over på digitale flater, og det har vært workshop, samlinger, kurs og camps innen de fleste kunstarter. Ungdomsmedvirkning i alt som skjer har vært en grunnleggende suksessfaktor.

I 2020 ble det inngått en samarbeidsavtale mellom Sarpsborg kommune, Viken fylkeskommune og UKM Norge, om å utvikle et nasjonalt ressurscenter for e-sport og datakultur i Sarpsborg, basert på den framtrepende kompetansen som er etablert.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken i Viken har som oppdrag å levere profesjonelle kunst- og kulturopplevelser av høy kvalitet innen film, kulturarv, litteratur, musikk, scenekunst og visuell kunst til grunnskoler og videregående skoler. Kolonisituasjonen har ført til mange avlysninger i 2020, samtidig som det jobbes aktivt med harmonisering, slik at alle elever i Viken får et sammenlignbart likt tilbud.

I tillegg til harmonisering av tilbudet har det blitt utarbeidet en ordning for kursing av alle elever på skolene samt at det har blitt tatt initiativ fra Viken til å etablere fire nasjonale arenaer for Den kulturelle skolesekken.

16.1.4 Kulturarv

Det fylkeskommunale kulturminnevernet

I 2020 ble ansvaret for en rekke oppgaver overført fra Riksantikvaren til fylkeskommunen; ansvaret for fredete bygninger og anlegg i statlig eie, ikke-kirkelige bygninger fra middelalderen, frigivelse av automatisk fredete kulturminner, fartøyvernet, tekniske og industrielle kulturminner og enkelte mindre tilskuddsordninger. De nye tilskuddsordningene trådte ikke i kraft før 01.01.21, men ble forberedt i 2020. De nye oppgavene er i det alt vesentlige løst med fylkeskommunens egne ressurser, ettersom mye av den forventede ressursoverføringen fra staten uteble. I 2020 ble fylkeskommunen tilført om lag sju prosent av et beregnet ressursbehov på fem årsverk.¹

Fylkeskommunens forvaltningsoppgaver på kulturminneområdet går i hovedsak ut på samhandling med kommunene i et stort antall plan- og byggesaksprosesser, forvaltning av statlige og fylkeskommunale tilskuddsordninger og saksbehandling knyttet til fredete kulturminner, både gamle og nye. Disse oppgavene er ivaretatt løpende, i det alt vesentlige innenfor frister, og med god kvalitet.

Samhandlingen med kommuner, eiere og andre samarbeidspartnere har bygd videre på etablerte relasjoner fra de tidligere fylkeskommunene, og det er etablert god kontakt med flere av de større statlige eiendomsforvalterne. Det er etablert gode relasjoner til de kulturhistoriske museene, i første rekke de sju konsoliderte enhetene som mottar fast driftstilskudd fra fylkeskommunen. Som følge av pandemisituasjonen kom den planlagte modellen for møteplasser for faglig og politisk dialog ikke på plass i 2020, men det har vært løpende faglig kontakt mellom fylkeskommunen og museene.

Årsbudsjettet for 2020 la opp til å videreføre igangsatte satsinger. Som følge av pandemien har en del utviklingsprosesser blitt ytterligere utsatt. Status for satsingene er redegjort for nedenfor:

- Arbeide for vern, bærekraftig bruk og bred formidling av Vikens kulturarv

Arbeidet med bærekraftig bruk og formidling er tydeligere forankret, gjennom en egen seksjon for kulturhistorisk formidling og verdiskaping. Av særlige satsinger kan nevnes oppfølging av det unike viking skipsfunnet på Gjellestad, samt prosjektarbeidet omkring utvikling av natur- og kulturverdiene i Nordre Øyeren-området. Med utgangspunkt i Gjellestad-funnet ble det inngått et samarbeid om formidling og verdiskaping mellom Halden kommune, Kulturhistorisk Museum, Østfoldmuseene og Høgskolen i Østfold. Prosjektarbeidet i Nordre Øyeren-området er videreført, i samarbeid med MiA - Museene i Akershus og Lillestrøm og Rælingen kommuner. Det ble blant annet gjennomført en internasjonal arkitektkonkurranse for et nasjonalt fløtingsmuseum og kompetansesenter våtmark. Vinneren blant de 136 forslagene ble overdratt fra prosjektet til MiA for videre arbeid med realisering.

- Sikre helhetlig kunnskapsgrunnlag, høy kompetanse og styrket samhandling om kulturminnevern

Det har vært nært samarbeid mellom det fylkeskommunale Buskerud bygningsvernssenter og bygningsvernssenteret ved MiA om utvikling av det samlede tilbudet på området. Fylkeskommunen har bidratt til finansieringen av nytt kurs- og verkstedlokale ved Follo Museum, som vil bli påbegynt i 2021.

¹ I 2021 er fylkeskommunen tilført ytterligere om lag 14 prosent av behovet, og det er varslet tilsvarende økning i 2022.

Arbeidet med å utrede et mulig Viken fartøyvernssenter er i gang, i samarbeid med offentlige, private og frivillige aktører.

- Forvalte regionale og nasjonale kulturminneinteresser som regional kulturminnemyndighet.
- Sikre god oppfølging av den økende porteføljen av fredete kulturminner.
- Gi råd og veiledning til kommuner og eiere i saker etter plan- og bygningsloven.

Vikens uttalelser til kommunene har vektlagt bevaring av nasjonale og vesentlige regionale kulturminner, med særlig vekt på bærekraftig bruk og gjenbruk i et sirkulærøkonomisk perspektiv. Den arkeologiske registreringsvirksomheten, der Viken på oppdrag fra offentlige og private tiltakshavere kartlegger automatisk fredete kulturminner, er gjennomført med visse tilpasninger. Det er utført 159 store og små arkeologiske registreringer og prosjekter. I 70 av disse ble det funnet nye ikke tidligere kjente automatisk fredete kulturminner. Andelen prosjekter med funn er dermed ca. 45 prosent. Det er krevd ekstern kostnadsdekning i henhold til kulturminnelovens §10 for til sammen 20,27 mill. kr.

- Følge opp arbeidet med samlingsforvaltning og privatarkiv for å sikre tilstrekkelig og sikker magasinplass samt fellestjenester for arkiv og magasinfunksjoner.

Arbeidet er påbegynt, i dialog med arkivinstusjoner og museer. Det er behov for betydelig forsterket innsats og en tydeligere fylkeskommunal rolle framover, både med hensyn til strategier og ressurser.

- Arbeide for å styrke kommunenes kompetanse og sikre god samhandling mellom dem og fylkeskommunen, gjennom nettverksarbeid og kompetansehevende tiltak og ved å vektlegge kommunenes eget kulturminneansvar.

Det har vært løpende samhandling med kommunene om et stort antall plan- og byggesaker. Den planlagte satsingen på kommunenes kulturminnekompetanse ble imidlertid ikke igangsatt, blant annet som følge av pandemien. Det er gjort forberedelser til et prosjektarbeid som vil bli iverksatt i 2021.

- Styrke innbyggernes kunnskap og forståelse av, oppslutning om og interesse for fylkets kulturarv og derigjennom forståelse av fylkeskommunens rolle som kulturminnemyndighet.
- Arbeide for å styrke samarbeidet med eierne, frivilligheten og museene, og vektlegge verdiskapning, tilgjengelighet og formidling av kulturminner.

Etableringen av arenaer og møteplasser for samhandling med kommunene, frivilligheten, eiere og andre har vært hemmet av pandemisituasjonen. Det er gjennomført 26 skjøtselstiltak på automatisk fredete kulturminner, 18 tilretteleggingstiltak og flere skiltings- og formidlingsprosjekter. Som følge av pandemien har vi i vesentlig mindre grad enn i et normalår gjennomført eller bidratt til foredrag, kurs

16.2 Mål og måloppnåelse

Innsatsområde 1: Bærekraftig fylke der det er attraktivt å bo, arbeide og besøke.	
Viken skal være et attraktivt fylke å bo i, arbeide og besøke. Viken fylkeskommune skal bidra til bærekraftig utvikling og bli et foregangsfylke innen klima, miljø og naturforvaltning. Befolkningsveksten skal primært skje i byer og tettsteder i tilknytning til kollektivknutepunkter. Viken fylkeskommune skal bidra til god folkehelse og ha et mangfoldig kultur-, idretts- og friluftsliv med bred deltakelse.	
Tiltak/innsats	Oppfølging av tiltak om mål i gjeldende regionale planer og strategier
Status	Tiltak og mål i gjeldende planer og strategier innen kultur og mangfoldsområdet bygger opp under god folkehelse og et mangfoldig kultur-, idretts- og friluftsliv med bred deltakelse. Det har i 2020 blitt mange avlysninger av kultur- og

	idrettsarrangementer og redusert besøk på institusjoner grunnet smittehensyn. Samtidig har folkebibliotekene i stor grad vært tilgjengelig for publikum og fylkeskommunen har bidratt med å utvikle digitale formidlingstilbud til innbyggerne. Friluftslivet har vært en svært viktig og populær aktivitet under koronatiden og har vært et vesentlig bidrag til befolkningens fysiske og psykiske helse i denne krevende tiden. Viken fylkeskommune har bidratt på mange områder med både kortsiktige og langsiktige tiltak for friluftslivet i Viken.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	

Mål i økonomiplanen

	Følge opp de prioriteringer og innsatsområder som ligger i de tre fylkeskommunenes vedtatte økonomiplaner
Tiltak/innsats	Se omtale nedenfor.
Status	Se omtale nedenfor.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Er ivare tatt i de andre punktene i dette skjemaet.

	Fokus på hverdagsaktivitet og folkehelse
Tiltak/innsats	Aktivitetsmidler til aktivitetsrettede tiltak, tilretteleggingsmidler til skilting og merking av friluftslivsområder samt spillemidler til nærmiljøanlegg.
Status	Årets midler til fysisk aktivitet idrett og friluftsliv er utbetalt. Det er utarbeidet nye retningslinjer til nye samordnede støtteordninger fra og med 2021. Det er i tillegg utarbeidet forslag til samordnet Handlingsprogram med fokus på økt hverdagsaktivitet og folkehelse.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Meget god måloppnåelse. Totalt er det utbetalt 30 mill. kr i statlige midler friluftsliv og spillemidler til nærmiljøanlegg. I tillegg er det utbetalt ca. 5 mill. kr i fylkeskommunale midler til hverdagsaktivitet og nærmiljørettede.

	Nært og tilrettelagt friluftsliv
Tiltak/innsats	Fordeling av midler til aktuelle tiltak samt oppfølging gjennom pågående prosjekter.
Status	Det er utbetalt 2 mill. kr til å bedre den universelle utformingen av friluftsområder. I tillegg er det gjennomført kartlegging av universell utforming i 54 friluftsområder.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Meget god måloppnåelse da man har lyktes i å støtte flere tiltak i forhold til opprinnelig budsjett og plan.

	Utvikling av regionale anlegg og områder
Tiltak/innsats	Prosjektet friluftslivets ferdselsårer. Regionale midler til idrettsanlegg i samarbeid med videregående opplæring, prosjekt nasjonalt /regionalt kampsportsenter
Status	Prosjektleder for friluftslivets ferdselsårer er ansatt og har gjennomført samlinger med frivillige og kommuner. Norges kampsport-forbund har levert ferdig mulighetsstudie for et mulig regionalt / nasjonalt kampsportsenter.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	God måloppnåelse omstendighetene tatt til betraktning. Prosjekt friluftslivets ferdselsårer gjennomføres etter planen. Status er at 24 kommuner og 5 regionale frivillige organisasjoner tilknyttet friluftsliv deltar i prosjektet.

	Nytenkning og innovasjon for flere og bedre idretts- og friluftslivsplanlegg
Tiltak/innsats	Samlinger med kommuner og frivillige, ledelse av utviklingsprosjekter innen idrettsanlegg /friluftsliv og ulike typer idrettsanlegg samt tildeling av midler.
Status	Fysiske samlinger og befaringer med kommuner er blitt utsatt grunnet koronasituasjonen, men mye er gjennomført digitalt. KG 2021 Fremtidens kunstgressbaner har lyktes i å få med flere pilotprosjekter som bidrar til mer og bedre kunnskap rundt mer miljøvennlige alternativer. I samarbeid med NTNU har Viken vært aktive i en søknad om midler til å fortsette arbeidet med prosjektet KG2021, i en europeisk dimensjon. Det er etablert ett partnerskap med 26 partnere fra 10 land. Det er inngått samarbeidsavtale med NTNU om styrking av veiledning til kommuner for utvikling av gode idrettsanlegg i Viken
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	God måloppnåelse tross mangel på mulighet for fysisk samlinger. Det ble arrangert flere digitale kurs og samlinger for kommuner og idretts- og friluftslivsorganisasjoner med over 100 deltakere. Det er inngått samarbeidsavtaler med nasjonale og internasjonale aktører rundt anleggsutvikling.

	Frivillighet: forhindre utenforskap gjennom like mulighet for deltagelse
Tiltak/innsats	Støtte til tiltak som "Aktive lokalsamfunn", utstyrssentraler samt aktiviteter og arrangementer
Status	Det er utbetalt midler til flere inkluderende tiltak innen barn og ungdom, integrering og universell utforming innen friluftsliv. Det er og utarbeidet forslag til nye kriterier som fremmer mer mangfold og integrering i våre støtteordninger f.o.m 2021. Det er ikke mottatt søknader på utstyrssentraler i 2020.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er fortsatt behov for å styrke dette området. Nytt handlingsprogram for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv samt nye ordninger vil utvikle dette videre i 2021. Avlyste arrangementer får beholde midlene for gjennomføring 2021.

	Frivillighet: mer mangfold i rekrutteringen samt fokus på frivillighetens økte kompetanse- og kostnadskrav
Tiltak/innsats	Rekruttering av egen stilling for integrering i frivillighet og samfunnsdeltagelse, Støtte tiltak, samt følge opp gjennom ny frivillighetspolitikk.
Status	Det er utarbeidet egen sak med forslag til utarbeidelse av Temastrategi for frivillighet som skal ha dette som en av sine hovedmålsetninger. Det er utbetalt ca. 40 mill. kr til frivillige organisasjoner som har dette som prioriterte oppgaver i tråd med bl.a. strategidokumentene «Frivillighet i Akershus».
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Arbeidet er fortsatt i en innledende fase og det er behov for nye verktøy og strategier som kan jobbe enda mer målrettet mot dette.

	Ivareta nye forvaltningsoppgaver innen friluftsliv fra Klima og Miljødepartementet
Tiltak/innsats	Kompetanseutvikling av egne ansatte samt følge opp henvendelser fra kommuner og grunneiere
Status	Kommuner og grunneiere har fått raske og løpende kvalifisert behandling av sine henvendelser om sikring og søknader i hovedsak knyttet til forvaltning av statlig sikrede friluftsområder. I Viken er det 350 slike områder. Oppfølging av Skjærgårdstjenesten og forvaltning av støtteordninger har også vært gjennomført med rask saksbehandlingstid og høy kompetanse.

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	De nye oppgavene er blitt implementert og ivaretatt på en tilfredsstillende måte innenfor gitte rammer.
--------------------------------------	---

	Styrke biblioteksektoren gjennom prosjektutvikling, kompetanseheving og samordning av tjenester for en mest mulig effektiv ressursutnyttelse
Tiltak/innsats	Innkjøp og formidling av digitalt innhold i Bookbites (norske e-bøker og e-lydbøker). Anskaffelse av Libby. Utvikling av digitale formidlingstiltak. Samordning av Vikens classesettordning. Anskaffelsesprosess på biblioteksystem og fysiske medier for folkebibliotekene. Prosjektverksteder for å øke andel og kvalitet på søknader for ulike tilskuddsordninger for bibliotekene.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	God måloppnåelse. Det er etablert innkjøpsgrupper med representanter fra folkebibliotekene som kjøper inn digitalt innhold for voksne og barn/ungdom. I 2020 er det totale utlånet av e-bøker og e-lydbøker 291 693. Innbyggerne er tilbudt digitale arrangementer gjennom deler av året. Classesett-samling er tilgjengelig for elever i grunn- og videregående skole. Anskaffelsesprosesser følger oppsatte planer med mål om å inngå av avtaler i 2021.

	Stimulere til samarbeid og nettverk mellom bibliotekene og andre relevante aktører
Tiltak/innsats	Rådgivning i bibliotekene og etablering av nettverk i sektoren. Foretatt kartlegginger knyttet til digitale formidlingstiltak, samlingsutvikling og bibliotekrom. Opprettet arbeidsgrupper med representanter fra kommunene som jobber med innkjøp av digitalt innhold, anskaffelse av biblioteksystem og avtale om medieinnkjøp. Nettverkssamlinger har for det meste blitt gjennomført digitalt.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	God måloppnåelse. Rådgivningsoppgaver bidrar til å løse utfordringer lokalt og har særlig vært aktuelt i forbindelse med korona. Kartlegging av digitale formidlingstiltak har pekt på ulike utfordringer og muligheter ved å formidle på digitale flater. Kunnskapsgrunnlaget har blitt delt med biblioteksektoren, både regionalt og nasjonalt. Flere bibliotek har spurt om råd knyttet til utforming av bibliotekrom. Invitasjon til å delta i anskaffelser sendes ut i mars 2021.

	Utvikling av bibliotekene som relevante arenaer for opplevelser og livslang læring
Tiltak/innsats	Arbeid gjennom kompetanseheving og utviklingsprosjekter. "Lesersørvis nettkurs" og "Sjangerskolen" er avsluttet ved årsskiftet. Utvikling av digitale formidlingstiltak i kjølvannet av covid-19. Utvikling av pilot for arbeidsplasser til Vikens ansatte i noder.
Status	Følger planen
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	God måloppnåelse. Kompetansehevende tiltak har for det meste blitt tilbudt digitalt. Det er gjennomført 45 kompetansehevende kurs, seminarer, webinarer og temamøter for til sammen over 2000 deltakere. Bibliotekdagene i Viken er utsatt til 2021. "Lesersørvis nettkurs" og "Sjangerskolen" er lansert på Bibliotekutvikling.no og er tilgjengelig for bibliotekansatte i hele landet. Pilotprosjekt "Arbeidsplass i noder" er igangsatt.

	Fremme leseferdighet, digital kompetanse, utvikling og formidling av digitalt innhold i bibliotekene
Tiltak/innsats	Utvikling av Webløft, igangsatt arbeid med Digital festival, utvikle e-læringsressurser, oversetting av Data Detox Kit, utvikling av digital kompetanse hos bibliotekansatte som følge av COVID-19. Nasjonalt koordineringsansvar for kompetansehevende tiltak, herunder utvikling av "23 ting om å formidle på nett" som et samarbeid mellom alle fylker, Bergen Offentlige Bibliotek og Deichman. Litteraturarrangementene som Den kulturelle skolesekken (DKS) tilbyr skolene følger justert plan som følge av covid-19.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Delvis oppnådd. Videre utvikling av Webløft kan skje gjennom fylkeskommunalt oppgavefellesskap. I samarbeid med fylkesadvokaten har fylkesbiblioteket jobbet med utkast til avtale som er forelagt andre Webløft-fylker. Arbeid med Digital festival vurderes i sammenheng med EUs "All digital Week". Det ble gjennomført fire "Digitale påfyll" for bibliotekansatte høsten 2020 og tiltaket videreføres i 2021. I DKS har 55 litteraturarrangementer vært på turne i grunn- og videregående skoler, arrangementene er avviklet både fysisk og digitalt.

	Bevare og bruke kulturminner og kulturmiljøer som ressurs i samfunnsutviklingen, både i utviklingen av byer og tettsteder med kvalitet og i stedsutviklingen for øvrig
Tiltak/innsats	Driftstilskudd til kulturhistorisk formidling/museer, integrere kulturminnevernet i den overordnede arealplanleggingen og i by- og tettstedsutviklingen, i nært samarbeid med kommunene, staten, museene, frivilligheten, næringslivet og eierne.
Status	Arbeidet med kulturminner og kulturmiljøer som ressurs i samfunnsutviklingen har en tydeligere forankring i og med at det i Viken har vært mulig å etablere en seksjon for kulturhistorisk formidling og verdiskaping innenfor avdeling for kulturarv. Flere av tilskuddsordningene har et verdiskapingsperspektiv, og i samarbeid med museer, frivillighet, kommuner og andre har vi hatt innsatser som utvikling av bygningsvernsementene, verdiskaping omkring Fetsund lenser / Nordre Øyeren, oppfølging av Gjellestad-funnet, utvikling av pilegrimsleden og en rekke andre mindre prosjekter. Målet om bærekraftig bevaring og bruk av kulturarven har vært lagt til grunn for fylkeskommunens deltagelse i kommunenes planprosesser.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	Det er vanskelig å angi presis måloppnåelse på dette området, ettersom det i stor grad er våre eksterne samarbeidspartnere som realiserer gevinstene.

	Ivareta rollen som myndighet for nasjonale og regionale kulturminneverdier, herunder nye oppgaver som overføres fra Riksantikvaren
Tiltak/innsats	Tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid for å oppnå god bevaring og riktig bruk av kulturarven som ledd i å oppnå FNs bærekraftsmål
Status	Fylkeskommunens myndighetsoppgaver på området har vært ivaretatt løpende, i nært samarbeid med øvrige rådsområder.
Grad av måloppnåelse/kommentarer	De nye oppgavene fra Riksantikvaren er ivaretatt fra 1.1.2020, i det alt vesentlige med fylkeskommunens egne ressurser, ettersom det meste av de forventede og beregnede ressursoverføringene fra staten har uteblitt. En del av ordningene trer i kraft først fra 1.12.2021, men disse har vært forberedt i løpet av andre halvår 2020. Til tross for manglende overføringer og en god del tekniske utfordringer gjennom året har både de gamle og nye oppgavene i det alt

	vesentlige blitt løst innenfor frister og med god kvalitet. Samtidig har pandemien og de tekniske utfordringene lagt begrensninger på kapasiteten til å jobbe med mer utviklingsrettede oppgaver.
--	---

	Legge til rette for et rikt kunst- og kulturliv
Tiltak/innsats	Hovedtiltakene er tilskuddsforvaltning og rådgivning. Flere tilskuddsordninger ble revidert i 2020 og harmonisert for hele Viken gjeldende fra 2021. Gjennomført dialogmøter med alle faste tilskuddsmottakere. Rådgivning innen alle kunstuttrykkene og et særlig fokus på dialog med kulturlivet for å ivareta feltet i situasjonen rundt Korona. Veiledning om nasjonale ordninger.
Status	Tiltak ansees som gjennomført og vellykket, tross et år med mye nedstengning av kulturell aktivitet. Økt digitalt fokus og mange av aktørene har utviklet digitale formidlinger i større grad enn tidligere.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det vurderes at det på tross av nedstengningen av kulturlivet i store deler av året, at det fortsatt er lagt godt til rette for et rikt kunst- og kulturliv, selv om man fortsatt ikke kjenner konsekvensene for aktørene i kulturlivet.

	Et bredt spekter av kunst- og kulturvirksomhet av høy kvalitet
Tiltak/innsats	Tilskuddsforvaltning og rådgivning. Kunst og kulturopplevelser av høy kvalitet til alle elever i grunnskole og i videregående opplæring gjennom Den kulturelle skolesekken.
Status	Den kulturelle skolesekken har i perioden blitt avlyst grunnet smittevern hensyn. Planlegging av skoleåret 2020/2021 var utfordrende grunnet usikkerheten. Utarbeidet nye avtaler med utøverne som ivaretok utøverne ved avlysninger med kort varsel. Samtidig har det blitt utarbeidet flere digitale løsninger i skolesekken.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det vurderes at det er gjort gode grep for ivaretagelse av Vikens kunst- og kulturvirksomhet fortsatt fremstår som mangfold og holder høy kvalitet.

	Kunst og kultur skal være viktige elementer i by- og tettstedsutvikling
Tiltak/innsats	Rådgivning og deltakelse i utviklingsprosjekter. Atelierfelleskap, KulturHub Lillestrøm, Nitja senter for samtidskunst, Artist in Residency. Kunst i offentlig rom, kunstprosjekter ved Sørumsand vgs, Ås vgs, Eikeli vgs, Bleiker vgs, Ringerike vgs, Halden vgs og oppstart Forneubanen i samarbeid med Oslo kommune. Oppstart av utarbeidelse av ny kunstordning i Viken som inkluderer kunst i offentlig rom og kunstforvaltning. Faste tilskudd til kunst- og kulturinstitusjoner og organisasjoner i hele fylket. Tilskudd til en rekke festivaler og kunst- og kulturprosjekter.
Status	Forsinkelse i noe av arbeidet grunnet pandemien. Blant faste tilskuddsmottakere er det gjennomført dialogmøter og noen justeringer i forbindelse med harmonisering av tilskuddsordninger for en bedre likebehandling i Viken. Nitja senter for samtidskunst ble etablert oktober 2020 i nytt bygg og erstatter tidligere Akershus kunstsenter. Vil gi flere og bedre kunstopplevelser for publikum.

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Pandemien har forsinket mye av arbeidet, men er igangsatt, og mye forberedende arbeid er gjort.
--------------------------------------	---

	Kunst- og kulturopplevelser som er inkluderende og motvirker utenforskap
Tiltak/innsats	Publikumsutviklingstiltak i samarbeid med Norsk publikumsutvikling (NPU) og Opinion AS. Veiledning, tilskuddsordning og bruk av ungdomspanelet Yoice. Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken, Kunstvisitten, Kulturdråpen mm. Kulturopplevelser og deltakelse for unge gjennom Ung kultur møtes (UKM) og eventappen Bizzy.
Status	Det ble bevilget tilskudd til 7 publikumsutviklingsprosjekter i 2020. Flere av prosjektene fra 2019 er forsinket på grunn av korona-pandemien. Bizzy og UKM har hatt redusert fysisk aktivitet som følge av koronapandemien, men med flere digitale tilpasninger og nye tilbud innenfor e-sport og datakultur, film, musikk, digitale kurs innen mange sjangre, workshops og arenaer av og med ungdom. Kunstvisitten har gjennomført utstillinger ved Bussterminalen som planlagt, mens prosjektene i kunstinstusjonene har vært tilpasset smittevernsrestriksjoner.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Redusert måloppnåelse grunnet pandemien, men stor kreativitet og mange inkluderende opplevelser for målgruppen. Grunnet pandemien har elever i skolen fått sterkt reduserte antall kulturopplevelser gjennom Den kulturelle skolesekken. Generelt sterk nedgang i innbyggernes kunst og kulturopplevelser.

	Fremme utvikling, fornying og innovasjon talentutvikling og verdiskaping på kulturfeltet
Tiltak/innsats	Mediefabrikken, øvrige talentsatsninger og tilskudd til eksterne. Aktiv dialog med kunst og kulturaktører om utvikling av feltet.
Status	Talentutviklingsprogrammene innen film, dans, musikk, visuell kunst og scenekunst har blitt gjennomført etter planen med de rammene smittesituasjonen har tillatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Høy grad av måloppnåelse når det gjelder gjennomføring av tiltakene, sett i lyset av korona-pandemien. Det er ikke gjort noen kartlegging av deltakernes utbytte av programmene, men alt er lagt til rette for god måloppnåelse. Det er en bekymring at det er grupper av ungdom som har fått reduserte muligheter.

Fylkesrådets tilleggsforslag som ble vedtatt i fylkestinget

24	Fylkesrådet vil kartlegge de ulike ordningene innen fylkeskommunale kunstnerstipend.
Tiltak/innsats	Revidering av priser og stipender i Viken.
Status	Gjennomført
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Avklart hvilke priser og stipender Viken fylkeskommune skal ha. Det ble ikke opprettet nye kunstnerstipend, men styrking og tilpasning av allerede eksisterende stipend på kunst- og kulturfeltet.

25	Fylkesrådet vil etablere en dialogarena for å videreutvikle scenekunstheltet og belyse utfordringer og muligheter for alle aktørene.
Tiltak/innsats	Dialogarena for scenekunst høsten 2020 som både omfattet de profesjonelle institusjonene samt overbygninger for amatørfeltet.
Status	Ikke gjennomført. Utsatt til 2021 grunnet smittevernensyn.

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Utsatt til 2021 grunnet smittevern hensyn og ønsket om at en slik arena skal være fysisk. Det har vært gjennomført dialogmøter enkeltvis med alle 14 store og små faste tilskuddsmottakere innenfor scenekunst.
26	Fylkesrådet skal igangsette arbeidet med å utrede mulighetene for å videreutvikle event-appen <i>Bizzy</i> for unge i aldersgruppen 13 til 21 i hele Viken.
Tiltak/innsats	Kartlegge behov for ressurser. Oppgradere appen for å gjøre tjenesten mer attraktiv for målgruppen, og klar for utvidelse.
Status	Arbeidet er igangsatt, men utvidelsen er ikke gjennomført grunnet manglende finansiering.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Tilpasninger av teknisk utvikling av eventappen igangsatt, men en utrulling til hele Viken vil kreve økte ressurser. Utvikling av appen ble igangsatt.
27	Utrede alle sider av den kulturelle skolesekken, den kulturelle spaserstokken og kulturdråpen.
Tiltak/innsats	Kartlegge mulighetene for å spre Kulturdråpen til hele Viken.
Status	Delvis gjennomført.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Avklart at tilleggsforslaget handler om spredning av Kulturdråpen og at dette sees i sammenheng med andre lignende tiltak for samme målgruppe. Saken er undersøkt og har noen uklarheter rundt finansiering som må avklares videre med statlige myndigheter. Harmonisering av Den kulturelle skolesekken ble igangsatt.
28	Påbegynne arbeidet med å utvikle en strategi for UKM – Ungdommens kulturmønstring.
Tiltak/innsats	Starte utarbeidelse av en felles UKM-ordning for hele Viken.
Status	Igangsatt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er satt i gang et scenarioarbeid for fremtidens UKM i samarbeid med Akershus og Buskerud Musikkråd, UKM Norge og ungdommer i Viken. Arbeidet kom godt i gang i 2020 men har tatt noe lenger tid enn planlagt på grunn av covid-19 pandemien.
29	Satse på utvikling av regionens filmbransje og utvikle talenter på filmområdet gjennom Mediefabrikken og Viken filmsenter.
Tiltak/innsats	Mediebrikkens ordinere kjernevirksomhet samt eierskap og tilskudd til Viken filmsenter AS. Nytt eierskap i Viken filmsenter AS avklart i juni 2020. Viken fylkeskommune eier etter dette 60 % mens Oslo kommune eier 40 %. Igangsetting av mulighetsstudie i regi av Viken filmsenter AS i samarbeid med Mediefabrikken og andre aktører på feltet for å se på mulighetene som ligger i filmregionen Oslo og Viken. Mediefabrikken har i perioden raskt etablert digitale løsninger som kompensasjon for bortfall av fysisk oppfølging.
Status	Vurderes som oppfylt med unntak av avlysninger og utsettelse som følge av pandemien.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Grunnet gode digitale løsninger er tiltakene ovenfor gjennomført og i rute, men flere filmproduksjoner har måttet utsette grunnet smittevern hensyn.
30	Fylkesrådet vil utvikle en helhetlig frivillighetspolitikk for Viken
Tiltak/innsats	Lever rådsnotat til rådet og etablere prosjektgruppe for arbeidet
Status	Arbeidet er kun i en innledende fase.

Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Det er levert eget rådsnotat og sak til fylkestinget rundt organiseringen av dette arbeidet i form av en egen temastrategi.
--------------------------------------	---

52	Fylkestinget ber fylkesrådet legge frem en sak om handlingsplan mot rasisme i Vikensamfunnet.
Tiltak/innsats	Eierskap må avklares
Status	Arbeidet er kun i en innledende fase
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Eierskap er avklart og skal ledes av fylkesrådsleder kontor. Sak om organisering av arbeidet er levert til behandling i fylkestinget februar 2021.

Vikenpakka - tiltak ifm. koronaepidemien

9	Raskere utbetaling og veiledning til kultursektoren
Tiltak/innsats	Prioritere raskere utbetaling av tidligere innvilgede spillemidler (2019) og raskere behandle årets spillemiddelsøknader (320-350 millioner kroner). Tilskudd til kunst og kultur, idrett- og friluftslivsorganisasjoner utbetales så raskt som mulig. Utbetale driftstilskudd til museer snarest. Idrettslag eller andre frivillige lag og organisasjoner som har faste avtaler om hall- eller baneleie med Viken fylkeskommunes skoler skal ikke betale dette i perioden de ikke får benytte anleggene. Fylkeskommunen vil gi veiledning til selvstendig næringsdrivende og frilansere innen kultursektoren som er rammet.
Status	Tilskudd ble utbetalt så raskt som mulig og utsettelse av prosjekter grunnet pandemien ble godkjent. Ingen har pr i dag fått avkortet tilskuddet.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Høy grad av måloppnåelse

14	Ikke avbestille arrangementer
Tiltak/innsats	Der det er mulig skal Viken ikke avbestille egne arrangementer, men flytte dem i tid. Vi tar sikte på å re-bestille arrangementer som må avlyses grunnet koronasituasjonen. Booke inn arrangement frem i tid der vi vet vi skal arrangere noe for å sikre aktører trafikk. Viken går i dialog med aktører og søkere for å sikre løpende, effektiv og fleksibel tilskuddsbehandling, og raske utbetalinger.
Status	God dialog med aktører og effektiv håndtering av tilskuddsutbetalinger.
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Delvis oppnådd. Pandemiens varighet gjør det vanskelig å utsette bookinger og flytte arrangementer frem i tid i noen tilfeller.

15	Benytte internasjonale ordninger
Tiltak/innsats	Følge opp hasteutlysninger fra EU som er relevante for Vikensamfunnet. Mobilisere og veilede søkere til aktuelle ordninger, og sette forsterket oppfølging og rådgivning på søknadsutvikling.
Status	Igang satt
Grad av måloppnåelse/ kommentarer	Mobiliseringsstøtte til internasjonale kulturprosjekter er gitt til 7 søkere som ønsker å gå inn og søke aktuelle ordninger fra EU/EØS.

16.3 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 32 Regnskapsresultat og avvik kultur og mangfold - drift

RO Avd	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
80	Fylkesdirektør kultur og mangfold	2 077	1 931	-146	107,6
81	Frivillighet, friluftsliv, idrett og integrering	80 905	84 922	4 017	95,3
82	Fylkesbibliotek	27 287	32 868	5 581	83,0
83	Kunst og kultur	150 146	151 564	1 418	99,1
84	Kulturarv	134 111	134 429	318	99,8
R08	Kultur og mangfold	394 526	405 714	11 188	97,2

1) RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

Regnskapet for rådsområdet viser et positivt budsjettavvik på 11,2 mill. kr, dvs. 2,8 prosent. Det skyldes hovedsakelig reduserte utgifter til aktiviteter på rådsområdet grunnet endrede arbeidsformer og avlyste arrangementer på grunn av koronasituasjonen.

Fylkesdirektør kultur og mangfold har et mindre negativt budsjettavvik på 0,15 mill. kr.

Avdeling **frivillighet, friluftsliv, idrett og integrering** har et positivt budsjettavvik på 4 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig reduserte utgifter grunnet kansellerte arrangementer/konferanser, og reiser pga. covid-19. Spesielt kan nevnes utviklingsprosjektet Nordre Øyeren som har restmidler på i underkant av 1 mill. kr. Dette er et langsiktig samarbeidsprosjekt med Riksantikvaren. En del av mindreforbruket skyldes at en støtteordning innen arbeidet med friluftsliv ble flyttet fra et annet rådsområde så sent i 2020 at det ikke var mulig å få tildelt midlene.

Avdeling **fylkesbibliotek** har et positivt budsjettavvik på 5,6 mill. kr. Dette skyldes at prosjekter, kursvirksomhet, samt planlagt innkjøp av IKT-utstyr og digitale tjenester m.m., har blitt utsatt på grunn av koronasituasjonen.

Avdeling **kunst og kultur** har et positivt budsjettavvik på 1,4 mill. kr. Dette skyldes hovedsakelig redusert aktivitet, avlyste arrangementer og forsinkelser i flere prosjekter pga. covid-19. Avdelingen har i 2020 hatt et merforbruk på lønn som skyldes underbudsjettering av lederlønninger og mindre vakanser enn budsjettet. Det flerårige utviklingsprosjektet filmprodusentsatsingen, som tilhører enhet Mediefabrikken, er blitt forsinket og har derfor restmidler på i underkant av 1 mill. kr.

Avdeling **kulturarv** har et positivt budsjettavvik på 0,3 mill. kr. Dette skyldes avvik fordelt på en rekke poster innenfor de ulike seksjonene. Perioder med vakanser og forsinkelser i handlingsprogrammet finansierer manglende budsjettmidler på ca. 1,25 mill. kr til feltarkeologi.

16.4 Regnskapsresultat og avvik - investering

Budsjettet for etablering av utstilling om Buskerud i gamle Kongsberg kino på 12,5 mill. kr ble i 2020 rebudsjettet til 2021 i påvente av ytterligere politisk behandling av prosjektet i fylkestinget.

DEL 3 ØKONOMISK ANALYSE

17 Finansielle nøkkeltall og handlingsmål

17.1 Økonomiske handlingsregler for Viken fylkeskommune

Ny kommunelov (Prop.46 L 2017-2018) som trådte i kraft fra 2020, framhever fylkestingets ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på sikt. Kommuneloven lovfester at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid. Dette innebærer mellom annet at fylkestinget skal fastsette finansielle måltall for sentrale økonomiske størrelser som driftsresultat, gjeldsnivå og driftsreserver. I møte 03.05.18 fattet fellesnemnda for Viken fylkeskommune følgende vedtak:

Det fastsettes økonomiske handlingsregler for Viken fylkeskommune som skal sikre nødvendig økonomisk handlefrihet og være førende for budsjettarbeidet.

Når den økonomiske situasjonen for den nye fylkeskommunen er nærmere gjennomgått og analysert fastsettes konkrete handlingsregler basert på følgende nøkkeltall:

- *Netto driftsresultat inkludert eventuelle foretak*
- *Gjeldsgrad basert på netto rentebærende gjeld*
- *Størrelse på økonomisk buffer (fond)*

I økonomiplan 2020-2023 er det i kapittel 6.3 «Finansielle måltall» definert handlingsregler for sentrale økonomiske nøkkeltall eller handlingsmål. Positive driftsresultater og/eller tilstrekkelig med fondsmidler og egenkapitalfinansiering av investeringer er sentrale nøkkeltall i forhold til en økonomisk bærekraftig utvikling.

17.2 Definisjon av de finansielle måltallene

Netto driftsresultat er den viktigste indikatoren for å vise om tjenestenivået over tid står i forhold til driftsinntektene (økonomisk balanse). Nøkkeltallet viser hva fylkeskommunen har disponibelt når driftsutgifter og netto finansutgifter trekkes fra driftsinntektene. Netto driftsresultat bør være stort nok til å dekke nødvendig egenfinansiering av nye investeringer slik at rente- og avdragsutgiftene ikke blir for høye, samt avsetninger til fond. Netto driftsresultat er korrigert for bruk og avsetning (netto avsetning) til bundne driftsfond.

Gjeldsgraden vil være avhengig av nivået på egenfinansiering av investeringer. Egenfinansiering av investeringer viser hvor stor del av investeringene som er finansiert med egenkapital, dvs. driftsmidler, bruk av fondsmidler eller salg av anleggsmidler.

Hovedhensikten med å ha et nøkkeltall for gjeldsgrad er å begrense risikoen for at renter og avdrag reduserer handlingsrommet til å finansiere øvrige driftstiltak, samt å gjøre konsekvensene av renteøkninger håndterbare. Gjeldsgrad er i denne sammenhengen definert som langsiktig lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter.

Disposisjonsfond har som hovedhensikt å ivareta at det finnes reserver som kan håndtere svingninger i driftsinntekter og engangshendelser, slik at dette ikke går ut over tjenesteproduksjonen. Disponible midler på disposisjonsfond, og vurderingen av nivået på disse, er også avhengig av om det oppnås et

tilfredsstillende nivå på netto driftsresultat, som kan ivareta behovet for egenfinansiering av investeringer og andre uforutsette utgifter eller inntektssvikt.

Vikens frie midler på disposisjonsfond er i denne sammenhengen definert som alle disposisjonsfond, eksklusiv fond vedtatt reservert til dekning av andre formål som premieavvik og pensjonspremie, klima- og miljøfond, regionalfond og infrastrukturfond samferdsel.

17.3 Handlingsmål

Fylkestinget har vedtatt følgende nivåer for finansielle måltall for Viken fylkeskommune for å sikre økonomisk handlefrihet (i prosent av driftsinntekter):

- **Netto driftsresultat (resultatgrad) for 2020: 2,5 prosent**

Korrigert netto driftsresultat for 2020 ble 4,7 prosent. I ØP 2021-2024 er det vedtatt at det budsjetteres med 1 prosent for 2021. På lang sikt bør målet være å nærme seg anbefalt minimumsnivå i henhold til KS-modellen på 4,4 prosent. KS-modellen er et modellverktøy laget sammen med Menon og Telemarksforskning, med anbefalinger for minimumsnivå for netto driftsresultat og disposisjonsfond for den enkelte kommune og fylkeskommune. Dette vil imidlertid bli krevende gitt de inntektsforutsetninger som ligger til grunn for de nærmeste årene.

Målkravet til netto driftsresultat bestemmes i stor grad av nivået på investeringene og kravet til egenkapitalfinansiering av investeringene.

- **Reservefond 2,6 prosent**

Reservefond er disposisjonsfond ekskl. fond til dekning av premieavvik og pensjonspremie, klima- og miljøfond, regionalfond og infrastrukturfond for samferdsel.

I ØP 2021-2024 er det vedtatt at KS-modellens anbefalinger for langsiktig minimumsnivå på disposisjonsfond for å håndtere risiko er 2,5 prosent.

Viken fylkeskommunes reservefond ligger pr. utgangen av 2020 på ca. 10 prosent av driftsinntektene. I lys av koronasituasjonen med svært stor usikkerhet om Vikens inntektsutvikling og eventuelle merutgifter, er det viktig å opprettholde et godt nivå på reservefondet for å være i stand til å håndtere uventede hendelser.

- **Gjeldsgrad: 64 prosent**

Det er ikke tatt endelig stilling til hva som er anbefalt langsiktig gjeldsnivå for Viken. Det foreslåtte finansielle måltall for gjeldsgrad på 64 prosent ble vedtatt av fylkestinget i økonomiplanen for 2020-2023. Dette er videreført som foreløpig finansielt måltall. Gjeldsgraden for 2021 er på 61 prosent. Gjeldsgraden vil imidlertid måtte øke som følge av økte investeringer som er nødvendige, bl.a. ut fra befolkningsøkning.

Regnskapet for 2020 viser en gjeldsgrad på ca. 59 prosent, som er lavere enn den målsatte gjeldsgraden. Gjeldsgraden for 2020 må ses i sammenheng med den store forskyvningen av investeringene, med lavere låneopptak som konsekvens.

17.4 Vurdering av dagens økonomiske handlingsrom

KS har utarbeidet intervaller for indikasjoner på økonomisk handlingsrom. Vurderingene er oppsummert i tabellen nedenfor:

Tabell 33 Nøkkeltall og sannsynlig handlingsrom

Nøkkeltall og sannsynlig handlingsrom	Lite handlingsrom	Moderat handlingsrom	Større handlingsrom
Korrigert netto resultatgrad ¹⁾	< 3	[3 , 5]	> 5
Økonomisk buffer / disposisjonsfond ²⁾	< 5	[5 , 10]	> 10
Gjeldsgrad ³⁾	> 90	[60 , 90]	< 60

1) Netto driftsresultat (korrigert) i prosent av brutto driftsinntekter

2) Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

3) Langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelsler) i prosent av brutto driftsinntekter

Status finansielle nøkkeltall for Viken

Tabell 34 Handlingsregler for finansielle nøkkeltall

Handlingsregler for finansielle nøkkeltall	Resultat mål	Resultat 2020
Økonomisk balanse - netto resultatgrad ¹⁾	2,5	4,7
Økonomisk buffer - reservefond ²⁾	2,6	10,0
Gjeldsgrad ³⁾	64,0	58,6

1) Korrigert netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter korrigert for Oslopakke 3-midler.

2) Reservefond i forhold til brutto driftsinntekter korrigert for Oslopakke 3-midler og koronamidler.

3) Langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelsler) i prosent av brutto driftsinntekter

korrigert for Oslopakke 3-midler og koronamidler.

Nøkkeltallene i tabellen over er beregnet i prosent av brutto driftsinntekter. I 2020 ble det opprinnelig budsjettert med en netto resultatgrad på 3,0 prosent for Viken, mens fylkeskommunens korrigerte netto resultatgrad ble på 4,7 prosent. Dette var det samme som landsgjennomsnittet i 2020, og over anbefalt minimumsnivå på 4,4 prosent av driftsinntektene for Viken.

I 2020 ligger Viken fylkeskommunes gjeldsgrad på ca. 59 prosent. I 2020 var landsgjennomsnittet for gjeldsgrad på 79 prosent.

Ved utgangen til 2020 var Viken fylkeskommunes samlede disposisjonsfond på 14,8 prosent av brutto driftsinntekter. Reservefondet til Viken fylkeskommune ligger på om lag 10 prosent av driftsinntekter etter avsetning av 742 mill. kr i mindreforbruk på regnskapet ved utgangen av 2020. Viken fylkeskommunes disposisjonsfond (reservefond) ligger ved utgangen av 2020 på om lag 1,74 milliarder kr.

Dersom man legger til grunn KS' generelle vurderinger av økonomisk handlingsrom i kommunal sektor og regnskapstallene for 2020, indikerer nivåene for Viken fylkeskommunes nøkkeltall at fylkeskommunen har moderat økonomisk handlefrihet.

18 Positivt driftsresultat

18.1 Positivt netto driftsresultat og regnskapsmessig overskudd

Tabell 35 Driftsregnskap Viken fylkeskommune 2020

Driftsregnskap (tall i mill. kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Opprinnelig budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020
Skatt på inntekt og formue	-8 217,8	-8 283,5	-8 591,5	-65,7
Rammetilskudd	-6 396,0	-6 292,7	-5 081,0	103,3
Andre driftsinntekter	-4 277,7	-3 265,5	-823,2	1 012,2
Sum driftsinntekter	-18 891,5	-17 841,7	-14 495,7	1 049,8
Lønnsutgifter inkl. sosiale utgifter	7 521,9	7 754,8	8 627,5	232,9
Andre driftsutgifter	10 081,9	9 809,2	5 062,8	-272,8
Avskrivninger	1 019,6	1 019,6	0,0	0,0
Sum driftsutgifter	18 623,4	18 583,6	13 690,3	-39,8
Brutto driftsresultat ¹⁾	-268,1	741,9	-805,4	1 010,0
Renteinntekter	-108,0	-91,9	-132,6	16,1
Utbytter	-232,5	-232,5	-195,0	0,0
Renteutgifter	220,5	224,6	286,0	4,1
Avdrag på lån	395,1	397,3	397,3	2,2
Netto finansutgifter	275,1	297,5	355,7	22,4
Motpost avskrivninger	-1 019,6	-1 019,6	0,0	0,0
Netto driftsresultat ²⁾	-1 012,6	19,7	-449,7	1 032,3
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	441,4	441,4	297,3	0,0
Netto avsetninger bundne driftsfond	197,4	-311,3	-7,4	-508,7
Netto avsetninger disposisjonsfond ³⁾	875,7	351,8	159,8	-523,9
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-502,2	-502,0	0,0	0,2
Dekning av tidligere års mindreforbruk	0,4	0,4	0,0	-0,0
Sum disponering/dekning av netto driftsresultat	1 012,6	-19,7	449,7	-1 032,3
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0,0	0,0	0,0	0,0

1) Brutto driftsresultat = sum driftsinntekter - sum driftsutgifter (inkl. avskrivninger)

I brutto driftsresultatet inngår avskrivninger på fylkeskommunens driftsmidler for året. Avskrivninger påvirker dermed brutto driftsresultatet, men blir "nullet ut", slik at netto driftsresultatet er upåvirket av denne kostnaden. Inntekter fra bundne fond trekkes også fra, fordi dette skal avsettes under netto avsetninger.

Brutto driftsresultat minus avskrivninger = 1,29 milliarder kr i 2020

2) Netto driftsresultat = brutto driftsresultat - resultat finanstransaksjoner (og motpost avskrivninger).

3) Regnskapsmessig mindreforbruk på 742 mill. kr er iht budsjett- og regnskapsforskriftene avsatt til disposisjonsfond.

Regnskapsmessig merforbruk / mindreforbruk = netto driftsresultat - netto interne avsetninger.

Viken fylkeskommune har et netto driftsresultat i overkant av 1 milliard kr i 2020, og dette utgjør 5,4 prosent av driftsinntektene. Samlet regnskapsmessig mindreforbruk på rådsområdene på 742 mill. kr er avsatt til disposisjonsfond, og framkommer slik:

Tabell 36 Mindreforbruk i regnskapet

Mindreforbruk i regnskapet (tall i mill. kr)	Beløp
Fylkestingets sekretariat	8,0
Fylkesrådsleders kontor	20,3
Finans og administrasjon	54,5
Utdanning og kompetanse	327,2
Plan, klima og miljø	24,1
Samferdsel	51,5
Næring og tannhelse	6,3
Kultur og mangfold	11,2
Sum rådsområder	503,1
Sektoruavhengige utgifter og inntekter	162,3
Finans	76,7
Sum mindreforbruk alle rådsområder	742,1

Det følger av ny budsjett- og regnskapsforskrift at årsregnskapet fra og med regnskapsåret 2020 ikke lenger skal fastsettes med mindreforbruk på bunnlinjen, jf. bl.a. forskriftens §4-3. Bestemmelsen sier at bruk av disposisjonsfond, som er vedtatt i driftsbudsjettet eller som har hjemmel i delegert myndighet, ikke skal gjennomføres dersom disposisjonene medfører at driftsregnskapet avsluttes med et mindreforbruk på bunnlinjen. Det må da tas opp i sak om årsregnskapet til fylkestinget om at midlene rebevilges i 2021-budsjettet.

18.1.1 Godt brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat viser et svært godt resultat av den løpende driften ekskl. netto finansutgifter. Brutto driftsresultat viser et positivt resultat av driften på ca. 268 mill. kr, som utgjør 1,4 prosent av driftsinntektene. Gjennomsnittet for fylkeskommunene uten Oslo, ligger på 3,4 prosent i 2020. Korrigeres det for avskrivninger ligger resultatet på 6,8 prosent av driftsinntekter.

18.1.2 Godt netto driftsresultat

Netto driftsresultat, som er det viktigste resultatbegrepet for kommuner og fylkeskommuner, er positivt med 1,0 milliard kr i 2020. Netto resultatgrad (netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter) er på 5,4 prosent i 2020, som er noe lavere enn gjennomsnittlig netto resultatgrad for fylkeskommunene på 5,9 prosent.

Netto driftsresultatet (og brutto driftsresultat) har blitt vesentlig høyere (1,0 milliard kr) enn budsjettet som følge av merinntekter fra ikke budsjettet statstilskudd og andre tilskudd, samt salgsinntekter på rådsområdene i 2020. Disse merinntektene gjelder øremerkede statstilskudd og refusjoner fra staten og andre (ca. 0,7 milliarder kr), som ikke er brukt i 2020, inngår i netto og brutto driftsresultat. Øvrige merinntekter utgjør om lag 0,3 milliarder kr.

For å få et netto driftsresultat som gjenspeiler fylkeskommunens reelle økonomiske handlefrihet må det korrigeres for midler fylkeskommunen ikke kan disponere fritt. Dette gjelder bundne fond og bompenger fra Oslopakke 3 (OP3-midler), som er øremerkede midler gitt av eksterne. Det gjelder også premieavvik knyttet til fylkeskommunens pensjonsutgifter som er vedtatt avsatt og inndekket via egne pensjonsfondmidler.

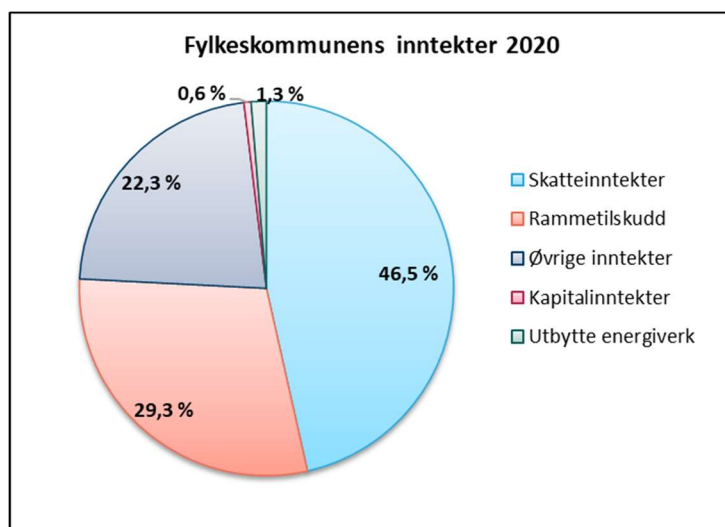
Det korrigerede netto driftsresultatet i 2020 er på ca. 855 mill. kr og korrigert netto resultatgrad er 4,7 prosent i 2020. For fylkeskommunene samlet ligger korrigert netto driftsresultat på samme nivå, 4,7 prosent som er 1,8 prosent høyere enn fjoråret.

Utbytte fra Akershus og Østfold Energi (232 mill. kr), har bl.a. gjort det mulig å benytte 297 mill. kr til finansiering av investeringer. Samlet finansiering av investeringer med driftsmidler beløper seg til 441 mill. kr i 2020, som følge av at 144 mill. kr i tillegg er overført gjennom året i henhold til vedtak i tertialrapporter (75 mill. kr) og overført fra rådsområder etter fullmakt (69 mill. kr).

For fylkeskommunene på landsbasis er et netto driftsresultat på 5,9 prosent vesentlig høyere enn tidligere år i perioden og høyere enn gjennomsnittet for årene 2016-2019 på 3,9 prosent. Beregninger KS har gjort for kommunesektoren som helhet, tyder på at endringer i driftsresultatene i stor grad har vært forklart av realveksten i frie inntekter.

18.2 Fylkeskommunens inntekter i 2020

Figur 9 Fordeling av samlede inntekter i 2020

Fylkeskommunens samlede inntekter var på ca. 19,2 milliarder kr i 2020.

18.2.1 Frie inntekter

Frie inntekter fra skatt og rammetilskudd er fylkeskommunens klart største inntektskilde, og utgjør 77,4 prosent av samlede inntekter i 2020, eller tilsvarende om lag 14,6 milliarder kr. De frie inntektene ble 37,7 mill. kr høyere enn vedtatt budsjett.

Skatteinntektene endte 65,8 mill. kr lavere enn budsjett, mens rammetilskuddet ble 103,5 mill. kr høyere enn budsjett. Lavere skattevekst for Viken fylkeskommune i forhold til landet, ga lavere trekk for inntektsutjevning i rammetilskuddet.

Skatteinntektene for Viken på 8,2 milliarder kr utgjør en negativ skattevekst på nominelt 3,1 prosent (260 mill. kr) i forhold til samlede skatteinntekter for de tre fylkeskommunene i 2019. Dette er vesentlig lavere enn negativ gjennomsnittlig vekst på 2,3 prosent for landet. Reduserte skatteinntekter skyldes konsekvenser av koronapandemien og tiltak knyttet til denne.

Tabell 37 Frie inntekter fra skatt og rammetilskudd

Frie inntekter (mill kr)	Vedtatt budsjett Viken	Revidert budsjett Viken	RNB-20 - Red. skatt og tiltakspakker koronamidler	Statsbudsjett 2021	Årsresultat Viken	Avvik budsjett regnskap
Skatteinntekter	8 591,5	8 283,5	8 283,6	8 390,8	8 217,8	-65,8
Rammetilskudd	5 446,8	6 642,4	6 292,9	6 642,4	6 642,4	0,0
Inntektsutjevning	365,8	349,8	348,7	353,5	246,4	-103,5
Netto rammetilskudd ¹⁾	5 081,0	6 292,6	5 944,2	6 288,9	6 396,1	103,5
Sum frie inntekter	13 672,5	14 576,1	14 227,8	14 679,7	14 613,8	37,7

1) Brutto rammetilskudd fratrukket beregnet finansiering av løpende inntektsutjevning

Fylkeskommunenes skatteinntekter ble anslått redusert med 1,3 milliarder kr. Basert på dette ble skatteveksten i 2020 nedjustert fra 1,5 prosent til minus 2,3 prosent for Viken. Det utgjorde for Viken fylkeskommune 308 mill. kr.

Rammetilskuddet til fylkeskommunene i 2020 ble samlet justert opp med 3,7 milliarder kr som følge av koronakrisen gjennom tiltakspakker og RNB 2020. Dette inkluderer bl.a. 3,1 milliarder kr i kompensasjon til fylkeskommunene for bortfall av inntekter knyttet til kollektivtrafikk. Dette ga 750,8 mill. kr til Viken fylkeskommune. I tillegg kom 70 mill. kr til utdanning og kompetanse og 40,4 mill. kr til næring og tannhelse, i alt 111,3 mill. kr. I september ble rammetilskuddet økt ytterligere med 321,9 mill. kr til kollektivtrafikk og 27,6 mill. kr som kompensasjon for merutgifter knyttet til pandemien i videregående opplæring.

Samlet mottok Viken 1,07 milliarder kr i rammetilskudd som kompensasjon for inntektsbortfall i kollektivtrafikken, og 1,21 milliarder kr totalt sett i ekstraordinære midler i 2020.

Følgende tabell viser noen nøkkeltall med hensyn til de frie inntektene:

Tabell 38 Frie inntekter - nøkkeltall

Frie inntekter fra skatt og rammetilskudd Noen nøkkeltall	2020
Andel av totale inntekter (inkl. finansinntekter) (%)	75,8
Skatt og rammetilskudd pr. innbygger 31.12. (kr)	10 720
Skatt og rammetilskudd pr. innbygger 31.12. i prosent av landsgjennomsnittet (%)	86,9
Skatt og rammedekningsgrad (%) ¹⁾	74,1

1) Andel av driftsutgiftene som dekkes av skatt og rammetilskudd

Frie inntekter er korrigert for koronamidler for sammenligning med senere år

Fylkeskommunens frie inntekter utgjør 77,4 prosent av samlede inntekter inkl. kapitalinntekter. Korrigert for koronamidler i 2020 er andelen 75,8 prosent av samlede inntekter. Fylkeskommunens skatt- og rammedekningsgrad (korrigert for eksternt dekkede utgifter og koronamidler i frie inntekter), ligger på 74,1 prosent. Viken fylkeskommune hadde i 2020 frie inntekter fra skatt og rammetilskudd på kr 10 720 pr. innbygger, som utgjør ca. 87 prosent av landsgjennomsnittet.

18.2.2 Øvrige inntekter

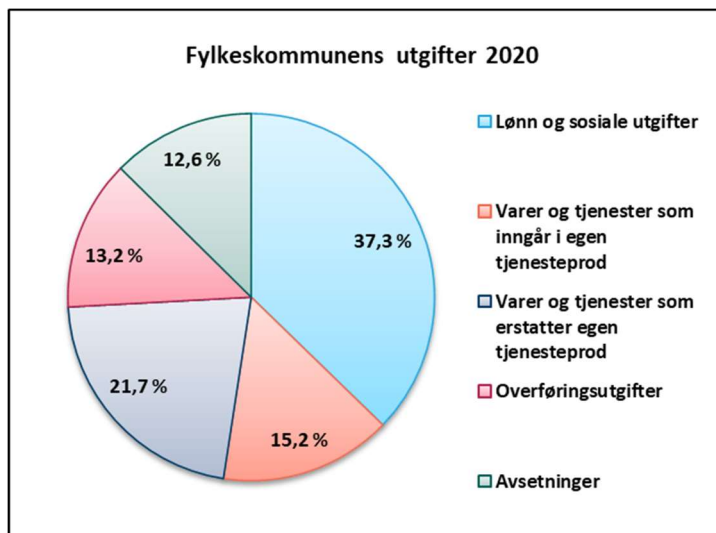
Øremerkede overføringer fra staten og andre overføringer og salgs- og leieinntekter utgjør ca. 3,9 milliarder kr i 2020, dvs. 20,8 prosent av inntektene. Dette er ulike statstilskudd og refusjoner fra staten på rådsområdene, mva.-kompensasjon, midler knyttet til kollektivtrafikk (OP3-midler og belønningsmidler), samt tildelte spillemidler.

Renteinntekter av bankinnskudd og plasseringer på 108 mill. kr, utgjør en andel på 0,6 prosent. Utbytte fra Akershus og Østfold Energi er på 232,5 mill. kr i 2020. Andelen utgjør 1,3 prosent av driftsinntektene.

18.3 Fylkeskommunens utgifter i 2020

Fylkeskommunens driftsutgifter (korrigert for avskrivninger og avsetninger av bundne fond) er på 20 145 mill. kr.

Figur 10 Fordeling av driftsutgifter i 2020

Lønn og sosiale utgifter: Lønninger, pensjon og arbeidsgiveravgift til ansatte i fylkeskommunen. Lønninger til pedagogisk personale i de videregående skolene utgjør en betydelig del av utgiftene.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen: Driftsutgifter utenom lønn der fylkeskommunen selv står for tjenesteproduksjonen. Drift og vedlikehold av fylkesveier og driftsutgifter i videregående skoler utgjør en stor del av disse utgiftene.

Kjøp av varer og tjenester som erstatter fylkeskommunal egenproduksjon: Utgifter til tjenester som fylkeskommunen har et ansvar for, men ikke produserer ved hjelp av egne ansatte, f.eks. tilskudd til Ruter AS, tilskudd til lærebedrifter, gjesteelever og fylkeskommunale foretak.

Overføringer: Tilskudd og overføringer som ikke er knyttet til kjøp eller avtale om produksjon av konkrete tjenester, f.eks. spillemidler til kommunene og overføringer til frivillige organisasjoner. Mva-utgifter føres også på denne posten og motsvares av tilsvarende inntektspost for mva-kompensasjon.

18.4 Finansutgifter og finansinntekter

I tabellen under vises rente- og avdragsutgifter knyttet til lånegjeld for Viken fylkeskommune samlet, samt rentekompensasjon og renteinntekter ved plassering av ledig likviditet.

Tabell 39 Spesifisering av finansposter

Spesifisering av finansposter (tall i mill. kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Opprinnelig budsjett 2020	Budsjett- avvik 2019
Renteinntekter bankinnskudd/plasseringer	-69,1	-50,5	-94,5	18,6
Renteinntekter utlån Galleriet AS ¹⁾	-2,9	-3,5	-3,5	-0,6
Renteinntekter ansvarlig lån Vardar ²⁾	-25,2	-24,8	-24,8	0,5
Rentekompensasjon skoleanlegg / samferdsel	-50,6	-36,1	-54,1	14,6
Sum finansinntekter ³⁾	-147,9	-114,8	-176,8	33,1
Renteutgifter ⁴⁾	170,7	176,2	238,2	5,5
Renteutgifter finansiell leasing ⁵⁾	48,4	47,8	47,8	-0,6
Avdragsutgifter ⁶⁾	380,3	380,0	380,0	-0,3
Avdragsutgifter - finansiell leasing ⁵⁾	14,9	17,3	17,3	2,4
Rente- og avdragsutgifter	614,2	621,3	683,3	7,1
Netto finansutgift (ekskl. utbytte Akershus Energi AS)	466,3	506,5	506,5	40,1
Utbytte Akershus og Østfold Energi AS	-232,5	-232,5	-195,0	0,0
Netto finansinntekt (inkl. utbytte Akershus og Østfold Energi AS)	233,8	274,0	311,5	40,1

1) Galleriet AS = selskapet som eier fylkeskommunens lokaler i Galleriet

2) Avdragsfritt ansvarlig lån til Vardar AS

3) Finansinntekter er inkl. rentekompensasjon for skoleanlegg, men korrigert for tippemidler og renteinntekter (øremerkede midler) knyttet til Oslopakke 3.

4) Renteutgifter på ordinære lån opptatt til finansiering av investeringer

Tallene i tabellen avviker derfor noe fra sumtall i hovedoversikten.

5) I tillegg til "ordinære" avdrag er det ført hhv. 48,4 mill. kr og 14,9 mill. kr i renteutgifter og avdrag for finansiell leasing (Jesheim vgs).

6) Avdrag på 7,7 mill. kr for tilbakebetaling vedrørende forskutterte veiprosjekter er ført i investeringsregnskapet.

Forskutteringsprosjekter dekkes i første omgang ved tilsvarende bruk av lånemidler.

Rente- og avdragsutgifter av samlet lånegjeld er i 2020 på 614,2 mill. kr, mens renteinntekter og inntekter fra rentekompensasjon er på 147,9 mill. kr. Utbytte fra Akershus og Østfold Energi er på 232,5 mill. kr i 2020. Netto finansutgifter ekskl. utbytte fra energiverk er på 466,3 mill. kr, og inkl. utbytte på 233,8 mill. kr.

Resultatet for netto finansutgifter av lånegjeld og renteinntekter av likviditet har et positivt avvik på ca. 40 mill. kr i forhold til budsjett. Det positive avviket kan dekomponeres i høyere renteinntekter på bankinnskudd og fondsplasseringer på 18,5 mill. kr, merinntekter rentekompensasjonsordningene på 14,5 mill. kr, samt lavere renteutgifter på 7 mill. kr. For nærmere kommentarer til finansforvaltningen vises til finansrapport i kapitlet «Rapportering finansreglement».

I rapport for 1. tertial ble renteinntekter fra løpende likviditet og ordningene med rentekompensasjon vedtatt nedjustert med 62 mill. kr, og inndeckt ved tilsvarende nedjustering av renteutgifter av låneporteføljen. Grunnen til dette var at Norges Bank satte styringsrenten ned med 1,25 prosentpoeng til 0,25 prosent i mars og videre ned til null i mai, som følge av koronakrise og uro i finansmarkedet. I tillegg ble budsjettet for byggeprosjekter nedjustert, noe som også medførte tilhørende nedjustering av nye låneopptak med ca. 841 mill. kr i 2020.

18.4.1 Renteutgifter gjeldsportefølje

Rente- og avdragsutgifter for låneporteføljen kommer ut 7 mill. kr lavere enn budsjett. Lavere renteutgifter på ca. 5 mill. kr skyldes nedjustert og (utsatt) låneopptak vedtatt i rapport for 2. tertial, samt noe lavere gjennomsnittlig rentenivå enn tatt høyde for. Avdrag knyttet til finansiell leasingavtale ble ca. 2 mill. kr lavere enn budsjett.

18.4.2 Inntekter fra rentekompensasjon

Inntekter fra rentekompensasjonsordningene ga 14,5 mill. kr høyere inntekter enn budsjettet.

Det ble i statsbudsjettet for 2020 lagt til grunn en rentesats på 1,5 prosent for beregning av rentekompensasjonsordningene. Finansdepartementet har i tidligere brev oppgitt en rentemodell som omfatter alle tilsagn under ordningene. Basert også på anslag fra finansdepartementet og lavere rentenivå i 2020 (styringsrente 0 fra mai 2020), ble det i revidert budsjett lagt til grunn en gjennomsnittlig rente for ordningene på rundt 1 prosent. Inntekter fra rentekompensasjon ble derfor nedjustert med 18 mill. kr til 36 mill. kr i rapport for 1. tertial. Rentekompensasjon for transport er imidlertid likevel utbetalt i henhold til en rente på 1,5 prosent.

18.4.3 Renteinntekter løpende likviditet og plasseringer

Renteinntekter har gitt 18,5 mill. kr mer enn revidert budsjett for 2020. Dette skyldes delvis merinntekt på fond på 6,3 mill. kr og delvis at gjennomsnittlig likviditet har vært høyere enn budsjettet. Budsjettprognosen er basert på en gjennomsnittlig samlet likviditet på 4 milliarder kr på årsbasis. Den gjennomsnittlige likviditeten har ligget på 5 milliarder kr i 2020.

Tabell 40 Rente- og avdragsbelastning

Prosentandeler	2020
Brutto rente- og avdragsbelastning ¹⁾	3,6
Avdragsprofil ²⁾	4,0

1) Brutto rente- og avdragsbelastning =
brutto rente- og avdragsutgifter i prosent av driftsinntekter

2) Avdragsprofil = avdrag i prosent av lånegjeld

Rente- og avdragsbelastningen for Viken fylkeskommune ligger på 3,6 prosent i 2020 (korrigert for uttrekk av koronamidler i driftsinntektene), mens gjennomsnittet for fylkeskommunene ligger på 4,7 prosent. Størrelsen på avdrag inkludert avdrag for tilbakebetaling av forskutteringer og for Jessheim videregående skole ført som finansielt leasingprosjekt (annuitetslånprinsipp), ligger på 4 prosent av lånegjeld i 2020. Landsgjennomsnittet for fylkeskommunene ligger på samme nivå. Viken fylkeskommune betaler 14 mill. kr i avdrag utover lovpålagt minstegrense.

Viken fylkeskommune har en gjeldsbelastning på om lag 59 prosent av driftsinntektene (korrigert for koronamidler), mens gjennomsnittet for fylkeskommunene i 2020 ligger på 79 prosent. Viken fylkeskommune har dermed en lav gjeldsbelastning sammenlignet med andre fylkeskommuner. Egenkapitalen har vært relativt høy i 2020 som følge av at investeringer og låneopptak har vært nedjustert/forskjøvet i forhold til opprinnelig budsjett.

KS vurderer et gjeldsnivå på større enn 80-90 prosent av driftsinntektene som lite bærekraftig, men hva som er bærekraftig nivå er også avhengig av rentenivået og egen evne til å betjene gjeld. Økt gjeldsnivå for Viken fylkeskommune vil uansett i sin tur redusere handlingsrommet på driftsbudsjettet.

18.5 Utbytte energiselskaper

Viken fylkeskommune er eier i Akershus Energi og Østfold Energi. Akershus Energi er heleid av Viken fylkeskommune, mens Viken har en eierandel på 45 prosent i Østfold Energi. Øvrige andeler er eid av kommunene i tidligere Østfold.

Det var i opprinnelig årsbudsjett for 2020 lagt til grunn et totalt utbytte på 195 mill. kr i 2020, herav utgjorde utbyttet fra Østfold Energi 35 mill. kr. Utbytte fra de to selskapene samlet ble i 2020 på 232 mill. kr.

18.6 Rådsuavhengige utgifter og inntekter

Rådsuavhengige utgifter og inntekter omfatter reguleringspremie, pensjonskasser og amortisering.

Ansatte i Viken fylkeskommune er medlemmer av enten Viken pensjonskasse eller Statens pensjonskasse. I 2020 var pensjonspremien til betaling for ordningene på 703,2 mill. kr, mens beregnet pensjonskostnad for 2020 var 561,4 mill. kr.

Reguleringspremien fra Viken pensjonskasse var på 158 mill. kr. Denne ble dekket med 100 mill. kr. av premiefond i pensjonskassen. Dermed ble belastningen i driftsregnskapet redusert til 58 mill. kr i 2020.

Akkumulert premieavvik inklusiv arbeidsgiveravgift pr. 31.12.20 er på 753,5 mill. kr. Dette er forskjellen mellom pensjonskostnaden og innbetalt premie. Premieavvik som har oppstått de siste årene blir kostnadsført med en fordeling over syv år. Premieavviket vil derfor belaste driftsregnskapet i flere år framover. Pr. 31.12.20 utgjorde disposisjonsfond til dekning av framtidige premieavvik 453,2 mill. kr.

På grunn av lavere lønnsoppgjør i 2020 enn det som var lagt til grunn i premieberegningen for Statens pensjonskasse fikk Viken fylkeskommune tilbakeført 167,4 mill. kr i premieutgifter på slutten av året.

18.7 Frie fond

Tabell 41 Disposisjonsfond og ubundet investeringsfond

Disposisjonsfond og ubundet investeringsfond pr. 31.12. (tall i mill. kr)	2020
Reservefond	1 736,7
Klima- og miljøfond	39,1
Pensjonspremiefond	102,4
Fond til dekning av premieavvik	453,2
Infrastrukturfond samferdsel vedlikehold	194,5
Energiutjevningfond	9,2
Sum disposisjonsfond	2 535,0
Sum ubundet investeringsfond	300,9

Fylkeskommunens disposisjonsfond består av reservefond, klima- og miljøfond, fond til pensjonsformål, infrastrukturfond for samferdsel og energiutjevningfond.

Samlet disposisjonsfond er på ca. 2,54 milliarder kr ved utgangen av 2020, som utgjør ca. 14,8 prosent av Viken fylkeskommunes driftsinntekter. Reservefondet på ca. 1,74 milliarder kr utgjør ca. 10 prosent av driftsinntektene. Reservefondet er fylkeskommunens reserve som kan brukes ved inntektssvikt eller til å finansiere uforutsette utgifter, mens for de øvrige fondene har fylkestinget vedtatt hva fondene skal brukes til.

Nivået på samlet disposisjonsfond på landsbasis for fylkeskommunene ligger på 13 prosent i 2020.

Avsetning til reservefond i 2020 er hovedsakelig fra avsetning av mindreforbruket i regnskapet for 2020 på 742 mill. kr, samt fylkestingets vedtak om avsetning av regnskapsmessig overskudd fra fylkeskommunenes regnskaper i 2019 på 155 mill. kr.

Klima- og miljøfondet utgjør ca. 39 mill. kr pr. 31.12.20, der ca. 8,5 mill. kr er udisponerte midler. Fylkestinget har vedtatt at det ikke avsettes ytterligere midler til Vikens klimafond. Aktuelle midler blir i stedet bevilget over driftsbudsjettet til klimaavdelingen i rådsområde plan, klima og miljø.

Fylkestinget har vedtatt at premieavvik og amortisering av premieavvik skal holdes utenfor fylkeskommunens løpende driftsøkonomi og håndteres via premieavviksfondet. Fond til dekning av premieavvik er på ca. 453 mill. kr, etter at det er avsatt 61,4 mill. kr fra regnskapsmessig overskudd 2019, og netto amortisering av premieavvik i 2020 utgjør 48 mill. kr.

Pensjonspremiefond til finansiering av reguleringspremie utgjør ca. 102 mill. kr ved utgangen av 2020.

Infrastrukturfond samferdsel er på 194,5 mill. kr og benyttes til å drifte, sikre og vedlikeholde kollektivinfrastruktur. Energiutjevningfond på 9,2 mill. kr er en videreføring av fondet fra AFK eiendom FKF og det foreslås omdisponert 20 mill. kr fra disposisjonsfondet til oppbygging i 2021.

19 Regnskapsresultat rådsområder

19.1 Regnskapsresultat og avvik - drift

Tabell 42 Regnskapsresultat på rådsområder og budsjettavvik

Råds- område	Budsjett og regnskap ¹⁾ (tall i 1000 kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020 ²⁾	Forbruk i %
R01	Fylkestingets sekretariat	82 010	90 033	8 023	91,1
R02	Fylkesrådsleders kontor	146 414	166 752	20 338	87,8
R03	Finans og administrasjon	960 095	1 014 546	54 451	94,6
R04	Utdanning og kompetanse	7 083 277	7 410 449	327 172	95,6
R05	Plan, klima og miljø	100 904	124 995	24 091	80,7
R06	Samferdsel	4 398 287	4 449 821	51 534	98,8
R07	Næring	155 221	164 181	8 960	94,5
R07	Tannhelse	464 580	461 898	-2 682	100,6
R08	Kultur og mangfold	394 526	405 714	11 188	97,2
Sum rådsområder 01-08		13 785 314	14 288 389	503 075	96,5
R09	Sektoruavhengige utgifter og inntekter	-60 814	101 466	162 280	-59,9
R10	Finans	-14 466 564	-14 389 855	76 709	100,5
Regnskapsmessig overskudd		-742 064	0	742 064	

1) Tabellen er ikke direkte sammenlignbar med tilsvarende tabell for rådsområdene i regnskapsdokumentet. Dette fordi den inneholder bruk av og avsetninger til fond på rådsområdene, andre generelle driftsinntekter (statistilskudd) og renteinntekter/renteutgifter ført på rådsområdene.

RO/R = rådsområde. Avd = avdeling. Regnskapet viser netto driftsutgifter pr. avdeling.

2) Budsjettavvik 2020 viser differansen mellom revidert budsjett og regnskap.

19.2 Årsaker til regnskapsresultatet

Resultatet for Viken fylkeskommune 2020 viser et overskudd på 742,1 mill. kr, og et netto driftsresultat på 5,4 prosent. Det er flere årsaker til det positive regnskapsresultatet (netto driftsresultat måles i forhold til sum driftsinntekter og ikke netto driftsutgifter).

Det har vært stram styring av økonomien gjennom året. Pandemiens påvirkning på Vikens økonomi har skapt stor usikkerhet, i tillegg til sene avklaringer om kompensasjon fra staten. Det vil som regel alltid være forskyvninger i aktivitet mellom år, men pga. pandemien har det vært større forskyvninger enn hva som er normalt og flere av rådsområdene står derfor igjen med budsjettmidler som søkes overført til neste budsjettår. Pandemiens har skapt ekstraordinære økonomiske forhold, spesielt knyttet til Vikens skatteinntekter, bortfall av billetteinntekter for kollektivselskapene, samt økte utgifter til smitteverntiltak til bl.a. ekstra renhold. I tillegg har sammenslåingen av de tre tidligere fylkene Akershus, Buskerud og Østfold skapt en usikker økonomisk situasjon i Vikens første driftsår.

Regjeringen har brukt lang tid på avklaringer og beskjeder rundt kompensasjon for bortfall av inntekter og økte utgifter grunnet korona. Det har medført behov for å holde igjen og styre stramt, slik at vi har vært sikre på å ha økonomisk kontroll.

Sektoruavhengige utgifter og inntekter viser et avvik på 162 mill. kr, som skyldes reduserte pensjonsutgifter, som svinger mellom år, men som i 2020 i hovedsak skyldes lavere lønnsutgifter med påfølgende lavere pensjonsutgifter. Midlene bør derfor settes av til framtidige pensjonsforpliktelser.

Vikens skatteinntekter ble lavere enn budsjettet, og Viken hadde større svikt i skatteinntekter enn landsgjennomsnittet for fylkeskommunene. Dette ble oppveiet ved at fylkeskommunen fikk mer i skatteutjevning gjennom rammetilskuddet enn forutsatt. I sum ga dette 37 mill. kr mer i frie inntekter enn budsjettet. På finansområdet bidro lavere utgifter til renter og avdrag på fylkeskommunens lån, sammen med renteinntekter fra bankinnskudd og fondsplasseringer, med 40 mill. kr til resultatet i 2020.

Rådsområdene viser et resultat på 503,1 mill. kr i lavere utgifter enn budsjettet. Mye av dette er innen utdanning og kompetanse (327,2 mill. kr). Deler av dette er midlertid knyttet til utsatte aktiviteter som gjennomføres i 2021. Dette gjelder for de videregående skolene, men er også knyttet til prosjekter og planlagte aktiviteter som av ulike årsaker har noe forsinket framdrift i forhold til det som var budsjettet.

Det har vært lavere aktivitet på rådsområdene grunnet korona, noe som igjen har ført til mindre reising og færre gjennomførte møter. Nye tiltak og aktiviteter har også i stor grad blitt utsatt.

Grunnlaget for å vurdere tilbakeføring av budsjettmidler fra 2020 til neste budsjettår ligger i rådsområdenes totale mindreforbruk på 503,1 mill. kr. Forslag til overføringer vil bli gjort i tråd med Viken fylkeskommunes økonomireglement, pkt. 4.8.1.

For virksomheter overføres mer-/mindreforbruk i henhold til regnskapsresultatet innenfor en ramme på 3 prosent av netto driftsbudsjettet. Besparelser ut over 3 prosent kan overføres dersom virksomheten kan framlegge en realistisk tiltaks- og fremdriftsplan. Virksomheter skal dekke inn overskridelser i sin helhet året etter at de har oppstått. Dersom merforbruket er på over 2 prosent kan inndekking skje over to budsjettår. På grunnlag av vedtatt økonomireglement får virksomhetene pluss eller trekk i rammen i 2021.

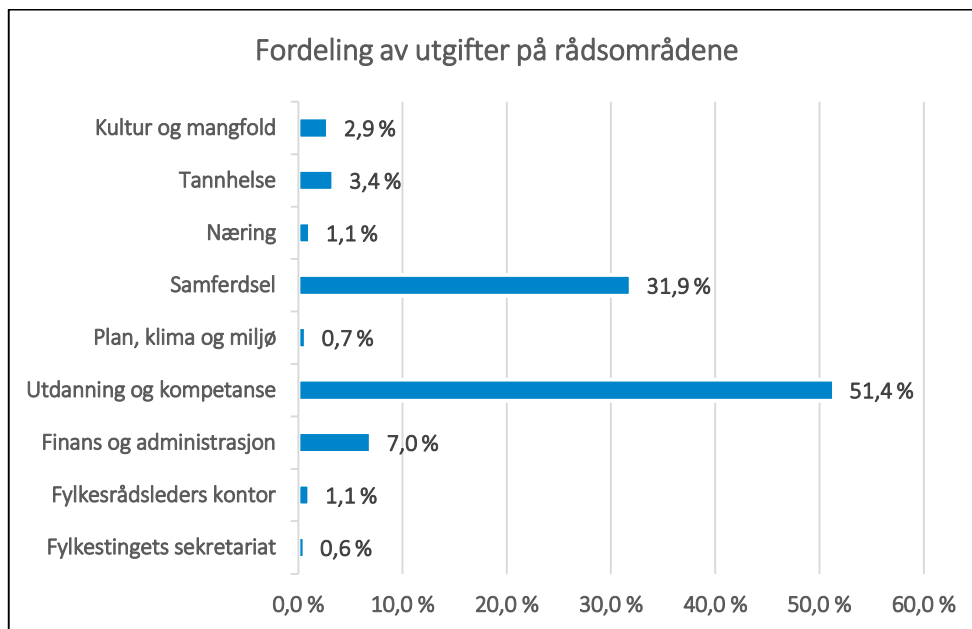
For rådsområdene ellers skal det foretas en vurdering om mer-/mindreforbruk skal overføres/dekkes inn i henhold til vedtatt økonomireglement.

Konklusjonen er at resultatet i 2020 hovedsakelig er knyttet til ekstraordinære forhold som har vært i dette året. Vikens økonomiske situasjon er fortsatt utfordrende med tanke på å finansiere nødvendige investeringer innen skole og samferdsel i årene framover.

For nærmere omtale vises det til kapitlene om regnskapsresultat og avvik på de ulike rådsområdene i del 2 Rapport fra rådsområdene.

19.3 Fordeling av utgifter på rådsområdene

Figur 11 Regnskapsresultat på rådsområder, prosentfordeling

Regnskapet for rådsområdene viser netto utgifter på 13,8 milliarder kr (jf. tabell over). Figur viser fordelingen av regnskapet på rådsområder i prosent av totalen.

20 Investeringer

20.1 Investeringer i anleggsmidler

Bruttoinvesteringer for Viken fylkeskommune i 2020 er på 2,38 milliarder kr, herav 1,16 milliarder kr innenfor samferdsel, 1,14 milliarder kr innenfor finans og administrasjon.

Vesentlig investeringsvolum skyldes i stor grad større byggeprosjekter, tiltak på gang- og sykkelveier og mindre utbedringer på fylkesvei, samt store kollektivprosjekter. Viken fylkeskommune har hatt aktivitet på om lag 500 investeringsprosjekter i 2020.

Byggeprosjekter i Viken fylkeskommune utføres av avdeling eiendom på rådsområdet finans og administrasjon på bestilling fra øvrige rådsområder. Budsjett og regnskap på bestilte prosjekter registreres på utfører sitt ansvar.

Følgende tabell viser oversikt over investeringer på rådsområdene og finansiering av disse:

Tabell 43 *Investeringsregnskap brutto og finansiering*

Investeringsregnskap (tall i mill. kr)	Regnskap 2020	Revidert budsjett 2020	Opprinnelig budsjett 2020	Budsjett- avvik 2020
Finans og administrasjon	1 137,7	1 212,5	1 282,5	74,86
Utdanning og kompetanse	30,8	63,8	521,7	32,99
Samferdsel	1 163,9	1 607,3	1 712,5	443,44
Næring og tannhelse	7,1	11,4	27,4	4,29
Kultur og mangfold	0,0	0,0	12,5	0,00
Sum investeringer i anleggsmidler	2 339,5	2 895,1	3 556,5	555,59
Investeringer i aksjer og andeler	34,9	29,5	29,5	-5,4
Utlån av egne midler	0,0	0,0	0,0	0,0
Avdrag på lån (utlån)	7,7	10,0	0,0	2,3
Sum investeringsutgifter	2 382,0	2 934,6	3 586,0	552,5
Kompensasjon for merverdiavgift	-381,1	-320,9	-529,3	60,2
Tilskudd fra andre	-406,1	-785,5	-622,0	-379,4
Salg av drifts- og anleggsmidler	-13,7	0,0	0,0	13,8
Mottatte avdrag på utlån egne midler	-8,6	-8,0	0,0	0,6
Bruk av lån	-1 089,2	-1 186,1	-2 026,8	-96,9
Sum investeringsinntekter	-1 898,7	-2 300,5	-3 178,1	-401,8
Overføring fra drift	-441,4	-441,4	-297,3	0,0
Netto avsetning / bruk bundne investeringsfond	-41,4	-81,7	0,0	-40,4
Netto avsetning bruk / ubundne investeringsfond	-0,6	-111,0	-111,0	-110,4
Dekning av tidligere års udekket beløp	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-483,4	-634,1	-408,3	-150,8
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0,0	0,0	-0,4	-0,0

*) Ekskl. bompengefinansierte investeringer og refusjoner fra kommuner vedrørende forskuttering av veiprosjekter mv. er fylkeskommunale investeringer på samferdsel ca. 1 milliarder kr i 2020.

Av investeringer i aksjer og andeler på 34,9 mill. kr relaterer 20 mill. kr seg til investeringer på samferdsel.

20.2 Investeringsaktivitet

Samlede investeringer i anleggsmidler utgjør brutto ca. 2,34 milliarder kr inkludert bompengefinansierte investeringer i fylkesveier. Opprinnelig budsjetterte investeringsutgifter ble gjennom tertialrapporter i 2020 vesentlig nedjustert med samlet ca. 652 mill. kr.

Kjøp av aksjer og andeler er på 34,9 mill. kr og gjelder egenkapitalinnskudd i Viken fylkeskommunale pensjonskasse på 14,9 mill. kr og økt aksjekapital i Brakar kollektivselskap AS på 20 mill. kr.

Posten «Tilskudd fra andre» på 406 mill. kr er statlige overføringer til kollektivtrafikk, tilskudd til Fornebubanen på ca. 105 mill. kr, bompenger på 169 mill. kr, belønningsmidler m.m. på 19 mill. kr og refusjoner fra kommuner/private på 113 mill. kr.

Salg av driftsmidler og anleggsmidler er på 13,7 mill. kr. Mottatte avdrag på utlån på 8,6 mill. kr gjelder mottatte avdrag, hovedsakelig fra Oslo Vognselskap.

Vedtatt låneopptak ble vesentlig redusert (i forhold til opprinnelig budsjett) i 2020 som følge av nedjustert investeringsbudsjett/tidsforskyvninger av investeringer fra 2020 til senere år. Låneopptaket ble redusert med ca. 841 mill. kr til 1,19 mill. kr. I tillegg til opptak av lån, mva-kompensasjon og tilskudd, er investeringsbudsjettet finansiert med vedtatt egenkapital overført fra driftsbudsjettet. Overføring av driftsmidler til finansiering av investeringer ble økt med 144,1 mill. kr til 441,4 mill. kr. Om lag 57 mill. kr skyldes finansiering av Viken-prosjektet og ca. 70 mill. kr er overføringer gjennom året fra rådsområdenes driftsrammer for å finansiere utgifter som skal føres i investeringsregnskapet.

20.3 Investeringsregnskap

Samlede netto investeringsutgifter på rådsområdene i 2020 utgjorde 1,8 milliarder kr, dvs. ble 144,1 mill. kr lavere enn revidert vedtatt budsjett. Mva-kompensasjon knyttet til investeringer ble 60 mill. kr høyere enn budsjettert. Investeringsinntekter, hovedsakelig fra tilskudd (bompenger og statstilskudd Fornebubanen), ble 366 mill. kr lavere enn budsjettert, fordi investeringsaktiviteten har vært lavere.

Bruk av bundne fond ble 40 mill. kr lavere enn budsjettert, som følge av forsinket prosjekt. Som følge av samlet netto lavere investeringsutgifter og finansieringsbehov med ca. 207 mill. kr i forhold til budsjettert, er det foretatt strykning av budsjettert bruk av investeringsfond med 110 mill. kr, og bruk av lån er ca. 97 mill. kr lavere enn budsjettert.

Tabell 44 Investeringsregnskap netto på rådsområder

Netto investeringsutgift rådsområder	Regnskap	Budsjett	Oppr. budsjett	Avvik netto
Finans og administrasjon	1 075,9	1 153,9	1 282,9	78,0
Utdanning og kompetanse	14,7	44,2	521,7	29,4
Samferdsel	730,0	759,2	1 110,5	29,2
Næring og tannhelse	6,9	11,4	27,4	4,5
Kultur og mangfold	0,0	0,0	12,5	0,0
Sektoruavhengige utgifter og inntekter	-2,93	0,0	0,0	2,9
Sum rådsområder	1 824,6	1 968,7	2 954,9	144,1

Tabellen er ikke direkte sammenlignbar med tilsvarende tabell for rådsområdene i regnskapsdokumentet. Dette fordi tabellen over inneholder bruk av og avsetninger til fond og andre generelle driftsinntekter ført på rådsområdene.

Det er flere utfordringer med å beregne nøyaktig framdrift på investeringsprosjekter. I løpet av året vil det kunne oppstå uforutsette forhold og endringer i forutsetningene som kan være kapasitet i markedet, behandlingstid hos ulike instanser, endringer i prioriteringer eller interne organisatoriske forhold. Den pågående situasjonen med korona medfører også usikkerhet i utførelse og leveranser.

For nærmere omtale vises det til kapitlene om regnskapsresultat og avvik på de ulike rådsområdene i del 2 Rapport fra rådsområdene.

20.4 Egenfinansieringsandel i 2020

Fylkeskommunens egenfinansieringsandel er på ca. 28 prosent i 2020. Den høye andelen skyldes i stor grad at vedtatt låneopptak ble nedjustert med 841 mill. kr til 1,19 milliarder kr i 2020 som følge av endret periodisering av investeringene.

Tabell 45 Finansieringskilder

Prosentandeler	2020
Egenfinansieringsandel ¹⁾	27,8
Tilskudd fra staten og andre	12,2
Låneandel	60,0
Sum	100,0

*) Finansiering som andel av investeringer (korrigert for Oslo-pakke 3-midler, belønningsmidler og mva-refusjon).

Egenfinansiering består av 441,4 mill. kr overført fra driftsmidler til finansiering av investeringer, 13,7 mill. kr i salg av driftsmidler og 54,6 mill. kr i bruk av bundet investeringsfond. Herav gjelder brorparten bruk av bundet investeringsfond for Enøk Enovastøtte og bruk av bundet infrastrukturfond til finansiering av Leiraveien bussanlegg.

Tabellen ovenfor viser andelen investeringer som er finansiert med henholdsvis egenkapital, investeringstilskudd og lån i 2020 (prosent). Investeringer finansiert med bompenger, belønningsmidler samt mva-refusjon er fratrukket, for at realitet og utvikling når det gjelder lånefinansiering og egenkapitalfinansiering av fylkeskommunens «egne» investeringer skal komme fram.

Egenfinansieringsandelen definert som egenkapital i prosent av brutto investeringer, er for fylkeskommunenes landsgjennomsnitt på 33 prosent i 2020, og for Viken på 20,5 prosent.

21 Balanseverdier

Tabell 46 Balanse pr 31.12.2020

Balanse pr. 31.12. (tall i mill. kr)	Regnskap 31.12.2020	Regnskap 31.12.2019	Endring 2019-2020
Anleggsmidler	41 810,6	40 172,8	1 637,8
Faste eiendommer og anlegg	25 844,2	24 493,4	1 350,8
Utstyr, maskiner og transportmidler	674,6	746,7	-72,1
Utlån	869,0	880,0	-11,0
Aksjer og andeler	1 998,8	1 967,1	31,8
Pensjonsmidler	12 424,0	12 085,7	338,3
Omløpsmidler	6 429,0	6 484,3	-55,3
Kortsiktige fordringer	1 217,2	848,2	369,0
Premieavvik	773,5	800,5	-27,1
Sertifikater	1 549,0	1 516,1	32,9
Kasse / bank / post	2 889,4	3 319,5	-430,1
Sum eiendeler	48 239,6	46 657,0	1 582,5
Egenkapital	-23 239,1	-20 994,7	-2 244,4
Disposisjonsfond	-2 535,0	-1 659,4	-875,7
Bundne driftsfond	-1 165,7	-968,4	-197,4
Ubundne investeringsfond	-300,9	-301,5	0,6
Bundne investeringsfond	-52,4	-93,7	41,4
Regnskapsmessig mindreforbruk	0,0	-502,2	502,2
Regnskapsmessig merforbruk	0,0	0,4	-0,4
Kapitalkonto	-19 385,6	-17 670,4	-1 715,1
Endring i regnskapsprinsipp drift	200,5	200,5	0,0
Langsiktig gjeld	-22 629,0	-22 968,8	339,8
Ihendehaverobligasjonslån	-3 026,6	-2 716,6	-310,0
Andre lån	-7 017,7	-6 903,9	-113,8
Sertifikatlån	0,0	0,0	0,0
Pensjonsforpliktelse	-12 584,7	-13 348,3	763,6
Kortsiktig gjeld	-2 371,5	-2 693,5	322,0
Annen kortsiktig gjeld	-2 351,5	-2 686,6	335,1
Premieavvik	-20,0	-6,9	-13,1
Sum egenkapital og gjeld	-48 239,6	-46 657,0	-1 582,5
Memoriakonti			
Ubrukte lånemidler	202,7	465,3	-262,6
Motkonto for memoriakontiene	-202,7	-465,3	262,6

21.1 Anleggsmidler

Balansen viser fylkeskommunens regnskapsmessige verdi av eiendeler, gjeld og egenkapital. Sammenlignet med inngangen til 2020 er eiendommer og anleggsverdier økt med 1,28 milliarder kr til 26,5 milliarder kr. Dette skyldes i hovedsak investeringer knyttet til skolebygg og samferdsel.

21.2 Omløpsmidler

Likvide midler og andre fordringer utgjør 6,4 milliarder kr i 2020, om lag det samme som ved inngangen til 2020. Kortsiktige fordringer og likviditetsbeholdningen ekskl. premieavvik er ca. 28 mill. kr lavere enn pr. 01.01.20.

Et måltall for vurdering av fylkeskommunens likviditet er arbeidskapital (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld), og utviklingen i denne. Endring i arbeidskapital og likviditetsgrader sier noe om den kortsiktige betalingsevnen. For å vise mer reell betalingsevne skal arbeidskapitalen i henhold til retningslinjer korrigeres for premieavvik, bundne fond og avdrag. Tabellen under viser dette.

Tabell 47 Arbeidskapital

Arbeidskapital (tall i mill. kr)	UB 2020	IB 2020	Endring
Omløpsmidler (OM) ekskl. kassekreditt ¹⁾	6 429,0	6 484,3	-55,3
Premieavvik	-773,5	-800,5	27,0
Kortsiktig gjeld (KG) korrigeret	4 006,9	-4 143,8	8 150,7
Arbeidskapital korrigeret	9 662,4	1 540,1	8 122,4
Arbeidskapital i prosent av driftsinntekter	9,6 %	-	-
Arbeidskapital i prosent av driftsinntekter ²⁾ - inkl. kassekreditt	12,5 %	-	-
Likviditet			
Likviditetsgrad 1 (OM + kassekreditt / KG)	1,7	1,7	0,0
Likviditetsgrad 2 (mest likvide OM + kassekred. / KG)	1,5	1,5	0,0
Likviditetsgrad 3 (betalingsmidler + kassekred. / KG)	0,9	1,0	-0,1

1) Omløpsmidler (mest likvide midler og fordringer mv.) omgjøres gradvis til betalingsmidler som brukes til å betale den kortsiktige gjelden etter hvert som den forfaller. Dette skjer til ulike tidspunkt for de ulike eiendelene som utgjør omløpsmidlene. Likviditetsgradene i tabellen over grupperer omløpsmidlene i forhold til dette.

2) Arbeidskapitalen bør helst ligge på 10-15 prosent av driftsinntektene. Uten korreksjon (premieavvik og neste års avdrag mv.), har arbeidskapitalen i 2020 vært på ca. 14 prosent.

Arbeidskapitalen og likviditetssituasjonen har vært god også på grunn av at overskudd og midlertidig ubrukte og økte fondsmidler inngår i likviditeten.

For å si at den kortsiktige likviditeten er tilfredsstillende, bør forholdet mellom likvide omløpsmidler og kortsiktig gjeld (likviditetsgrad 1, 2 og 3) være større enn henholdsvis 2, 1 og 0,5. I henhold til retningslinjer for å beregne nøkkeltallene, skal eventuell ubenyttet kassekreditt legges til omløpsmidlene. Viken fylkeskommune har vedtatt mulighet for å åpne kassekreditt (500 mill. kr), men har ikke hatt behov. Nøkkeltallene ligger litt under kravet for likviditetsgrad 1 for samlede omløpsmidler inkl. fordringer, og noe over for de mest likvide omløpsmidlene. Nøkkeltallene tilfredsstillende kravene til god likviditet også uten kassekreditt.

21.3 Egenkapital

Egenkapitalandelen for finansiering av investeringer er på ca. 47 prosent, som er noe høyere enn ved inngangen til 2020. Bokført verdi av eiendommer er økt som følge av aktiverte investeringer, mens samlet gjeld er redusert noe gjennom 2020.

Tabell 48 Korrigert egenkapital

Korrigert egenkapital	2020	2019
Egenkapital (EK)	23 239,1	20 994,7
Bundne fond	-1218,1	-1062,1
Egenkapital korrigert	22 021,0	19 932,6
Egenkapitalandel (%) av totalkapital	46,8 %	43,7 %

21.4 Langsiktig gjeld

Fylkeskommunens langsiktige lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser) er ca. 10 milliarder kr, dvs. 424 mill. kr høyere enn ved inngangen til 2020. Av dette utgjør låneporteføljen for rammelån som tas opp til finansiering av «ordinære» investeringer 9,22 milliarder kr, mens 749,9 mill. kr gjelder finansiell leieavtale (Jessheim videregående skole). Om lag 78 mill. kr gjelder andre lån, i hovedsak til forskuttering av veier.

Tabell 49 Gjeldsbelastning

Gjeldsbelastning	2020	2019
Gjeldsbelastning (langsiktig gjeld i forhold til driftsinntekter)	58,6 %	-
Gjeld pr. innbygger	8 034	6 254

Langsiktig lånegjeld pr. innbygger for Viken er på kr 8 020 ved utgangen av 2020, som utgjør ca. 56 prosent av landsgjennomsnittet på kr 14 237. Langsiktig lånegjeld sett i forhold til brutto driftsinntekter (korrigert for Oslopakke 3-midler og koronamidler) ligger på 58,6 prosent i 2020.

Viken fylkeskommunes gjeldsbelastning ligger betydelig lavere enn landsgjennomsnittet for fylkeskommunene på 79 prosent.

Lånegjeld i forhold til driftsinntektene viser fylkeskommunens evne til å bære gjeld, men handlingsrommet på driftsbudsjettet forøvrig er avgjørende for mulighetene for nye drifts- eller investeringstiltak.

22 Rapportering finansreglement

Rammer og handlingsregler i finansreglementet, vedtatt av fylkestinget, skal forhindre vesentlig og uønsket finansiell risiko. Det er lagt til grunn et «lavt til moderat risikonivå med tilfredsstillende avkastning».

22.1 Overordnet formål

Finansforvaltningen har som overordnet formål å sikre at fylkeskommunen til enhver tid er likvid og lite eksponert for risiko. Hovedmålsettingen over tid er å sikre stabile og lave netto finansieringskostnader, samt en tilfredsstillende avkastning for fylkeskommunens virksomhet innenfor definerte risikorammer. Dette søkes oppnådd gjennom følgende delmål:

- Fylkeskommunen skal til enhver tid ha likviditet (inkludert trekkrettigheter) til å dekke løpende forpliktelser.
- Plassert likviditet skal over tid gi en konkurransedyktig avkastning innenfor definerte krav til likviditet og risiko, hensyntatt tidsperspektiv på plasseringene.
- Lånte midler skal over tid gi lavest mulig totalkostnad innenfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko, hensyntatt behov for forutsigbarhet i lånekostnader.

22.2 Låneopptak i 2020

Årets vedtatte låneopptak til finansiering av investeringer er på 2 026 mill. kr. I rapport pr. 1. tertial ble låneopptaket i 2020 vedtatt nedjustert med 267,3 mill. kr til 1 759 mill. kr. I rapport pr. 2. tertial ble låneopptaket ytterligere nedjustert med 573,4 mill. kr til 1 186 mill. kr.

Av dette er 826,6 mill. kr opptatt i nye lån, mens resten er dekket ved ubrukte lån på 465 mill. kr pr. 31.12.20. Andelen lån som forfaller til refinansiering innen ett år utgjør 3,2 milliarder kr og utgjør 35,15 prosent av samlet gjeldsportefølje.

22.3 Finansreglementets rammer for gjeldsforvaltningen

Tabellene under gir en samlet oversikt over kravene i finansreglementet til gjeldsforvaltningen og status for disse.

Tabell 50 Krav i gjeldende finansreglement - gjeld

Krav i gjeldende finansreglement	Status
Låneopptak skal gjøres i norske kroner	OK
Det skal normalt innhentes minst 3 konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere	OK
Enkeltlån skal ikke utgjøre mer enn 10 prosent av samlet gjeldsportefølje	OK
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding på samlet gjeld - mellom 0,5 og 3 år	OK
Hovedstolsforfall som refinansieres skal ikke utgjøre mer enn 45 prosent av gjeldsporteføljen	OK
Motpartsrisiko ved handel i rente- og valutaderivater skal vurderes	OK
Fordeling av låneopptak på flere långivere	OK
Låne- og renteinstrumenter (tillatt)	OK
Rapportering i henhold til krav i finansreglementet	OK

Tabell 51 Markedsrenter og betingelser

Markedsrenter og betingelser i porteføljen ved utløpet av rapporteringsperioden	30.04.2020	31.08.2020	31.12.2020
Vektet gjennomsnittrente	2,1	1,46	1,52
Rentebindingstid	2,37	2,36	2,3
Norges Bank (foliorente / styringsrente)	0,00	0,00	0,00
6 mnd NIBOR ¹⁾	0,70	0,33	0,55
3 år swap-rente ²⁾	0,95	0,95	0,94

Markedsrentene 1) og 2) er inkl. kreditt/utlånsplagslag fra banker, og indikerer faktiske lånerenter som fylkeskommunen kan sammenlikne seg med.

Ved sammenlikning mot referanserenten må det tas hensyn til rentebindingstid/rentesikringsstrategi. Gjennomsnittrente i låneporteføljen, 1,52 prosent, med en gjennomsnittlig rentebinding på ca. 2,3 år, ligger høyere enn 3 års referanserenter på grunn av uroen som har vært i finansmarkedet. Renter i gjeldsporteføljen reflekterer i stor grad rentemarkedet som var før koronakrisen var på vei oppover.

Andelen lån i gjeldsporteføljen med rentebinding har økt noe fra årsskiftet på grunn av nye rentesikringsavtaler/fastrentelån på historisk lave rentenivåer. I tabellen under er det satt opp en oversikt over de nye fastrenteavtalene som er inngått i 2020.

Tabell 52 Nye fastrentelån/rentebytteavtaler

Nye fastrentelån/rentebytteavtaler tatt opp i 2020	Beløp	Rentesats	Antall år
Rentebytteavtale Swedbank	300 000 000	1,18	5
Kommunalbanken fastrentelån	375 326 000	1,17	5
Kommunalbanken fastrentelån	380 300 000	1,76	4
Danske bank obligasjonslån fastrente	400 000 000	1,96	5
DNB obligasjonslån fastrente	450 000 000	2,04	8,5

22.4 Gjeldsportefølje pr. 31.12.2020

Følgende tabell viser oversikt over gjeld og rentebytteavtaler i Viken fylkeskommune pr. 31.12.20.

Det er totalt 9,2 milliarder kr i gjeld pr. 31.12.20 i Viken fylkeskommune. Rentebytteavtaler med fastrente utgjør 1,780 milliarder kr, og andre fastrentelån utgjør 2,6 milliarder kr.

Tabell 53 Gjeldsportefølje 31.12.2020

Gjeldsportefølje 31.12.2020	Rentesats	Restgjeld	Andel av total	Maks	Durasjon/rente bindingstid (år) 2)
Obligasjons og sertifikatlån					
KBN 20170563 2017 - 2022, 5 år FRN	0,91 %	290 000 000	3,1 %	25 %	0,1
KBN 20180097 2018 - 2028, 10 år FRN	0,95 %	600 000 000	6,5 %	25 %	0,2
KBN 20200429 2020 - 2021, 12 mnd FRN	0,45 %	500 000 000	5,4 %	25 %	0,1
KBN 20170044 2017 - 2037	0,89 %	291 734 000	3,2 %	25 %	0,0
KBN 20110107 2011 - 2031	0,95 %	309 083 798	3,4 %	25 %	0,2
KBN 20200539 2020 - 2031	0,98 %	378 334 740	4,1 %	25 %	0,2
KBN 20180358 2018 - 2021, 3 år FRN	0,56 %	650 000 000	7,1 %	25 %	0,2
KBN 20190235 2019 - 2021, 1,75 år FRN	0,48 %	238 000 000	2,6 %	25 %	0,2
KBN 20200056 2020 - 2023	0,64 %	400 000 000	4,3 %	25 %	0,1
KBN 20200112 2020 - 2024, fastrente	1,76 %	380 300 000	4,1 %	25 %	3,2
KBN 20200201 2020 - 2025, fastrente	1,17 %	375 326 000	4,1 %	25 %	4,3
KLP 8317.55.94895 2018 - 2023, 5 år FRN	0,85 %	154 100 000	1,7 %	25 %	0,2
Forbrukersamvirke Østfold	0,00 %	1 870 000	0,0 %	25 %	29,8
KBN sertifikatlån sept 2020 - jan 2021	0,37 %	430 000 000	4,7 %	25 %	0,0
Danske NO0010874456, 2020 - 2025, 5 år fast	1,96 %	400 000 000	4,3 %	25 %	4,1
DNB NO0010826217, 2018 - 2021, 3 år FRN	0,55 %	200 000 000	2,2 %	25 %	0,2
DNB NO0010860992, 2019 - 2029, 10 år fastrente	1,86 %	319 678 000	3,5 %	25 %	8,6
DNB NO0010903107, okt 2020 - feb 2021, 4 mnd sertifikatlån	0,48 %	321 276 000	3,5 %	25 %	0,2
DNB NO0010894553, okt 2020 - april 2021, 6,5 mnd sertifikatlån	0,35 %	300 000 000	3,3 %	25 %	0,3
DNB NO0010876121, 2020 - 2028, 8,5 år fastrente	2,04 %	450 000 000	4,9 %	25 %	7,7
Handelsbanken NO0010890783, 6 mnd sertifikatlån	0,35 %	300 000 000	3,3 %	25 %	0,1
Nordea NO0010798408, 2017 - 2027, 10 år fastrente	2,45 %	398 000 000	4,3 %	25 %	6,5
SB1M NO0010798358, 2017 - 2022, 5 år FRN	0,84 %	276 700 000	3,0 %	25 %	0,2
SB1M NO0010798176, 2017 - 2027, 10 år fastrente	2,42 %	256 400 000	2,8 %	25 %	6,5
SB1M NO0010858236, 2019 - 2022, 3 år FRN	0,53 %	195 800 000	2,1 %	25 %	0,2
SEB NO0010863962, 2019 - 2024, 5 år FRN	0,68 %	500 000 000	5,4 %	25 %	0,2
SEB NO0010872898, 12 mnd lån, 2020 - 2021	1,96 %	300 000 000	3,3 %	25 %	0,0
Sum obligasjons- og sertifikatlån		9 216 602 538	100,0 %		

Tabell fortsetter neste side.

Tabell fortsatt fra forrige side.

Gjeldsportefølje 31.12.2020	Rentesats	Restgjeld	Andel av total	Maks	Durasjon/rente bindingstid (år) 2)
Rentebytteavtaler ¹⁾					
Rentebytteavtale Danske, forfall 11.01.2022	3,23 %	100 000 000	1,1 %	25 %	1,0
Rentebytteavtale Danske, forfall 16.06.2021	4,88 %	50 000 000	0,5 %	25 %	0,5
Rentebytteavtale Danske, forfall 01.12.2022	4,00 %	100 000 000	1,1 %	25 %	1,9
Rentebytteavtale Danske, forfall 01.12.2025	4,11 %	100 000 000	1,1 %	25 %	4,9
Rentebytteavtale DNB, forfall 05.02.2026	1,52 %	100 000 000	1,1 %	25 %	5,1
Rentebytteavtale DNB, forfall 20.01.2025	1,67 %	100 000 000	1,1 %	25 %	4,1
Rentebytteavtale Nordea, forfall 16.03.2022	3,35 %	200 000 000	2,2 %	25 %	1,2
Rentebytteavtale Nordea, forfall 21.09.2022	3,11 %	230 000 000	2,5 %	25 %	1,7
Rentebytteavtale Nordea, forfall 15.09.2021	3,52 %	100 000 000	1,1 %	25 %	0,7
Rentebytteavtale Nordea, forfall 16.09.2026	4,43 %	100 000 000	1,1 %	25 %	5,7
Rentebytteavtale SEB, forfall 17.09.2025	1,74 %	200 000 000	2,2 %	25 %	4,7
Rentebytteavtale Swedbank, forfall 16.10.2023	3,23 %	100 000 000	1,1 %	25 %	2,8
Rentebytteavtale Swedbank, forfall 10.03.2025	1,18 %	300 000 000	3,3 %	25 %	4,2
Sum rentederivater (fast rente)		1 780 000 000	19,3 %		
Rentebytteavtaler ¹⁾					
Rentebytteavtale Danske	0,28 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,0
Rentebytteavtale Danske	0,35 %	-50 000 000	-0,5 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale Danske	0,35 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale Danske	0,35 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale DNB	0,45 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,1
Rentebytteavtale DNB	0,32 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,1
Rentebytteavtale Nordea	0,33 %	-200 000 000	-2,2 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale Nordea	0,33 %	-230 000 000	-2,5 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale Nordea	0,33 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale Nordea	0,35 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale SEB	0,33 %	-200 000 000	-2,2 %	25 %	0,2
Rentebytteavtale Swedbank	0,32 %	-100 000 000	-1,1 %	25 %	0,1
Rentebytteavtale Swedbank	0,35 %	-300 000 000	-3,3 %	25 %	0,2
Sum rentederivater (flytende rente)		-1 780 000 000	-19,3 %		
Sum gjeldsportefølje	1,52 %	9 216 602 538			2,3 år

1) Rentebytteavtaler

En rentebytteavtale er en avtale om bytte av rentebetalingsstrømmer i samme valuta (fra en flytende til fast rente eller omvendt). Rentebytteavtale/rentesikringsinstrument er et virkemiddel for enklere styring av renterisiko, ved at en raskere kan tilpasse seg rentemarkedet og rentestruktur på porteføljen (andel lån med fast rente og kort/flytende rente). Marginpåslaget er høyere på ordinære fastrentelån enn ved å benytte rentebytteavtaler.

2) Rentebindingstid/durasjon

Durasjon er et måltall for porteføljens vektete gjennomsnittlige rentebindingstid. Durasjonen gir et uttrykk for hvor følsom kontantstrømmene til lånene er for en endring i markedsrentene. Tallet for durasjon viser hvor lenge renten på lån i porteføljen er fast, hensyntatt rentebetalinger, avdrag og forfall hovedstol. Dersom en låneportefølje uten avdrag og årlige rentebetalinger har rentebindingstid på 1, betyr det at porteføljen har en rentebinding på gjennomsnittlig 12 måneder. Jo kortere gjennomsnittlig rentebindingstid i porteføljen, jo mer vil rentekostnadene variere med renteendringer.

En grad av forutsigbarhet i rentekostnader er viktig for å unngå å ta for stor risiko knyttet til endringer i rentenivå. I vedtatt finansreglement, er rammen for gjennomsnittlig rentebindingstid satt til min 0,5 år - maks. 3 år for gjeldsporteføljen. Gjennomsnittlig rentebinding i låneporteføljen pr. 31.12. er 2,3 år.

Fylkeskommunens gjeldsportefølje sammen med volumet knyttet til likviditet og ordningene med rentekompensasjon er p.t lite renteeksponert, dvs. risiko for store negative utslag av renteendringer er liten.

22.5 Markedskommentar

Etter et ekstraordinært år hvor Norges Bank kuttet styringsrenten fra 1,50 prosent ved inngangen av året til 0 prosent i mai 2020, begrunnet med unntakstilstand med negative innvirkninger på økonomisk aktivitet, tyder alt på at renten vil ligge på 0 prosent godt ut i 2021.

Pr. november var prisveksten (KPI-JAE) på 2,9 prosent, ned fra 3,7 prosent på det høyeste i august. Norges Bank anslår at prisveksten vil fortsette å falle det neste året etter at effekten av kronesvekkelsen vil avta ytterligere. I tillegg forventes det at arbeidsledigheten og en svak økonomi vil spille en rolle i å trekke ned inflasjonen i det neste året.

Tilbakeslaget i norsk økonomi etter krisen i mars avtok i desember. Arbeidsledigheten forblir høyere enn før krisen, og nedgangen i sommer og høst stoppet midlertidig i november. Norges Bank forventer at BNP-veksten vill trekke seg opp fra 2. kvartal 2021 ettersom en stor andel av befolkningen blir vaksinert og økonomien vender tilbake til normalen.

Påslaget i pengemarkedsrentene har falt i 2020, og nærmer seg nivåene før pandemien. Tremåneders nibor, som har ligget stabilt rundt 0,35 prosent fram til midten av desember, steg 17 basispunkter fra 0,35 prosent til 0,52 prosent, trolig på grunn av årsskifteeffekter.

Denne situasjonen forventes ikke å vare, og nibor-renten vil sannsynligvis trekke seg ned til 0,30 prosent-nivåene i begynnelsen av 2021, som er Norges Bank sitt estimat for nibor-renten.

Rentekurven har blitt brattere som skyldes et fall i korte renter og en økning i lange markedsrenter.

22.6 Finansreglementets rammer for likviditetsforvaltningen

Tabellene under gir en samlet oversikt over kravene i finansreglementet til likviditetsforvaltningen og status for disse.

Tabell 54 *Krav i gjeldende finansreglement - likviditet*

Krav i gjeldende finansreglement	Status
Hovedbank, Danske, kredittrating minimum A-	OK
Plasseringer i tråd med Etikkrådet i SPU sine retningslinjer	OK
Likvider for driftsformål, løpetid maksimum 3 mnd	OK
Vektet gjennomsnittlig rentevarighet på samlet portefølje av kortsiktig og mellomlang ledig likviditet skal ikke overstige 2 år	OK
Tillatte plasseringsinstrumenter	OK
Samlet kredittkspnering mot bank/finansinstitusjon	OK
Maks innskudd hovedbank 4,0 milliarder kr	OK
Kredittkspnering mot bank/finansinstitusjon kan ikke overstige 2% av institusjonens forvaltningskapital	OK
Ett enkelt bankinnskudd som bindes over tid (tidsinnskudd) kan ikke utgjøre mer enn 500 mill. kr.	OK
Ikke mer enn NOK 600 mill. kr i et enkelt pengemarkeds- /obligasjonsfond, eller gjøre plasseringer som overstiger 15 % av fondets forvaltningskapital	OK
Det tillates kun plasseringer i Obligasjoner utstedt i NOK eller fond med valutasingring mot NOK (min 95%)	OK

22.7 Likviditet og plasseringer

Likviditet og plasseringer

Gjennomsnittlig innskudd i hovedbanken har ligget på 3,45 milliarder kr. i perioden 01.01.20-31.12.20. Likviditetsporteføljen er plassert som innskudd i Danske bank, som er Viken sin hovedbank. Grafen under illustrerer likviditetsutviklingen i Viken i perioden.

Figur 12 Likviditet og plasseringer

I tillegg til midler i bank har Viken fylkeskommune plassert midler i pengemarkedsfond. Pr. 31.12.20 hadde fylkeskommunen plassert ca. 1,6 milliarder kr i pengemarkedsfond og obligasjonsfond. I tabellen under gis det en oversikt over Viken sine plasseringer i pengemarkedsfond- og obligasjonsfond pr. 31.12.20.

Tabell 55 Plasseringer i pengemarkedsfond og obligasjonsfond

Forvalter	Fond	Markedsverdi 01.01.20	Markedsverdi 31.12.20	Avkastning 2020	Avkastning i % pr. 31.12.20
Odin	Odin Norsk Obligasjon A	155 969 410	194 069 889	3 100 479	1,99 %
Odin	Odin Likviditet A	252 594 061	295 944 949	3 350 888	1,33 %
Odin	Odin Europeisk Obligasjon A	45 307 501	46 745 698	1 438 197	3,17 %
Danske	Danske Invest Norsk obl.	52 936 929	55 985 995	3 049 066	5,76 %
Danske	Danske Invest Norsk Kort Obligasjon, kl NOK I	48 738 808	49 678 709	939 901	1,93 %
Danske	Danske Invest Norsk Likviditet Instiusjon D	203 481 847	206 404 813	2 922 966	1,44 %
DNB	DNB FRN 20 (IV)	23 160 511	23 604 095	443 584	1,92 %
Fondsforvaltning	PLUSS Kort Likviditet 11	269 254 436	272 894 607	3 640 171	1,35 %
Fondsforvaltning	PLUSS Likviditet	73 705 130	74 867 185	1 162 055	1,58 %
Fondsforvaltning	Pluss Obligasjon	47 627 635	48 447 678	820 043	1,72 %
Nordea	Nordea Kort Obligasjon Pluss	105 565 177	107 130 314	1 565 137	1,48 %
Nordea	Nordea FRN Pensjon	88 781 424	90 415 014	1 633 590	1,84 %
Nordea	Nordea FRN OMF	81 488 151	82 813 631	1 325 480	1,63 %
Eika	Eika Sp.bank pengemarkedsfond 0,15%	11 103 030		135 443	1,22 %
Sparebank Sør	Sparebanken Sør Nibor + 0,35%	56 507 607		467 082	0,83 %
Sum finansielle eiendeler	Sum Viken	1 516 221 657	1 549 002 577	25 994 082	1,71 %

I løpet av 2020, ble det foretatt flere endringer i porteføljen. Et innskudd i Sparebanken Sør på 56,5 mill. kr ble innløst 01.09.20. Pengemarkedsfond på 11,1 mill. kr i Eika Sparebank ble innfridd i august. En ny investering på 40 mill. kr. i Odin likviditet A ble foretatt den 16.09.20. Det ble også investert 35 mill. kr. i Odin Norsk obligasjon den 16.09.20.

Avkastningen i pengemarkedsfond og obligasjonsfond var på 25,9 mill. kr i 2020. En alternativ plassering av midlene kan gjøres i Viken sin bankforbindelse Danske bank til 3 mnd nibor +0,56 bp. Hovedbankavtalen er meget gunstig, men til tross for det har Viken fylkeskommune oppnådd en meravkastning på ca. 6,3 mill. kr på å investere i pengemarkedsfond og obligasjonsfond.

Låneopptak og plasseringer er forvaltet i henhold til vedtatt finansreglement, herunder de etiske kriteriene Viken har lagt til grunn for sin forvaltning av overskuddslikviditet.

22.8 Stresstest

Tabellen under viser en stresstest, som illustrerer renterisikoen, dvs. økning i rentekostnader i låne- og plasseringsporteføljen (situasjonsbilde 2021) ved 2 prosent økning i rentenivået.

Tabell 56 Stresstest

Stresstest (prognose ett år fram) (tall i 1 000 kr)	Balanse (%)	Balanse	Endrings- parameter	Durasjon	Beregnet tap
Gjeld med flytende rente 1)	61 %	6 613 026	2 %	1	-132 261
Gjeld med fast rente 2)	39 %	4 211 574		1	
Finanspassiva	100 %	10 824 600			-132 261
Anslag likviditet	100 %	4 000 000	2 %	1	80 000
Rentekompensasjon		3 601 000	2 %	1	72 020
Finansaktiva	100 %	7 601 000			152 020
Mulig tap (netto finansportefølje)					19 759

1) Flytende rente er definert som gjeldsbrevlån, sertifikat og obligasjoner med gjenværende rentebinding under ett år.

2) Fast rente er definert som andelen lån inkl. rentebytteavtaler med gjenværende rentebinding over ett år.

Stresstesten er basert på tall for økonomiplan 2020-2023. Anslag for gjennomsnittlig kortsiktig likviditet, som i hovedsak består av løpende likviditet og midlertidig avsatte fondsmidler (pensjonsfond/disposisjonsfond), er om lag 4 milliarder kr.

Tabellen viser lånegjeld i 2021 med en forutsetning om at eksisterende fastrentelån fortsetter som faste ved forfall i 2021 og nye budsjetterte låneopptak tas opp med flytende rente.

Rentebærende volum knyttet til likviditet og rentekompensasjonsordninger i 2020 er pt. høyere enn lån med flytende rente. Hvis rentenivået endrer seg med 1-2 prosent, jf. tabellen over, vil nettovirkningene bli moderate.

23 Noter

Note nr. 1 Endring i arbeidskapital

Note nr. 2 Endring i kapitalkonto

Note nr. 3 Vesentlige endringer i regnskapsprinsipp og regnskapsestimer og vesentlige korrigeringer av tidligere års feil

Note nr. 4 Anlegg

Note nr. 5 Aksjer og andeler

Note nr. 6 Utlån

Note nr. 7 Finansielle omløpsmidler

Note nr. 8 Sikring

Note nr. 9 Innlån

Note nr. 10 Avdrag på lån

Note nr. 11 Pensjon

Note nr. 12 Garanti

Note nr. 13 Bundne fond

Note nr. 14 Salg av aksjer

Note nr. 15 Ytelser til ledende personer

Note nr. 16 Godtgjørelse til revisor

Note nr. 17 Tannhelsetjenesten

Note nr. 18 Vesentlige forpliktelser

Note nr. 19 Østlandssamarbeidet

Note nr. 20 Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst

Det vises til årsregnskapsdokumentet for spesifisering av de enkelte notene.

Viken viser vei.

Postadresse: Viken fylkeskommune,
Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Sentralbord: 32 30 00 00
post@viken.no

viken.no

